

MadSage
Iran Education
Research
Network
(IRERNET)

شبکه آموزشی - پژوهشی مادسیج
با هدف بهبود پیشرفت علمی
و دسترسی راحت به اطلاعات
برای جامعه بزرگ علمی ایران
ایجاد شده است

مادسیج

شبکه آموزشی - پژوهشی ایران

madsg.com
مادسیج

دانشگاه شاهرود

جزوه درس
سازماندهی مواد (۴)

رده بندی

رشته کتابداری

سازماندهی مواد ۴ (رده بندی)

پیشگفتار

از جمله دروس پایه رشته کتابداری سازماندهی مواد و یا فهرست نویسی و رده بندی منابع چاپ و الکترونیکی کتابخانه است که در قالب ۱۲ واحد درسی برای دانشجویان ارائه می شود و دانشجوی پس از اتمام تحصیلات دوره کارشناسی باید بتوانند کتابها، نشریات، لوح های فشرده ، فیلم و غیره موجود در کتابخانه را براساس یک نظم علمی ومنطقی سازماندهی کند . برای رسیدن به این منظور در درس سازماندهی مواد ۱ (فهرست نویسی) دانشجویان با نحوه نوشتن برگه های فهرست نویسی شامل فهرست نویسی توصیفی و تحلیلی آشنا می شوند . تعیین سر شناسه های موضوعی و شناسه ها افزوده از بخشهای مهمی است که انتظار دارد دانشجوی کارشناسی کتابداری به صورت کامل بداند . جزئیات فهرست نویسی و استثنائات آن تا حدی که مربوط به درس سازماندهی مواد ۱ می شود در کتاب مربوط به این درس ارائه شده است .

در درس سازماندهی مواد ۲ (رده بندی) دو نوع رده بندی معروف جهان یعنی رده بندی دهدهی دیویی و رده بندی کتابخانه کنگره توضیح داده شده است. اگرچه در بعضی از دانشگاهها دانشجویان ابتدا رده بندی دیویی را آموزش می بینند و رده بندی کنگره را در سازماندهی مواد ۳ و یا ۴ آموزش می بینند و لی در دانشگاه پیام نور به دلایل مختلف از جمله به جهت دانشجویانی که به دلایلی مجبور به گرفتن مدرک کاردانی می شوند و عملاً از ارائه تحصیل دوره کارشناسی محروم می شوند، هر دو نظام رده بندی را در سازماندهی مواد ۲ آموزش می بینند. هر واضح است که برای یادگیری هر کدام از این دو نظام رده بندی یک نیمسال تحصیلی کامل نیاز است ولی به دلیل نظام آموزشی خاص دانشگاه پیام نور فعلاً این شرایط امکان پذیر نمی باشد .

انتظار دارد استادان محترم با توجه به کمی ساعات برگزاری کلاسهای درسی ، بحث های نظری باقیمانده درس را در کلاسهای عملی و کار آموزی به دانشجویان آموزش دهند .

در درس سازماندهی مواد ۳ دو منبع درسی جدید برای دانشجویان تعیین شده است که در آن دانشجویان فهرست نویسی موضوعی را همراه با جزئیات آموزش می بینند . تعیین انواع سر شناسه ها از دیگر بخشهای منبع درسی است . علاوه بر فهرست نویسی منابع چاپی آنگونه که دانشجویان اطلاع دارند تقریباً اکثر امور فنی و مسائل علمی نوشتن برگه های فهرست نویسی از طریق نرم افزارهایی که به این منظور تهیه شده است امکان پذیر شده است . لذا دانشجویان در این درس با نرم افزارهای مختلف کتابخانه ای فارسی و انگلیسی آشنا می شوند و نحوه تکمیل کردن کار برگه های مخصوص آن را آموزش می بینند . لذا تقریباً همه جنبه های فهرست نویسی در این درس به دانشجویان

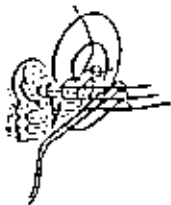
آموزش داده می شود. لازم است مترسآن محترم، فهرست نویسی منابع انگلیسی را هم در کلاسهای عملی به دانشجویان آموزش دهند.

سازماندهی مواد ۴ به رده بندی منابع اختصاص یافته است. با توجه به اینکه دانشجویانی که این درس را انتخاب می کنند قبلاً با کلیات دو رده بندی دیوبی و کنگره آشنا شده اند، جزئیات و استثنائات مربوط به این دو نظام رده بندی به ویژه در بخش های مربوط به استفاده از جداول و اولویتهای تعیین شماره رده یک کتاب انتخاب و در این جزوه گرد آوری شده است. انتظار دارد دانشجویان با مطالعه و آموزش این جزوه بتوانند همه مسائل ضروری رده بندی را فرا گیرند و ضمناً در آزمونهای کارشناسی ارشد مشکلی نداشته باشند. با توجه به اینکه آشنایی با گسترشهای فارسی رده بندیهای دیوبی و کنگره در یادگیری بهتر طرح اصلی رده بندی کمک موثری می باشد سعی شده است، مقدمات و کلیات مربوط به گسترشهای رده بندی موضوعات و رده های اسلام، تاریخ ایران، زبان و ادبیات فارسی و جغرافیای ایران به عنوان منبع درسی در این جزوه اضافه شود تا امکان یادگیری و کسب مهارت بیشتر را برای دانشجویان فراهم آورد.

در خاتمه از استادان محترم تقاضا دارم در برگزاری هر چه بهتر کلاس های درسی نهایت همکاری را بنمایند تا نواقص این جزوه و منابع درسی که برای سازماندهی مواد ۱، ۲، ۳ تعیین شده است به حد اقل کاهش یابد و دانشجویان بتوانند مهارت و دانش لازم را همانند دانشجویان سایر دانشگاه های کشور بدست آورند. با آرزوی موفقیت و با امید به اینکه در آینده نزدیک کتابهای درسی رشته کتابداری دانشگاه به طور کامل تهیه شود.

شریف مقدم

۱۴۹

مقدمه

تا ریخچهٔ «مختصر نظام مپهای رده بندی آولیه
کتابخانه کنگره»

نظام رده بندی کتابخانه کنگره که اساساً برای مجموعهٔ
مجموعه کتابخانه ادعاع کرده ، یکی از دو نظام مستند رده
بندی است که در کتابخانه های ایالات متحده مورد استفاده است.
نظام دیگری عبارت است از نظام رده بندی دهدهی دوسوی . این نظام
رده بندی کتابخانه کنگره ، بطور وسیع در کتابخانه های علمی
و تحقیقی ، سوژه درگور امریکای متحدی ، در خارج از آن استفاده
می شود . یکی از علل استفاده وسیع این نظام در دوسوی بودن
بسیارهای مبرهنه های کتابخانه کنگره برای سایر کتابخانه ها
است که در مرحله نخست از طریق توزیع فهرست سوژه های این سیستمی
جایی و در مرحله دوم از طریق توزیع سیستم های فهرست سیستمی
مانند جوان (MARC) توسط سازمان های علمی و فرهنگی است.

مقدمه	۲
-------	---

دستگیا، و از اسعالم اطلاعات از راه سكه ها و پهريه كسري از كتابخانه ها را انجام مي شود.

در زمين سكم، كتابخانه كمكروه نظام رده بندي خرد در نظر عمده، بد عنوان طرقي خاص ريف آراسي حفظ كرد. با در احصا ر بودن سسده هاي فهرست سوسني مائس جوان (MARC) در فهرستهاي شوميد و نگاههاي با آراسي اطلاعات سوسنه، اكسون رده سمندي كتابخانه كمكروه آراسي توانايي بالقوه سر خور دار است كه سده عنوان بگ و سله با آراسي سوسنه سمر مور دا سعهاده فرا ر كسرد. با وجود س اسعهاده وسع آراسي رده بندي سده عنوان بگ طسرد. ريف آراسي و سواسني بالقوه آن سده عنوان بگ و سله با آراسي سوسند. لازم است اهرام هر داي طارج از كتابخانه كمكروه، با جبار و كارسرداني نظام رادرك كسند. لذا، بگا هي بده كسسردن آر لند و ندا و مخصوسيات آن، (اطلاعات) با سده راسر ايد ر ك و هيم كار سرد و اسنهاده از آن در امر با آراسي فرا هم خوا هده كرد.

نظام هاي اوليه

صل آراسي كتابخانه كمكروه، (اعمال) بكار دايان سجد دار
 the Library Company of Philadelphia's New York Society Library
 اسعهاده مي كرسند. وصي هسات فابوكداري امركا آما ده بدل مگان از سلا لهما سده با سجم جددا اسكس دي. سي، بده كتابخانه كمكروه، با سني كرسند، براهاس ماده ي قانون سسرد محل و ندا ر ك سجهرات و صعاي سشتر براي دولاب االات سعهده كد در بار و ح ۲۴ آرزيل ۱۸۰۰ سده اعماي رسام سصهور، جان آدامس، رسسند. صل سجهرات ر دلاتر، براي هر سكه س مور د سنا را عدا در بشرفور و سینه

بار سعهده مخصر سله هاي رده بندي اولسده كتابخانه كمكروه

محل ماس با آراسي بكهداري آسها^(۱) اجناس با آرف.

صا سور ا ماس با آراسي ساما حوبت Samuel Dexter سئوليس املس اسعاب مخصره اولسده كتابخانه كمكروه رانده عهده داسد. و ي سدهاده ۲۴ كتاب از كسا سسردوهاي لندن، ساس ميان (Chandler) و Davies سفارس داد. كتابها در بار و ح (۱) سده سمر ۱۸۰۰ آر لند ارفال سده و در بار و ح دوم سده ۱۸۰۱ سده واسسكس رسند. ۲۶ رابو سده ۱۸۰۲، گاسون اسعهاده اعماي مخلص االات سعهده از كتابخانه كمكروه بوس كمكروه رسند. در آراسي فاسون اسعاب مخلص براي كتابخانه كمكروه، بندي قواسي و فهررات ميا س سوط رتس مخلص سسا ر سسكوي مخلص، واسعاب بگ كتابندا ر سبط رتس سسور سس سسا ر ده سورد. سده و ور سعهده، سوراس سفسور رسس سسور، جان بلسس. سسي مخلص راسعنوان كتابندا ر كتابخانه كمكروه اسعاب كرد.

اولس روس رده بندي با نظام ريف بندي كتابخانه كمكروه در سسسن سسرم كتابخانه كه در آوريل ۱۸۰۲ سسرد سده. سسرد اسد در آراسي سسرم كتابخانه سسرم سطم سسرم سده ۱۲۱۲ سده سطم كامل ۱۶۲۰ امروسني، ۲۸۱ اسر صسي، بلا سركو بگ، رسند. سسرم سرفس هر بگ آراسي اادهه خاسر ااس سساره سس سورد.

اولس سسرد در نظام رده بندي كتابخانه، در سسسن سسرم آن كه در ۱۸۰۸ سسرد كرسند سسكس اسد، علاوه سسرد و سسرم سراسر سسرم ۱۸۰۲، كرسوهاي سسرد سراسر اسكاس كسسا با سسني خاص ابا سسني سده كه عياسر بوسهدها ر: طرچيا، سوراسي دولسي، مخلص سسا سسكاس االات معهده، كراسر اس كسسه سسراسر مخلص، با سدها سسراسر اسراسي، رسدهدا و سسرسدها، كتاب سسراسر سوراس مخلص، و سسرسكها ي صراس ساسي.

می‌توانیم بگوییم، نمونه ابرخوسن ابراز دانشم به‌رحال d'Alembert در نظام‌های ممکن دو سیستم عمده و سیستم‌های جزئی بی‌شمار ایجاد کرد. اولین سیستم عمده او اسماعیل‌الدومین طبعه عمده یعنی الهیات یا "دانش وحی" از محل جداگانه آن بود. d'Alembert الهیات وحی و الهیات طبیعی را در عنوان تصمیم فرعی طبعه قرار داد. به این ترتیب دانش الهیات و دانش الهی که توسط سکنی از نام نگارنده بود در نظام d'Alembert وجود داشت. دومین سیستم عمده در سیستم طبعه عمده‌ی مادی ما نده بود. d'Alembert بر سیستم تاریخ، طبعه سبک و ادبیات ریاضی، طبعه، شعر و سایر هنرهای رسیا - که امروزه نامش می‌جویند - تغییر داد.

طرح میلاد لکسا، بر اساس زده سندی می‌تواند که توسط دالامبر اصلاح شد، مرکز آن ۴۱۲ طبقه بود. در طرح ۱۸۱۲ کتابخانه گنگرود، این شماره‌ها به ۱۸ شماره تبدیل شدند.

۱- تاریخ مکتبی،

۲- تاریخ کلمه‌ی؛

۳- تاریخ مادی، شامل منابع، نگارگری، مرکز شماره‌ها،
عمیق‌ها و جزئیات،

۴- صورالمناسبات و تاریخ، سایرین‌های رسمی و
نویسائی؛

۵- حقوق؛

۶- اخلاق؛ سایر دولتی نظام اخلاقی، سردانشائی و سایرین؛

۷- منطق؛ مباحثی میان و بعد؛

۸- واردنامه‌ها، دستورهای رسالت و رساله‌های مربوط به
سیستم و ترتیب؛

۹- سایرین محلی و عمومی، اقتصاد سیاسی و جغرافیا.

سازماندهی روش‌های رده‌بندی، آرشیوهای 1801 و 1802 در اوایل قرن ۱۹ معمول بود. نگارهای مشخص رده‌بندی موروثی سرچشمه‌هاست. در واقع، زمانی که کنگره در میلاد لکسا برپا شد، اعضای آن از طرح رده‌بندی موروثی استفاده می‌کردند تا ضمن تخریب جهت استفاده در اینجا ردانند. همین طبعه‌ها رده‌بندی موروثی که از ۱۷۸۹ توسط:

Library Company of Philadelphia -
اسفاده می‌شد در ۱۸۱۲ -
اساسی اولین رده‌بندی موروثی که شماره کنگره قرار گرفت. اساسی طرح میلاد لکسا بر پایه نظام رده‌بندی فرانسوی می‌تواند ممکن است، که Jean le Rond d'Alembert آن را اصلاح کرده بود.

معلومات قرن ۱۷ انگلیسی، بر اساس می‌تواند ممکن، نظام دانشم

را به دو طبقه بزرگ تقسیم کرد:

دانش انسان: "اطلاعات مادی از حسیات"

مکتوب‌نویسی: "اطلاعات مادی از الهیات"

می‌تواند دانش انسان را به طبقه‌های فرعی تاریخ، شعر، و نامند تقسیم کرد که بر پایه به تئوری مشخص ذهن انسان می‌تواند است: تاریخ و آینده حاکمه، شعر و آینده عمل و طبقه‌های آینده عمل، در بررسی نظام ممکن، باید ساختار دادیم که روش‌های روسی نظمی برای تقسیم بندی دانش است و به عنوان یک نظام رده‌بندی می‌تواند آن طرح شده است. نظام ممکن برای اولین بار در کتاب ۱۷۶۰ در کتاب وی تحت عنوان *Advancement of Learning* منتشر شد. در سال ۱۷۷۹ لایبر، در آن وجود بحث عنوان *Didernot Préliminaire de l'Encyclopédie*. دستور کرد. نظامی برای تنظیم دانش و اطلاعات و جمعاً، نظام رده‌بندی وی، در اولین سال‌هاست.

- ۱۰- تجارت و داد و ستد ،
- ۱۱- باکسکینای نظامی و دریایی ؛
- ۱۲- کیمیا و زوروش . اسناد دروسای و جزآننها ؛
- ۱۳- تاریخ طبیعی ، فلسفه طبیعی و تجربی و جزآننها ؛
- ۱۴- پزشکی ، جراحی و شیمی ؛
- ۱۵- شعور و انسانیت ، داستان ، لطیفه و جزآننها ؛
- ۱۶- هنرها و علوم و آرایه گوناگون ادبی ؛
- ۱۷- فرهنگهای جغرافیایی ؛ (۱۶)
- ۱۸- فلسفه ها ، نمودارها ، طرح ها .

زده های (۱ تا ۴) معرفت تاریخ ، دنیا ۱۴ فلسفه ، و دنیا ۱۶ هنر ها و زینسانیت . دوطبقه " ۱۷ ، فرسنگ جغرافیایی " و " ۱۸ ، تصد ها ، نمودارها و طرحها " بهمناسبات موزونی نسبت ، بلکه بهمناسبات کلی بد نما را است . دلیل هر یک از تفصیلات ۱۸ گانه ، گمانها به برسیب بطع بضم و بد برسیب الفسای منظم می بد .

نظام جفرسون

در ۲۴ اوت سال ۱۹۱۴ ، گمانها به کیکره و ستمهای رسا دیار (با چیجان) محلی به دست براراران انگلیسی بد آسین گنده بدو نسبت اعظم محموده درآسین جفرسون . سو مان جفرسون :

بد محلی جفرسون . در سال ۱۸۱۵ کنکره با احصای ۳۳۹۵ دلار برای جرد محموده گمانها تا جفرسون که شامل ۶۴۸۷ جلد کتاب بود .

موانعت کرد . بطام زده بدی محموده جفرسون را گمانها به کیکره با اندک بعدلهای با امان ترون نوزدهم حفظ کرد .

اس نظام ۴ طبقه اصلی با " سخن ز ادب و سرتی کیرت که براساس زوینهای سنگی و دالمبرسطیم بدو بود . خلاصه ۶۰ سخن زینسانیت ، تجربی جفرسون ، همرا د بهمناسبات جغرافیایی زکی در زینسانیت . بد

ده است :

۱- تاریخ مدنی ، تاریخ ماسان ،

۲- تاریخ جدید ، خارجی ، حیوی ؛ آبار عمومی ، انسانیت ،

۳- ظهورانی ، با سل ، شعر ، انسانیت ، بریغال ، و تراکتید ،

۴- آبار عمومی ، لاطند ، روسه ، لیسان ، معا رینسانیت ،

۵- دیانمارک ، سروس ، آلمان ، فلاندر ، هلند ، سوئی ، روسو ،

۶- آسیا ، افریقا ،

۷- تاریخ جدید ، برسیب با ، انگلند ، ایرلیند ،

۸- تاریخ جدید ، امریکا ، میل ارا بطلاب ؛ عمومی ، اجدانی ،

۹- تاریخ عمومی ، احصای ، زور نامه ها ،

۱۰- تاریخ کلیسای ،

۱۱- تاریخ طبیعی ؛ صبرک ، طبقه طبیعی ،

۱۲- کیمیا و زوروش

۱۳- شیمی ،

۱۴- جراحی ،

۱۵- پزشکی ،

۱۶- تاریخ طبیعی ؛ با سوران ، کالمدسانی ،

۱۷- تاریخ طبیعی ؛ با سوران ، با سوریسانیت ،

۱۸- تاریخ طبیعی ؛ کمان با سانی ،

۱۹- تاریخ طبیعی ؛ کاسی با سانی ،

۲۰- تاریخ طبیعی ؛ اسپانز انسان ، سوزن و هنر خان و عملی ،

۲۱- فلسفه - اخلاقی ؛ اخلاق . (۱) فلسفه - اخلاقی . (۲) با سوریسانیت ؛

۲۲- فلسفه و ملینها ،

۲۳- فلسفه ،

۲۴- فلسفه ،

سارمینه: پنجمین نظام‌های رده‌بندی اولیه کتابخانه‌نگاره

۴۶- فین سلیم و بریتیت

۴۷- تیرازدی

۴۸- کمیدی

۴۹- کمنکو، رساله نویسی

۵۰- امسطی، معانی بیان، خطابه‌ها

۴۱- انعد: نظریه

۴۲- بعد: کتابخانه

۴۳- بعد: زبان‌های عمومی: چندزبانی، عربی، یونانی،

لاتین، ایتالیایی، اسپانیایی، فرانسو، ژاپنی

۱۱- انگلیسی، ولژی

۴۴- آمارمرکت (۲)

جیمزون مملیهای والی دارایه سارح، ۱۶ الی ۲۹ رانده

طلمعه، نو ۳۰ الی ۴۲ رایبه مهرهای زینا اجنابان داد، فصل آخر

سعی فصل ۴۴، رایبه آتاری اجنابان داد که طمس "نا هسج

نک اربه گروه موزتی عمده وبعصمات عربی آبهار ارسطاط

سارمینه، سارید، خاطراتان گردگه پروج اوسون:

(George Waterston) کتابدارکتابخانه کتوره، ار همسه

بعصمات عربی نظام جیمون اسمعاده نکرده، به عنوان مثال،

در "فصل سارح حدید: خارجی" قوی، بدون توجه بهصمصمات

جبرانی: مصریون، نظام کتابهای مربوطه به این صمصمات

نک نظم ایجابی مرتب کرده، ترکیب ارگامداران بعدی، مصمصمات

در این نظام به وجود آورده که مصمصمات بعدی، مصمصمات

عملی انجام مید، در حالی که نظام ظهورن خارجی نظری تیرانه

های مجموعه را ممکن می ساخت.

مقدمه

۱۸- بفسر توآنسن: مساوات

۱۹- بفسر توآنسن: حقوق عمومی، سنگلات و سایر مسائل

حقوقی، توآنسن، دارکاها، مورها، اسپانیا، ایتالیایی،

توآنسن صانی، جزوات سیاسی و مذهبی، گرا ریها،

۲۰- بفسر توآنسن: حقوق بازرگانی

۲۱- بفسر توآنسن: حقوق دریایی

۲۲- بفسر توآنسن: حقوق کلیسایی

۲۳- بفسر توآنسن: حقوق خارجی

۲۴- سارنت: نظریه های عمومی حکومت، حکومتیهای خانی

قدیم، جدید، فرانسه: بلطینی، انگلیسی، اسپانوی

مصمصمات آن، انگلستان: مشروطه، مجتلیسی،

مصمصمات و ایالات متحده: دوران اسمعاری، اعلامیه

بجدید ما بون اسپانی، ایالات، ایجابی سیاسی: کلما به

آمار، ساررگانی، اموزماتی

۲۵- رسامصاف معنی: حساب

۲۶- رسامصاف معنی: هندسه

۲۷- رسامتی - مریک: مگاسک، اصنام سارن، رسامصک،

مدا، سوز

۲۸- اصبرسارسی

۲۹- جبرالمانای عمومی: اروپا، آسیا، افریقا، امریکا،

۳۰- مهرهای زینا: صغاری

۳۱- مهرهای زینا: بیابانی، معانی، بجمه سازی

۳۲- مهرهای زینا: سوسی

۳۳- بفسر صاصی

۳۴- دانشیهایی عانغانه، اصاناتها، اصانه های صوتی

۳۵- رساطیا (۱)

۳۶- رسامصاف های روسایی، غزلیها و تصانده، مریسه ها، جزئیات

مقدمه ۱۰

اسپورث رند اسپوفورد (Ainsworth Rand Spofford) گذار تاریخ ۱۸۶۴ تا ۱۸۹۷ کتاب‌ها را کتابخانه کنگره بود، دوره سده ۱۹ و نام‌های آن تفسیرات بزرگی بوجود آورد. در آغاز بنام‌ها همکار مرکب شماره رده شماره کتاب و در نطفی شبه انباری ما خسته می شد. مثلاً ۴/۲۷۰ نشانگر کتاب ۲۷ از رده ۴، یعنی تاریخ آمریکا بود. تاریخ مجموعه، کارهایی به شرح زیر انجام می شد:

وقتی می‌خواستند کتاب تازه‌ای را به مجموعه اضافه کنند، شماره آن را با اضافه کردن یک حرف به شماره کتاب مایل یا با شماره گذاری دوباره کل رده می‌یافتند. به عنوان مثال، مجموعه معسازان مربوط به تاریخ مایا جونت شماره آنی ۴/۲۷ بود. وقتی مجموعه معسازان مربوط به تاریخ مایا جونت به مجموعه اضافه می‌شد، با شماره ۴/۲۷۵ مشخص می‌گردید. بعداً زیاد می‌از کتاب‌های تازه که با شماره ۴/۲۷۵ مشخص می‌شد، گاهی به همین ترتیب با اضافه کردن حروف A و M و غیره شماره گذاری می‌گردید.

شماره گذاری، به همت اسپوفورد (Spofford) تجدید نظر شد و در نتیجه آمارهای شماره کتاب با شماره رده مشخص شد. بعد عنوان مثال، شماره ۱۵/۹۴۵۶ عبارت بود از رده ۱۵، یعنی تکولوژی و رده شماره ۹۴۵۶ که در همین کتابخانه است. مربوط به کتاب‌های بی‌شماره اسپوفورد، نظریه کلی اصلاح اولاد (کتاب اول و رده شماره ۱۵/۹۴۵۳ مشخص شد که به همین رده ۱۵، یعنی تکولوژی، و رده ۹۴۵۳ بود که قبل از رده ۹۴۵۶ قرار می‌گرفت؛ در سیستم قبلی، در تصمیمات بود یعنی آرکلی به جزئیاتی در سیستم اسپوفورد امکان تفصیلات فرعی بیشتری را در داخل هر رده فراهم می‌ساخت. این تفسیر بدین معنی بود که هر شماره

رده سده جدید کتابخانه کنگره ۱۱

یک محل ثابت شماره می‌گردد، نه به یک محل نسبی. به هر حال، با افزایش مجموعه کتابخانه، شماره رده سرانجام به همین صورت و به شکل کتاب بود.^(۱۱)

رده بندی جدید کتابخانه کنگره

در دهه ۱۸۹۰ مشخص شد که نظام چهرسون دیگر سده نبود. مجموعه کتابخانه از هفت هزار کتاب به یک میلیون افزایش یافته بود. استعمال کتابخانه به محل جدید در سال ۱۸۹۷، این واقعیت را نظریه دره‌ماک آکارماض، در این موقع جان زاسل کتابس (John Russell Young)، کتابدار وقت کتابخانه، چهرسون، جانسون (James C. M. Hanson)، رئیس بخش فهرست نویسی، چارلز مارشل (Charles Martel) رئیس جدیدی رده سده را به انجام مطالعه‌ای در باب امکان اصلاح نظام رده سده‌ها راه یافت. در نامه دسامبر ۱۸۹۷ تا یک (Young) توصیه ضروری ارائه داد:

به عنوان فائده‌ای از مطالب یادشده، از هیچ روشی که نظم عمومی مجموعه را برهم زند، حمایت نمی‌نمایم. خواهی شد، کتابخانه کنگره باید به کتابخانه‌ها جهانی آمریکا باشد. برای عمل با این هدف ما قصد می‌کنیم سیستمی برای شماره گذاری کتابخانه در جهان را اصلاح کنیم. این اصلاحات را در اول صدوا بر می‌گیرد. به عنوان مثال کتابخانه اسپورث رند، یعنی ایالت آمریکا در میان این تغییرات قرار می‌گیرد. سیستمی برای شماره گذاری کتابخانه‌ها در هر رده که کار ما را سده در هر طبقه، سگ‌کنگری است، بسیار

در قرن نوزدهم کاربرد طبعه بنفشی کمترین پیشرفت خود را با استفاده از
 وای. (۸)

لامونتین (LaMontaigne) در ادامه بحث

خود میگوید: " برای کتابخانه کنگره دوره وجود
 داشت ؛ انتخاب یکی از نظام‌های رده بنفشی جابسی
 موجود که نه بهترین وجه یا نظام‌های کتابخانه
 همخوانی داشته باشد ، با تدوین نظامی جدید که از
 تجارب دیگر کتابخانه‌های مورج بزرگ و پیغمبر
 مشخصه‌های نظامی نظام‌های رده بنفشی موجود بهره
 بردارند ؛"

هاستن ومارتل مطرح عمده ' جاب بنده رده بنفشی و ابررسی

(۱۱)

واریزایی کردند؛ و برایش پیشنهاد رده بنفشی دهه‌ای نویسی "تسین

کمترین سخت رده بنفشی گسترده جابزایی کار" (۱۱) مطرح هسل

(Otto Hartwig) که به کوشش اوتو هارتویگ ، Halle Schema)

تدوین شده بود ، شاید بتوان گفت مایه تا اصلاح کتابخانه
 کنگره در سال ۱۸۹۸ نتوانست رده بنفشی دهه‌ای نویسی را بپذیرد .

یکی از انگیزات عمده مخالفت نویسی تا تغییرات اساسی در رده بنفشی

وی در آن زمان بود چه پیش از تکمیل کتابخانه رده بنفشی دهه‌ای

را بپذیرفته بودند و نویسی اجسام می کرد اجازه به کتابخانه

کنگره در تبدیل و اصلاح نظام وی برای آن کتابخانه‌ها تا مطالب

و غیر معمولی خواهد بود ، افزون بر این ، مارتل رده بنفشی دهی

دهه‌ای را به عنوان " نظامی تابع و ساده برای نشانه‌گذاری

ونه نظامی که نشانها از رده بنفشی مسافت گنم" (۱۲) مورداستفاد

موراد داد . در مورد Halle Schema بطران بود که پس از آن بر

انکار رسمی فلسفی آلمان گراشتن دارد که بتواند برای کتابخانه

۷

ارتکل کورس مستقیم آنچه انجام شده و دنیا را نشان
 به معنای آن ، هیچ اقدامی بدون در نظر گرفتن آنچه
 امروز ما می بینیم است و حداقل دیگر نیز مفید خواهد
 بود ، بسیار انجام شود .

بسیار برای ، در کار رده بنفشی ، همچنان که هر
 بحث و بزرگی خاص خود را حفظ خواهد کرد ، هدف اصلی
 یکبار رده نگهداشتن کل کتابخانه است ، هر کتاب
 موردی از مجموعه این کتابخانه برای نفی سیستم
 کتابخانه‌های بزرگی و ظروف یا برای ایجاد بحث
 مراجعه خاص اعطای مجلس برداشته شود می تواند
 و با جدا بزرگترین بود ، اما به عنوان یک کتابخانه
 مراجعه جهانی نباید به نامروان بختی (۱۳) کرد .

در زمینه کمترین اولیه نظام رده بنفشی کتابخانه کنگره
 Leo E. LaMontaigne رئیس عاید موجود آن راه تری بر خلاصه
 می کند :
 سه جریان عمده فکری عبارت بودند از :

۱- نظام آموزشی و فلسفی یا منسأ ، سوای وسیله‌ها آل آن
 توسعه افکار غربی که درهاست به نظام زاک سال برونه
 (Jacques-Charles Brunet) منجر شد ؛

۲- سیستمات فرانسوی یکی در قرن هفدهم که توسط دالمر
 و جرسون اصلاح و تلفیق کردند ، به همت ویت ، فرس
 (W. T. Harris) و جاسون (Johnston) به طول نویسی

مستعمل شد ؛
 ۳- نظم سکا ملی مورلین (Mercier) و لسی (Lesley)

کنگره به کار رود. بهرحال، سوخت عمده بد زده بندی کسب کرده کار معطوف شد. کارکا ملا" سوافی واماده هر نوع تفهیم برده شده سندی خود بود. مالبها بعد، به سال ۱۹۲۹، هاسن از تصمیمات اولیه مربوط به توسعه زده بندی کتابخانه کنگره به شرح زیر یاد کرد:

زده بندی به نایبند کامل افرادی چون اسپو-
فورد و هاسن (Spofford و Hutcheson) رسید و هوسنج
گوند اعراضی به آن نشد، لذا وقتی طرحهای مربوط
به یک نظام جدید ارائه گردید... زده بندی
کستردد کار با اصلاحات اساسی در نشانه گذاری، به
عنوان راهنمای عمده انتخاب شد. به عنوان مثال
یک یا حداکثر دو حرف بزرگ برای نمایش زده ها و اعداد
صحیح عری (نه اعشاری) با نشانه های

(Springer Number) جهت تفهیمات فرعی و
نشانه های کارتری برای یکا یک کتابها در نظر گرفته
شد، در مورد بد کار بردن اعداد صحیح (Spofford)
بسیار با فشاری می گرد و از مخالمت او با اعداد اعشاری
عده ای از کارمندان جانبداری می کردند، مکی از
اینی انتهای رنشی بخش فهرست نویسی بود که اختیاری
می گردیدند یا با استفاده از نشانه های مرکب و اعمال
بعضی از اساسی کتابخانه کنگره می توانستند از
نظام بهره برد (۱۲)

در سال ۱۸۹۷ با انتخاب کارل مارمیل به عنوان مسئول بخش
فهرست نویسی، در کار زده بندی مجدد سیستم حاصل شد و در دهه
معدکشدن با زده بندی مجدد و کستردن نظام تازه بر دوس مارمیل

بود.
در گزارشهای ۱۸۹۶ کنگره درباره "وضع کتابخانه کنگره"
هربرت پوتنام که در آن موقع کتابدار کتابخانه پوتنوم بود به
عنوان شاهد فراخوانده شد. شهادت وی از علاقه او بزرده بندی
نشان داشت. زمانی که پوتنام در تاریخ ۱۸۹۹ به عنوان کتابدار
کنگره بجای جان راسل بانگ منصوب شد، فرمتی به دست آمد تا
Hanson طرح خود را برای تجدید و کستردن زده بندی جدید به
راحتی به کتابدار جدید ارائه دهد (۱۳)

با این که پوتنام طرفدار جدی طرحهای طبعی زده بندی مجدد بود،
ولی تردید داشت که آیا کتابخانه کنگره با این نظام خاص میسر
بودن کند و یا این که از نظام پذیرفته شده ای در سطح ملی، مثل
زده بندی دهی دیویی استفاده کند. زده بندی مجدد دو سال
منوفا شد. بالاخره تصمیم به ایجاد نظامی تازه بد گرفته شد
نصب زده بندی مجدد از سال ۱۹۰۱ ادامه یافت (۱۴)

زده بندی کستردد کار، محسوتا، فقط از دو نظریه در زده
بندی جدید کتابخانه کنگره با بهره منضم دارد:

- اول- روش مطالب کستردن نشم زده بندی کسب کرده، در نگویس
خلاصه، زده بندی کتابخانه کنگره مورد استفاده هاسن تراس:
گرفت.
- دوم- کستردن هضم طبقه Z هسین نیون مربوط بد کسب
بویط مارمیل به عنوان پایه طبقه Z، بعضی کتابهای سیاسی و
کتابهای تاری، مورد استفاده فرا گرفت.

1981	1981
<p>موضوع آزمون ویژه: سبب و عین</p> <p>1- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>2- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>3- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>4- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>5- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>6- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>7- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>8- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>9- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>10- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p>	<p>موضوع آزمون ویژه: سبب و عین</p> <p>1- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>2- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>3- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>4- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>5- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>6- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>7- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>8- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>9- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p> <p>10- نظریه‌های جدید در روان‌شناسی</p>

۹

خلاصه روان‌پیمایی جدید

هاسن فیل آرآمدن به کتابخانه انگیزه، در کتابخانه دانشگاه استاکه وینکا تسنن با رده بندی گسترده کانتری کار کرده بود. علامه رده بندی کانتری باره طبقه ها آسا سا " مرکب از رده های عمومی بود که با یک حرف معرفی می شد، همین روش با افزودن یک یا دو حرف گسترش داده شد، در تجدیدنظر با اقتباسی رده بندی گسترده " Hanson از یک حرفها استفاده کرد آنها را با اضافه کردن ارفام گسترش داد، با این ترتیب نشانه های مرکب حسرت و اعداد رده بندی کتابخانه انگیزه بوجود آمد.

حدولهای مقیمه ۱۷ مطابقه علامه های کانترها تسنن را تسنن منصفه -

این خلاصه نشانگر آن است که نشانه‌های کا ترا نظر بر اساس
سلسله مراتب یکدست نبود؛ برای مثال، دین یا دو حرف BR
شروع رنگ حرفهای D و C برای تقسیمات BR سه‌گانه می‌رود، و
همچنین، ترتیب رده‌های اصلی کا ترهیچگونه ارتباط منطقی
نارده بندیهای بیکن و دالمبر نشان نمی‌دهد. کا تر علوم را بطور
کلی در یک رده اصلی گسترش می‌دهد و آنرا از فلسفه و تاریخ جدا
می‌کند. همچنین فن شناسی (تکنولوژی) را در کنار علوم نظری
و برترکی قرار می‌دهد، با این که نشانه‌های اولیه بر اساس
یکدست و ثابتی ندارد، ولی با اضافه کردن حروف به تقسیمات
موضوعی گسترش می‌یابد و برای تقسیمات شکلی و جغرافیایی را
نمادهای مادیا را استفاده می‌کند. هانس تا حد زیادی در خلاصه
خود از خلاصه رده‌های کا تر پیروی کرده، تنها تغییر عمده در ترتیب
رده بندی گسترده دربار زنگری هانس عبارت بود از قرار دادن
هنرها - هنرهای زیبا، موسیقی و ادبیات - بین علوم اجتماعی و
علوم، در سال ۱۹۰۴، هانس خلاصه خود را کا تر کرد و آن را با به
اساس رده بندی جدید کا تر بنا به کنگره قرار داد و تقریباً تکمیل
سپاسی طرح در سال بعد تکمیل شد.

موجه به گسترش نهایی رده های A و B حالت است. در
خلاصه اول هانس A تا ۲۰۰۸ برای آثار کلی، ۲۰۰۸ تا ۲۰۰۸
برای فلسفه و ۲۰۰۸ تا ۲۰۰۸ برای دین تعیین شده بود. در خلاصه
سال ۱۹۰۳، فلسفه به ۳۰۰ شماره تقبیل یافت - فلسفه بجای
۲۰۰ تا ۵۰۱ شروع می‌شد. در خلاصه سال ۱۹۰۴ آثار کلی در طبقه A و
فلسفه و دین با هم در طبقه B قرار گرفت. تغییرات حاصل در خلاصه
سال ۱۹۰۴ با نگرانی منجم به استفاده از دو حرف بجای یک حرف
است که در اولین طبقه های رده بندی کتابخانه کنگره مسوره
اسفاده شده (طبقه‌های ۱ تا F)

خلاصه سال ۱۹۰۴	خلاصه سال ۱۹۰۴
A (دین) ، کتابت ، آثار عمومی	A آثار عمومی ، کتابت
B فلسفه	B فلسفه
C ادبیات	C ادبیات
D تاریخ و جغرافیا	D تاریخ و جغرافیا
E هنر ، باستان ، باستان شناسی	E هنر ، باستان ، باستان شناسی
F علوم طبیعی ، ریاضیات ، فیزیک ، شیمی ، زمین شناسی ، نجوم ، هواشناسی ، آب و هواشناسی ، باستان شناسی ، باستان شناسی	F علوم طبیعی ، ریاضیات ، فیزیک ، شیمی ، زمین شناسی ، نجوم ، هواشناسی ، آب و هواشناسی ، باستان شناسی ، باستان شناسی
G جامعه شناسی	G جامعه شناسی
H حقوق	H حقوق
I آموزش و پرورش ، روزنامه ، روزنامه	I آموزش و پرورش ، روزنامه ، روزنامه
J پزشکی	J پزشکی
K سایر علوم طبیعی	K سایر علوم طبیعی
L سایر علوم طبیعی	L سایر علوم طبیعی
M سایر علوم طبیعی	M سایر علوم طبیعی
N سایر علوم طبیعی	N سایر علوم طبیعی
O سایر علوم طبیعی	O سایر علوم طبیعی
P سایر علوم طبیعی	P سایر علوم طبیعی
Q سایر علوم طبیعی	Q سایر علوم طبیعی
R سایر علوم طبیعی	R سایر علوم طبیعی
S سایر علوم طبیعی	S سایر علوم طبیعی
T سایر علوم طبیعی	T سایر علوم طبیعی
U سایر علوم طبیعی	U سایر علوم طبیعی
V سایر علوم طبیعی	V سایر علوم طبیعی
W سایر علوم طبیعی	W سایر علوم طبیعی
X سایر علوم طبیعی	X سایر علوم طبیعی
Y سایر علوم طبیعی	Y سایر علوم طبیعی
Z سایر علوم طبیعی	Z سایر علوم طبیعی

تکوین و گسترش فرایندهای انفرادی
 رده Z: کتابشناسی و علم کتابداری ، عنوان اولس
 فرایندهای تکوین و گسترش انتخاب شد ، زیرا آثار کا تر نشانه‌های
 لازم را برای طرح رده بندی مجدد در بر داشت ،
 در سال ۱۸۹۸ ، مارشل ، اولس بحریر رده Z را از روی
 تقسیم کنونی طبقه Z کا تر ؛ یعنی بدون مربوط به کتابت
 (Book Arts) سه گروه جداگانه را برانگیزید و یک طبقه
 کا تر با طبقه Z رده بندی جدید کا تر بنا به کنگره را نشان
 دادند :

نوسنی و علامه نویسنده حفظ شد و ما نشی نوسنی نیز در این رده برقی منظور کرده‌اند ، ولی این امر باعث تا راضی برخی از اسطفا ده کتبیگان رده بندی کتابخانه کنکرده کردند ، زیرا که با سیستم آنا رمریوطا به ترتیب منشی گری در رده H قرار داده .

مستقیم موضوعی کتابخانه کنکره با نوسنی کتابخانه اسطفا رساله ها ، تا ریحهای جامع و طرحهای موجود رده بندی ، هر یک از اسطفا ها را با تعیین محتوا و داده عمل رده ها و نیز رده ها اسطفا کنترلی داده اند . ترتیب واقعی کتابها در طبقه ها ، عالیا " انکاره نهایی نوالی آنها را تعیین می کرد . هر یک از مستقیمان ، با نظارت ویراستار مسئول کل فراسطفا مستقلا" روی یکا یک طبقه های مرعی کار کردند . رهنر دیده کار رفته در کنترلی رده بندی کتابخانه سنیبه کنکره به فلم ریچارد سن ، انجل (Richard S. Angell) رشتین سابق بحث فهرست نویسی موضوعی ، در مقاله ای که در " Law Library Journal " منتشر شده است ، به شرح زیر مینویسد :

در حالی که رکنی و ترتیب موضوعی بطور کلی سمد نظامی تعیین نزدیک است ، ولی فراسطفا ای کتابخانه ما با ۳۰ غا زنا زهای و در طرح نظامی خاص هدلهای خود نشان می دهد ، فراسطفا یکی سن اردنکی به کوشش مستقیمانی کنسرتی یافت که تحت نظارت مرکزی اما با استقلاللی چشمنکر کاری کردند . فراسطفا ها در اغلب موارد ، به گونه ای فسی ، سنی با مزاحمت مجموعده موجود کتابخانه و چنانچه اسطفا رعی روت کنسرتی با اسطفا فسی تدوین به سست نشا زهای کتابخانه به دانش مجموعه های جامع درسی رسته های دانش بود .

شماره	شماره بندی کتابخانه کنکره	کتاب	نوع و نحوه کتاب
۱	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۵	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۶	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۷	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۸	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۹	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۰	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۱	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۲	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۳	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۴	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۵	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۶	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۷	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۸	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۱۹	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۰	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۱	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۲	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۳	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۴	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۵	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۶	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۷	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۸	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۲۹	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۰	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۱	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۲	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۳	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۴	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۵	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۶	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۷	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۸	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۳۹	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۰	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۱	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۲	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۳	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۴	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۵	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۶	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۷	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۸	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۴۹	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب
۵۰	کتابی و فلم کتابخانه		نوع و نحوه کتاب

ماریل ارنسج رده فرعی: ZA بعداً آورده‌اند، ZB مکانی سانی، ZC تا حرفه‌های ادبیات، ZY تا ریح ادبیات و ZZ کلیه‌ی ارجو اندسیا . اسطفا ده سکرده ، اس عاوس فرار بود در رده فرعی PN ، ادبیات عمومی در رده P برهان و ادبیات اراشه توه . سمد رده های فرعی مورد اسطفا ده فرار گرفت ، بهر حال ، بجای اسطفا ده ارجو ات ساع فرای سانی رده های فرعی از مستقیمات فرعی سانی رده ای اسطفا ده شد . حتی رده فرعی ZF کتاب فرای سمد

مقدمه

با چشمانی خاستگانه‌ها را یکپارچه‌ها بوده است که رده بندی کنایه ها
کنگره به صورت نظام عملی جامعی برای تنظیم و اداره مجموعه‌های
گوناگون به سبب شده است. به استثنای رده K یعنی حقوقی است.
رده بندی، رده بندی ملی است که تمام رشته‌های دانش بشری
را با اجزای مختلف تشکیل دهنده آن در فرایندهای مربوطه جای داده
است. هدف از تقسیم جهان دانش به دست آوردن حوزه‌های معین
مربوط به مفاهیمی است که رشته‌های جداگانه در این زمینه است. درون
هی نظریه‌پردازی توسعه‌ای بر مبنای این زمینه است. درون
هر حوزه، هدف عبارت است از تنظیم کتابها به سبب معقول
که کارها را به دست تقسیم دانشجویان و محققان نابینه را به مجموعه‌ها
سهیل بخشد و کارمندان را در هر دو روز و آرایه آنها چگونگی
خدمات مرجع با امکانات کمک کند. برای اینکه چنین تقسیم‌بندی
موضوعات میزبانند، لازم است رده بندی کلی "مانند چاه‌های بی
دریافتند که در آن هر کدام از قسمت‌ها جای معینی از اشیاء را
را نشان داده باشد. ضمناً "اندازه و دامنه مجموعه" هر کدام
از قسمتها در داخل زمینه مربوط به خود، نوعی استقلال و خود
مستندی میدهد. همین امر در مورد رده بندی ما مادی است، زیرا
که عناصر بزرگ یک طرح رده بندی عمومی در هر یک از قسمتها
این طرح منظور شده است. به عنوان مثال ترتیبها با برخی و
چراغی است. با توجه به نیاز هر رشته موضوعی شکل بندی شده
است و مانند سایر طرحهای طبقه بندی فقط، با استفاده از یک
جدول بنویسند تا به انجام نمی‌گیرد. این کیفیت فرایندها
هم مورد انتقاد و هم ستایش قرار گرفته است. انتقاد از این
نقاط وارد است که فرایندهای انفرادی بی نهایت معطل و خسته
کننده است، و از این جهت مورد ستایش واقع شده که برای گسترش
زمینه مربوطه در هر فرایند آزادی کامل منظور شده است.

رده بندی طبقه‌بندی شده کنگره

یکی از عوامل متحدان شکل کننده، تمامی طبقه‌بندی‌ها
است که از حروف اعداد اصلی و شمارهای کاترتیکس ساخته شده
حروف و شمارهای که پس از نام پیدا و آورده می‌شود، رده D
اولین فرایندی بود که در سال ۱۹۵۲ گسترش یافت و در آن بجای
یک حرف که قبلاً "D" رده های E-F و Z مورد استفاده قرار گرفته
بود، از حروف استفاده شد. از آن زمان به بعد برای همسایه
فرایندهای فرعی در هر یک از فرایندهای دیگر، حروفه های
K و L که در آنها ارسه حرفتیز استفاده میشود، دوحرفه کار
رفت.

اینستا فرایندهای انفرادی با نشرداده E-F در تاریخ
۱۹۵۱ شروع شد. در اول ماه ژوئن ۱۹۵۴ رده بندی رده های
D E-F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z
در حال تکمیل شدن بود در سال ۱۹۴۸، تمام فرایندها، بحسب
فرایندهای رده K، تکمیل و منتشر شده بود. فرایندهای
رده فرعی L یعنی قانون ایزات شده، که اولین فرایندها
جهت تکمیل رده Z بود، در سال ۱۹۶۹ نشر یافت. از آن موقع،
فرایندهای رده فرعی K (قانون عمومی)، رده فرعی N
(قانون انگلستان و ایرلند)، رده فرعی O (قانون
امریکا، امریکای لاتین و هند غربی)، با رده فرعی P (قانون
کانادا)، رده فرعی Q (قانون اروپا)، رده فرعی
R (قانون فرانسه)، رده فرعی S (قانون
آلمان) تکمیل شده است.

۲۴

را می طلبد که نیازهای کتابخانه را، بی توجه به استقادهای اجتماعی دیگر کتابخانه ها، برآورده سازد^(۱۳)

درصیل کمترین رده بندی کتابخانه کنگره، هیچ تلاشی در راه اصلاح نظام رده بندی عمومی کاغذی که مورد استفاده همکاران کتابخانه های مهم آمریکا قرار گیرد، به عمل نیامد. تکلیف اصلی کتابخانه کنگره را می توان ارزیابیات زیر، گذارگر از این سالانه ۱۹۱۶ برگزیده شده است: استنباط کرد.

بر خلاف فهرست برترکه ای کتابخانه که، به علیم نیروی برترکه های جایی، مورد علاقه عامه کتابخانه ها است پذیرفتیم که رده بندی مجموعه ماسنها برای جود مان مطرح باشد. یعنی برای اداره کارآمد این کتابخانه به کار آید. طریقی که با این پذیرفته شدن توجیه به: (۱) خصوصیات کمترین احتیاطی مجموعه های خودمان، (۲) عملیات کارکنان خودی، (۳) ویژگیها و مستطادات خواص کارکنان خودی و (۴) روش متداول در این جا، که یکی از صفات برجسته آن دسترسی آزاد و اجتناب جوی و متناهی به قفسه ها است، طراخی شد.

با این ملاحظات مطرح جابل، با اینکه به مفهوم ما توجه به نکات اساسی که مبنای هرفراستها را تشکیل داده است نظامی آنها موافقت، با متعارف هم می باشد، زیرا هر یک از آنها ها با توجه به نوایند و امکانات خود، تهیه شده است (که آنها برای همان گروه مواسکات رسمی رود و طراخی بکلیا رحد و کلسی را تشکیل می دهد.

استیراس اسطراسی رفت که این طرح مورد پذیرش کتابخانه های دیگر باشد و کمترین خردی آن را

هدف رده بندی کتابخانه کنگره

نظام رده بندی کتابخانه کنگره به عنوان نظامی مفید، معط برای کتابخانه کنگره طریقی ریزی تدویر هیچ نظام لاسی برای رده بندی دانش منکی نبود. این نظام برای رده بندی کتب مجموعه موجود کتابخانه کنگره و کتباتهای آینه آن طریقی. هربرت بوینام در سال ۱۹۰۱ ایرجه عملی رده بندی کتابخانه کنگره تا گذرد و نوشت:

نظام رده بندی که تا حال به کار گرفته شده است از بعضی نظام های موجود (از جمله رده بندی "ده می" و "گسترده") برتری و نفع خاص کتابخانه کنگره، خصوصاً مجموعه موجود و اجتماعی آن، و استفاده از بعضی از آن، طریقی برتری شده است. ترفی برای این که بعضیهای تاریخ، علوم سیاسی و اجتماعیه برتری از بعضیهای بعضی دیگر که کوتاهی غیر معمولی بزرگ خواهد بود و در هنگام دراستفاده از قفسه ها آزادی عمل بیشتر خواهد داشت. در این نظام علمی مویدها بطور رسمی رعایت شده است، بلکه نوعی ترتیب کتبها و محلف است. عنوان دستهای از کتابها، سه موینها ی ترف، مورد نظر بود و است.

این نظام برای استفاده کتابخانه کنگره و دیگر کتابخانه ها تدوین شد. این قضاطنی در ۱۹۲۹ توسط پارل به شرح رسمی و تأیید می کرد:

سیر از مطالعه دسی طریقیای در دسترس و جاسارت کتابخانه های دیگر، همگرم شده شد. و مسترکمی مجموعه ها و شرایط استفاده از آنها با خرد به بندی

اغلب مشکلاتی که سایر کتابخانه ها هنگام استفاده از رده بندی کتابخانه کنگره با آنها مواجه می شوند ناشی از اسامی است که این رده بندی برای استفاده در یک کتابخانه یا توجه به خدمات و مجموعه های آن طراحی شده و گسترش یافته است. لامونت (La Montagne) از ارجحیتها و عیبهای مربوط به کاربرد آن به عنوان یکی از خدمات کتابخانه کنگره مادی گذشت که در کتاب یک رده های نظام را معین می سازد:

هدف عمده کتابخانه ، یعنی ارجحیتها یا بزرگداشتها ، نظم آید (یعنی نظم رده ها را) مشخص می سازد ، سایر اسامی یا آن که رده بندی به لحاظ دامنه ، چنان شمول است ولی از نظر زمانا بدهی یک رده بندی اختصاصی است^{۱۱۰}

نظام رده بندی تحت نظارت و حمایت مستقیم سازمان دولتی ملی ودانشی ، یعنی کتابخانه کنگره اسامی نظام مطبوع روزانه تولید رده بندی کنندگان کتابخانه مورد استفاده گسترش فرارمی گردد . با این ترتیب می توان آن را یک نظام رده بندی رنده تحت حمایت دولت نامید . بنا بر این کارکردی نظام ، یعنی بنا به های یا زمانی کتابخانه کنگره بطور مبهم در سیستمهای فهرست نویسی آن درج می شود .

در سالهای اخیر ، کتابخانه کنگره آگاهی خود را از اینداده روز افزون سایر کتابخانه ها از نظام شان داده است . کتابخانه در چندین نظر اخیر در گسترش مستمر رده بندی ، یعنی توجه به مجموعه خود ، بنا به های سایر کتابخانه ها را بر صورتها سازد داده است . سره با رده^{۱۱۱} دستورنامه فهرست نویسی مونتینی : رت برکد نویسی (Subject Cataloging Manual : Shelving) . بنا به دیگری است ارگومس کتابخانه که خط منی ها و خطکده خود را با اسامی داده کنندگان ارتباط در میان می گذارد .

مناسب نیازهای خود می یافت . افزون بر این ، طرح فوق هنوز ناقص است و فرایندهای مختلف که برای استفاده خودی بحد کافی گسترش یافته ، بصورت جایی در دسترس نیست . با این شرایط ، گفتن آورا به نسبت کم تعدادی از کتابخانه های دیگر قسمتی یا تمام استن طرح را پذیرفته اند .^{۱۱۲}

رده بندی کتابخانه کنگره بجای اینکه رده بندیهای استرالی از دانش باشد ، بشنوانه انتشاراتی دارد . اصطلاح بشنوانه انتشاراتی (literary warrant) بدین معنی است که فرایندهای نظاره رده بندی یا نحوه به مندرج شده تدوین شده است ، به عبارت دیگر ، بر اساس متون واقعی موجود مانده شده است . در مورد رده بندی کتابخانه کنگره منظور از بشنوانه استرالی آن است که رده بندی خاصه یا نحوه به مجموعه کتابخانه شکل گرفته است . البته بیشتر فرایندها بر مبنای بشنوانه انتشاراتی او آخرین نوزدهم و اوایل قرن بیستم استوار است . با این نگرشهای مداوم نظام انتشارات جاری مورد توجه قرار نگیرد و باعث گسترش مداوم حوزه های تازه می شود چنانچه

(Charles Bend) در سال ۱۹۶۶ خاطرنشان کرد :

رده بندی کتابخانه کنگره که کاملاً بر پایه مجموعه های کتابخانه بنا شده است از نظر دامنه ، شمول یا گنجینه کتابهای کتابخانه کنگره هماهنگ است . بنابراین این رده بندی با آن که جامع است در حال حاضر و اما " جهاتی نیست ، مهار گسترش رده بندی در دست و واکنش به فراهم آوری مواد تازه است .^{۱۱۳}

اصول ساختار، و شکل ظاهری

رده بندی

رئوس مطالب انا سی رده بندی گنا سخانه کنگره سموسمانای سا رزان نظامیها کرده بندی امریکایی است که در قرن بیورد هم بدست آمد. در این نظام کل زمینه های دانش به رده های اصلی تقسیم شده که با حدس های با ریشه های علمی سا حوزه های مطالعاتی میسما طرایبیمین هر یک از رده های اصلی به رده های فرعی تقسیم می شود که ریشه ها سا ناخده های موضوعی های اصلی را معرفی می کند. در داخل هر رده فرعی ، برای نشان دادن شکل ، مکان ، و مکانیزم و موضوع با جنبه های موضوعی ، تقسیمات مستند را که دستمخده می شود ، تقسیمات موضوعی از موضوعی عام به خاص ادا میسما می سا عدد و تقسیم دانن بر اساس سلسله مراتب راه وجود می آوی

در نتیجه و مدارک رده بندی گنا سخانه کنگره دستورده میسما

ممن به اعمل آ مطبوعه لایونیسس (Law Library)
سا سی وکراسنهای انا سی طرح راه طرح ریسکان می کند :

Classification, eds. Richard H. Schimmelpfeng and C. Donald Cook (Chicago: American Library Association, 1968), p. 18.

261.2.A101nagoc, *American Library Classification*, p. 233.

²⁷Library of Congress, Subject Cataloging Division, *Subject Cataloging Manual: Shelflisting* (Washington, DC: Library of Congress, 1987).

منخص شد که رده بندی، بطور خلاصه، باید:

- ۱- نخست بر اساس نیازهای کنگره و دوم بر اساس سایر بخشها و کارگزاران دولتی، دانشمند را
- ۲- بر اساس مفدا رقابتیل توجهی از مواد مختلف علمی و عامه پسند که جهت رده بندی آنها هیچک از رده بندیهای موجود پسند نپسند، تهیه و تدارک شود؛
- ۳- و هرودی منظم برای منابع کتابخانه از طریق فهرستهای رده ای و تنظیم کتابها در قفسه ها فراهم سازد. (۱)

بر اساس بندیره های فوق و اقتضاها به عمل آمده از رده بندی کنگره کاتر، ساختار رده بندی کتابخانه کنگره تکمیل و به شرح زیر ارائه شده.

A	کلیات و عمومی	.I
B.P	علوم انسانی و اجتماعی	.II
B.B1	فلسفه	
BL-BLN	دینی	
C.P	تاریخ	
C	علوم کسکی	
D	جهان و جهان دین	
E.F	آمریکا	
G	جغرافیا، انسانشناسی، فرهنگ عامه	
H-L	علوم انسانی	
H	توسمی	
PA	آمار	
PH-EH	اقتصاد	
JM-QJ	علوم سیاسی	
K	حقوق	
L	آموزش و پرورش	
M	موسیقی	

N	فهرهای زیبا	
P	زبان و ادبیات	.III
Q-V	علوم طبیعی و تکنولوژی	
Q	علوم عمومی	
QA	ریاضیات	
QH-QE	علوم فیزیک	
QB	اخترشناسی	
QC	فیزیک	
QD	تیمی	
QE	زمین شناسی	
QH:QR	علوم زمینشناسی	
QH	تاریخ طبیعی، ریست شناسی عمومی، با با شناسی	
QK	گیاه شناسی	
QL	جانورشناسی	
QM	کالبدشناسی انسانی	
QP	فهر پزشکی	
QR	مکتبی شناسی، ریست - میکرو شناسی	
R	بزرگی	
S	کتابخانه	
T	تکنولوژی	
U	علوم نظامی	
V	علوم دریایی	
Z	کتابشناسی و علم کتابداری	.IV

توجه مصطفی برای تنظیم رده های اصلی توسط چارلز مارشل دنیفا " بیان شده است :

معمولگی را می توان با شرح بیان کرد: (۱) رده (A) کلیات: فیزیات ادواری، الحمییا، مجموعها تا رده امروه المعاصر و غیره (B رده) بطریقه ما بطریقه های انسان دربارها جهان: فلسفه و دین (C) رده ها (C-F) تاریخ و علوم کسکی. (۷) رده (G) جغرافیا و انسان شناسی: جغرافیا و توصیفی و طبیعی

حرف سرریک پیشاگر رده های فرعی های است. در سابقه ریاضیات رده‌ها تا رده سده‌ای رده‌های تاریخ و علوم اجتماعی (زده‌های C-T) (در مطالعه بارده‌های علوم طبیعی و تکنولوژی (طبقه‌های V-Q) جای رده‌ای مشاهده می‌شود. علت این امر آن است که از ابتدا فرض بر این بود که کتابخانه کنگره مجموعه عظیمی در زمینه تاریخ و علم-مجموعه اجتماعی را در برخواهد داشت.

در ادامه هر رده اصلی تاریخی، برای تقسیمات فرعی‌های از اعداد صحیح (۱-۹۹۹) استفاده می‌شود. و از طرفی (شماره‌های سه‌کاره) برای سازهای آبی یا بی‌سازه شده است. مجموع اولیه منتهی بر عدم استفاده از اعداد اعشاری لغو شد و اکنون حرفا کسه استفاده از اعداد صحیح برای تقسیم موضوعهای تاریخ امکان‌پذیر می‌شود. از کمترین‌های اعشاری استفاده می‌شود.

بین ازاوالمس ترکیب حرف (حروف) و اعداد، ترکیب دیگری به دنبال می‌آید که شماره کار با محدوده می‌شود. شماره کار که توسط چارلز آبی کا طرح و تدوین شده است بر نظام مسابره گذاری کتاب‌مندی است. قفل از شماره کار همیشه یک معکوس را (از طرفی) همچنین ارائه می‌شود و شماره بعد از معکوس، اعشاری سطحی و سرکه آرایبی بر آن اساس انجام می‌شود. اطلاعات معین مربوطه به "سابقه رده‌ساز" در فصلها ۲۳ تا ۲۴ ارائه خواهد شد.

نمایش شش رده‌ساز

رده بندی کتابخانه کنگره اما تاریخی نمایشی است که

در واقعتهای آن، جنبه‌های یک موضوع و در اغلب موارد موضوعهای مرکب، بین آنها را نشان می‌دهد. در این نظام‌سازها

- مسکن و وسیله معیشت بشر، GF؛ جنرال فزای انسانی با پیوسته انسان از محیط طبیعی، GN؛ انسان‌شناسی طبیعی و نژاد شناسی و بشر ابتدایی یا فصل اریا ریسیج GR، فرهنگ عامه، مکتب، ذهن و روح انسان در کنار فرهنگ ابتدایی به فرهنگ پیشرفته، GT؛ عادات و آداب و GF (سرگرمیها، ورزشها و جز اینها) مربوط به GR؛ در نتیجه G رایبه عنوان یک رده می‌توان تصمیم تاریخ بحساب آورد که به گروههای (۹۰۸). رده‌های [H-] (اصطاد و رشتا اجتماعات-انسان، قسم می‌شود) (۱۰۱۰ رده K) حقوق (۱۱۰ رده L) آئین و رسوم و (۱۲) رده M (موسیقی، (۱۳) رده N) و (۲۴) رده P (هنرهای زیبا و ادبیات - ریاضیاتی و روش فکری و ذهنی انسان، رده‌های B-P با هم گروه علوم فلسفی - تاریخی و علوم زیست‌شناسی را تشکیل می‌دهد. گروه دوم ریاضی - فیزیک و علوم طبیعی کاربرد را دربر می‌گیرد: (۱۵) رده Q؛ علوم (۱۶) رده R (پزشکی، (۱۷) رده S (کتابورزی، (۱۸) رده T (تکنولوژی، (۱۹) رده U (علوم نظامی و (۲۰) رده V (علوم دریا، کتابخانه‌های که در اغلب کتابخانه‌ها پذیرفته شده‌اند) های مختلف توزیع می‌شود، در کتابخانه کنگره با علوم کتابخانه‌ای یک رده را تشکیل می‌دهد (۲۱) رده Z (۲۱)

نشانه رده بندی

نشانه رده بندی مرکب از حروف الفبا و شماره‌های عربی است. رده‌های اصلی یک حرفهای بزرگ مشخص می‌شود. دوساله

ورژن‌های اعلام و مشخصات مشترک

- ۲۹
- ۵- جدول‌های کمی لازم
 - به سطر سه به تفصیلی ، و
 - به صفحات تکمیل ارا فارفات و تغییرات فرانسها در حیطه های
 مجدد ، قبل از ۱۹۷۰. تمام فرانسها ها به جدول‌های کمی ندارد ، برخی
 ارا آنها تنها به مدارد (مثل رده فرعی PQ ، برخی ۱ ، تا سخن ۱۴) ما
 در چنین مواردی ، معمولاً " رتوس مطالب کشوردهای در اول فرانسها
 می آید ."

خلاصه زیر ، به عنوان نمونه ، از فرانسهای H-HI بر گرفته شده است ، این خلاصه ، صرفاً " نگاه ای از دریا سه حرفی هستا است که در هر فرانسها رده های فرعی را نشان میدهد ."

فهرست

۱۱	علوم اجتماعی (عمومی)
۱۷۸	تاریخ
۴۱۸	نظریه اجتماعی
۴۱۹	تاریخ و اوضاع اجتماعی (بر حسب جامعه)
۴۲۰	تاریخ و اوضاع اجتماعی (بر حسب موضوع)
۴۲۱	جمل و فعل و ارتباطات
۴۲۲	تاریکی
۴۲۳	مالسه ، دارایی
۴۲۴	دارایی عمومی

رتوس مطالب هر یک از فرانسها های رده بندی گنا سطر تکمیل در عمل در این را عمده مینویسند است .

۱۹

۲۸ اصول ، ساختار ، شکل ظاهری

- ۱- ادبیات عمومی ، ادبیات انگلیسی و آمریکایی ، داستان انگلیسی ، ادبیات جوانان ، فرانس ۱۸۸۱۲
- 20- سخن ۱۹- ادبیات فرانسوی (۱۹۲۶) - باب ۳۴ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 2۱- سخن ۲۰- ادبیات آریبا لسانی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۱- ادبیات آریبا لسانی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۲- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۳- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۴- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۵- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۶- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۷- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۸- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۲۹- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴
 ۲۱- سخن ۳۰- ادبیات عمومی ، ویرتالی (۱۹۲۷) - باب ۳۵ به سطر تکمیل ، ۱۹۴۴

علاوه بر این فرانسها ها ، خلاصه ای (ویرایش ۱۹۸۷) برای کل نظام وجود دارد ، رده K ، حقوق ، هنوز کامل نشده و فرانسهای دیگر در حال کمیشن و انتشار است .

شکل ظاهری هر یک از فرانسها ها :

- ۱- شکل ظاهری فرانسهای گنا سطر تکمیل گنا سطر تکمیل
 ۲- عنوان فرانسها رده هر یک از فرانسها ها عبارت است از :
 ۳- یا داده شد به سطر تکمیل شامل تاریخچه گونا گوی از فرانسها و سطر تکمیل
 ۴- فرانسها رده ، داده شده ، سطر تکمیل
 ۵- خلاصه ، که نمونه ای از آن در زیر می آید
 ۶- خلاصه ای مفصلتر از خلاصه اول ، از پیش از رده بندی آمده
 در فرانسها

۷- سخن فرانسها ، به سخن دیگر ، جدولهای اصلی رده بندی ، در فرانسها

۴۵ اسول، ما عشار، ونگل ظاهری

بخش کوچکی از رئوس مطالب رده H، برای نشان دادن تفصیل و جزئیات بیشتر از آن در زیر می آید. رئوس مطالب فراتر از آن برای رده بندی میباید بیشتر استفاده را دارد، مخصوصاً "از اس نظری که نظم منطقی و سلسله مراتب فراتر از آن می توان یافتی تشخیص داد."

رئوس مطالب

علوم اجتماعي (عمومي)

آمار

- ۲۱۶-۹۹ نظریه روزی آثار علوم اجتماعی
- ۲۱۶-۴۶ آمارها، رفتار، خدمت
- ۲۱۶-۴۸ شست مواد شستنی، شست (عمومی)
- ۲۱۶-۱۵۲ داده های آماری
- ۱۵۵-۱۵۳ آمارها
- ۲۱۶-۱۷۵ به ترتیب منطقی باکتور

نظریه اجتماعی

- ۲۶-۹۲ اقتضای به عنوان یک علم، رابطه آن با سایر علوم
- ۱۶۵-۴۵ تاریخ اقتضای، تاریخ نظریه اجتماعی
- تاریخ و جنبشهای علمی اجتماعی

- ۱۶۵-۱۲۱ روش شناسی
- ۱۶۵-۱۲۵ اجتماعی ریاضی، روشهای کیفی، تأمل اجتماعی، نظریه
- فرون داد و سوزن داد، نظریه سازی

علوم جامعه

- ۱۶۵-۲۰۱ آموزش، جامعه
- ۲۶۶-۲۲۱ تربیت، تنظیم فستخا
- ۱۵۱-۲۲۸ رفتار، تولید، ثروت
- ۳۰۴ سرمایه، سرمایه داری
- ۷۱۵-۲۲۱ درآمد، سهام قابل
- ۵۵۱-۵۲۴ بهره، شتریل

- ۶۰۱ سول
- ۶۱۵-۶۱۵ مطالعه کلاسی، نظریه رده و فستخا دارایی
- ۶۱۵-۶۱۵ معرفت، شفا
- معرفه رها
- ۶۱۶-۱۴۶۶ معرفت رها
- ۶۶۷-۶۲۸ تشخیص نظریه اجتماعی
- ۶۶۷-۶۲۸ برسدای کاربردهای اجتماعی

۴۱ ویرگسهای عام و مشخصات مشترک

تاریخ و اوضاع اجتماعی

- ۲۱ تاریخ، اوضاع اجتماعی
- ۲۱ موقوفات عامی، ۱۶۰
- ۲۱ با اتمام آلودگی هوا، بود کارکنان، و بنای مابین میراثی شده
- کسانی و محیط خان، و جریان حرکات خانوار
- ۲۲ هم آشنای اجتماعی، آشنای اجتماعی (عمومی)
- ۱۶۵-۹۲ فرصت منطقی باکتور

بخش اصلی فراتر از، حاوی عناوین و شمارها رده رده در زیر ارائه شده است. این نمونه، قسمتی کوچک از صفحه اول هم آشنای رده H است. برای مثال، نشریه ای ادواری و کلی در علم اجتماع اجتماعی به زبان آلمانی دارای نشانه اصلی "۱۵۱" خواهد بود و تاریخ عمومی علوم اجتماعی در رده "۱۵۱" خواهد بود اگرچه

علوم اجتماعي (عمومي)

آمار

- ۲۱۶-۹۹ نظریه روزی آثار علوم اجتماعی
- ۲۱۶-۴۶ آمارها، رفتار، خدمت
- ۲۱۶-۴۸ شست مواد شستنی، شست (عمومی)
- ۲۱۶-۱۵۲ داده های آماری
- ۱۵۵-۱۵۳ آمارها
- ۲۱۶-۱۷۵ به ترتیب منطقی باکتور

نظریه اجتماعی

- ۲۶-۹۲ اقتضای به عنوان یک علم، رابطه آن با سایر علوم
- ۱۶۵-۴۵ تاریخ اقتضای، تاریخ نظریه اجتماعی
- تاریخ و جنبشهای علمی اجتماعی

- ۱۶۵-۱۲۱ روش شناسی
- ۱۶۵-۱۲۵ اجتماعی ریاضی، روشهای کیفی، تأمل اجتماعی، نظریه
- فرون داد و سوزن داد، نظریه سازی

علوم جامعه

- ۱۶۵-۲۰۱ آموزش، جامعه
- ۲۶۶-۲۲۱ تربیت، تنظیم فستخا
- ۱۵۱-۲۲۸ رفتار، تولید، ثروت
- ۳۰۴ سرمایه، سرمایه داری
- ۷۱۵-۲۲۱ درآمد، سهام قابل
- ۵۵۱-۵۲۴ بهره، شتریل
- ۶۰۱ سول
- ۶۱۵-۶۱۵ مطالعه کلاسی، نظریه رده و فستخا دارایی
- ۶۱۵-۶۱۵ معرفت، شفا
- معرفه رها
- ۶۱۶-۱۴۶۶ معرفت رها
- ۶۶۷-۶۲۸ تشخیص نظریه اجتماعی
- ۶۶۷-۶۲۸ برسدای کاربردهای اجتماعی

در بعضی ها ، ارجاعی از یک فرانس به فرانسای دیگر وجود دارد اما در بیشتر موارد ، ساله ها تنها به فرانسای خود ارجاع می دهند . نمونه زیر از زده R سرگرفته شده است .

نمونه ای از نامه طبقه R

- A
- Abnormal labor: RG705+
 - Abnormal position (Uterus): RG351
 - Abnormalities and malformations
 - Anus: RC866.M3
 - Female genital organs: RG211+
 - Rectum: RC866.M3
 - Uterus: RC321+
 - Aborigines, Australian, see Australian aborigines
 - Abortifacients: RG734.4+
 - Abortion (forensic medicine): RA1067
 - Abortion, induction of, see Induction of abortion
 - Abortion, Spontaneous, see Spontaneous abortion
 - Abrasive behavior, see Abrasiveness
 - Abrasiveness (Personality disorders): RC569.5.A24
 - Abreaction, see Catharsis
 - Abnormal form (Uterus): RC351
 - Abdomen: Acute, see Acute abdomen
 - Abdominal aorta (Surgery): RD540.3
 - Abdominal pain: RC809
 - Pediatrics: RJ456.A26
 - Abdominal wall (Surgery): RD540.2
 - Ability: Social, see Social skills
 - Ability: testing
 - Medical education: R837.A2
 - Nursing: RT73.7
 - Abnormal form (Uterus): RC351

طبقه بندی فرانس را بخوبی از ارجاع ها و تغییرات متساوی

- های زده های انفرادی تشکیل می دهد که می توان آنها را در فرانسای آورد. این گونه صفحات مکتب تنها در فرانسای مطالعه می شود که محل ارسال ۱۹۷۰ چاپ و تجدید چاپ شده است .

کتاب	ردیف	موضوع
کتاب	۱۰۱۹۵	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۱	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۲	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۳	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۴	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۵	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۶	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۷	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۸	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۱۹	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری
اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری	۲۰	اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری

سال بعدی قسمی از یکی از جدول های زده G را نشان می دهد

اصول ، ساختار ، و شکل ظاهری از جدول های ۱۰۱۹۵ مورده ساخت فرانسای گرفته ،

- جدول ۲
- مناطق جنوبی ایالتی (ایالات متحده)
- .A10195 Regions
 - .A11 New England
 - .A115 Northeastern States
 - .A12 Middle Atlantic States
 - .A124 Potomac Valley
 - .A127 Appalachian region
 - .A13 South
 - .A135 Tennessee Valley
 - .A137 Ozark Mountain region

در بیشتر فرانسای ها ، پس از متن اصلی جدول های کمیکی .
 مسای مطبق می آید . فرانسای PG-PH (طراحی)
 PQ و PJ و PN قسمی ای او ۱۰۱۹۵ قسمی ای او ۱۰۱۹۵ قافه ساخته است

تقسیمات

اصولاً، نظم تقسیمات داخل هرزده، زده فرعی یا موضوعی از طرحی کلی بنام "هفت نکته مارتل" (Martel's seven points) پیروی می‌گردد. متفحصان موضوعی در گسترش هر یک از اینها مسا از این نکات یا قسمت‌های آنها استفاده کردند. نکات مذکور عبارت است از:

۱- تقسیمات شکلی عام: تشریح‌های ادواری، انجمنها، مجموعه‌ها، واژه‌نامه‌ها و جزئیات

۲- سطر به، فلسفه

۳- تاریخ

۴- زمانه‌ها، کلیات

۵- قانون، مقررات، روابط دولتی*

۶- مطالعه و تدریس

۷- موضوعهای خاص و تقسیمات فرعی موضوعی به ترتیب از عام به خاص و حتی امکان یا نظمی منطقی پیش می‌رود.

انواع عمومی تقسیم همراه نمونه‌ها در زیر بحث می‌شود.

تقسیمات شکلی عام

علاوه بر سطر به‌های ادواری، انجمنها، مجموعه‌ها، و واژه‌نامه‌ها، تقسیمات شکلی عام ممکن است مرکب از کنگره‌ها، نمایشگاهها، موزه‌ها، اسناد، یا هر نوع تقسیم شکلی عام خاص دیگری باشد. مانند از این نمونه که از اول زده -

* زمان گفتن هر زده‌ای، تا وقتی که موضوع هر زده به موضوعهای مادر به طرز کامل درآید.

فرعی RD سرداشته شده است در زیر مشاهده می‌شود:

ردیف	RD	جراحی
۱	۱	ادوار و پیکانها بصورت یکجا
۲	۲	مشارکتها، دریاها، و غیره
۳	۳	مشارکتها
۴	۴	کنگره‌ها
۵	۵	مشارکت‌های جزئی
۶	۶	تعمیرات
۷	۷	تعمیرات
۸	۸	مجموعه‌ها و اسرارها
۹	۹	تعمیرات
۱۰	۱۰	مشارکتها، مطالعه‌ها، کنگره‌ها
۱۱	۱۱	مشارکتها، کنگره‌ها
۱۲	۱۲	مشارکتها، کنگره‌ها
۱۳	۱۳	مشارکتها، کنگره‌ها
۱۴	۱۴	مشارکتها، کنگره‌ها
۱۵	۱۵	مشارکتها، کنگره‌ها
۱۶	۱۶	مشارکتها، کنگره‌ها
۱۷	۱۷	مشارکتها، کنگره‌ها
۱۸	۱۸	مشارکتها، کنگره‌ها
۱۹	۱۹	مشارکتها، کنگره‌ها
۲۰	۲۰	مشارکتها، کنگره‌ها

بر خلاف دیگر نظامهای زده بندی که معمولاً از یک سلسله تقسیمات فرعی شکلی استناد دارد قابل اعمال در تمام موضوعات استفاده می‌کنند، دوره بندی کتابخانه کنگره، تقسیمات شکلی، عمدتاً "بر اساس پیشنهاد" و بطور انفرادی، در زیر هر موضوع کسب کرده شده است. بطور کلی، موضوعات کسب کرده شامل تقسیمات شکلی مشترک در حالیکه بسیاری از موضوعاتی کوچک به هیچ وجه تقسیمات شکلی ندارد،

مانند که تقسیمات شکلی عام، معمولاً "قابل ارتقا" در گزارشها می‌شود، ولی این مسئله قانونی مطلق نیست. برای مثال، دوره‌ها، CN، کسب‌های (مطالعه کسبها)، "CN ۷۰" و "CN ۷۱" و غیره، اسنادها "سوسله عناصر" CN ۷۰، فلسفه، "سطر به"، CN ۴۴ و غیره، فن، "CN ۵۵" مطالعه و تدریس، "CN ۵۵"، تاریخ، "چنانکه در زیر مشاهده می‌شود از این موضوعات

تقسیمات شکلی عام جدا شده است.

تاریخ

عامل تاریخ در یک رده یا موضوع ، بیشتر اوقات به ترتیب زمانی یا تاریخی تقسیم می شود. این عامل را می توان دوره فرعی HG ۲۷۱-۲۵۶ (تاریخ بول) مشاهده کرد .

HG امور مالی

بول
تاریخ

معاینه کنده‌ها C1 ، عکس‌های	۲۲۱
کلیات	
اسطاس ، مکتوب: ۲۵۰/۲۵۰ (۱۹۲۰)	۲۲۲
دبیم	
مردودبلی	
آثار و سمار	۲۲۳
آثار و سمد	
مردون ۱۹۵۸	
آثار و سمار	۲۲۸
آثار و سمد	۲۲۹
مردون ۱۹	۲۵۲
مردون ۲۰	۲۵۵
۱۹۲۰-	۲۵۶

وقتی تصمیمات دوره‌ای زیرموضوعی ارائه می شود و آنرا در دسترس رده معدنی چندین شماره از دوره‌های تاریخی مدرج رادر مرمی کرد ، شماره رده مرسوم به قدیمی ترس دوره که در اسر مورد ماکس استخاب می شود ، اگر در اس اسر مواد مدرج مرسوم به دوره های تاریخی فقط برای مرمی اجمالی دوره‌های مورد بحث مرسوم مخرج شود ، در دوره‌سندی اس اسر موع مواد مخرمانه مرسوم مخرج می شود .

۲۴

برای رده بندی و برایش های دیگر ا نرفوق ، بازمانی که قدیمترین دوره تاریخی مورد بحث اسر در همه و برایشها یکسان باشد ، از همان شماره رده استفاده می شود ، حتی اگر محیط زمانی اثر با " کشر یافت باشد ، از همان شماره رده بندی استفاده می شود . از طرف دیگر ، اگر در و برایش جدید ، بخش بر دوره قدیمتر یا بعدی تکه شده باشد که در همانها سمارهای ویژه آن یافت شده ، شماره خاص آن دوره داده می شود ، در اس صورت و برایش جدید در روی قفسه ها ، در کنار و برایش قدیم سمار نخواهد گرفت .

رساله‌ها ، آثار عمومی

اس عامل ، برای آثار جامعیه به کار می رود که رده رده فرعی ، یا موضوعی خاص را در مرمی کرد . عنوان مورد استخاب مرسوم اس عامل ، ممکن است " رساله‌ها " ، " آثار عمومی " ، یا " عمومی " باشد . مثلا " زغران " آثار عمومی " وقتی استفاده می شد که ذیل سمسک موضوع اصلی موضوعی فرعی وجود داشت .

برای مثال :

SH مرمی حیواناتانی (مثل پرورش ماهی) ، شیلات ، ماهی گیری ماقاب

ماهی گیری مایلاب

مشخصات دوره	۲۵۲
آثار عمومی	
مجموعه آثار ماکس	۲۹
مشخصات رده نامش	۲۹

ریاضیات QA

چیسو

با تمام چیز عالی	155	آنا رعمومی وریا لهده
نظایه ها ، محالات ، خبریهیا	71	
جنبه های خاص موضوع بطور اعم	75	
عنوانهای خاص . . . 87	79	

اخرنرا " ارزشها های کلی - اختصاصی " برای انواع آنسار

زیراستفاده می شود: (1) این نظم که در مورد آنها هیچ اندیشه ای
دقیق را نمی توان همین کرده ، یا (2) آنها حاوی مونیوعهای بسیار
تا زده بصمیم گیری ثوری در مورد محتوای آنها از طریق سر عنوان
موضوعی یا شماره زده ممکن نیست . دومی که بتوان محسوی
اسری را معین کرد یا تشخیص داد می توان به آن شماره مناسب را اگر
وجود داشته باشد (آن زده را داد .

گاه در این توالی ، عنوانهای " خلاصه ها " ، رئیس مطالبه

و " آنا رکوچک " دیده می شود . " خلاصه " را می توان طریقی توسط
با زمان بکار گیری تعریف کرد . " رئیس مطالب " ، اغلب به معنی
با عنوانها یا کلیدی به کار می رود . " اسرکوچک " به معنی اسری
است که موضوعی جامع را پوشش می دهد ، ولی نه بصورت مسوما .
جزوه ها و " خلاصه ها ، مطالبه ها ، سخنرانها " (اگر بطور ضمیم
برسان نما و رای ندارد زده شده باشد) اغلب به عنوان آنسار
کوچک زده سنی می شود . بد و برخی موارد ، برای " خلاصه ها ،
مقاله ها ، سخنرانها ، " نما و رای خاص در نظر گرفته می شود . این
طبقه از آنرا ، دیگر در تقسیمات فرعی سر عنوانها ی موضوعی آورده
می شود . اما هنوز ، در جای جای فرایندهای زده سنی ، برای

اخرنرا " ارزشها ی آن رعمومی " بعد مونی استفاده

می شود که بصمیم با تقسیمات تکلی دیگر ، شماره " آن رعمومی "
را از عنوان موضوعی جدا کنند . برای مثال :

SH بیرون حیوانات آبی (ریتل بیرون ماهی) ، شلات ، ماهی گیری با قلاب

ماهی گیری با قلاب	456	ماهی گیری با قلاب
روشهای ماهی گیری با قلاب	72	ماهی گیری با قلاب
ماهی گیری با قلاب	75	ماهی گیری با قلاب

HIF بیرون حیوان

صیوانت دست آموز

خرگوشها و خرگوشهای مراهی	451	خرگوشها و خرگوشهای مراهی
انرا زده ، اسبها ، پیا بندها	452	انرا زده ، اسبها ، پیا بندها
آنا رعمومی	453	آنا رعمومی

عنا و س " عمومی " تا " آن رعمومی " اکثرا " در وصف عنوان

کلی - اختصاصی " ظاهر می شود که بطور کلی به معنی جنبه های
خاص مرتبط با موضوع است و هیچگونه تقسیمات سلسله مراتبی با
ناحیه های موضوع را تا مل نمی شود . در ویرایشهای اخیر تراشهای
کتابخانه کنگره عنوان " جنبه های خاص موضوع بطور اعم " همراه
عنوان " کلی - اختصاصی " می آید یا بجای آن ظاهر می شود . برای
مثال :

۵۲ اصول، ساختار، شکل ظاهری

آثاری که حاوی مجموعه مقاله‌ها، مقاله‌های متفرقه، گلچین‌هایی از خواب‌اندیشیها و غیره است به کار می‌رود.

عصر " رساله‌ها، آثار عمومی " اغلب، از نظر تاریخی یا زمانی به قسمتهای فرعی تقسیم می‌شود. برای مثال :

۵۳

شیمی	شیمی تجزیه
آثار عمومی، رساله‌ها، و کتابهای درسی	۱۸۷۰ تا ۱۹۷۱
۷۵	۱۹۷۱ - /۱

در این نوع نظم تاریخی، آثار شماره رده ای که با تاریخ انتشار آن در دسترس بوده بندی هماهنگ است. استفاده می‌شود.

دلیل موضوعی خاص تقسیم تاریخی، هم برای دوره تحت پوشش استروم تاریخ انتشار آوده می‌شود. آنچه در زیر می آید مثال از این گونه تقسیم بندی تحت موضوعی خاص است .

رسانا سازی بیعاری زمان و مکانی

تاریخ	۵۱۱
کلیات	۵۱۲
ابتدایی	۵۱۳
فدیمی	۵۱۴
فرون وسطی	۵۱۵
جدید تا ۱۸۰۰	۵۱۶
فرون ۱۸۰۰ تا ۱۹۰۰	۵۱۷
جدید تا کنون	۵۱۸
توسعه های تاریخی	۵۱۹

ویژگیهای عام و مشخصات مشترک

۵۲۰ اطلالی ها ، آثار مرموز

- کتاب
- ۵۲۱ ۱۹۰۰-۱۸۰۰
- ۵۲۲ ۱۹۰۰-۱۸۰۰
- ۵۲۳ ۱۸۰۰-۱۷۰۰
- ۵۲۴ آثار عامه پسند
- ۵۲۵

با تسلیم آثار مربوط به سیدانشان مالکیت در اختیار می‌ماند

برای آثار مربوط به تسلیم زمانه نگارنده: ۱۷۳

۵۲۶ آثار عمومی /۵ کلی - اجتماعی

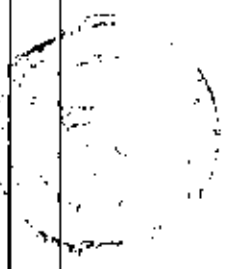

قانون، مقررات، روابط دولتی

این منبر خاص که صلا " در فرانسه های علوم اجتماعی بسیار به کار می رفت و هنوز هم در برخی فرانسه های فدیسی باقی می ماند. با تکمیل رده K (حقوق) در حال حذف شدن است با جدید نظر فرانسه ها ارائه مواد قانونی در رده های موضوعی در حال حذف شدن می باشد. همه این مقررات قانونی در رده K (حقوق) و رده فرعی KX (حقوق بین المللی) رده بندی می شود .

مطالعه و تدریس

این عصر ، اغلب بک شماره می آید، همانکه در CND

55

وبسگه‌های عام و مشخصات مشترک

موضوعها و تقابلهای فرعی موضوعی

این عامل آخری ، قسمت اعظم گسترشهای انفرادی

گسترش رده ها ، رده های فرعی و موضوعها را توصیف می کند .

مشخصی مسئول هر موضوع سعی می کند " هفت نکته ماربل " را بسنه

تساوت رده فرعی و موضوع گسترش دهد و بنا جایی که ممکن است از

سطح منطقی پیروی کند . " JN1291-1981 " شماره های برای حقوق

سیاسی و مدنی در اسکاتلند ، در اینجایه عنوان مثال ارائه شده

است ، بعضیها فرعی منطقی این موضوع خاص عبارت است از :

تا بیعت ، اعطای تابعیت ، حق رای ، نظام انتخاباتی ، انتخابات

همراه با انگشتر ، وفاداری انتخاباتی ، بدبختی است که فرس

تقسیم فرعی بیطور طبیعی و منطقی ، مقدم بردیگری فرآزمی گردند .

برای مثال نمی توان بدون دانستن نظام انتخاباتی ، انتخابات

همراه با انگشتر را دانست .

JN تاریخ قانون اساسی - بریتانیای کبیر

اسکاتلند

مطالعه مذهبی و سیاسی

تابعیت

عمومی

قانون

موضوعهای خاص

اعطای تابعیت

عمومی

قانون

موضوعات خاص

حق رای

عمومی

- 1291
- 1298
- 1299
- 1298
- 1299
- 1298
- 1299

۲۶۷

امول ، ساختار ، و شکل ظاهری

56

مطالعه و تدریس " مربوطه علم کلیه نگاری مشاهده می شود .

درس ما تنها عامل " نظریه ، فلسفه ، " مطالعه و تدریس " را می توان

مبادل تقسیم فرعی است ساختار " ۷ " در نظام رده بندی اعضای

دیوینی به حساب آورد . گاهی " مطالعه و تدریس " بین از یک

شماره می گیرد . چنانکه در مورد " PR 21-55 ، مطالعه و تدریس

ادبیات انگلیسی " مشاهده می شود . در این مورد ، شماره PR 55

شماره به سرگذاشته به معلمان ادبیات انگلیسی اختصاص یافته

است .

ادبیات انگلیسی PR

تاریخ و نقد ادبی

مطالعه و تدریس

- ۲۱ ادبیات انگلیسی ، بیابانها
- ۲۲ T تاریخ عمومی ، رساله ها و غیره
- ۲۵ کلی - اختصاصی
- ۲۷ مطالعه به معنی لغات ، سخنرانیها
- به ترتیب دوره
- ۲۹ قانون و مدنی تا ۱۶۰۰
- ۲۲ قانون 18917
- ۲۵ قانون 1۹
- ۲۷ قانون 2۰
- ۵۱ بررسی منظم با کتور ، AZ
- ۵۲ به ترتیب آموزشگاه ، AZ
- ۵۵ برگزیده به معنی ادبیات انگلیسی ، AZ

نقطه در مورد مطالعه و تدریس موسیقی " MT 195۰ " یک رده فرعی

کامل یا بین عامل اختصاصی داده شده است .

در یاد غل هر یک از نواحی، تقسیمات مستقیم ترسیم گشته‌اند. با الفبایی به عمل می‌آید، موهومی که برای بخش جغرافیایی، یک شماره رده معین می‌شود، بخش جغرافیایی الفبایی صورت، استفاده فراوانی گیرد، برای مثال، "بر حسب ناحیه یا کشور، ۸۷۰". (سرای اطلاع بیشر، صفحات ۱۳-۱۴، نگاره کند).

استفاده از تقسیم جغرافیایی به ترتیبی مرجح، امکان می‌دهد که یک ناحیه جغرافیایی خاص، تقسیمات فرعی موهومی ویژه و حتی منحصر بخود را بگیرد، نگارنده‌ای که اغلب، خاصه در علوم اجتماعی مقصد واقع می‌شود.

تقسیم موضوع در زیرنا مکتور

ردرده بندی کما بخانه کنگره، مخوما "علوم اجتماعی، اغلب بجای تقسیم کنوری در زیر موضوع، از تقسیم موضوعی در زیر نام کشور استفاده می‌شود (ردرده بندی دهدهی دسوی، معمولاً موهومی، قبل از اضافه کردن هرگونه تقسیمات جغرافیایی، مثلاً کامل به تقسیمات فرعی خود تقسیم می‌شود. بهر حال، در رده بندی کما بخانه کنگره، رده یارده فرعی ممکن است ارتباط جغرافیایی تقسیم شود و آن گاه تقسیمات فرعی موهومی نگردد، این امر در رده های C-C (بارج و جغرافیا) و در رده مسا زد کسری با فته K که در آن فوا سس طلب خا اول سرا ما س جزیره جمایی و سسی به ترتیب موهومی با شکل بدقسم می‌شود، کاملاً واضح است در این مورد، مثال دیگر تقاربات است از تقسیم "بارج" مایون آلمانی و در بریتانیا "در رده" (اطلا م ساس) (در زیر رده های فرعی JK، ایالات متحده، ایالات مستعمرات انگلستان در آمریکا، FN، اروپا و IQ، آسیا، آمریکا، استرالیا، اسیا سوئد و غیره.

اساد و مدارک	۱۳۲۱
بارج	۱۳۲۵
مهر برارد	۱۳۲۹
اختصاصی	۱۳۳۳
نظام انتقال با نسی	
عمومی	۱۳۴۱
قانون بر حسب تاریخ	۱۳۴۶
انتخابات همراه با انتخابات	۱۳۵۱
ساده های انتقال با نسی	۱۳۶۱

تقسیم جغرافیایی

در فرا نمانهای رده بندی کما بخانه کنگره، تقسیم جغرافیایی، از یکسی از دو طرح کلی پیروی می‌کند، ما رده ها و کشورها به ترتیب ترجیحی یا الفبایی مرتب می‌شوند.

آمریکا	
آمریکای شمالی	
ایالات متحده	
مستعمرات انگلستان در آمریکای شمالی، کما با	
مکزیک	
آمریکای مرکزی	
جزایر واقع در بین ایالات متحده و آمریکا (جزایر هند غربی)	
آمریکای جنوبی	
اروپا	
بریتانیا و کشورهای دیگر	
کشورهای قاره اروپا	
آسیا	
آفریقا	
آمنرا لیا و ولادینو	
مرا بر اسیا نوین آرام	
نوا می قطب شمال	
نوا می قطب جنوب	

ورژن‌های عام و مشخصات مبشری

۶۱

بطور عام (که در اکثر فراها های قدیم " کلی - اصحا می" نامیده می شود) می آمد. در این حالت ، تفصیلات موضوعی که در مشخصهای همنه ای واقعی اعازی نبود ، معمولاً " بین زبانها انواع تفصیلات ارائه می نمود. این فراها ، همچنین نشان می دهد که خرطی از جمله مراتب موضوعی ممکن است ، بسته به عنوانه اشتراکی ؛؛ جویده تفصیلات مفصل کمترین باشد. موضوع اینها و دشمنکها ؛؛ معموم فرعی ذیل فزبرگ ذروه ای و دشمنای ، بهمنامی شکلی از آن خود دارد ؛؛ راکنورهای همنه ای برای بعضی " که سه بوده معموم فرعی بهشتی زیر " اسباب و آلات " می باشد ، بشرط همین حال است .

باید ادانتها ی فراها های رده بندی
نهاره های رده و عنوانهای کنه نامه کنکره (بعضی سرعنوانها و سرعنوانهای فرعی) اغلب ، با داده اشتها ی همسران است . با داده اشتها ، کلا " به صورت یکی از اشکال زیر ارائه می شود :

باید ادانتها ی داده

این با داده ادانتها برای توضیح آنچه در زیرگ عنوان خاص ارائه می خورده کاری رود. اگر عنوان مورد نظر ما همما " بسیار نیمه عنوان دیگری باشد که در جای دیگر منظور شده است در اغلب موارد ، برای بیان مرکزها یعنی کنکره درجا به جدا می آید. این مواد را داده ادانتها داده استفاده می شود. به عنوان مثال :

اسول ، اسرار ، و شکل ظاهری

۶۰

QC فزبریک (دشمنک)

۷۸۵/۵	ادوارها ، اسمیه ، کنکره ها ، مجموعه های پیاپی در زبانها
۷۸	بهره ان : امر بهما
۷۸۶	آنا و عمومی : زبانها ، رکنهای فرعی
۷۸۷	مطالعه : مقاله ها ، سیماسا
۷۸۸	راکنورهای اصحا ای برای بعضی ، فزبریک راکنور
۷۸۹	مقایسه کمینت ۱۱۰۲۴ : ۱۱۰۲۴ : ۱۱۰۲۴ : ۱۱۰۲۴ : راکنور همنه ای
۷۹۰	ادوارها ، اسمیه ، کنکره ها ، مجموعه های پیاپی در زبانها
۷۹۱	آنا و عمومی : زبانها ، رکنهای فرعی
۷۹۲	مطالعه : مقاله ها ، سیماسا
۷۹۳	مومنها ی عامی : A-2
۷۹۴	مطالعه : سکره : TR ۱۱۱۵۱
۷۹۵	QC : برهه های کلا معمولی
۷۹۶	FD۲ : طرح و اسامی
۷۹۷	مطالعه عمومی ، سکره : TR ۱۱۲۲۰
۷۹۸	FD۳ : صریحی
۷۹۹	FD۴ : سوزج سر
۸۰۰	FD۵ : روتهای آمازی
۸۰۱	FD۶ : سوزج های جزایی
۸۰۲	FD۷ : مقایسه کمینت ۱۱۰۲۴ : ۱۱۰۲۴ / ۱۱۰۲۴ : فزبریک ذروه ای ارله
۸۰۳	مطالعه و بطورسی ، بعضی
۸۰۴	FD۸ : سیماسا
۸۰۵	مطالعه : سیماسا : سوزج : ۱۱۰۲۴

در یک رابطه با موضوع اصلی ، معمولاً " اولس بضم شکلگی " ادوارها ، انجمیا ، و غیره " است که بین ارآن " مجموعه آثار " عبرت سوزج " وارد شده ها و داده ها و المعاملها " قرار داده ، بضم " اسرارها " است که در " سمت " تا ره است و در برانها های که اصرا " کنکره ما لسه است با درتا زینکرهای فرانها های تقدیم ، می آید. این اسرار و سکره ها همما مک معمولاً با هم ارائه می شود. بضمات شکلی دیگر از جمله آنا و عمومی ، و حجه های خاص موضوعی

SB پرورش گیاه

تدریس

برای آنا راجرز به گیاهان خاص به‌گیاه

نگاه کنید، مثال،

۴۰۶/۶۶: ۴۱۹: ۴۱۹: ۴۱۹: ۴۱۹: ۴۱۹

طاسکی

آنا راجرز

۱۱۹

با دوا تمسهای مقایسه‌کنید با

این با دوا ثبت استغاده کننده را ۱۴۱ ه می کنید که اطلاعات

مربوط به مویخ مورد نظر، زیر شماره یا شماره های دیگر مطابق
نیز یافت می شود، و با این که (به ترتیب حلقه مراتب مویخ)
ساده عناوین فرعی در مویخ مورد کار عملی است و عناوین فرعی
ادنی ذیل شماره رده ای دیگر یافت می شود، اینها داده است-مویخ
است از شماره رده و فرعی در شماره آنچه که شماره رده و فرعی
می دارد. دروس اینها جدید، گروهی از شماره ها، با حسی
آنها و یک علامت-مخلوط (+) نشان داده می شود.

LB نظریه و نحوه عمل آموزش و پرورش

سید اشرف مدرس

لکنت ریاض، شماره دریا می

مناحه کسمبسا + ۰۲۲۲۰۲۲۲۰۲۲۲۰۲۲۲۰۲۲۲۰۲۲۲

۲۲۵۱

شیمی QD

تیمی مدنی

عناوین: مینرژنم علامت-شیمی، A-Z.

آنا راجرز به سنا، توان، اما در و

راستینا، اینورژن ها، و شیمی-تجزیه

بکارگاه مینرژنم-مدنی آنها

را در این باره بنویسید، برای شیمی

دوران مینرژنم-دانی به QD۴۶۶: ۴۶۶: ۴۶۶

با دوا نتایج: توضیحی نگاه کنید به:

دومین جمله با دوا ثبت-دانه (به مثال با لانگاه کسمه)
زمانی که به سنیایی به کار می رود، " با دوا ثبت توضیحی نگاه
کننده " نامنده می شود، چنین یا دوا ثبتی برای نتایج-دانه
مطابق همین معنی (با اسکنه امولا " تحت پوشش عنوان بالایی سنا
داشتن مطروقی شود) که با بخدر جانی دیگر، ذیل شماره دیگری رده
سندی شود، مورد استغاده قرار می گیرد. در گذشته، " با دوا ثبتی
موضح دهند " آنگه موقوف شده است (برای همین منظور است کار
می رمت، معنا آنها:

RL بیهداشت کودکان

سین ساری کوهکان، عمومی

برای همین ساری در مقابل بیمارستان های ما، به

نگاه کسمه.

۴۴ اصول، ساختار، ونگار طاهری

یا دددا شتهای نکاه کنیده:

درا غلب موارڈیا دددا شته نکاه کنیده " موقعی به کار میروند که مبهم بگيرند محل یک عنوان را در طرح جا بجا کنند. شماره رده موجود جا بجا یا در داخل دوهلال () قرار میگیرند و در آخر عنوان "ارجاع نگاه کنیده" اضافه می شود.

IBB نظریه و نحوه عمل آموزش و پرورش

آموزش متوسطه، دبیرستانها
بنا کردند

{ ۱۶۹۲ } طلعه، نگاه کنیده: IB-1.

SB پرورش گیاه

آبیاری مرتعه ۱۱۲

نهیستهای نلمسان، وغیره، نگاه کنیده: SB115

Z کتابشناسی موضوعی

۷۲۹۵ داده، خارجیا

لاشتک، نگاه کنیده: Z۴۲۷۷

۷۲۲۵ تنگ

یا دددا شتهای به انضمام

این یادداشتها تدوین مطبوعه کازمی رودتا انواع عناوین
چربی و بل یک عنوان را با آوردن مثال نشان دهد برای نمونه:

۴۳

۴۵ ویژگیهای تمام و مشخصات مشترک

RE اسراف کوش وخلق وپیشی

۴۶۰ هنرشناسی، اسراف کوش

شامل کلویا، خنک نای، نارخای صوتی،
بای وغیره

یا دددا شتهای به انضمام، غالبا " برای نشانی معایب
کمک می کنند که معمولا " خواننده نمی تواند آنها را درآید،
عنوان بپذیرد.

یا دددا شتهای ما نند... تقسیم شده است

این یادداشتها که از گروهی شماره به گروه دیگری ارجاع
می دهد، برای صریح جوسی درجای فراسماهای جایی به کار می رود.
برای مثال:

BX فرقه های مسیحی

۵۵۹۵-۵۵۹۶ کلمای ایرلند

مانند ۵۳۹۵-۵۳۹۶ BX نظم نده اند

AG واژه ها مه ها و سایر کتا بهای مرجع عمومی

واژه نامه ها، سایر المعارفهای کوچک

بسی المثللی، چندرمان

۹۵۵۰ دیگر

مانند ۴۹۹۹ AF بحکم نده اند

مثال: ۵۳۹۵/۵۳۹۶ AS، دانسان

شماره های رده بندی معنی بر طرح رده بندی کتابخانه ملی بزرگی هم ارائه می شود. جزئیات شماره های رده بندی در فصلهای اول می آید.

وسایل کمکی برای استناد آزرده بندی کتابخانه کنگره

نمایه رده بندی کتابخانه کنگره

با این که یک فرا نمای کتابخانه کنگره نمایه های

مفلی دارد، ریسمای عمومی برای کل رده بندی منتشر نشده است.

در ۱۹۴۷، کاربیه نمایه ای عمومی شروع شد و تمام نمایه های

انفرادی موجود بریده و روی برگه ها منبند، اما از آن جا که

رده X، حقوق، هموزو حال تکمیل شدن بود و سعی بواسطه

در نمایه گمانده بود، تصمیم گرفته شد کاربیه نمایه را تا

زمانی که بتوان آنرا تقریباً به کمال رساند، به تاخیر

نمنازند. چو رهم طرحی برای شروع مجدد طرح وجود ندارد، در

دهه ۱۹۷۰، دو نمایه عمومی غیر رسمی منتشر شد، نمایه رده بندی

کتابخانه کنگره ^(۵) *Canadian Index in the Library of Congress Classification*

به نام *Canadian Library Association* (Canadian Library Association)

که در هم گردی امتیاز نمایه های فرا نمای های انفرادی،

نمایه های برگه فرا نمای رده بندی کتابخانه کنگره

Condensed indexes in the Library of Congress Classification ^(۴) *Schreibling*

که به گوئی نانسی ب، اولسن *Nancy B. Olson* کرد

آوری و توسط موسسه اسناد تاریخی ایالات متحده *the U.S.*

Historical Documents Institute (Historical Documents Institute) منتشر گردید که کارن *McGinnis* و

ایسا دانه ویرک آره مجموعه در ۱۵ جلد است.

شماره های بین دو هلال

در میان نمایه های کتابخانه کنگره، برخی از شماره های میان دو هلال می آید. دو هلال نشانگر آن است که شماره میان آن هلال را کتابخانه کنگره به کار نمی برد. در برخی موارد، وقتی کتابخانه کنگره شماره ای را باطل می کند اما می خواهد آن را در فرا نمای نگهدارد تا عملکرد گذشته حفظ شود یا کتابخانه های دیگری که ترجیح می دهند شماره قدیم را به کار برند، از آن استفاده کنند، شماره را میان دو هلال می آورد.

فرقه های مسیحی BX

- تیرتوسه کراسی
- تیرتوسه منطقه با کتی
- ۱۹۴۰۹ - *ایریتا*، *علا*، *کلمنته*، *۱۹۵۰۹*
- ۱۹۴۱۰ - *ایالات متحده*، *کلمنته*، *۱۹۵۱۰*
- ۱۹۴۱۱ - *کانادا*، *علا*، *کلمنته*، *۱۹۵۱۱*
- ۱۹۴۱۲ - *مکزیک*، *۱۹۵۱۲*

شماره های رده بندی

در اکثر سیستم های فهرست نویسی کتابخانه کنگره، علاوه بر شماره، با رتبه ای معمول آن، یک یا چند شماره رده بندی تبدیل می شود. شماره رده های رده بندی نشان می دهد که علاوه بر کرده است، محل های مناسب دیگری نیز در رده وجود دارد. این شماره ها، معمولاً، برای استکراسیول، کتابشناختی، موضوعی که معمولاً در (رده) 2 رده بندی می شود، و تحلیل های فرستها یا مجموعه ها که کلا "رده بندی می شوند، تهیه می شود. همچنین در بیشتر های فهرست نویسی آنرا بزرگی که از طریق برتا مسسه فهرست نویسی مشترک کتابخانه ملی بزرگی و کتابخانه کنگره تهیه می شود، علاوه بر نشانه های با رتبه ای کتابخانه کنگره،

نماینده‌های نام کتاب	نمایه	سال، ساختار، و شکل ظاهری
مجموعه ۱.	نمایه پدیدآورنده / شماره، ۱۹۷۲	دو جلد
مجموعه ۲.	نمایه سرگذشتنامه موضوعی، ۱۹۷۲	سه جلد
مجموعه ۳.	نمایه رده‌ای نام کتاب، ۱۹۷۲	سه جلد
نمایه‌ها		
مجموعه ۴.	نمایه نامهای جغرافیایی، ۱۹۷۲	یک جلد
نمایه موضوعی		
مجموعه ۵.	نمایه کلیدواژه‌های موضوعی	شش جلد

مناصفانه، هیچ کدام از این نمایه‌ها روبرو آیدند و در نتیجه در حال حاضر، امکان استفاده از آنها تا حدی محدود است.

دستورنامه رده‌بندی کتابخانه‌کنگره

سابقه‌های مال کتابخانه‌کنگره، برای توضیح رده‌بندی، دستورنامه‌های رسمی منتشر نکرد. این کتابخانه، در سال ۱۹۸۷ دستورنامه فهرست‌نویسی، رفرنس آرایی (Subject Cataloging Manual) را منتشر کرد که سابقه و خط منی‌های رفرنس آرایی است. بولتن شماره ۱۱۱ را برای توضیح می‌دهد. امداست جهت توضیح همه‌های دیگر رده‌بندی کتابخانه‌کنگره، درآید. دستورنامه‌های منتشر

۴۳

دیگر و سایر کمک‌های برای رده‌بندی کتابخانه‌کنگره

کتاب رده‌بندی کتابخانه آمریکا با ارجاعی خاص به کتابخانه‌کنگره *American Library Classification with Special Reference to the Library of Congress* (Lac) LaMontagne حاوی کلاس‌های مفصل‌تر و آن دربار، با شرح، نظریه، و استفاده از رده‌بندی کتابخانه‌کنگره است. این کتاب، مخوماً "ارائه نظریه‌ها" است که حاوی اسنادهای فراوان از مواد است که آنها در گزارش‌های اداری کتابخانه‌کنگره با دربار مسائل داخلی دست‌نویس است. با وجود انتشار آن در سال ۱۹۶۳، هنوز هم کاملاً "مقدمه‌ای" است.

دستورنامه رده، KF: فرامی‌دهد رده‌بندی کتابخانه‌کنگره برای حقوق در ایالات متحده:

A Manual on KF: The Library of Congress Classification Schedule for Law of the United States

که به فیلم یا برش لولستر پیپر Patricia Luster Piper و سیمپل هینگ‌لینگ‌کوان (Cecilia Hing-Ling-Kwan) تهیه شده است. توضیحات مفصل و مثال‌های بی‌شمار برای رده، فرعی‌های KF ارائه می‌دهد. دستورنامه دیگری تحت عنوان: راهنمای رده‌بندی رده H کتابخانه‌کنگره: می‌تواند تقسیمات فرعی علوم اجتماعی

The Classifier's Guide to LC Class II: Subdivision Techniques for the Social Sciences (Lillie D. Caster) تهیه کرد و در ۱۹۸۶ منتشر شد.

استفاده از زبانشده‌های فهرست‌نویسی کتابخانه‌کنگره

یکی از عوامل عمده، تصمیم‌گیری‌های کتابخانه‌خارج

با رنگریزها و کتبها

فراصدهای انفرادی بطرق زیررؤزآمد نگههاشته می شود: (۱) با رده بندی کتابخانه کنگره - اضافات و تغییرات:

(LC Classification - Additions and Changes) که کتابخانه کنگره بطور فصلی منتشر می کند، (۲) با افزودن صفحات تکمیلی از اضافات و تغییرات (Additions and Changes) به حالت فصلی برخی از فراصدهای قدیمی تر، و (۳) با ویرایشهای جدید مصوبات فراصدهای انفرادی. خودوی " اضافات و تغییرات " فعلی رده بندی کتابخانه کنگره و " صفحات تکمیلی " روی برگهها (یعنی سیاه برگه های میزبان و ب سفید) چاپ می شود تا جادادن و جیسا شدن آنها در فراصدهای اصلی امکان پذیر باشد. تا گذشت زمان، نسخه های زیادی از " اضافات و تغییرات " منتشر شده است. ضمنی رنگ شماره تازه با واریسی صحت شماره ای موجود از لایزلی نسخه های فوق، پلائی نسخه " وقت گیر است. خوشبختانه (موسسه) :
 Gale Research of Detroit
 Library of Congress) منتشر شده است. در هر کورد: اضافات و تغییرات (Classification Schedules: A Cumulation of Additions and Changes. اقدام کرده است. مجلدی مجزا برای هر فراصدهای نام اقدامات و تغییرات آن را که از زمان آخریس چاپ آن اعلام شده است در یک جلد جداگانه گردآوری می کند. استفاده از این جلد به همسرا به آخریس ویرایش فراصدهای مربوط، در تعیین شماره های رده بندی، وسیله ای بسیار موثر است. این اثر همه ساله روزآمد می شود.

با تبدیل نظام رده بندی خودبه نظام رده بندی کتابخانه کنگره، وجود نسخه های بازناسی کامل رده بندی این کتابخانه در پیشینه های فهرستی آن است که امروزه در کتابخانه های ایالات متحده و بیشتر کارگزارهای فهرستی، از آن رونق گرفته اند. شماره کتابخانه کنگره امینا زبانی بزرگ شماره پیشنهادی رده بندی دهه های دهی، دارد، مخصوصاً " از این نظر که شماره دیوبی بنیها شماره رده است، نه شماره کامل برای یا بی (یکی از عیوب عملی پذیرش بی رنگ کل نشانه های کتابخانه برای آن ای است که پیشینه های فهرستی کتابخانه کنگره برای آنها وجود ندارد. معایب دیگر عبارت است از: انبساطهای جایی پیشینه های کتابخانه کنگره، این واقعیت که تعیین محل رده بندی کتابخانه کنگره ممکن است همواره مطلوب یا حتی برای نیازهای محلی مناسب نباشد. با این وصف، دسترسی به تمام پیشینه های جاری فهرستی می توان کتابخانه کنگره، از طریق شبکه های کتابخانه ای و ویدئو در یک سرکته های کتابخانه کنگره بمرور مکرر فوراً (که در تاریخ ۱۹۷۹-۱۹۷۸ در موسسه میکروفیلم های دانشگاهی بدین صورت درآمد) بسیاری از مشکلات اولیه مبتلایه کتابخانه های را که از این رده بندی استفاده می کنند، تخفیف داده است. با افزودن برای این، رده بندی محلی می دانند پیشینه های اقیانوس پرسی می توان کتابخانه کنگره که برای تعیین و واریسی درستی روش جاری رده بندی کتابخانه کنگره از جمله وسایل کمک می ارزش است.

401	Antiquities.	
402	History (General).	
403	By period (History and description).	
404	Early.	
	Medieval and early modern.	
	Modern.	
	(2) Special topics.	
406	Fourth Republic, 1947-1958.	
407	By period.	
	20th century.	
	Post war period. Fourth Republic, 1947-1958 —	
	Continued	
	General special.	
	Social life and customs. Civilization.	
	Military and naval history.	
	Political and diplomatic history.	
	Biography and memoirs.	
406	Collective.	
407	Individual, A-Z.	
	e.g. M4 Mendès-France, Pierre.	
	P5 Pinay, Antoine.	
	S3 Schuman, Robert.	
408	Auriol, Vincent, 1947-1953.	
409	Coty, René, 1954-1958.	
	Periodicals. Sources and documents.	
	Collective.	
412	General works.	
414	General special.	

From: Library of Congress, *Classification: Class D, History: General and Old*
1004. 2nd ed. Washington, D.C., 1959, reprinted (1966).

نمونه فرآیند ادغام منابع ترکیبی

DC	FRANCE	DC
	History, 1815.	
	By period.	
	20th century.	
	Post war period. Fourth Republic, 1947-1958 —	
	Continued	
	General special.	
	Social life and customs. Civilization.	
	Military and naval history.	
	Political and diplomatic history.	
	Biography and memoirs.	
406	Collective.	
407	Individual, A-Z.	
	e.g. M4 Mendès-France, Pierre.	
	P5 Pinay, Antoine.	
	S3 Schuman, Robert.	
408	Auriol, Vincent, 1947-1953.	
409	Coty, René, 1954-1958.	
	Fourth Republic, 1947-1958.	
	Periodicals. Sources and documents.	
	Collective.	
412	General works.	
414	General special.	

398	Fourth Republic, 1947-1958.	
	Periodicals. Sources and documents.	
	Collective.	
400	General works.	
401	General special.	
402	Social life and customs. Civilization.	
403	Military and naval history.	
404	Political and diplomatic history.	
	Biography and Memoirs	
	Collective.	
	Individual, A-Z.	
	e.g. M4 Mendès-France, Pierre.	
	P5 Pinay, Antoine.	
	S3 Schuman, Robert.	
408	Auriol, Vincent, 1947-1953.	
409	Coty, René, 1954-1958.	
	تاریخ و توصیف محلی	
600	Islands of France (General).	
	Individual islands, see DC 611, 801; DT 469, etc.	
	Larger geographical divisions.	
	For subarrangement, see table under DC 611.	
601.1-9	North. Northeast.	
603.1-9	East.	
605.1-9	Central.	
607.1-9	South. Gulf of Lyons.	
608.1-9	Riviera.	
	Cf. DG 975.R6, Italian Riviera.	
609.1-9	West.	
611	Regions, provinces, departments, etc., A-Z.	
	Local history during the Revolution and Consulate.	
	see DC 195.	
	Under each:	
	(1) Periodicals. Societies.	
	(2) Sources and documents. Collections.	
	(23) Gazetteers. Directories. Dictionaries.	
	etc.	
	(25) Biography (Collective).	
	(1) General works. Description and travel.	
	Guidebooks.	

اما تمام تغییرات مربوط موجود در رده بندی کتابخانه کنگره با فئات و تغییرات *Additions and Changes LC Classification* در برادارد. در نتیجه، رده بندی‌هایی که به اس اس اوردنفرسی می‌براند، فقط به یک جلد از فهرست‌ها مراجعه کنند.

در برادارد، در نتیجه، رده بندی‌هایی که به اس اس اوردنفرسی می‌براند، فقط به یک جلد از فهرست‌ها مراجعه کنند. *Gale Research* در نظر دارد، برای فرانسو‌هایی که در سال میل قبل تغییراتی در آنها حاصل شده است، همه ساله جلد‌هایی که املا "روزآمد" منتشر کنند. اس اس اوردنفرانسو‌هایی که مال قبل کتابخانه کنگره و برایشان تازه آنها را منتشر کرده است، اعمال نخواهند شد. فرانسو‌های مرکب بصورت میکروفرم نیز منتشر می‌شود.

ممنوعه‌های از فرانسو‌های D، برای تاریخ فرانسو، از فرانسو‌های اصلی کتابخانه کنگره و فرانسو‌های مرکب *Gale* در صفحات ۷۸-۷۵ نشان داده شده است.

۳۸

سوره فرانسو‌های D از رده بندی کتابخانه کنگره

DC

FRANCE

DC

History, 1815-
by period.

20th century - Continued.
Biography and memoirs
Collective.

.A1-5 Serials.
Individual, A-Z.

c.g. .B5 Blum, Léon.
.B7 Briand, Aristide.

.C25 Caillaux, Joseph.
.D1 Daladier, Édouard.

.G3 Gaulle, Charles de.
.H4 Herriot, Édouard.

.L33 Lattre de Tassigny, Jean
Joseph M. G. de

.L35 Laval, Pierre.
.L4 Leclerc de Hautecloque,

Philippe.
.M3 Maurras, Charles Marie P.

.M45 Reynaud, Paul.
.T5 Thomas, Albert.

Joubert, Émile, 1899-1906.
Fallières, Clément Armand, 1906-1913.
Poincaré, Raymond, 1913-1920.

Period of World War I, 1914-1918.
For the war itself, see D501-680.

Reconstruction, 1919-1940.
Cf. D659.F8, Reconstruction after World

War I.

Deschanel, Paul Eugène L., 1920.
Millerand, Alexandre, 1920-1924.

Doumergue, Gaston, 1924-1931.
Doumer, Paul, 1931-1932.

Lebrun, Albert François, 1932-1940.
1940-1946.

Period of World War II, 1939-1945. Totali-
cations state. Pellain. Interim regime.

375

380

385

387

389

391

393

394

395

396

397

نظارت می‌کند. پیشنها و تغییرات از طرف فهرست نویسان موضوعی کتابخانه کنکره شروع می‌شود، کتابی که هنگام گزین جدول تعیین محل رده بعدی مواد تازه و افزودن آنها به مجموعه کتابخانه کنکره، از روی نظمی ها آگاه می‌شود. پیشنها داد تغییر، معمولاً "مرکز است از پیشنها دشواره" عنوان، مجمل دلسی در فرانسها، جایی که شماره تازه گنجانده می‌شود، سهولت موجود قطعی (در صورت وجود) که شماره پیشنها دی بر پایه آن مکنی است، شماره های دیگر که تحت تاثیر تغییر ترا مسکود، و توضیح فهرست نویسی (در صورت وجود). بسیاری از پیشنها های مربوط به شماره رده بر پایه موقعیتهای مشابه در سایر مکتوبات همان فرانسها مکنی است.

بیمبها دها، در جمله ویراسازی هفتگی، با حضور رئیس اداره سیاست گذاری فهرست نویسی موضوعی، مشخصی از اس راد ویراساز ترا سها ای رده بعدی، یک کمک ویراساز ر، یک فهرست نویسی موضوعی که به عنوان منشی جمله کار می‌کند وکاهی رئیس و معاون سخن فهرست نویسی موضوعی، بررسی می‌شود. در صورت معوت، شماره تازه و تغییرات حاظه می در یک نه مورد اجرا گذاشته می‌شود. تغییرات، ابتدا در فرانسها مد، *LC Classification-Additions and Changes* در ویراسنهای تازه فرانسها ادغام می‌گردد. سازنگر بیسکاسا و تغییرات شماره های موجود ساا دوا نسها از خط می مساسا سروری می‌کند.

- 415 Social life and customs. Civilization.
- 416 Military and naval history.
- 417 Political and diplomatic history.
- 418 Biography and memoirs.
- 419 Collective.
- 420 Individual, A-Z.
- 421 Gaudle, Charles de, 1958-1969. General works on life and administration. Pompidou, Georges, 1969-1974. General works on life and administration. Giscard d'Estaing, Valéry, 1974-1981. General works on life and administration.
- 422 Mitterrand, François, 1981- General works on life and administration.
- 423

تاریخ و توصیف محلی

- 600 Islands of France (General). Individual islands, see DCC611, 801; DT469; etc. Larger geographical divisions. For subarrangement, see table under DCC611.
- 601.1-9 North. Northeast.
- 603.1-9 East.
- 605.1-9 Central.
- 607.1-9 South. Gulf of Lyons.
- 608.1-9 Riviera.
- 609.1-9 Cf. DG975-R6, Italian Riviera. West.

From: Rita Runbeck and Kathleen Droste, eds., *Library of Congress Classification Schedules Combined with Additions and Changes through 1988: Class D, History: General and Old World* (Detroit: Gale Research, Inc., 1989).

روش کار سازنگری و گسترش

سازنگریها و تغییرات رده بعدی کتابخانه کنکره، ساا افزودن سها ره های تازه یا سازنگری در سها رهها موجود، مدام به عمل می‌آید. مسئولیت این امر به عهده فهرست نویسان موضوعی کتابخانه کنکره است و راهاره سیاست گذاری فهرست نویسی موضوعی ساا آن

نام: _____
 شماره دانشجویی: _____
 نام خانوادگی: _____
 نام استاد راهنما: _____

شیوه‌های گسترش

برای گسترش احتمالی رده بندی کتابخانه کنگره مستح
 روس وجود دارد:

- ۱- با استفاده از حروف استفاده نشده l, o, w, N و λ (با بدست آوردن است حرف w توسط کتابخانه ملی ترکی برای فراموشی رده بندی ترکی استفاده شده است. کتابخانه‌هایی که از شیوه بندی کتابخانه کنگره استفاده می کنند در صورت عدم استفاده از رده R می توانند از آن بهره‌جویند.)
- ۲- با افزودن هومس یا حتی چهارمین حرف بزرگ به دو حرف هر یک موجود. مثال KJW, DIK و غیره. در حال حاضر برای بدست آوردن رده های K استفاده می شود.
- ۳- با نسیس شماره های استفاده شده و دو حرف در برابرهای موجود.
- ۴- با گسترش اعتباری شماره های فعلی.
- ۵- با استفاده مستمرا از شماره های کتابخانه گسترش آنها.

کتابخانه کنگره، عموماً، فقط از جهت دروس گسترش [گسترش] استفاده می کند. بی گمان، استفاده از روش اول بطور عمدتاً باعث رده بندی مجدد رده‌ها و فراموشی‌های کتابخانه کنگره خواهد شد، لذا با بحال از آن استفاده شده است.

منبع

نام کتابخانه و کشورها: _____

خودکا رکردن فراتما های کتابخانه کنگره

اگرماهای کتابخانه کنگره، همواره است مانی جوان وجود دارد. هر چند، برای تبدیل آنها به شکل مانی جوان قدمتی برداشته می شود. مطالعات اخیر ناسی $J. Williams$ (Nancy J. Williams) درباره خصوصیات رده بندی کتابخانه کنگره و همچنین نام آنها در خودکا رکردن آنها، رسید را برای سنجش فراهم کرد. کل اسمهای فیبرمیونی مانی جوان $(NARCI)$ به عنوان قدم اول خودکا رکردن رده بندی کتابخانه کنگره، توسط آن کتابخانه در حال برداشتن است.

کسرتهای عاری ممکن
بخش شماره کار
دومی شماره کار (کتاب شماره)
سال انتشار، در صورت نیاز

انکاره‌های نمونه نشان‌های بازیابی کتابخانه کنگره،
در منابعی زیر نشان داده شده است. نمونه‌های اول برپایه:
راهنمای ادبی انجیل، *The Literary Guide to the Bible*
(۱۹۸۷) یا ۵۸/۲/۲ (BS ۵۱۱/۲)؛
راهنمای ادبی انجیل، *The Literary Guide to the Bible*
(۱۹۸۷) یا ۵۸/۲/۲ (BS ۵۱۱/۲)؛

Svetlana Alper's *Rembrandt's Enterprise: The Studio and the Market* (N ۶۹۵۲/۲۷:۸۸ ۱۹۸۸)
نشان بازیابی نمونه مصداق

ردیف شماره	حروف بزرگ	IS	انجیل
	اعداد صحیح	۵۱۱	بقد/تفسیر
	کسرتهای اعشاری	/۲	انزیه زبان انگلیسی (۱۹۵۱-)
	شماره کار (کتاب شماره)	/۵۸	ادبی (موشناه)
	سال انتشار	۱۹۸۷	
ردیف شماره	حروف بزرگ	N	هنرهای دیداری
	صفحه	F1۵۲	هنریند * طبعی
	بخش شماره کار	/R۲	رمبراند
	شماره کار دوم	AAA	البرس (موشناه)
	کتاب شماره	۱۹۸۸	

- * Literary
- * Rembrandt
- * Alper's

۴۲

مشخصات کتابی نشانده رده بندی

علاوه بر انکاره‌های نمونه بالا، طرحهای دیگری از نشان‌های بازیابی وجود دارد که کمتر ارائه می‌شود. در مواردی، مانند بازیابی مرکب است از رده شماره همراه با یک تاریخ، بدون کتاب شماره، برای مثال، JK ۲۳۵۳ ۱۹۸۸ و JK ۱۲۳۵۰ ۱۹۸۸ از ادبی انکاره شماره بازیابی، زمانی استفاده می‌شود که برپایه فرعی زبرده شماره، بجای موشناه، برپایه تاریخ است. این گذشته، نشانده رده بندی مورد استفاده در برخی از رده‌ها، از انکاره‌های عمومی نشان‌های بازیابی مستقیم می‌کند. مثال نشان‌های بازیابی رده، فرعی C برای نقشه‌ها و اطلس‌ها است. کاترینه شماره‌ای است، و اکثر نشان‌های بازیابی آبار موسیقی در طبقه M، حاوی شماره‌های قطعات موسیقی با شماره‌های مشابه است. برای بحث و مثالهای مربوط به این انکاره‌های نشان بازیابی به فصل ۵ نگاه کنید.

علاوه بر عناصری که در انکاره‌های بالا نشان داده شد، عناصر دیگری را که کمتر مورد استفاده قرار می‌گیرد می‌توان به مانند بازیابی افزود. این عناصر ممکن است شامل کلمه "Suppl." برای یک ذیل یا سایه‌ای برای انزیه سفید، شماره برپایه طبقه و شماره صفحه باشد. باید توجه کرد که شماره صفحه فقط برای خود اسرار ظاهری شود، نه در مشخصه کتابخانه‌ای آن.

همانگونه که در خلاصه ارائه شده در فصل ۲ بیان داده شد، رده بندی کتابخانه کنگره، رده‌ها و رده‌های فرعی با یک دور، با سه حرف بزرگ (زبان انگلیسی) بیان داده می‌شود. یک حرف مشخص می‌شود. اما در طبقه‌های *W* و *F* فقط از یک حرف استفاده می‌شود و با حال، سیاه‌سازی برخی از رده‌های فرعی در (K) از

کتاب و رزی	کتاب و رزی
کتاب درود اهدیها	۹۳۰-۱
اسماء لکنت درود، مینوستان کتاب درود	۵۸۲-۵۸۳
شمی و شیرینک کتاب درود	۵۸۱/۲-۵۸۲
۹۵۱۱	۵۸۹/۲۱-۲۲
ایلاج و ایسان دروس درود	۶۲۱/۵-۶۲۲/۸
تا مل کیمیا رجا ایسان	
نکبهاران خاک	۶۲۳-۶۲۴
گروهها و نظریات خای	۶۲۶-۶۲۷
ماتیس الات و شیمی کتاب درود	۶۲۶/۵-۶۲۷
نکبهاران ساج طبعی	۶۵۲-۶۵۳
برای نکبهاران طبعی و شیمی، کتاب و کیمیا: ۹۱۱	
برای نکبهاران ساج درود، کتاب و کیمیا: ۹۱۲	
برای نکبهاران ساج سیمی برای نکبهاران دروس	۹۵۲-۹۵۳
نیز و رزی کیمیا	۱۱۱۵-۱۱۱۶
کیمیا، کتاب ایسان	۱۰۹-۱۱۰
رونگه برای ساج خای	۱۱۲-۱۱۳
تا مل کتاب درود ایسان، ساج، کتاب ایسان درود	
سدرها	
برورنگه های کیمیا خای، سیمت برورنگه کیمیا	۱۱۸/۲۵-۱۱۹/۲۲
برورنگه	۱۱۸/۲۷-۱۱۹/۲۸
سیمت برورنگه	۱۲۲-۱۲۳
سیرت ن کازی	۲۱۷-۱۸۳
سیرت	۲۵۰/۵۲-۲۵۱/۵
برورنگه سیمت، ایسان ایسان	۲۵۲-۲۵۳
کیمیا، کتاب خای سیمی	۲۵۰/۸۷-۲۵۱/۹۰
کلی اراسی و شیمی	۲۵۰/۸۸-۲۵۱/۹۱
تا ایسان ایسان	۲۵۲-۲۵۳
تا ایسان ساج خای	۲۵۲/۲-۲۵۳/۱
کتاب ایسان ایسان	۲۵۰/۸۹-۲۵۱/۹۲
تا مل کتاب درود	
علم جنگلکاری	۶۵۳-۱
سجل کار	۶۰۷/۵۴-۶۱

SD

برگشت به حرف بهره جسمانند ، یکمهای حالت بوجه دراکتبر
 میمانند این است که یک حرف هم برای کل یک رده وهم برای
 اولی رده فرعی آن بکار می رود (معمولاً "آنا" عمومی بر سوط
 به کل رده و گاهی رده فرعی بر صسته آن) ، نمونه های مربوطه
 استاده جیب رده فرعی بر صسته عبارت است از :

- رده M : زبان و ادبیات
- رده فرعی : لغات و لغت و زبان ساسی
- رده N : هنرهای زیبا
- رده فرعی : هنرهای دستاری (عمومی)

بدین ترتیب ، بیست به من ، احتمال دارد یک حرف س
 باشد ، رده اصلی با اولی رده فرعی آن باشد .

مفهمات ، تفهمات فرعی و ریشه های موضوعی مربوطه آنها
 زیر هر رده فرعی ، توسط اعداد صحیح ترکیبی از اسما ۹۹۹
 سان داده می بود که هر کدام از آنها ممکن است بطور اعتساری
 گسترش یابند . در صمیمی آر خاند رده " : که در سانس دانده
 شده است ، به یکمده منن ، مخموتا " پس رسد ساره و ساسا و
 سکا ساسی الساسی پس SF و SD و SB ، و سمرت اسما در کپیگاه
 ارتقا رده خای اصاری سوط کمد ، هر سه این میا در در کپیگاه
 مطلوبند که درج میوهات ساره با گسترش یافته و ساسمات
 فرعی آنها را ساسی امکان پذیر می سازد . ویژگی مطلوب دیگری
 که در طالع رده S سان داده شده ، اما در سانسها می باشد
 ساسی صفحه ۸۴ مشهور است ، گسترش موضوع با ساره کاسر
 می ساد .

۲۴۸-۲۱۱	نگهداری و حفاظت قابل استرجاع‌های جنگلی	۱۰۵-۱ SF
۵۵۷-۲۰۰	سبزه سرداری و استقاده قابل درختان الوار، الوارکسی و الوار لبروس، عمل و نظرها در باغی	۹۱-۲۱
۵۶۸-۵۶۱	مباحث و مدیریت جنگل	۹۱-۹۵
	پرورش دام	۱۰۹-۱-۵
	خانه سازی و کنترل محیطی	۱۲۱-۱۱۲
	مجموعه اسرطوخوسه ها و مژگانها و پروش	۱۲۵-۱۹۱
	قابل تلفیح صنوبری، سارخ خرسه مباحثاها، داوری، منابعهای کالا	۲۲۵-۲۱۱
	گلها و گلزار	۲۶۶/۴/۱۳۷
	لبنیات باوری، معمولات لبی	
	اسپها	
	قابل اسب سواری - مسابقه	۲۷۹-۲۷۱
	گوسفند، پشم	

احتمال دارد برخی فکر کنند شماره های کتابخانه ای سندسوسی
چهب نشان دادن سلسله ای الهیایی از اسمی تا کلمه هاست .
هما بگونه که در بالا ارائه و سربح شد، این شماره ها با نیک
خوب سربک شروع و با شماره های عمری دنبال می شود. شماره های
مربور از جدولی استناد دارا انتخاب و مطورا عناری خوانده می شود،
این شماره ها ، حواء برای استقاده به عنوان پایه شماره های
کتاب ، خواه جهت کارسرد به منزله کمترینهای حفرا لیبسی
با موبوعی در پیش فرایماها ، بطوریکمان ساخته می شود. شماره های
کابری که به عنوان کتاب شماره ها از آنها استقاده می شود، معمولاً
سریانه سرشانه ها با حصه می شود. این شماره ها گاهی شماره های
سند آریده با آمده می شود، زیرا که اکثر آمار، ذیل نام بند

۳۴

آورنده می آید، وقتی از شماره های کمتر، درمن فرایما همای
رده، برای کمترین موضوع استفاده می شود؛ معمولاً "برنامه
عناوین فرایماها" منگی می گردند، گاه درناخص موضوعی رده
سندی از دو شماره کتاب استفاده می شود، در این حالت شماره کتاب
دوم ، معمولاً "طوری دستکاری می شود که آرا مختلف یک موضوع
از یکدیگر قابل تمیز باشند

مقال زیر، چگونگی سازگاری طرح نشانه های رده بندی کتابخانه
کنگره یا هدف با رنل سنی اجتناب از شماره های طولانی ، راست
می دهد. (کتاب) سورلی فلیت (Beverley Fleet's) ، با عنوان
Virginia Colonial Abstracts که در ۱۹۸۸ منتشر شده است ، در
رده بندیهای کتابخانه کنگره و دیوسی دارای شماره های زیر است .

رده بندی کتابخانه
کنگره

۹۲۹/۳۷۵۵	۱۲۲۵	رده شمار
۱۶۲۴۰	۱۱۵۸	کتاب شمار
۱۶۸۸	۱۹۸۸	بارخ اشعار

در مثال بالا، شماره رده ۱۲۲۵ در رده بندی کتابخانه
کنگره ، هم چسب ۹۲۹/۳۷۵۵ در رده بندی دیوسی دیوسی
بارنامه های مربوط به Virginia است ، F ۵۸ / ۱۱۵۸ / کتاب
در رده بندی کتابخانه کنگره است در حالیکه اگر همین کتاب
در رده بندی دیوسی رده بندی نشانه آن ۶۶۲۴۰ خواهد
بود .

مشکل تعیین شماره های رده هستند. در کارگزاری‌های فهرست‌بندی محلی، انتخاب شماره رده و شماره کتاب، معمولاً توسط یک نفر انجام می‌شود.

در آرازیهای رده ای مسمن، برآوردادن یک ابردردمحل مناسب خود، مسلمان آشنايي با موضوع، شناختن کامل فراسطها، فهم چگونگی آشنایی با مجموعه وسایطها و عملکردهای کارگزاری فهرست‌بندی است. آنکه فهرست‌بندی در آنجا کاری کند، برای کتابخانه‌های کارگزاری‌هایی که از پیشینه‌های فهرست‌بندی مسمن استفاده می‌کنند (LCMARC) به عنوان نسخه فهرست‌بندی می‌تواند استفاده می‌گردد. اما برای کتابخانه‌های که تا سیاه‌سایه‌های کتابخانه کمترین در صورت‌بندی می‌توانند، آن‌ها می‌توانند از سیستم‌های کتابخانه‌های که در صورت‌بندی می‌توانند، آن‌ها می‌توانند از سیستم‌های کتابخانه کمترین در صورت‌بندی می‌توانند.

ولفتی برای تعیین محل انوری در طرح رده بندی مسمن‌گریده، تعیین شماره رده و متوسط به تعیین شماره و مناسب آرایسها می‌تواند. برای این امر در صورت‌بندی‌های کارگزاری‌های شماره‌بندی رده هم اغلب‌بندی می‌کند. به صورت، برای برخی آرایسها و شماره‌بندی‌ها با یادداشت‌هایی که استفاده شود با شماره رده اصلی مشخص است. برای برخی دیگر، با یادداشت‌هایی که در اصل "آرایسها" است. اطلاعاتی "آرایسها" استفاده شود تا کمترین کتابخانه‌ها در دسترس باشد. در تمام موارد، برای تعیین کتاب شماره، با یادداشت‌هایی که در اصل از سیستم‌بندی استفاده شده‌اند که خود اغلب‌بندی می‌توانند. این روش، به عمل آرایسها و آرایسها می‌تواند که در اصل کتابخانه‌ها می‌توانند. عمل چندان به آرایسها در اصل کتابخانه‌ها می‌تواند.

F طبقه بندی برای تاریخ محلی ایالات متحده
 ۲۲۵ طبقه بندی برای تاریخ محلی ایالات متحده
 مربوط به Virginia
 شماره کاربردی برشته بند Fleet
 تاریخ انتشار که به یک کتابخانه امروزه شده است ۱۹۸۸

شماره ۲۲۵ آرایسهای رده E-F یعنی تاریخ آمریکا گرفته شده است چون در این قسمت از فرانسوا، برای دادن شماره های کارگزاری‌هایی که آرایس شده است، لذا اولین شماره کارگزاری سوئیس، نام کارگزاری پدیدآورنده، نگارنده بود. این مثال، نمونه ای از یک شماره بی‌زبانی ساده کتابخانه کمترین در آن رده شماره کتاب‌بندی از هم فاصله می‌گردد.

در تمام رده بندی کتابخانه کمترین، برای رده بندی سنگ اسر، شماره رده (حرف‌ها حروف و عدد صحیح، در مواردی با اسکینا رده‌ها کمترین شماره کار) آرایسهای رده بندی مسمن می‌شود. گاه، این امر می‌تواند با مراجع مسمن به برنامه‌ها انجام داد و گاهی، رده بند یا یادداشت‌هایی که استفاده می‌کنند. کتاب شماره‌های کارگزاری‌های کارگزاری‌ها کمترین شماره‌ها در رده بندی‌ها، که "مثلاً" در جدول شماره رده‌های مورد نظر، تعیین شده است جای می‌گیرد. در کتابخانه کمترین، برای مسمن شماره های کتاب رده‌بندی تا سده می‌شود، و توسط رده‌بندی انجام می‌گیرد تا فهرست‌بندی می‌تواند که

شماره‌های کارکنان بخش کنکوره

هدف از کارکنان شماره‌های کارکنان است که در موارد لزوم و مطلوب نظم انضباطی حفظ شود. شماره‌های کارکنان است-سیر ای-ای-ای شخصی، سالگانی، جغرافی، و ازدهای موقوعی بنا عاویس، سطح شود، در بیشتر موارد، شماره کارکنان بخش کنکوره مرکب است از یک حرف بزرگ الفبا و یک یا دو شماره عربی؛ در برخی شرایط به شماره‌های بلندتر بنا زبیدا می‌شود. محسوبه مرکب شماره‌های کارکنان حتی به هدف آنها مربوط می‌شود. عمده‌ای که فسمی از خود رده بندی باشند باید عنوان نشانه‌های کتاب به کار رفته باشند. برای گسترش بسیاری از شماره‌های کارکنان در آنها را آنها استفاده می‌شود. بداند ساختاری سه عملی اندوخته در کتاب شماره‌ها به گسترش نیاز است. در واقع به موجب سیاست گذاری جاری کتابخانه کنکوره، مصوب ۱۳۸۲، قاعده به کتاب شماره‌های تمام نگاشته‌ها تاریخ نشر همراه با رتبه اولی و برایشیهای آرا، اناقه می‌شود. جنبه‌های محلی است-سعاده و با شماره‌های کارکنان در صفحات زیر ارائه می‌شود.

جدول کارکنان

شماره کارکنان است-سیر که به یاری آن انضباطی آسان و معمولاً مطابق شماره است-سیر، در دفتر و در دفترها انجام می‌شود. ترتیب انضباطی، برای باس مواعید برگه آرائی کتابخانه کنکوره و جدول نظم مرجع رف-مرکز (Shelflist Order Preferred) برای آرا و برقیس انفرادی و آرائی که درباره آنها تدوین شده است-سیر می‌شود. (به پیوسته ۱۱۷-۱۱۹ نگاه کنید).

۳۶

شماره‌های کارکنان بخش کنکوره

جدول کارکنان بخش کنکوره ساده و استفاده از آن آسان است. این جدول را، همراه سالها، می‌توان در یک برگ جدا داد. شکل کامل جدول در پیوسته آورده شده است.

برای حرفه‌ای که در جدول ارائه سعی شود، با وجود سیر عملکردهای قبلی در رده‌های خاص، از شماره بعدی یا قبلی استفاده می‌شود. شماره‌های رومی یا عربی خاص هستند؛ این شماره‌ها به سلسله شماره‌های کارکنان ۱۱۹-۱۲۰ معروف می‌شوند. مگر این که در فراموشی برای وارد شدن به کار گرفته شده باشند. در حالت اخیر، این شماره‌ها، برای آرائی مستقیم می‌ارند.

از آنجا که جدول، برای بخش شماره‌ها فقط حاوی حروف کلی به دست می‌دهد، تعدادی از نام خاص فقط در جدول نگاشته شده رده مغفود است. هر یک از شماره‌ها با دستورالعمل شماره‌های موجود در دفتر برگه‌ها اناقه شود که مطابق با دستورالعمل آرائی کتابخانه کنکوره ترتیب انضباطی حفظ کرد.

۳۸

۹۸
نشاندهنده بشود

کتابنامه کنگره ذیل شماره رده‌ای خاص به کار رفته است ،
بررسی شود .

میل از زمین شماره کاپر ، رده بدینا بدفرانما همای رده
بندی را بررسی و از هرگونه راهنمایی خاص جهت تکمیل نمساره
بازیابی ، مثلا تنظیم فرعی بر حسب کشورها بانواحی بایسته
بر حسب دولتهای خاص یا سازه‌های شماره‌های کتاب . انتخاب کند .

شماره کتاب مترمنفرد

وصی درفرانما ، برای استفاده از شماره کتاب جهت نشان
دادن معنی از یک موضوع ، دینور خاصی وجود ندارد ، نمساره
منفرد کتابرا با سرتیغه اثر ، به عنوان کتاب شماره ، زسیر
شماره رده مورد استفاده به کار می رود ، برای نمونه ، ذیل
۵۵ (۱) (کتابها - مطالعه و تدریس) . اغلب نشانه‌های بازیابی
کتابخانه کنگره حاوی شماره منفرد کتاب است .

شماره‌های کتاب مترمخفف

اصطلاح "شماره‌های کتاب مترمخفف" به استفاده از دو شماره
کتاب برای یک اثر یا موضوع خاص اشاره دارد ، نخستین شماره از
شماره‌های مخفف ، برای کمترین شماره رده و نشان دادن جنبه
خاصی (شکل بدوره یا رخی ، محل جغرافیایی ، یا موضوع فرعی)
از موضوع اصلی به کار می رود ، دومین شماره "معیولا" (اما نه
الزاما) نشاندهنده کتاب است ، در این صورت ، معمولا "دومین
شماره کتاب" به کار می رود که اغلب نام بدست
آورنده را در فرانتاها ، کاربرد شماره های کتاب مترمخفف

۹۹
شماره‌های کتابخانه کنگره

دینورا العملیهایی خاص نشان داده می شود ، نمونه های زیر در شرح ر
شماره‌های کتاب مترمخفف را نشان می دهد ، اولس قسمت هر مثال از
فرانتا است و دومین قسمت نشانگر کاربرد آنها است ،

گسترش رده شماره کتاب شماره :

QC فیزیک

فیزیک هسته‌ای و ذره‌ای ، انرژی اتمی ، رادیواکتیوسه ،
فیزیک ذره‌ای مقدماتی
۷۹۲/۳
موضوعهای خاصه A-Z
/A۲ جبر مریاتیا (Algebra of currents)
/A۵ نیروی حرکتانی زاویه‌دار (Angular momentum)
* * * * *
/S۱ تقارن ، شبات (Symmetry , Invariance)
/T۷ نظریه انتقال (Transport theory)

فریمه‌های سیناکی ۱۹۸۷ (۱۹۸۷ Fundamental Symmetries)

QC
۷۹۲/۳
/S۱
/T۴F
۱۹۸۷
دوره‌های طبقه فیزیک
تقسیم فرعی فیزیک ذره‌ای مقدماتی - موضوعهای خاص A-Z
چگونگی شماره کتاب مترمخفف موضوع ، تقارن
دومین شماره کتاب مترمخفف جهت عنوان سیناکی (Fundamental)
سال انتشار

دوره‌های فیزیک ، رده شماره یا نخستین شماره کتاب را در همه دستا
می کند و کتاب شماره "۴۸۴" نشاندهنده می شود .

تسا ره‌های کا تر کنا سخا گنگره

در طبقه C سخا سخا‌های با زیبا بی رده بندی گنا سخا نه گنگره و بی از دو سخا ره کا تر سخا راد ، اکثر در مورده سخا ن و بی بی رخ از رخ اسر وجود داده شده باشد ، سا سخا عا ملی سخا ر صلا" بک رخم اصا بی) به سخا ره کا تر دروم انا سخا خود سا دو اسرا رخم سخا بی زبند .

این جنس اسفا ده‌های از سخا ره‌های کا تر سخا عاف ، مکن است رده بیخ را که به رده سخا ره‌های رده بندی اسرار رخ و سخا ده‌های مولف کا تر- بی سخن و سخا سخا ده‌های اسر ، عادت ک- کرده است ، به اسفا ده اسرار رخ . زبا بی که از هر دو سخا ره کا تر برای تقسیمات فرعی سخا تر بک موموع اسفا ده می شود . رخ مو سخا بی سخا ره‌های گنا سخا نه گنگره فراسنخی بزده گنگره رده بندی

سخا ره‌های کا تر موموعی

اسفا ده از سخا ره‌های کا تر برای سخا سخا دهان موموعیای فرعی ز بک موموع ، منبج به نظم العیابی اس موموعیای فرعی می شود ، سخا راد" در بک طرح رده بندی ، سخا هم سا سخا بر سخا بی سخا بی ، به سا نظم العیابی ، مرتب خود . بی بی دلیل ، در رده بی سخا گنا سخا نه گنگره هر جا که مکن سا سخا موموعیای فرعی بک رسته موموعی ، با رده سخا ر ، و به سخا ره‌های کا تر سخا بی داده می شود . با بی حال ، هر جا بیوالی سخا بی تقسیمات فرعی سخا همک مکن سخا نه با به عا بی کسمود اعداد ، سخا سا اسرار بی سخا آنجا سخا تر بک کرده ، در فراسا‌های رده بندی ، اسفا سخا اسفا ده از سخا ره‌های کا تر ، برای سخا بی کردن موموعیای سخا ره بیخی العیابی سخا ر ک- داده می شود ، برای سخا ل:

سخا ره‌های

گسترش رده سخا ر تقسیم فرعی بیختر موموع:

در برخی موارد ، مکن است موموعه سخا ره کا تر برای تقسیم فرعی سخا ر رده سخا ره کا تر بک گرفته شود .

DS I اسفا

- اسرائیل (فلسطین) ، یهودیان
- موموعیای عا بی
- یهودیان خارج از فلسطین
- بر حسب منطقه با اکثر ۱۲۵
- آفریسی (آفریسی - یهودیان)
- آفریسی ۸۹
- آفریسی ۸۱۲
- بر حسب منطقه ۸۱۲
- آفریسی ۸۱۲

اس نوع اسفا ده از سخا ره‌های کا تر سخا عاف در موموعه زسخا سخا بی در بی آید : یهودیان ، یهودی بگری و فرهنگ دروس :

- (Jews, Antisemitism, and Culture in Vienna, 1987)
- در حرف برای رده ، تاریخ آسما DS
- عدد صخج صخج موموعیای عا بی مربوط به یهودیان ۱۲۵
- خارج از فلسطین ، بر حسب کشور ، A-Z
- آفریسی اسرار کا تر برای آفریسی (Austria) ، تقسیم فرعی بر حسب محل ۸۱۲
- دوسین اسرار کا تر برای سخا فرعی محلی آوسن VZ۳۲
- تاریخ اسرار ۱۹۸۲

در بیخی موموعه ، سخا بی سخا ر بگری سخا بی نمی شود ، زیرا در نظام گنا سخا نه گنگره ، به اسفا بی سخا ره‌های با زیبا بی سخا ره

شماره‌های کانترکت‌ها در نگاره

تصمیمات فرعی که خاصه به نظامی الفبایی سن درمی دهد معیار است
 ارایه می شخصی با نام الگایی که خود سعی ا موضوع است. نمونه
 های بارز آنها عبارت است از سرگذشتنامه های فردی و آمار سرسبز
 به مثال کاسهای انفرادی ، مثلا:

QA

ریاضیات

سرگذشتنامه

صفتی

فردی ، A-Z

مثال ، C/۳ / کوس (Cobles)

/۱۲ / جاکوسی (Jackos)

/۱۳ / ناپیر (Napier)

۲۸

۲۹

AS

{کادمنها و اجسمهای علمی

مستمرات سرشتنامه در امریکای شمالی ، کاتالدا

آمار عمومی ۴۰

موسسه ها و انجمنهای متعدد ، A-Z ۴۱

ارایه های ۱۹۸۱ ، ترتیب الفبایی موضوعها با نامی که بر سر
 شماره های کانترکت می شود ، از نام سرعنوان بر که آرایه
 کتابخانه کنگره (The Library of Congress Filing Rules)
 سرری می کند .

وقتی و برای دومین بار فهرست موسسه ای انگلوا برکنی :
 [Anglo-American Catalogue Rules (AACR2) در ۱۹۸۱
 در ابتدا ، اما می اسما با نام الگایی که در مستند سرری ارایه
 و برای سرسبز با نام . با رقم استناد ارایه را به جای کانترکت
 ادا مدها هم در ضمن مواردی از تکلیفای باره با مینامد سرسبز

شناخته شده سفیدی

فیزیولوژی QF

قلب ۱۱۱

مطالعه و تدریس ، تحقیق
 فنون تحقیق

۱۱۲

عصبی

A-Z

کاردیوگرافی (Cardiography)

کاردیوگرافی الکتریکی (Electrocardiography)

فیزیولوژی الکتریکی (Electrophysiology)

ارتعاش مغناطیسی همدان (Nuclear Magnetic Resonance)

رادیوگرافی (Radiography)

ارتسود " به ترتیب موضوع ، A-Z " اختصامی ، A-Z ،
 "موضوعهای خاص A-Z " برای تقسیم یک رشته موضوعی به قسمتهای
 تکمیل همدان استفاده نمی شود ، مگر این که حوزه نشاندهنده
 معنی مخصوص آن موضوع سنگ محدود بوده برای گسترش ، چا ورسود
 ندانسه باشد . در مواردی ، درون نظامی الفبایی ، تقسیم طبقه
 مراتبی ، بدگونهای محدود ، ارائه می شود ، مثال :

چا نورشناسی

Chordates, Vertebrates

Mammals

737 Systematic divisions. By order and family, A-Z.

- .C4 Cetacea
- .C42 Mysticeti (Whalebone whales)
- .C423 Balaenidae (Right whales)
- .C424 Italoenopieridae (Rorquals)
- .C425 Psephroteridae (Gray whales)
- .C43 Odontoceti (Toothed whales)
- .C432 Delphinidae (Dolphins)
- .C433 Monodontidae (Belugas, narwhals)

این تقسیم به نظامی ودهای - الفبایی منتهی می شود .

در فصل ۴ موروثیف فراخوانده گرفتیم به صفحات ۱۲۷-۱۳۰ نگاه کنید.

نمازهای گامبر "A" و "B"

اعلان ، روبروده نماز ، گروهی از نمازده های گامبر نماز
 این نمازهای گامبر "A" اینها در آخر [نمازده های گامبر " " اینها
 اینها می ، برای اهداف خاصی ، بخصوص می باشد ، نمازده های
 گامبر "B" اغلب برای مقاصد تکلی می باشد ادوا ر سجا ساجا
 رسمی ، و نمازده های گامبر " " اغلب جهت مقاصد خاصی مرسوم
 اینها می داده می شود ؛ مثلاً ؛ برای سرگدگنا مه و بعداً سجا
 نورسند ؛ ای ادبی ، مانند لکالیهای واسمه ند ر سجا ای خاص .

۸/۸ جنبه های عمومی پزشکی

نماز سجا ایهای عمومی ؛ سهیلان مبرا وقت بلند

مدت

بر حسب منطقه سجا کیتر :

عمومی و اسالات مسجده

ادوا ر سجا ، اسجیها ، سجا سجا

گگروهها

سجا سجا سجا

اسا ر عمومی

/A۳-2

در میان سالار ، نمازده های گامبر "A" ، "B" ،

معانی خاص هستند ، به اسلر عمومی مرسومند سجا سجا سجا ای
 عمومی در اسالات مسجده ، هیچ نمازده گامبر عمومی "A" ، "B" و "C" و

بسمین ، ارجا ایهای " نگاه کنید " ساجه می شود .

نمازده های گامبر به عنوان تقسیمات فرعی جفرا ایها می

بسمینات فرعی جفرا ایها ای اغلب با نمازده های گامبر عمومی

می شود که بین ازده سجا ر معرف مویوع فرا می گردد ، عنوان
 موزدا سجا ده در نمازهاها ، بطور طبیعی ، یکی از نمازده سجا
 است :

بر حسب منطقه سجا کتور ، A۲Z

بر حسب منطقه سالات ، A۲Z

بر حسب منطقه سالات ، A۲Z

بر حسب جزیره های ممبرد ساجروهی ارجا سجا ، A۲Z

بر حسب محل ، A۲Z

بر حسب جزیره ، A۲Z

ارجا سجا " بر حسب کتور ، A۲Z ، که در سجا ای خاص سجا ای

بر نمازها ایها ای می شود ، اکنون اسجا ده سجا گمگور با سجا ایها

به سجا " بر حسب منطقه سجا کتور ، A۲Z " بر حجه و سجا کتور ،

مگراس کی در نمازها ایها ای خاص سجا ایها ای و سجا ایها ای

باشد . در جرجان سجا کتور ایها ای عده سجا ایها ای که سجا ایها ای از

بر نمازها ایها ای گامل سجا ایها ای رند ، سجا ایها ای سجا ایها ای

می گردد .

سجا ایها ای که در نمازها ایها ای رده سجا ایها ای گمگور

در نمازده ایها ای گامبر ایها ای اسجا ده می شود ، لذا سجا ایها ای

بسمین و سجا ایها ای گامبر سجا ایها ای سجا ایها ای سجا ایها ای

جدوا ایها ای سجا ایها ای سجا ایها ای سجا ایها ای سجا ایها ای

ایها ای سجا ایها ای سجا ایها ای سجا ایها ای سجا ایها ای

عنی بود. به عبارتی دیگر، مطالعه‌ی نحت همین موضوع بالذات
 مستنداتی بنام [107] که معمولاً می‌بایست به آن شماره
 کاتر "Z" داده شود، شماره‌گذاری بزرگ‌ساز "A-Z" داده
 می‌شود. در نشانه‌دهنده‌ی [108]، شماره‌های کاترهای "A-Z" به‌عنوان
 کاتردوم (یعنی کلمات شمار) براساس ترتیب به‌تصویر داده
 می‌شود، مثلاً "A9999/A1168" این نشانه غیر از "A-Z" ،
 است که حدودی (حرفی) را نشان می‌دهد که به عنوان نخستین
 شماره کاتر یا شماره کاتر از آن استفاده می‌شود، مثلاً
 [109] (به 9999/9999) به نشانه "A-Z" به معنی تمام شماره‌های
 کاتر، به جز 99/99 است.

در گذشته، کامپانیه کنگره شماره‌های کاتر "A" را زیر
 اکثر ده‌شماره‌ها برای انتشارات دولتی یا رسمی و ادواریها به‌کار
 می‌برد. حتی زمانی که هیچ دستورالعمل روشنی برای انجام این
 امر در فراسماها وجود نداشت. اسفاده از همین شماره‌های کاتر
 "A" کاتر شده منوط شد است. اکنون، از شماره‌های کاتر
 "A" تنها زمانی استفاده می‌شود که در فراسماها برای استفاده
 از آنها دستورالعملی خاص تهیه شده باشد.
 مثال زیر دستورالعملهای مربوط به استفاده از شماره‌های
 کاتر "A" و "Z" است، همانکه در فراسما آمده است، بنا بر این می‌دهد.

۵۲

UA ارتشها : سازمان ، توزیع ، و غیره .
 -107-

بر حسب منطقه کشور

اروپا

فرانسه

ارژن

تویطه

۲۰۵/۸۱-۵

/۸۵-Z۲

/Z۵۸-Z

Z۲

در جدولهای زده "P" ، شماره‌های کاتر "A-Z" "اکتبر" برای

آمار تعداد زنده‌ها و زندگی آن افراد به کار می‌رود.

شماره‌های کاتر منتهی

اصطلاح "شماره‌های کاتر منتهی" به ریشه‌ای از شماره‌های

کاتر (مثل ۱۵) ، /۱۵ ، /۱۶ ، /۱۷ ، /۱۸ به کاترهای اعاری است

شماره کاتر (مثل ۱۵۵۰/۱۵۵۰) ، /۱۵۵۰ ، /۱۵۵۰ (در منتهی بالظنم

نامی اشاره دارد. شماره‌های کاتر منتهی ، عموماً "برای تنظیم

برقی منتهی موادی که به شماره‌های واحد زده بندی می‌شود. به

کار می‌رود. در گذشته ، اسفاده از شماره‌های کاتر منتهی

در فراسماها و به وجهی که در جدول زیر آورده‌ایم فراموشی

استفاد شده است ، غریبه می‌شد .

۱۰۹ شماره‌های کارکنان بهداشتی

۲۷۶ جنبه‌های عمومی پزشکی

مراکز پزشکی ، بیمارستانها ، خیریه‌ها ، درمانگاهها
 بر حسب نام کشور
 آمریکا
 ما بر مناطق یا کشورهای آمریکا می ، A.Z
 زیر کشور :
 T تا عمومی /X
 بیمارستانهای دولتی ، بر حسب نام بیمارستان و شماره
 /X۲
 بر حسب ایالت ، استان و غیره ، A.Z
 /X۴ بر حسب شهر ، A.Z
 مثال ، /X۴ گویا (Goya)
 /C۹۸۵-2 T تا عمومی
 بیمارستانهای دولتی /C۹۷۸-2
 بر حسب نام بیمارستان و شماره
 /A۰۹۲۸-2
 بر حسب استان ، A.Z
 /C۹۴۱۲-۲۱ بر حسب شهر ، A.Z
 ها و انا (Havana) /C۹۲۱۲-۲۱
 /C۹۴۱۲-۲۱ T تا عمومی حا می بر حسب نام
 /C۹۴۱۲۴-۲۶۹ ها و انا ، صردها
 انا ها می

۱۰۸ بیمارستانهای عمومی

۲۷۸ جنبه‌های عمومی پزشکی

مراکز پزشکی ، بیمارستانها ، خیریه‌ها ، درمانگاهها
 بر حسب نام کشور
 با بر کشورهای آمریکا می ، A.Z
 زیر کشور : (با استغاده از شماره‌های کارکنانی):
 T تا عمومی (۱)
 بیمارستانهای دولتی (۲)
 ایالتها ، استانها و غیره ، A.Z (۳)
 شهرها و غیره ، A.Z (۴)
 مثال ، مکزیک
 T تا عمومی /M۲
 بیمارستانهای دولتی /M۴
 ایالت ، A.Z /M۵
 شهرها ، A.Z /M۶

در این حالت ، شماره‌های کارکنانی بیمارستانها یا شماره‌های
 (۱) ، (۲) ، (۳) ، (۴) نشان داده می شود زمانی که مرتبط با
 مکزیک (Mexico) شد کارمی رود به صورت M۴ ، M۵ ، M۶ در
 می آمد ، همین روش و استفاده از ترتیب شماره‌های کارکنان رسمی
 (بهر آنهایی که مثلا "دوره سرکه بست شده است) اسک دیگری
 کارکنی رود ، اکنون شماره‌های کارکنانی بیمارستانها یا شماره‌های
 می رود که در پیچیده‌های رسمی نشان داده شده در زیر قسمت
 پزشکی - ایت

در این حالت ، شماره های کاترمنوالی عبارت است از ۱۹۹۰/۱۹۹۱/۱۹۹۲ و فصلی در رابطه با کوبایه کاری رود به صورت ۱۹۹۰/۱۹۹۱/۱۹۹۲ ، فصلی در مورد آید ، در جشن دستورالعملی ، ۱۹۹۰/۱۹۹۱/۱۹۹۲ شماره کاترمنوع ، محل ، شخصی ، یا نشانگان مورد نظر است ، توجه کنید که اگر کاترمنوع استفاده نمی شود ، زیرا که از کاترمنوع شماره کاترمنوع به عدد ۱ عمده بر می آید .

ار شماره های کاترمنوالی اغلب در جدولها استفاده می شود . برای بحث و نمونه های مستتره فعلیهای ۱۹۹۰ نگاه کنید .

تاریخ در نشانه‌های بازیابی کتابخانه‌کنگره

تاریخ به عنوان بخشی از رده شماره

کتابخانه تاریخ به عنوان تقسیم فرعی رده شماره کاری رود وصل رکناست معاصر می گوید . در مورد تک نشانها ، جایی که تاریخ نشان داده شده است ، احتمال دارد نشانها ، بازیابی جاری در تاریخ باشد ، یکی به عنوان فصلی از رده معاصر و دیگری به عنوان تاریخ سر . مثلا :

The Great Depression / John Arthur Garraty. 1987.

- دوره سرای رده فرعی ، نظریه اعتمادی ۳۷۱۷
- عدد صحیح با کاترمنوع سرانها ۱۹۲۹
- تاریخ سران / ۲۶
- شماره کاترمنوع بریلاید Garraty ۱۹۸۷
- تاریخ اسرار

۳۵

تاریخ در نشانه‌های بازیابی کتابخانه‌کنگره

در مثال زیر ، تاریخ به شکل کسری اعشاری رده نمایش داده می شود .

Scientific Objectives of the Total Solar Eclipse of 16 February 1980, 1980

- دو حرف برای رده فرعی ، اخیر نشانی ۵۴۴
- تقسیم فرعی به معنی خوردن کتفها ، ۱۹۸۰ تا ۱۹۹۹
- شماره اعشاری برای نشان دادن خوردن کتفها در مثال ۱۹۸۰
- شماره کاترمنوع سران به بحث عنوان ۱۹۸۰/۳۵
- تاریخ انتشار ۱۹۸۰

در رده ۱ ، معنی ادبیات ، تاریخ و سران با سران است . بد و جمله حرفی همراه با عددی دوری نشان داده می شود . برای مثال ، در نشانه بازیابی ۱۹۸۰/۳۵ تا ۳۷ نشان می دهد که سال ۱۹۳۷ می باشد و همین سال جزئی مربوط به تاریخ کاترمنوع به جای شماره کاترمنوع نیست . برای بحثی در این باره به جدول صفحات ۴۲۲-۴۲۳ بگردید .

در رده ۱ ، برای رده عددی بعدی جا ، تاریخ به معنی رده به عنوان فصلی از رده معاصر است . برای مثال ، تاریخ به معنی رکناست معاصر می آید . برای مثال :

State of California Bureau of State Maps, United States Department of the Interior, Bureau of Land Management, 1987

بک جزیه ویران روده نرسی ، جوامع انجمنی (انجمنی) ، جلد ۱

۹۳۰۱ سفینم نرسی دال برقمه موسیقی ایتالیا کالموریا

۲ شماره حرفه موسوع جاکي از اسفاده اوزمن

۱۹۸۶ تاریخ موقعت صفحه

۲ شماره کابو جانی سوریا نه ، ایالات متحده

تاریخ یا به عنوان بخشی از زرده شماره

۱: نبرد بریا سانی یعنی بود که آیا زرده سندی شده حکم

بک عبارت ، یا نه و سلسله تاریخ جات " تا تاریخ " مشور

نرسی نرسه بود ، تاریخ نرسی ، بدون تاریخ یا شماره های کابو

ایالتی ، اطلاعاتی از زرده شماره نرسی کرده ، برای مثال :

۰۳۸۳۸ ۱۱۲۴۸۳۸ ۰۳۸۳۸

۱۹۸۴ ۱۶۸ ۱۹۸۴ ۱۹۸۴

عکسبرد کننده در خمونی سفینم نرسی نه تاریخ تاریخ نرسی

بنا و کرده است در ساند ها یا برسانی مخمن سیمه هسای

کتابستانی سمن ، شماره (جای) ایالتی کابو تاریخ سسه

برکت یا یا جانه نی نه ، برای مثال :

۰۳۸۳۸ ۱۱۲۴۸۳۸ ۰۳۸۳۸

۱۹۸۷ ۱۹۸۷ ۱۹۸۷

۲۳ ۲۳ ۲۸

۱۹۸۷ ۱۹۸۷

تاریخ دوره ، خط مشی و جزآن به عنوان بخشی از زرده شماره

اگر تاریخ دوره ، خط مشی ، و تیره قسمتی از زرده شماره

را سیکل دهه ، معمولاً " این تاریخ برای نرویرانی نه همان سال

تاریخی می باشد ، سنی ویرایشهای مختلف را می توان توسط شماره

های کابو کابو در کابو هم فرار داده ویرانی یعنی آریا اریسم

تاریخ جات را از نامه کرده ، برای مثال ، شماره های تاریخی

نرسی ویرایشهای مختلف امر جالرت ، کنگره نرسی :

(Charles P. Kindleberger) صفت عنوان ، *The World in Depression* .

۱۹۲۹، ۱۹۳۹ . اجمالی تا همه است .

تاریخ	تاریخ	تاریخ
۳۷۱۷	۳۷۱۷	۳۷۱۷
۱۹۲۹	۱۹۲۹	۱۹۲۹
۰۳۵۵	۰۳۵۵	۰۳۵۵
۱۹۲۳	۱۹۷۵	۱۹۸۶

تاریخ انتشار

تاریخ جات تاریخی مؤلف نه شماره (جای) کابو شماره استوار

بک کتابی ویرایشهای سندی شماره ایانه می بود ، سیمه

نحوه سیمه تاریخ سندی نرسی است .

انتخاب تاریخ مناسب

کتابخانه کنگره و مجموعه های زنده تاریخی استوار ، تاریخ

بشرمات جهت دور درنشانه با زبانی، ^(۱۸) فراهم کرده اند. این
 بنام «پراپا» تاریخ بشرمات جن مولف مندرج در «تأخیر بشرمات»
 و نیز «آمده در بنامه کنایه بشرمات» گرفته می شود. از تاریخ
 به دست آمده از این تا حد، و نه تا ریشه ای که درنا حسسه
 با دو اش با عنوان «پراپا» می آید، استفاده می شود. جدول
 رمر کلکهای بشرمات تاریخ را در نشانه با زبانی می نامند.

تاریخ درنشانه های با زبانی کنایه کنگر،	تاریخ درنشانه، با زبانی
۱۹۷۶	۱۹۷۶
۱۹۷۶	حدود ۱۹۷۶
۱۹۸۱	حدود ۱۹۸۰
۱۹۷۲	حدود ۱۹۷۲
۱۹۷۸	۱۹۷۹ [یعنی ۱۹۷۸]
۱۹۶۲	۱۹۶۲ تا ۱۹۶۳
۱۹۶۹ (۹)	۱۹۶۹ (تاریخ ۱۹۷۳)
۱۹۵۷ (۱۱)	حدود ۱۹۸۰
۱۹۷۹	۱۹۷۹ [تاریخ] ۱۹۸۰
۱۹۷۹	۱۹۸۱-۱۹۷۹
۱۹۸۰	حاصل شده بر عنوان کنگر و ما کنگرانی مانند
۱۹۷۷	۱۹۷۷ و ۱۹۸۰
۱۹۷۸	۱۹۷۹/۱۹۷۸ (یعنی ۱۹۷۹ تا ۱۹۷۸)
۱۹۷۰	۱۹۷۷ (در سر کنگریده ۱۹۷۸)
۱۹۷۰	۱۹۷۰ [حما محمد ما لکان تا حد]
۱۹۷۰	۱۹۷۰-۱۹۷۰
۱۹۷۰	۱۹۷۰ [حما محمد ما لکان تا حد]
۱۹۷۰	۱۹۷۰ [حما محمد ما لکان تا حد]
۱۹۷۰	۱۹۷۰ [حما محمد ما لکان تا حد]
۱۹۷۰	۱۹۷۰ [حما محمد ما لکان تا حد]

۵۶

در انتها رهنگ روده‌های، بر حسب نوع استخوان ر، و بنا استغاده از سینه
 نشان‌دهای گامرمموانلی، چنانکه در جدول زیر نشان داده شده است.
 رده بندی می‌شود، مگر آن‌س که در فرا سمانی خاص دستور العمل خاص
 دیگری داده شده باشد.

ار این جدول تنها موضعی استغاده می‌شود که با هیچ بسمک
 از دستور العملها و بنا بر ورزده قلمی یک فرا سمانی خاص و سمانی
 باشد. اغلب، سنها یک قسمی از جدول با نما رهای خاصی که کار
 برده می‌شود. برای مثال، اگر به سرگذاشته ای بر سطر سمان
 موضوعی خاص در فرا سمانه راه جداگانه داده شده باشد، از سمان
 مربوط به سرگذاشته همه در جدول با لایه‌ها در نظر گرفته، در رده‌های
 فرعی رده ۴، برای سمنم آنا ریگ سمنگان ادنی و مفروضه‌های
 خاص همیشه شده است. لذا از این جدول استغاده نمی‌شود.

ترتیب ترحیمی رف بر گه
 نویسنده گان منفرد

وفعی آنا ریگ سمندهای مفروضه‌های رده سمنم می‌شود.
 بر حسب شان به شرح زیر خواهد بود:

۲۴	۱۹۸۶	بر حسب سارنج	مجموعه آنا راه
۲۴۱۳-۲۴۱۹	۱۹۸۶	بر حسب سارنج	بر حدها.
۵۴۳	۱۹۸۶	بر حسب سارنج	آنا و منبخت.
۲۶۲۱۳-۲۶۲۱۹	۱۹۸۶	بر حسب سارنج	بر حدها.
		بر حسب سمان	آنا ریگ آنا ریگ.

برای روگرف سمانی عکس رها کمیته‌ها، سمانه البر ۱۱
 سمانی منی اطلی افزوده می‌شود، برای مثال : ۱۹۵۳ / ۱۱۵۴
 : ۱۹۵۳ / ۱۱۵۴ ، ۱۹۵۳ / ۱۱۵۴ / ۱۱۵۴ و غیره.

اگر از عنوانی مستتر شده در عرض یک سال، سمنی از یک سمان
 وجود داشته باشد، همان تاریخ چاپ همرا ه سمانک حرف کوچک کسه
 یا "۴" شروع می‌شود، بد بر حسب و قبول، به سمانه ابراطلی
 اما نه می‌شود، برای مثال :

۱۹۸۸	۶۷	۶۷
۱۹۸۸	۶۷	۶۷
۱۹۸۸	۶۷	۶۷
۱۹۸۸	۶۷	۶۷

متنا برای ختنی آنا ریگ بیدنا اور

در دوره بندی گمانه‌ها به کنگره، برای سمانه برای آنا ریگ
 و مصلک سمنده آور در یک موضوع، همان که در رده بندی آنا ریگ
 در این سیستم است، از سمانه هائی ابر مسمی بر عنوان استغاده
 می‌شود، مگر در رده بندی آنا ریگ سمانی آنا ریگ سمانه آنا ریگ
 کمندها. در رده بندی گمانه‌ها کنگره، آنا ریگ سمندها اور در یک
 موضوع، یعنی سمانه شده نشان رکنان) با تعدیل و سمنم سمانه ابر
 ارفع مجزائی‌شود.

گمانه‌ها به کنگره و همودهای زیر برای سمنم سمانه هائی
 تا برای آنا ریگ بیدنا اور سمنه کرده است "آنا ریگ سمانه آوری مفروضه

۱۹۵۲	۱۹۵۲	کارتون تاریخ	ایرانی ملی
۱۹۵۳	۱۹۵۳	کارتون تاریخ	کارتون با محور
۱۹۵۳	۱۹۵۳	ساختار فقهی (۱۹۵۳ تا ۱۹۵۳)	ایرانی ملی
۱۹۶۷	۱۹۶۷	کارتون تاریخ	کارتون با حالت متعدد
۱۹۶۷	۱۹۶۷	کارتون تاریخ و برای	کارتون عکس با محور
۱۹۶۷	۱۹۶۷	بملاقات فقهی (۱۹۶۷ تا ۱۹۶۷)	کارتون
۱۹۶۳	۱۹۶۳	کارتون فقه یا شماره های (۱۹۶۳ تا ۱۹۶۳)	ایرانی ملی
۱۹۸۰	۱۹۸۰	کارتون فقه یا فقه یا شماره	کارتون جلوه یا
۱۹۸۰	۱۹۸۰	کارتون تاریخ	کارتون
۱۹۸۲	۱۹۸۲	کارتون فقه یا فقه یا شماره (۱۹۸۲ تا ۱۹۸۲)	ایرانی ملی
۱۹۸۱	۱۹۸۱	کارتون فقه یا فقه یا شماره	کارتون
۱۹۸۱	۱۹۸۱	کارتون تاریخ	کارتون
۱۹۸۲	۱۹۸۲	کارتون فقه یا فقه یا شماره (۱۹۸۲ تا ۱۹۸۲)	ایرانی ملی
۱۹۷۶	۱۹۷۶	کارتون فقه یا فقه یا شماره	کارتون
۱۹۷۶	۱۹۷۶	کارتون تاریخ	کارتون

با وجود این، در مواردی به علت عدم دسترسی خاص که بدو اشاره،
 با ریشه و زبان آنها در فرآیندهای زده بندی شده می شود، به همراهی
 به دو صورتی آمد، برای مثال، در موارد زیر برای جابجایی تاریخ به
 شماره های زده، متغیاتی نیاز است.
 ۱- اگر فرآیندهای زده بندی ای خاص، برای تاریخ در زمان رسمی
 جهت نوشتن تاریخ برای تاریخ انتخاب آید، زده بندی جداگانه ای
 نیاز است.
 ۲- اگر فرآیندهای زده بندی ای خاص، برای تاریخ با شماره ها و
 شماره های همراه آنها، برای تاریخ زمان، تقسیم فرعی به چندین
 ۳- برای ادغام تاریخ و زمان که در زده ۱۹۶۳ برای تاریخ
 زمان ترجمه زده بندی می شود.
 از این گذشته، برای جابجایی تاریخ که بین ۱۹۸۰ و ۱۹۸۰ مطابق
 و برای تاریخ دوم فرآیندهای بندی انگلیب آمریکا زده بندی می شود،
 می توجه به این که این تاریخ از ۱۹۸۱ در گنجانده بندی شده
 بود، زده بندی متناسب داده می شود. اگر متناسب جابجایی تاریخ
 جابجایی از ۱۹۸۱ متناسب باشد، شماره کارتون تاریخ زده بندی
 می شود و در جابجایی در تقسیم از رقم ده می افتد. در صورتی که
 دو جابجایی جابجایی و تاریخ (مطابق و برای تاریخ دوم فرآیندهای
 نویسی انگلیب آمریکا زده بندی شده باشد، این سیستم را می توان
 آسان ساختن سیستم ۱۹۳۶

ترجمه ها

۱۹۹۱
 ترجمه های تک ایرانه زده بندی ایرانی ملی را می توان
 معمولاً به ترتیب الفبایی زبان ترجمه نویسی ایرانی ملی
 می گویند، این امر به کار بردن شماره های کارتونی ایرانی
 می گویند.

ای احصا - ابتدا داخل با سرعنا و س همان مولفانه آوردن شماره
"مبادرت می شود. جدول زیر را همای کلی برای تنظیم ترجمه کلی
با مولفانی شخصی فراهم سازد، بخصوص زمانی که عنوان فرار
دادی با سناد و برد زبانها (در پیشنه کتابخانه شخصی سناد.

جدول ترجمه ها

نمونه شماره	نمونه شماره	نمونه شماره
۸	۸	۸
۸	۸	۸
۸	۸	۸
۸	۸	۸
۸	۸	۸
۸	۸	۸
۸	۸	۸
۸	۸	۸

و می ترساند بحث عنوان نشانگان یا کنفرانس است
رمانی که در فراسماها برای ترجمه آنها بداند بپری خامی در نظر گرفته
مده است از آن جدول استفاده نمی شود.
اگر زبان ابردوست فهرست در جدول یافت نشود، از نماز برای
استفاده می شود که زبان را در جدول و یا در فرست برگه درجهای
المناسی مناسب قرار دهد. به عنوان مثال، اگر فرورب با دید ترجمه
ملغاری، چینی، یا جکولورکی ابری آورده شود، می توان از
کتابها استفاده کرد، و در مورد ترجمه عنوانی از ۸۱۵ تا ۸۱۶ و
ترجمه آن سرمناسی از ۸۱۶ تا ۸۱۷، بسته به اینکه فعلاً ترجمه
استفاده شده است یا نه می جویند.

اگر در عنوان فرار دادی از دوربان نام برده شود، شماره
کتاب را با آن زبان اول داده می شود.
در گذشته، عدد "۱" که معرف ترجمه بود اغلب از شماره کتاب
حذف می شد، برای مثال، B۳۳ / برای طلی؛ B۳۳ / ترجمه انگلیسی.
B۳۳ ترجمه فرانسوی؛ و غیره. این عمل، محرر شماره ای گسسته
فعلاً" در فرست برگه سبب شده، موصوف شده است.

نمایش نشانده زده بندی

در پیشنه فهرست نویسی مانس خوان ()
باربانی کتابخانه کنگره در میدان (فیلد) هذ طاهر می شود و در
این مورد زدن و حذف و دو رمز میدان فرعی استفاده می شود.

ساختارها	اول	دوم
موجود در مجموعه کتابخانه کنگره	۸	۰
هیچ اطلاعاتی تهیه نشده است.	۰	۰
شماره ابرد کتابخانه کنگره موجود است.	۱	۰
شماره ابرد کتابخانه کنگره موجود نیست.		۰
منبع سنامه باربانی		۰
بوسیله کتابخانه کنگره تعیین شده است		۰
بوسیله کارکنان دیگری غیر از کتابخانه		۰
کنگره تعیین شده است		۰

ردیف	کتاب	مجله	نوع	تعداد
۱	۴۵۵	۴۵۵	۱۶۴	۱
۲	۴۰۴	۴۰۴	۶	۱
۳	۱۹۸۶	۱۹۸۶	۱۹۸۶	۱
۴	۱۹۸۶	۱۹۸۶	۱۹۸۶	۱
۵	۱۹۸۷	۱۹۸۷	۱۹۸۷	۱

حروف یا حروف نشان‌نگر زده در خط اول و عدد صحیح در خط دوم ثبت می‌شود.^{۱۲۱} هرگونه کمترین عناصری عدد صحیح در سطحی برای جداگانه آورده می‌شود یا در صورت حذف اطلاق می‌شود. از آنجا که اطمینان حاصل می‌شود که خط سندی یا ممیزا عناصر سندی می‌تواند در این شماره یا شماره هائی گامی، نقطه در روی سگ خط، حتی اگر در شماره یا شماره هائی گامی، نقطه در روی سگ (اسماده) از ممیزا عناصر قبل از اولین عنصر شماره گامی، اسماده در نامه اسماده گامی یا شماره هائی است، یا از شماره گامی در سطحی جداگانه، یا در سطحی نیز برای گامی، نقطه در روی سگ ممکن است با "top" (برای قبل) شماره حلقه، و صفحه (اکثر اطلاق پذیر باشد) دنبال شود.

اطلاقی گامی شماره هائی را این گونه گروه، شماره زده سندی برای سندی گامی، برای مثال، برخی از گامی شماره هائی را در این ممیزا عناصر در خط شماره هائی گامی یا شماره هائی می‌گردد و اگر اینها در سطح سندی کمترین عناصری را در سطح خط زده شماره یا شماره گامی را در سطح.

زیرجای مکان فرعی

5a شماره زده سندی (P) [R به معنی قابل نگار اسماء
 5b شماره اسر (IS) (NR 1 به معنی غیر قابل نگار
 است.]

برای مثال:

005a Z3601 \$b .R77 1985
 005a HD60.5.U5 \$b S55 1985
 005a PL782.E8 \$b S56 1985

ساخته اول نشان می‌دهد که اگر در کتابخانه نگاره موجود است (0) است (1)، و ناخانی دوم ویژه منبع شماره یا سندی است و سبب می‌دهد که نشان شماره یا سندی توسط کتابخانه نگاره سندی شده است (1)، یا اگر نگار دیگری غیر از کتابخانه نگاره نگاره (2). در زمینه فرعی (5a) قبل از شماره زده فرعی می‌گردد و شامل تاریخ شماره یا شماره گامی اول که فعلی از آنرا تشکیل می‌دهد، می‌باشد و در صورت آن فرعی (5b) قبل از شماره اسماء کتاب شماره یا شماره فرعی می‌شود. اگر زده شماره سبب شده است، در همان مکان ظاهر می‌شود و توسط زیرمکان فرعی (5a) آورده - شماره اول جدا می‌شود، برای مثال :

005a Z3815 \$b .H8T648 1982 \$a LA681.82

برای مکان شماره، شماره گامی یا شماره نگاره از سبب شماره ای گامی یا سبب، راهبانی مهارت بسیاری وجود دارد در گامی شماره نگاره، شماره هائی شماره یا سندی، همان گونه که در شماره ای سبب شماره فرعی است، شماره یا شماره فرعی سبب شماره یا شماره گامی شماره فرعی است.

مقدمه رده‌بندی دهدهی دیوینی

مقدمه رده‌بندی دهدهی دیوینی

درباره مقدمه

۱-۱

این مقدمه اساساً برای مبتدیان رده‌بندی و دانشجو-پژوهان نوشته شده است و می‌تواند در کنار دستنامه، که شامل اطلاعات اضافی و جزئیات بیشتری درباره استفاده از جدول رده‌بندی است مورد استفاده قرار گیرد. دستنامه توصیه‌هایی بسری مشکلات رده‌بندی ارائه می‌دهد، و توضیح می‌دهد که از دو شماره مرتبط کدام را باید انتخاب کرد.

۲-۱

یک اصطلاحنامه (که در مقدمه گراوان بدان ارجاع داده شده است) پایان‌بخش مقدمه است.

چگونگی تنظیم این ویرایش (ویرایش ۱۳ خلاصه)

۱-۲

این ویرایش از پنج بخش اصلی تشکیل شده است (الف) مقدمه: استفاده‌کنندگان را با نظام رده‌بندی دهدهی دیوینی آشنا ساخته، و دستورالعملهایی برای استفاده از آن ارائه می‌دهد.

(ب) دستنامه: به توجیه موارد مشکل رده‌بندی پرداخته، روشها و راههای عملی را که بخش رده‌بندی کتابخانه‌کنگره دنبال می‌نماید توضیح می‌دهد. مطالب دستنامه بر حسب شماره‌های جدولها و فرانسای رده‌بندی دهدهی دیوینی تنظیم شده است.

نیمت و سه

می‌کند و تنها وسیله‌ای است که رن‌جوایی و امانت کتاب را همسر می‌سازد.

۴-۳

فهرست موضوعی: نتایج نهایی مجموعه کتابخانه است. این فهرست، آشاره اجزای اثر، مقالات مهم و آثار ادبی مجموعه کتابخانه را بر حسب موضوع مرتب می‌کند. اگر این فهرست‌الفاظی باشد فهرست موضوعی الگویی نام دارد (مکمل غالب در امریکای شمالی) و اگر بر حسب نشانه رده‌بندی منظم شده باشد فهرست رده‌ای نام دارد (مکمل غالب در اروپا). فهرست رده‌ای علاوه بر شماره اصلی که کتاب بر حسب آن در رفها قرار داده، حاوی شماره موضوعی دیگری که در کتاب شرح شده نیز می‌باشد.

۴-۳

تاریخچه و موارد استفاده از رده‌بندی دهمنوی دیوین در زمان حاضر
 رده‌بندی دهمنوی دیوین پس استفاده‌ترین رده‌بندی کتابخانه‌ای در جهان است. این رده‌بندی در بیش از ۱۳۵ کشور جهان به‌کار می‌رود و به بیش از ۳۵ زبان ترجمه شده است. در ایالات متحده ۹۵٪ کتابخانه‌های عمومی و مدارس و ۲۵٪ کتابخانه‌های دانشگاهی و دانشگاهی، و ۳۵٪ کتابخانه‌های تخصصی از رده‌بندی دهمنوی دیوین استفاده می‌کنند.

۴-۳

رده‌بندی دهمنوی دیوین به وسیله جدول دیوین اصلاحی، و اولین ویرایش آن در سال ۱۸۷۶ منتشر شد. اولین ویرایش قبل ۳۲ صفحه داشت. شامل ۱۲ صفحه مقدمه و موزخه ۱۲ صفحه خلاصه‌ها و فرانسوا و ۱۸ صفحه نمایه نسبی. اولین ویرایش مختصر شده دیوین در سال ۱۸۹۳ منتشر شد.

۴-۳

این رده‌بندی در بیش رده‌بندی دهمنوی دیوین کتابخانه‌ها: یک‌گانه گسترش می‌یابد. اصلاح می‌شود و سالانه بالغ بر صد هزار نسخه به آن‌ها می‌گردد. کتابخانه‌های دیگری در سراسر جهان (شماره‌های رده‌بندی دهمنوی دیوین در نوارهای مفصلی، ماراوا)

1. *Machine Readable Catalog (MARC)*

پست و پست

(ج) جدولها: چهار جدول شماره‌گذاری شده اختصاصی به شماره‌های دارد که می‌توانند به‌منظور ساختن شماره‌های تخصصی‌تر، به شماره‌های فرانسوا متصل شوند.

۴-۳

(د) فرانسوا: شامل کلیه دایره‌های نشری است که در شماره‌های ۹۹-۵۵۰۱ تقسیم‌بندی شده است.

۴-۳

(ه) نمایه نسبی: صورت الگویی بر موضوع‌های شدیدتر در فرانسوا و جدولها است. به اضافه مکررات و برخی واژه‌هایی که تا اول عام دارند.

۴-۳

رده‌بندی: هدف و عملکرد
 دهمنوی نظامی است برای سازماندهی کل مولات جهانی، ام از اجزاء مفاهیم و اسناد.

۴-۳

نقشه عبارت از مجموعه‌ای از علائم است که برای بیان رده‌ها در یک نظام رده‌بندی به کار می‌رود. در نظام رده‌بندی دیوین این علائم از عدد تشکیل شده است. نشانه در همین حال، هم تعیین‌کننده مشخص به فرد رده است و هم از بنیاد آن را با سایر رده‌ها مشخص می‌کند. در نتیجه برهمه‌دهن، دون یک رده خاص هم به موضوع صاف خود دست می‌یابد و هم به موضوع‌های نزدیک و مرتبط بدان. چگونگی بیان موضوع در قالب اعداد در شکل دشمنی، اندازه، زبیرا که نشانه همیشه ثابت است. مثلا سنگ، سنگ شکنی، شین لوله، سوزله، نوله سنگ سزازی، و سنگ گله، همه در شماره ۶۲۶/۲ رده‌بندی می‌شود.

۴-۳

کتابخانه‌ها معمولاً مجموعه خود را بر مبنای یکی از رده‌بندی‌های مخصوص کتابخانه منظم می‌کنند. به هر یک از اعلام مجموعه یک شماره پارچه‌ای (به اصطلاحنامه رده‌بندی کنید) ملق می‌گردد که شامل بنیاده رده و بنیاده ازاها است. بنیاده پارچه‌ای رده‌ی مشخصی متعلق می‌گردد در یک رده خاص است. بنیاده پارچه‌ای رده‌ی مشخصی به فرد است که جای دقیق کتاب را در رفهای کتابخانه مشخص می‌کند.

پست و چهار

وارد شده است و از طریق نوارهای کامپیوتری، فهرست‌نویسی پیش از انتشار، و فهرست‌نگارهای چاپی کتابخانه کنگره در دسترس کتابخانه‌ها قرار می‌گیرد. شمارهای رده‌بندی دهیمی دیویی در نوارهای مبارک ۱۲ کشور دیگر نیز ظاهر می‌شود. و کشورهای اردن، استرالیا، اندونزی، انگلستان، ایتالیا، ایسرا، پاکستان، ژیمبابوه، کانادا، کوبا، هند، و چند کشور دیگر از این رده‌بندی در تنظیم کتابخانه‌های ملی خود استفاده می‌کنند. بسیاری از ابزارها، خدمات، و منابع کتابخانه‌ای همکارا رده‌بندی دهیمی دیویی را از طریق دستیابی بی‌سخت کامپیوتری، و نشر و تولید بهره‌سازگار در اختیار کتابخانه‌ها قرار می‌دهند.

نگاهی به رده‌بندی دهیمی دیویی
چهارچوب نظری

۱-۵

(اساس تقسیم‌بندی در رده‌بندی دهیمی دیویی بر مبنای رشته‌های علمی آکادمیک بنا نهاده شده است. مهم‌ترین اصل در این رده‌بندی این است که: اجزای رده‌بندی بر پایه رشته‌های دانش بشری نظام یافته است، نه موضوع.

۲-۵

در نتیجه گاه ممکن است برای یک موضوع خاص یک جای واحد وجود نداشته باشد. مثلا زنان به عنوان یک موضوع، جنبه‌های متفاوتی دارد که در رشته‌های گوناگون بسط یافته است (مثلا در حقوق مدنی، در آموزش و پرورش، و در حقوق. بنابراین حقوق مدنی زن به‌عنوان جزئی از رشته علوم سیاسی در ۳۲۲/۳ رده‌بندی می‌شود و آموزش و پرورش زنان در ۳۷۶ به عنوان جزئی از رشته آموزش و پرورش؛ و وضعیت حقوق زنان در ۳۲۶/۱۰۱ به عنوان جزئی از رشته حقوق قرار می‌گیرد. نمایه‌نویسی این رده‌بندی، دامنه این جنبه‌های مختلف را در یکجا گرد می‌آورد:

1. Cataloging-in-publication (CIP)
 2. Online access
- بیست و شش

زبان

۳۰۵/۲	جدول یک ۰۸۲-	آموزش عالی
۳۷۶		آموزش و پرورش
۳۷۶		آوازه‌ها
۷۸۲/۶		موسیقی
۳۰۵/۲۳		اشتغال
۳۳۱/۲		اقتصاد کار و کارگران
۳۵۰/۸۱		برنامه‌ریزی دولت
۳۵۲/۹۲		حکومت‌های محلی
۳۵۱/۸۱		حکومت‌های مرکزی
۶۱۳		بهداشت
۶۱۸/۱		بیماریها
۳۰۵/۲		جامعه‌شناسی
۳۶۴/۳		جغرافیا
۳۲۲/۶		حق رأی
۳۲۲/۳		حقوق سیاسی و مدنی
۲۹۱/۰۸۲		در ادیان
۲۹۷/۲۸۳۱		اسلام
۲۹۱/۰۸۲		دین تطبیقی
۲۹۵/۰۸۲		زردشتی
۲۰۸/۲		مسیحیت
۲۹۶/۰۸۲		یهودیت
۷۰۴/۹		در هنر
۱۵۵/۶		روانشناسی
۹۲۰/۲۲		سنگ‌شناسی
۳۰۵/۳		گروه‌های اجتماعی
۳۷۶		مدرسه‌های مذهبی

بیست و هفت

کتابداری، کابینت، روزنامه‌نگاری، و کتابشناسی، ۴۷ به رده دیگری
خورد همین سخنرانی آنها است.

(رقم اول از شمارهای مندرج در فوق همین رده اصلی است، هر چه
هر شماره از سه رقم تشکیل شده است) اولی در جدول بالا فقط
شماره‌های اول دارای اهمیت است، زیرا دو صفر بعدی در واقع
فقط محلی است برای تقسیمات بعدی.

(هر رده اصلی از ده پیش تشکیل شده است که خود از صفر تا ۹
رقم دارد. شماره مهم در اینجا رقم دوم است و همین رقم است که
مهمترین بخش را در بر دارد) شماره ۵۵۰ برای کلیات علوم اصلی
به کار رفته است، ۶۱۵ برای علوم پزشکی، ۶۲۵ برای مهندسی،
و ۶۳۵ برای کشاورزی.

(هر بخش خود دارای ده قسمت است که از صفر تا ۹ رقم دارد.
رقم سوم همین قسمت است) بنابراین ۶۳۰ برای کلیات کشاورزی
به کار می‌رود، ۶۳۱-۶۳۹ قشر خاص کشاورزی؛ ایران و سایرین، و موارد...
۶۳۲ برای آسیای آفراط، و بیماریهای گیاهی، و ۶۳۳ برای
فراوردههای زراعی.

(سبب اختاری (به اصطلاحنامه نگاه کنید) بند از رقم سوم قرار
می‌گیرد و بعد از آن تقسیمات دهدهی تا هر جا که مورد نیاز باشد
قابل گسترش است.)

سبب سرنوشت هم در تقسیمات و هم در ساختار رده‌بندی دهدهی
دوره‌ی پیشین است.

(سبب مناقش تقسیمات غیرطبیعی به طول همسازهاست) همانگونه که از
مثال زیر پیداست، دست‌چشم‌ها در هر یک از سطوح، ثابت به نظر می‌آید
است که ارقام آن یک رقم کمتر باشد، همواره از تقسیمات است که
از تقاش با آن برابری باشد و عاقلی تقسیمات است که از تقاش از آن

پست و نه

۶۵

۳۶۲/۸۲
۳۵۵/۲۲
۳۴۶/۱۰۱
۲۲۳

مشکلات اجتماعی
بیش و پایگاه اجتماعی
وضعیت حقوقی
سورق آسامی

زبان رده‌بندی

۳-۵

(رده‌بندی دهدهی دورقی در کل به ده رده اصلی تقسیم شده است،
که بر رده‌های کل دانشهای بشری را در بر می‌گیرد. هر رده خود به
ده بخش و هر بخش به ده قسمت تقسیم شده است، اما تمامی
شماره‌های بخشها و قسمتها از آنجا به کار گرفته شده است. (کلمه
در رده بطور عام برای بیان بخشها و قسمتها و سایر زیر رده‌ها در
سلسله مراتب این رده‌بندی به کار رفته است.)

ده رده اصلی عبارتند از:

۴-۵

- ۵۰۰ کلیات
- ۱۰۰ فلسفه و مباحث وابسته
- ۲۰۰ دین
- ۳۰۰ علوم اجتماعی
- ۴۰۰ زبان
- ۵۰۰ علوم طبیعی و ریاضی
- ۶۰۰ تکنولوژی (علوم کاربردی)
- ۷۰۰ هنرها
- ۸۰۰ ادبیات (آثار ادبی)
- ۹۰۰ تاریخ، جغرافیا، و علوم وابسته

(رده ۵۰۰ کلی‌ترین رده است و برای آثاری که به کار می‌رود که به
یک رشته خاص محدود نمی‌شوند، مثل دایره‌المعارفها، روزنامه‌ها،
و نشریات ادواری عمومی) از این رده برای برخی دانشهای
اجتماعی که به طور کلی حوزه‌ی اطلاعات و دانشهای بشری را
در بر می‌گیرد، نیز استفاده شده است، مثل علوم اطلاع‌رسانی،

پست و هفت

۵-۵

یك رقم بیشتر باشد)
 اوبائی كه زیر آنها خط کشیده شده است، همین سلسله مراتب نشانعامت،

۶۰۰ نکتور لوزی (علمی کاربرد)
 ۶۲۰ کتابداری و فنون وابسته
 ۶۲۶ دامپروری
 ۶۲۶/۷ سگها
 ۶۲۶/۸ گربهها

۱۲-۵ و سگها و دگر سگها، اخص از دامپروری است (وابسته) ولی آنها به يك اندازه خاص هستند (همسطر از) و «دامپروری» عام تر از «سگها» و «دگر سگها» است (مانفوق)

۱۳-۵ گاه ارتباط بین موضوعها، سلسله مراتب نشانهای را برهم می زند. در اینصورت باید داشتهها و تدابیر دیگری فراهم آمده تا این طبقه را مرتفع سازد (و نشانها همای مرکزی، معمولاً گریزی است از اختلاف در سلسله مراتب نشانهای. این نشانها معمولاً در مواردی به کار می رود که لازم باشد به جای يك شماره منحصر به فرد گروهی از شمارها به يك موضوع تعلق گیرد (به این دلیل بدان و نشانها مرکزی می گیریم که شمارها، تازیب، و پادداشتهای آن در وسط صفحه قرار می گیرند). در این رده بندی و نشانهای مرکزی، همیشه با علامت \leftarrow که در روی شمارها قرار گرفته است مشخص می شوند)

۱۴-۵ (سلسله مراتب ساختاری باین معنی است که جدا از رده رده اصلی هر موضوع، تابع و جزئی از موضوعهای مانفوق خود است) از این مطلب چنین نتیجه می گیریم که: آنچه در مورد کل صادق است، هر اجزای آن نیز صادق می کند. به این نظر به ۴۰۰ گاه نیودی سلسله مراتب (به اصطلاحنامه نگاه کنید) نیز گفته اند (هر گونه یادداشتی که به ذات يك موضوع اطلاق شود، به معنی اجزای تایی آن

می

موضوع نیز قابل تقسیم است (و منطقیاً به اجزای تایی همسطر از نیز تعلق می گیرد)؛ به همین دلیل اینگونه پادداشتها فقط یکبار، آنگاه در بالاترین سطح مورد استفاده ذکر می شوند (پادداشتهای دانته در ۷۰۰ قابل تقسیم به ۷۳۰ و ۷۳۶ نیز هست، عبارت و توصیف، نقد و بررسی... که در پادداشت دانته آمده است، شامل ۷۳۶ کدهای و کدهای کارها، نیز می شود. بنابراین در ۷۳۶ توصیف و نقد کدهای کار نیز مستتر است.

رده بندی بر مبنای رده بندی دهدهی دیوبندی

همین موضوع يك اثر (رده بندی يك اثر و نیزاً بستگی به تقسیم موضوع اثر مورد نظر دارد) ۱-۴

(رده بندی يك اثر و نیزاً بستگی به تقسیم موضوع اثر مورد نظر دارد) برای ایمن تقسیم گیری، استفاده مقبول از پیشنهادات زیر توصیه می شود.

(الف) عنوان گاه يك چکیده موجز از موضوع اثر است. اما همیشه باید نسبت به صحت آن با تردید نگریست. مثلاً از تمام

کتاب «مجموع الجوامع» اثر سید محمد حسین خان عقیلی شیرازی (قرن دوازدهم) نمی توان فهمید که در مورد دارو شناسی است. نیز از «قانون» ابن سینا با کتاب «شفا» از همین دانشمند نمی توان فهمید که اولی مربوط به طب و دومی مربوط به فلسفه است.

(ب) فهرست مندرجات اگر خوب تنظیم شده باشد، فاعداً باید گویای مطالب مورد بحث در کتاب باشد.

(ب) مو فصلها گاه تقص قندان فهرست مندرجات را جبران می کنند. مطالب زیر سر فصلها نیز غالباً سودمند واقع می شوند.

(ت) مقدمه (بخصوص اگر توسط شخص دیگری غیر از مؤلف نوشته شده باشد) باید مورد استفاده قرار گیرد. چنین مقدمههایی معمولاً موضوع کتاب و جایگاه آن را در گستره

می و يك

جانوران زمان آواز گچایی می‌نویسد، این کتاب باید در کنار رزی رده‌بندی شود نه در جانورشناسی. مگر اینکه کتاب صرفاً حاوی داده‌ها و آمار زیست‌شناختی باشد که در اینصورت در جانورشناسی رده‌بندی می‌شود.

۴-۳۰

دلی موضوع همین شد و رشته مربوطه آن را پیدا کردیم، کتابدار مشخص و با تجربه در امور رده‌بندی مستقیماً به فرانسوا مراجعه می‌کند. خلاصه‌هایی که از صفحه ۶۷ کتاب شروع می‌شود وسیله خوبی برای راهنمایی مبتدیان است. نمایه نسبی ممکن است برای یافتن رشته‌ای که موضوع مورد نظر را در بر گرفته، کمک‌نویسری باشد (برای بحث در مورد نمایه نسبی به بند ۱۶-۱ تا ۱۳-۱۰ نگاه کنید).

۴-۳۱

غیر از نمایه نسبی استفاده کنیم یا نه، فهرست‌نویس باید به‌صورت رده‌بندی متکی باشد و راهنمایی‌های مطرح شده در آن را به کار بندد تا بتواند شماره رده‌بندی صحیح اثر را بیابد. شماره یا نشانه از نمایه نسبی، حتی اگر کاملاً قانع‌کننده هم باشد، بازم باید با فرانسوا مقایسه شود. زیرا فرانسوا تنها جایی است که تمام اطلاعات مربوط به حدود و شمول کاربرد شماره را توضیح می‌دهد.

پیش از یک موضوع

۴-۳۲

(الف) وقتی اثری به دو یا چند موضوع پیرداند بهتر است زیر عمل کنید: مستند (اثر) را در موضوعی رده‌بندی کنید که خوشی اصلی تألیف است (مثلاً تأثیر مولوی بر اقبال لاموروی، در اقبال لاموروی رده‌بندی می‌شود. این را ایالاتون کارپورچه نامند و نسبت به بقیه موارد اولویت دارد.

(ب) (اثری که در موضوعی را در بر می‌گیرد در موضوعی رده‌بندی کنید که نست اعظم اثر را اشکال کرده است.)

(ب) (اگر ناکند پس هر دو موضوع بر او است و یکی برای

می‌باشد

تکرار موضوعی نشین می‌کنند.

(ت) پیشگفتار (یا مقدمه مؤلف) معمولاً گریزهای هدف اصلی و گذر شهای بعدی است.

۴-۳۳

(ج) کتابنامه در پایتویس و در مراجع و منابع همه می‌نویسند اطلاعات ارزشمندی ارائه دهند.

۴-۳۴

(د) فهرست‌نگارهایی که توسط سازمانهای فهرست‌نویسی مرکزی تولید و دارای سرشناسیهای موضوعی و شماره رده‌بندی کتاب و پاداشدهای دیگر هستند بسیار مفید واقع می‌شوند. این اطلاعات معمولاً در آمریکا و انگلستان به منزله فهرست‌نویسی پیش از انتشار و در پشت صفحه عنوان کتاب به چاپ می‌رسند.

(C) من کتاب و نقد و بررسی آن باید مزید نتایج به‌دست آمده از بررسیهای فوق باشد.

(C) موضوع و مشخصان موضوعی نیز می‌توانند در تعیین و توضیح مطالب کمک‌موزی باشند. اقدامات فوق‌برای آثار فقهی، علمی و تاریخی ضروری است؛ رده‌بندی آثار ادبی و تخیلی کمتر بدانها نیاز دارند. در دینی آثار ادبی معمولاً برسانی فرم رده‌بندی می‌شود نه موضوع.

تعیین رشته

۴-۳۵

فهرست‌نویس سپس باید ببیند کتاب مورد نظر در چه رشته و سرفه‌های آن دانش بشری جای می‌گیرد. زیرا کارکردها، اساسی‌ترین عامل در رده‌بندی، پلنار است. آثاری که برای یک منظور به کار می‌روند همیشه کنار هم قرار دارند.

۴-۳۶

(اصل را معنی در رده‌بندی دهدهی درونی این است که هر اثر در رشته‌ای که اثر به خاطر آن نوشته شده است رده‌بندی می‌شود نه رشته اصلی (مثلاً وقتی یک جانورشناس کتابی درباره کبوترل

می‌نویسد

سرفی با توضیح دیگری نگار نرفته است، آنرا در موضوعی رده‌بندی کنید که در فرانسای رده‌بندی دهومی دیرینی جلوی تر قرار گرفته است. این قانون را وقانون هفدهمی می‌نامند. مثلاً اثری که به یک اندازه درباره تاریخ ایالات متحده امریکا و ژاپن بحث می‌کند، حتی اگر دو صفحه عنوان و متن ایالات متحده مقدم بر ژاپن قرار داشته باشد، باز هم اثر در ژاپن رده‌بندی می‌شود، زیرا در فرانسای دیرینی ۹۵۷ بر ۱۷۳ مقدم است.

رگه‌ها طبق دستورالعملهایی خاص، باید شماره‌ای را بر گنجینه که در فرانسای مقدم نیست، مثلاً برندگان (۵۹۸) و پستانداران (۵۹۹) را باید در ۵۹۹ که شماره کلی برای مهره‌داران خون‌گرم است رده‌بندی کنیم (مجموعه‌ای واقعی در مطلب مطرح شده در کتاب، دو قسم فرعی مهم و اساسی یک موضوع باشند، از وقانون مقدمه صورت می‌گیرد). مثلاً نایب‌آب (۶۲۸/۱) و تکنولوژی فضایی (۶۲۸/۳) بر رده‌ها در بخش اساسی موضوعی کلی تر مهندسی بهداشت (۶۲۸) را تشکیل می‌دهند. لذا آنرا در ۶۲۸ رده‌بندی می‌کنیم (نه در ۶۲۸/۱)

(ت) اثری که دارای سه یا چند موضوع از هجدهمات فرعی یک موضوع کلی، می‌باشد، آنرا در بالاترین شماره‌ای که همه یا اکثر آن موضوعها را دربرگیرد رده‌بندی کنید. (مگر اینکه یکی از موضوعها بسط و گسترش بیشتری داشته باشد). این را قانون سه دیگر می‌نامند. مثلاً تاریخ پسر خال (۹۳۶/۱)، سوتد (۹۳۸/۵)، و یونان (۹۳۶/۵) در تاریخ اروپا (۹۳۵) رده‌بندی می‌شود.

پیش از یک رده
۷-۶

رده‌بندی اثری که پیش از بلور شده را مورد بحث قرار دهد با اثری که پیش از یک موضوع در یک روش خاص را بحث می‌کند، متفاوت

سی و چهار

۸-۶

است. دستورالعمل بندهای ۸-۶ تا ۱۱-۶ را به کار برید: اشاره و آثار بیان رشته‌ای را در صورتیکه در فرانسای بسیار موجود باشد به کار برید. باید توجه داشت که در این صورت اثر باید حاوی مقدار قابل توجهی از مطالب موضوعهای مطرح شده در شماره باشد. مثلاً شماره ۳۵۵/۲۳ در علوم انسانی برای آثار میان رشته‌ای در باره کودکان به کار رفته است. با این حال اگر یک اثر حاوی مطالب میان رشته‌ای در باره کودکان است ولی به جنبه‌های انسانی به اختصار اشاره می‌کند و به جنبه‌های فیزیولوژیکی و روانشناختی (به ترتیب ۶۱۲/۶ و ۱۵۵/۴) تاکید بیشتری دارد، آنرا در ۱۵۵/۴ رده‌بندی کنید (در اینجا در انتخاب بین دو شماره از قانون مقدم استفاده شده است) (مختصر آنکه شماره‌های میان رشته‌ای مطلقاً نسبتاً فقط در صورتی از آنها استفاده می‌کنیم که مناسبت داشته باشند).

۹-۶

(آثار میان رشته‌ای که در فرانسای شماره‌ای ندارند، در رشته‌ای رده‌بندی می‌شوند که بر آن تاکید بیشتری وجود دارد) مثلاً اثری که هم در شماره جنبه‌های علمی و هم جنبه‌های تکنولوژیکی و بهداشتی می‌کند، در صورتیکه جنبه‌های مهندسی فقط به خاطر توضیح و روشن شدن مطلب آمده باشد، در ۵۳۷/۶ رده‌بندی می‌شود. اما اگر یکسری نظریه‌های پایه‌ای علمی اساساً تنها به منظور توجیه و تشریح اصول مهندسی و کاربردهای علمی آن است، در اینصورت کتاب در ۶۲۱/۳۱ رده‌بندی می‌شود.

۱۰-۶

به هنگام رده‌بندی آثار میان رشته‌ای، اینکاتبان ملحق درجه ۵۰۰ کلیات را از نظر دور ندارند. مثلاً ۸۰۵ برای مجموعه‌های معیاری یا مشابه رشته‌های مختلف به کار می‌رود.

۱۱-۶

در موقعتهای دیگر به همان روشی که در دستورالعملهای مربوط به پیش از یک موضوع در بالا آمده عمل کنید (بند ۶-۶).

وقتی که همه راهها بی نتیجه می‌ماند

۱۲-۶

(هرگاه چندین شماره برای اثر مورد نظر پیدا شود که بتوان یکی

سی و پنج

خلاصه

۹۶۶/۱۰۱-۹۶۶/۱۰۹	تقسیمات فرعی استاندارد
۹۶۹۱	تکنولوژی مواد شیمیایی صنعتی
۹۶۹۲	تکنولوژی مواد متناثره، سوختها، و مواد وابسته
۹۶۹۳	صنایع نوجوانه‌سازی
۹۶۹۴	صنایع غذایی
۹۶۹۵	صنایع نفت، گاز، موم، و روغن
۹۶۹۶	سرامیک و صنایع وابسته
۹۶۹۷	رکت و رنگ‌دانه‌ها و صنایع وابسته
۹۶۹۸	تکنولوژی سایر محصولات آلی
۹۶۹۹	مکانورزی

شماره‌ها

شماره‌های فرایند و جدوله‌ها از شماره‌های رده‌بندی دیگری در ستون شماره‌ها (طرف سمت راست) و سرعنوانها و توضیحاتی که این شماره‌ها را پیدایش کرده تشکیل شده‌است و نادانی پستی چند یادداشت نیز بدانها منضم است.

به شماره اول فرایند (شامل رده اصلی، بخشها و قسمتها) فقط یکبار در ستون شماره‌ها ظاهر می‌شود (آنهم موضعی که برای اولین بار مطرح می‌شوند). اما وقتی تقسیمات فرعی آنها در صفحات بعد ارائه داده شده شماره اول فقط در بالای هر صفحه وجود دارد. تقسیمات وابسته (که به با سایر اعشاری شروع می‌شوند) در ستون شماره‌ها قرار دارند و سه شماره اصلی در همه آنها مشترک است. مثلا :

۳۷۱	سازمان و مدیریت مدارس سه آموزش ویژه
	شامل خدمات دانش آموزان
۶۵	ساختن
	شامل زمین و بنای امکانات غیر آموزشی، مثلا خوابگاهها
	صی و هفت

۳-۷

را بر دیگری ترسیم داده و اعدادهای زیر ممکن است موردتذکره واقع شود:

۱۳-۶

دکانون هولو در یک مسئله مراتب واحد، تقسیمات فرعی که با سرعنوان می‌شوند نسبت به تقسیمات فرعی ۱ تا ۹ از اولویت کمتری برخوردارند. همچنین تقسیماتی که با یک سرعنوان شروع می‌شوند بر تقسیماتی که با دو سرعنوان آغاز می‌شوند ترجیح آید.

جدول آخرین چهارم وقتی هیچک از قوانین قبلی را همگنا نباشد، جدول زیر را (به ترتیب اولویت) به کار برید.

- (۱) انواع انبساط
- (۲) اجزای انبساط
- (۳) موادی که انبساط انواعها اجزاه از آنها ساخته می‌شوند
- (۴) خواص انبساط انواع، اجزاه و مواد
- (۵) فرایند درون انبساط، انواع، اجزاه و مواد
- (۶) عملیات محاکم بر انبساط، انواع، اجزاه و مواد
- (۷) وسایل و دستمالهای انجام عملیات

کلمات اساسی فرایند و تعاریف

علامه‌ها

۱-۷

خلاصه‌ها همین نظری کلی به ساختار رده‌بندی است. در نوع خلاصه در این رده‌بندی وجود دارد.

(الف) خلاصه‌های فرایند بطور کلی که در ابتدای فصل ابتدا در صفحات ۸۸-۷۶ آمده است.

(ب) خلاصه‌های دیگری در غیر ابتدا و جدوله‌ها وجود دارد که معمولاً نظری کلی نسبت به تقسیمات فرعی یک موضوع که از دو صفحه تجاوز نکند، به دست می‌دهند. مثلا:

صی و هفت

زمنه تنظیم، ساختار و وابستگی موضوعی و نظائر آن، ارائه می‌دهند که از سلسله مراتب نشانها کلا آنگار نیست. این یادداشتها عبارتند از:

- (الف) یادداشت‌هایی که نشان می‌دهد در رده و تقسیمات فرعی آن چه مطالبی یافت می‌شود.
- (ب) یادداشت‌هایی که نشان می‌دهد چه مطالب و موضوع‌هایی در عنوان‌های بالترتیب محسوب می‌شوند. مثلاً موضوع‌هایی که چون بشنوایی انتشاراتی قابل توجهی ندارد برای آن‌ها شماره خاصی تعیین نشده است.

- (ج) یادداشت‌های کوچکی که یادداشت‌هایی که آنچه را در رده‌های دیگر یافت می‌شود توضیح می‌دهند.
 - (ت) یادداشت‌هایی که تغییرات فرانسوا و جدولها را بیان می‌کنند.
- یادداشت‌های دیگری نیز بیانگر سببلی همچون شمارسازی (بندهای ۸-۱ تا ۸-۱۰)، ترتیب اتصال و ترتیب ادلریت (بندهای ۹-۱ تا ۹-۵) و اختیارات (بندهای ۱۱-۱ تا ۱۱-۳) است.

یادداشت‌های الف و ب دارای نیروی سلسله‌مراتب هستند (یعنی به کل تقسیمات فرعی آن شماره نسیم می‌باشد). یادداشت‌های بند و ب این خاصیت را دارا نیستند مگر اینکه بدان تصریح شده باشد.

(الف) یادداشت‌هایی که نشان می‌دهد در یک رده چه یافت می‌شود توجیها و یادداشت‌های دامنه منفی و مفهوم و حدود و نفور یک رده را بیان می‌کند مثلاً:

۵۵۳۱۷ ایزارهای جانبی

ایزارهای ورودی، خروجی و ذخیره، که با کامپیوتر کار می‌کنند ولی بخشی از واحدهای دانش مرکزی یا حافظه داخلی آن نیستند

سی و له

۱۶۰۲۸ فنون روزنهای کسکی ایزار، وسایل، مواد نگهداری و تعمیر را در ۳۷۱/۶ رده‌بندی کنید

شماره‌های جدولها به‌طور کامل در ستون شماره‌ها آمده است. این شماره‌ها هرگز به تنهایی به کار نمی‌روند. آنها را تنها هنگامی به کار می‌بریم که به‌شماره دیگری از فرانسوا متصل شوند. چهار جدول در خلاصه درازدم (کتاب حاضر) وجود دارد:

- جدول یک ... تقسیمات فرعی استاندارد
- جدول دو ... تقسیمات جغرافیایی، و اشخاص
- جدول سه ... تقسیمات فرعی ادبیات زبانهای خاص و فرم‌های خاص ادبی
- جدول چهار ... تقسیمات فرعی زبانها

(به استثنای جدول یک، که شماره‌های آن می‌توانند به هر شماره دیگری از فرانسوا متصل شوند (مگر آنکه دستوروی بر خلاف این داده شده باشد)، سایر جدولها فقط در صورتیکه در فرانسوا تذکر داده شده باشند می‌توانند به کار روند) (برای راهنماییهای بیشتر به بندهای ۸-۸ تا ۸-۸ نگاه کنید).

وقتی یکی از ملاحظیم موجود در شماره، از اهمیت خاصی برخوردار باشد، آن مفهوم غالباً به منزله یک جزو در سر عنوان تکرار می‌شود. مثال:

۷۲- امریکای مرکزی مکزیک

۶۱۷- شاخصهای گوناگون پزشکی جراحی

(شماره‌هایی که استفاده از آنها منع شده در فلاب [قرار دارد. این شماره‌ها را هرگز نباید به کار برد. شماره‌هایی که در پرانتز قرار دارند، شماره‌های اختیاری است) (برای بحث در این مورد به بند ۱-۱۱ تا ۱-۱۱ نگاه کنید)

یادداشت‌ها از اهمیت خاصی برخوردار هستند، زیرا اطلاعاتی را در

سی و هشت

۶۳۶/۵ ماکیان مرخ و خرومها
آثار کلی را در باره پرندگان خانگی را در اینجا
پاروید

(بنا) مطالب و منابعی که در عنوان بالهوه و محبوب می شود و
فلا برای آنها شماره های وجود ندارد
پادداشت و سرتیترهای بالهوه، جای مطالب و منابعی را که برای
آنها شماره ای در نظر گرفته شده در شماره ای که پادداشت اول
آن آمده است همین می کند. این پادداشت همین مطالبی که در
است که از پیشروانه انتشاراتی چندانی بر خود دار نیستند، ولی امکان
رشد آن در آینده موجود است. هر گاه تعداد آثار در آن موضوع
چشمگیر بشود شماره های بدان تقصیر می باشد. این پادداشتها با
کلمات و قلمرو، و منتظر بماند، با مقاله شروع می شود. قضایات
فرضی استناد دارد به سرتیترهای بالهوه مشتمل نمی شود و سایر
تداهیر شماره سازی نیز در مورد آنها به کار نمی رود.

۱۳-۷

پادداشت و شامل ۱۰۰۰ مطالب و منابعی را که سلا جزئی از
شماره هستند بیان می دارد. مثلا:
دووما در سیستمهای کامپیوتری
عامل ارتباطات داده ای، شامل: تبدیل به
انکال قابل خرد شدن با ماشین، و ثبت دادهها

۱۵-۷

پادداشت و منتظر بماند ۱۰۰۰ سلاهای صورت اجرایی اصلی شماره ای که
قضایات فرضی خود را تدارند. مثلا:
۷۸۱/۵ انواع موسیقی

۱۶-۷

منتظر بماند موسیقی برای زمانهای خاصه، مثلا
موسیقی عصرانه، و موسیقی خردی: موسیقی در
مکانهای خاصه، مثلا موسیقی خیابانی، موسیقی
برای رسانه های خاصه، مثلا موسیقی تلویزیونی،
موسیقی برای دوره های خاصه زندگی، مثلا
موسیقی عروسی

جهل و یک

۱۰۰-۷ انواع خاصه پادداشتهایی که همین سرتیتر ادوات و منابع هستند. مثلا:
۵۳۱ ماکیان جامدات
نامهای متنوع ماکیان: ماکیان کلاسیک، ماکیان پیرستار

پادداشتهای مربوط به جنبه های عمومی شامل جنبه های گوناگونی
که در تقسیم فرضی استاندارد (جدول یک) وجود ندارد ولی
قابل تقسیم به تقسیمات فرضی یک شماره خاص هستند. مثلا:
ساعتها و ساعت سازان
۶۱۵

۱۱-۷

جنبه های عمومی: توبه بینه، تجربه و تحلیل
طراحی مهندسی، ساخت و تخریب ساختارهای
سکونی و تقسیمات آنها

۱۳-۷

پادداشتهای در اینجا پاروید شامل مطالب اصلی است که در یک
رده مستقر است، ولی اینکه اسم یا اخص از رده باشد یا با آن
تداخل داشته باشد، یا اساسا بین نگاه دیگر باشد به همان
مطلب، مثلا:
۲۳۲/۷ حفاظت محیط زیست

مشکلات و خدمات مربوط به حفاظت از محیط
زیست را در اینجا پاروید

۱۴-۷

مشکلات و خدمات محیط زیست اخص از محیط زیست است.
پادداشتهای در اینجا پاروید همچنین نشان می دهد که آثار کلی
و بیان شده ای در کجا باید رده بندی شود. در رده بندی ذهنی
دیوید و آثار میان رده ای به آثاری اطلاق می شود که موضوع را
از نقطه نظر چندینی رفته بودیم. فرضی در حالیکه آثار
کلی، موضوع را از نقطه نظرهای گوناگون در پهن شده همین مورد
بهت فرضی در اینجا مثلا:

۳۱۱ بوشاک و آرایش شخصی

آثار میان رده ای در باره لباس برای مراسم
مخصوصه، سلا، و لباس پوشیدن را در اینجا
پاروید

جهل

مکانیسم های گوناگون
در سیستم های اجتماعی

۱۷-۷

یادداشت نوشتار: ... مستقارای یک مغزله را وقتی کلاما روشن نیست
بیان می‌کند. مثلا:

۳۰۳/۲۸ علال تمولات

مثال: بسر خورد فرسنگها، رند، علوم و
نکتور لوزی، بسر آنها و اصلاحات اجتماعی

(ب) یادداشتهای ارجاعی: یادداشتهای که نشان می‌دهد در دهمنای
دیگر چه یافت می‌شود

۱۸-۷

یادداشتهای در جای دیگر دهمنی کتیبه، محل موضوعها و
مفاهیمی را که برای آنها جایی در ضمیمات فرعی موضوعی که
یادداشت ذیل آنها آمده در نظر گرفته نشده باشد، در دهمنای
دیگر مشخص می‌کند. تمامی یادداشتهای که به ... دهمنی کتیبه
ختم می‌شود از اینجمله‌اند. مثلا:

۵۲۸- فتون و روشهای کسکی، ابزار، وسایل، مواد

آثار میان رشته‌ای در باره ایستی را در ۶۱۳/۱، در باره

درباره ایستی فرسوی را در ۶۱۳/۱، در باره

نکتور لوزی ایستی را در ۶۲۰/۸، در باره اندازه

گیری را در ۵۳۰/۸، در باره آزمایش را در

۶۲۰، در باره نکتور لوزی ابزارهای اندازه گیری

و آزمایش را در ۶۸۱، در باره نگهداری و

تعمیر را در ۶۲۰، در باره آزمونهای آموزشی را

در ۵۲۶-۵ و در باره استفاده از ابزار و وسایل در

آموزش و پژوهش را در ۵۲۸- دهمنی کتیبه

۱۹-۷

یادداشت ... نگاه کتیبه در دهمنی دهمنی دیومی همین این نکته
است که موضوع مورد نظر به محل دیگری که بدان اشاره شده تعلق
دارد. مثلا:

این یادداشتها که با کلمه شروع می‌شوند در این دو بخش با صرف ابرایک سرده‌بندی شده‌اند.

چهل و دو

۵۲۷

کتابخانه‌ها، آرشیوها و مراکز اطلاع‌رسانی عام
وای کتابخانه‌ها، آرشیوها، مراکز اطلاع‌رسانی
که به دسته یا موضوع خاصی شلیک دارند به
۵۲۸ نگاه کنید

۲۰-۷

یادداشت «نیز نگاه کنید» به موضوعهای اشاره می‌کند که به طور
معموس با رده مورد نظر در ارتباط هستند. آنها تسوچه رده‌بند
را به این نکته جلب می‌کنند که اختلافهای کوچک والهما و مستورا
غالباً منضم اختلاف فاشی در شماره رده است. مثلا:

۶۳۰

کناوردی و فنون سربرونه
۳۰۶/۳ برای جامعه‌شناسی کشاورزی؛
۳۰۷/۲۲ برای جاساسه‌شناسی «دستایی»؛
۳۳۲/۳۶ برای اقتصاد زمینهای کشاورزی؛
۳۳۸/۱ برای اقتصاد کشاورزی؛ و ۹۰۰ برای
ادخاخ و تمدن «دستایی»

۲۱-۷

(ت) یادداشتهای که تغییرات فرافرا و جدو لها را بیان می‌کنند
(شماره‌هایی که داخل قلاب [] قرار گرفته است و پلاژیسمی در
در تمام این موارد در مقابل قلاب دستور لازم و شماره‌ای که باید
به جای آن برگزیده شود داده شده است) مثلا:

[۲۷۰/۶۸]

مدیریت
از این شماره استفاده نکنید؛ در ۳۷۱/۲

شماره‌سازی

۱۸۸

(گاه برای رسیدن به یک شماره دقیق لازم است از طریق ساختن یا
ترکیب، شماره دلخواه را که در زوایا وجود ندارد به دست آورد.
این شماره‌سازی باعث می‌شود که تیز به و تحلیل موضوعی به‌طور
صهیق تری انجام پذیرد. استفاده از شماره‌سازی فقط وقتی مستر است

این یادداشتها که با ۵۵۵ شروع می‌شوند در این دو بخش با صرف ابرایک سرده‌بندی شده‌اند.

چهل و سه

در اوهایو باید در ۲۷۹/۲ رده‌پندی شود نه در ۹۷۷/۱ و ۲۷۵/۲ که شماره آموزش صورتی در ایالت اوهایو آمریکا است. در اینجا نسبت به سایر اوهایو نباید توجه داشت زیرا سیاست سوادآموزی کل آموزش صورتی در اوهایو را دربر نمی‌گیرد. دستورالعملهای دیگر در مورد کاربرد جدول یک در ابتدای جدول یک و نیز در دنباله آمده است.

بهد افراطی از جدولهای ۲ تا ۴

از این مورد سیرلا دستورالعملهای در فرانس وجود دارد یعنی اینکه شمارههای جدولهای دو تا چهار را به یک شماره پایه از فرانس بیفزایند.

جدول ه نواخی جزئیاتی و اضافی، اضمحالی، اضمحالی جدول دو از طریق شماره ۱-۵ که در جدول یک آمده است به شماره‌های فرانس اضافه می‌شوند مثلاً آموزش در استرالیا ۱۳۷۵/۱۹۴ یا بدون واسطه وقتی که در فرانس دستور صریح آمده است. مثلاً:

۲۷۲/۲-۲۷۲/۱ آموزش ورزش و مدرسه‌های متوسطه

در کارها، کتورها و کتابهای خاص

شماره‌های ۳-۹ جدول دو را به

شماره پایه ۲۷۲ بیفزایند، مثلاً

شماره متوسطه ایران ۲۷۲/۵۵

جدول سه تقسیمات فوجی ادبیات زبانهای خاص و فرجهای خاص

ادبی. این تقسیمات فقط در رده ۸۵۵ به ترتیبی که دستور داده شده

است، به کار می‌رود و سیرلا پیشنهادهای زبانهای خاص در ه ۵۱۵-

۸۹۰ از رده می‌شوند

جدول چهار تقسیمات فوجی زبانها. این تقسیمات فوجی فقط در رده

۲۵۵ کاربرد دارند و باید به ترتیبی که دستور داده شده به شماره

زبانهای خاص ۵۱۵-۲۵۵ افزوده شوند.

جدول و پنج

که در فرانس دقیقاً دستور داده شده باشد (به استثنای تقسیمات فوجی استاندارد که در بند ۳-۸ تا ۳-۸ بحث خواهد شد).
۲- شماره‌های سه وسیله اعیانه کردن یک شماره به شماره پایه اضمحالی می‌گردد (دستورالعملهای آن همیشه به صورت پادداشت ارائه شده است).

۳-۸

۱) اما چهار راه برای شماره‌سازی وجود دارد. الف. از طریق تقسیمات فوجی استاندارد (جدول یک) ب. از طریق جدولهای ۲-۴ وقتی که هر یک دستور داده شده باشد. ب. از طریق قسمتهای دیگر رده‌پندی. ج. از طریق جدولهای کمکی درون فرانس

۳-۸

الف. افزودن تقسیمات فوجی استاندارد از جدول یک (شماره‌های جدول یک، تقسیمات فوجی استاندارد، می‌توانند بطور دلخواه به هر یک از شماره‌های فرانس متصل شوند، مگر اینکه دستورالعمل صریح دیگری آنرا منع کرده باشد) تقسیمات فوجی استاندارد همین فرجهای خاص کتابتایی (مثل واژه‌نامه، پیاده، فهرست و غیره) با دیدگاه خاصی هستند که در تمامی رشته‌های دانش بشری کاربرد داشته باشند (مثل تاریخ، بائنتی)، به‌شکلهای زیر توجه کنید:

۱۵۵/۵

۵۲۵/۲

۵۵۲/۸

مثلاً پروژهای ناسپانگاه علوم

استانده از کامپیوتر در مهندسی مدون

۶۲۲/۵۲۸۵

] تعداد صفرها همیشه در فرانس مشخص شده است؛ بطور کلی هر کجا

باید بیش از یک صفر به کار برود، مگر اینکه در فرانس دستور

دیگری داده شده باشد.

مهمترین نکته لایال توجه این است که تقسیمات فوجی استاندارد

فقط فوجی به شماره اضمحالی می‌شود که از تولید یک به کل موضوع

موجود در شماره را در سر داشته باشد. مثلاً سیاست سوادآموزی

جدول و چهار

۳-۸

ترتیب اتصال

۲-۹
 ترتیب اتصال به رودبندی نشان می‌دهد که برای اثری که پیش از یک جنبه از موضوع را دوربر داد، با شماره‌سازی یا ترکیب شماره‌ها، به ترتیبی که در یادداشتها ذکر شده، نتایج مناسبی پیدا کند. موفقیت در ساختن شماره دیوبندی مستلزم این است که ابتدا ویژگیهای خاص مطرح شده در اثر را دریابیم و سپس با استفاده از دستورالتهائی که در این زمینه داده شده است ترتیب لازم را بدست آوریم.

۳-۹
 یادداشتهایی که در ابتدای جدول سه آمده است مثالی است از شماره‌سازی که ترتیب اتصال در رده ادویات را مطرح می‌کند ابتدا زبان، بعد فرم ادوی، سپس (در صورتیکه صدقات داشته باشد) مجموعه یا تاریخ و قند.

ترتیب اولویت

۴-۹
 اگر هیچ ترتیبی برای نشان دادن بیش از یک جنبه یا ویژگی وجود نداشته باشد، آن وقت باید از اولویتهای استفاده کرد (زیرا از میان چند ویژگی فقط باید یکی را انتخاب کرد). یادداشت اولویت گاه با جدول می‌آید و گاه بدون آن. به مثال یادداشت اولویت بدون جدول توجه کنید:

۳۰۷-۳۰۲ موضوعهای پیچیده را که جنبه‌های مختلف آن دو یا چند تقسیم از تقسیمات فرضی ۳۰۷-۳۰۲ را دوربر می‌گیرد، در شماره‌ای که در فرانسوا آخر آمده است رودبندی کنید مثلا بحر ان اجتماعی در جریان جنگهای داخلی امریکا در ۳۰۳/۴ (نه ۳۰۳/۲۵) و با اینهمه تأثیر یک حامل بر حامل دیگر را در حاصلی که مورد تأثیر واقع شده، یادآورید مثلا تأثیر آب و هوا بر تمولات اجتماعی (۳۰۴/۲۴)

جهل و هفت

۹-۸
 (ب) افزون از سایر قسمتهای فرانسوا

دستورالعملهایی چند برای اینکه شماره‌ای از سایر قسمتهای فرانسوا را بطور مستقیم به شماره مورد نظر بفرستیم وجود دارد. مثلا:

۱۶-۰ کتابشناسیها و فهرستهای موضوعی با مربوط به یک رشته خاص

شماره‌های ۰۰۱-۰۹۹ را به شماره پایه ۰۱۶ پیفزاید، مثلا کتابشناسی عمومی آثار دربارۀ پایتختها

۰۱۶/۰۵ فهرست عمومی آثار مربوط به پایتختها ۰۱۶/۰۵

کتابشناسی فلسفه ۰۱۶/۱

دیگر وزارتخانه‌ها ۳۵۱/۰۸-۳۵۱/۰۷

شماره‌های بعد از ۳۵۱/۷ در ۳۵۱/۸ را به شماره پایه ۳۵۱/۰ پیفزاید مثلا وزارت کادرا ۳۵۱/۰۸

(ت) افزون از جدولهای کسکی، درون فرانسوا
 جدولهای کسکی، فرانسوا شماره‌هایی را ارائه می‌دهند که قابل افزایش به شماره‌های فراتر است (شیوۀ افزایش معمولا در زیر نویس مشخص شده است)؛ از این جدول تنها به همان صورتی که دستورالعمل آن داده شده باید استفاده کرد. نمونه این جدولها را می‌توان در ۳۸۰ جستجو کرد.

شماره‌سازی: ترکیب اوصاف و ترتیب اولویت
 ۱-۹

ترتیب اتصال و ترتیب اولویت زمانی مطرح می‌شوند که به هر یک از جنبه‌ها و ویژگیهای مختلف یک موضوع در رودبندی شماره‌های گوناگون حلقی گرفته باشد (مثل سن، ناحیه، نسج، دوره تاریخی، ملیت) و اثر در دست فهرست محتوی پیش از دو یا چند جنبه از این جنبه‌ها باشد.

جهل و شش

گلشنکها، گلن، گلکاری، گل گندم، دوزی، گل مصنوعی، گلها...
والههایی که با نور رنگی در زیر ششانه اصلی آمده‌اند، در
مجموعه خود القایی شده‌اند، گرچه خود منظر طی هستند از منظرها،
رشته‌ها و لغات و عبارات مغلوب. والههایی که با پراکنش آمده‌اند،
پس از واله‌های بدون پراکنش قرار دارند، مثلاً صلح (قده) بعد از
صلح می‌آید.

۵-۱۰ لایه منظور سهولت در امر خواندن و زدن و...، هشاره‌های رده‌بندی
در دسته‌های سه‌تایی چاپ شده است (فاصله بین آنها جزئی از
شماره محسوب نمی‌شود و به هیچوجه نشان‌دهنده محل مناسب برای
کوتاه کردن شمارهها نیست.

۶-۱۰ اکثریت بخشهای نمایه در این دیرایش مستقیم است. مثل تصویر گاه‌های
برقی، نارسائیهایی ذهنی، مواد پترو شیمیایی؛ ماشین در صنایع و
تولید، متر گریک کامپیوتری، و هواپیماهای بی‌موتور کوچک. با
اینهمه گاه ناچار شده‌ایم از مدخلهای مغلوب نیز استفاده کنیم مثل
هیالیا، کوه‌های؛ سدن، امینی؛ و مایعات، مکانیک.

۷-۱۰ (برای مترادفها، برای ارجاع به واله‌های ام (نقطه در مواردی که
دو یا چند شماره جدید به واژه ام شلی گرفته است)، و برای
ارجاع به واله‌های مرتبط (که ممکن است فقط یک شماره جدید
داشته باشند) از واژه نگاه‌کننده استفاده شده است.)

۸-۱۰ شماره جدول‌های یک تا چهار در نمایه به وسیله جدول یک الی جدول
چهار مشخص شده‌اند.

- جدول یک تقسیمات فرعی استاندارد
 - جدول دو تقسیمات جغرافیایی و اشخاص
 - جدول سه تقسیمات فرعی ادبیات زبانهای خاص و فرم‌های
خاص ادبی (برای استفاده در رده ۸۰۰)
 - جدول چهار تقسیمات فرعی زبانها (برای استفاده در رده
۲۰۰)
- بجایه

۹-۱۰ ترکیب قرار گرفتن شمارهها
اولین شماره‌ای که در مقابل یکی از مدخلهای اصلی نمایه آمده
است (نمایه‌ای که خارج از تورفتگیهاست)، شماره آغاز میان‌رشته‌ای
است (برای بحث درباره آشکار شدن و رشته‌ای به پنجاهی ۲۰ تا
۱۰۰ نگاه کنید). اگر واژه مربوطه در جدولها هم وجود داشته
باشد، شماره جدول بلافاصله بعد از آن می‌آید، و سپس سایر
جنبه‌های آن واژه ذکر می‌شود:

کودکان	۲۰۵/۲۲
جدول یک ۰۸۳-	
آوازها	۷۸۲/۷
اقتصاد کار	۳۳۱/۳
بیماریها	۲۶۲/۱
بزرگی	۶۱۶/۹۲
دن، بیماریهای اسان	
رقه اجتماعی	۳۶۲/۱
جامه‌شناسی	۲۰۵/۲۲
جوراسی	۶۱۷/۹
مراقبت	
بهداری	۶۲۹
رقه اجتماعی	۳۶۲/۷

۱۰-۱۰ واژه‌های موجود در نمایه نسبی
(نمایه نسبی حاوی واله‌هایی است که در عنوانها و پساداده‌های
فرانسی و جدولها آمده است، به اضافه مترادفات و برخی واژه‌های
متداول و مرسوم.)

۱۱-۱۰ از جدول دو و تقسیمات جغرافیایی و اشخاص، انواع زیر در نمایه
نسبی وجود دارد: (الف) نام کشورها، (ب) نام ایالات و استانهای
ایران، برخی ایالات متحده و کانادا (پ) نام مناطق و
نواحی بریتانیا؛ و (ت) نام برخی عناصر مهم جغرافیایی.

بجایه و یک

منظور بر بررسی وادان مشخصه، ادبیات و زبانان کشورشان، مثلا هاتا ادبیات فارسی.

به مثال زیر در مورد اختیارات توجه کنید:

مفروق ۲۳۵

(اختیارات: اگر با یلبد قسواتین موضوعها و

نظایرهای خاص را با استفاده از شماره ۲۶-۲۷

جدول اول در موضوع خاص خود رده‌بندی کنید.

مثلا قسواتین آموزش و پرورش ۲۶/۲۷) ۲۳۵

گرچه این اختیارات در رده‌بندی معنی دومی چاپ شده است

ولی از آنها در خدمات فهرستی مرکزی کتابخانه کنگره آمریکا

استناد نمی‌شود (به استثنای حقوق و سرنگذاشتمه)، سایر سازمانهای

خدمات مرکزی نیز به تدریج آنها را به کار می‌برند.

۲-۱۱

رده‌بندی دقیق یا کلی

(یکی از ویژگیهای ارزشمند رده‌بندی معنی دومی، قابلیت انعطاف

آن است برای انجام رده‌بندی دقیق و نیز با هم و کلی، دستورالاز

رده‌بندی دقیق، رده‌بندی محتوای اثر است بر حسب کاتلرینج رده

مکین. رده‌بندی کلی جای دادن اثر است در یک رده کلی به وسیله

شماره‌های کوشاوس (مثلا انگری در مورد آلبیتری، فرانسوی در

۲۲-۱۵۹۲۶ رده‌بندی می‌شود (۹/۱۵۹۲۶)، آلبیتری بر حسب مهمل +

۲۳-۱۴۳ فرانس از جدول دو) و شماره کلی آن ۱/۵۹۲۶ می‌شود. در

مورد موضوعهایی که اختیارات در آن زمینه زیاد است رده‌بندی

دقیق توصیه می‌شود. با اینهمه، تصمیم در مورد استفاده از رده‌بندی

دقیق یا کلی با کتابخانه مربوطه است و به اندازه و تنوع مجموعه

بستگی دارد.)

(هر چند کتابخانه کوچک باشد، فهرستفیس هرگز نباید شمارهها

را از سه رقم کمتر کند. همچنین شمارهها فیس کوشاوس نباید

به صفر منتهی شوند، مگر در سه رقم اول.)

۲-۱۲

پنجاه و سه

۳

نام برخی از رؤسای کشورها به خاطر مشخص کردن دوره تاریخی آنها در سایه آمده است. مثلا خوان کار لوس اوله و نیز نام بنیانگذاران نظامیه، مثلا محمد (ص)، پیامبر اسلام.

۱۲-۱۰

نام اماکن و اسامی خاص معمولاً طبق انگلیز-امریکن (دومین و دو) و نیز مبتنی بر فهرست مستند اسامی، جاهایی که در فهرست مستند جاهایی و ایران ساخته شده است. نامهایی که در فهرست مستند جاهایی و ایران کتابخانه ملی ایران وجود نداشته است، بر بنیای انگلیز-امریکن منطبق بر تمسبات کتابخانه ملی ساخته شده است.

واژه‌هایی که در مدخلهای نمایه نمی نیامده است

این واژهها وارد نشد ان.

۱۲-۱۱

(الف) جابارانی که حالت صفت و موصوف دارند (بیشتر در هنر)، مثلا فرس امریکایی، آلبیتری فرانسوی، مساری ایتالیایی.

(ب) عباراتی که حاوی جاهایی هستند در تمسبات فرسوی هستند، مثلا آموزش، آمار، آزمایشگاهها، و مدیریت، مثلا آموزش هنر، آمار آموزش، آزمایشگاه پزشکی، مدیریت

یادگی

اختیارات

۱-۱۱

در این انگلیسی بر بنیای نیاز کتابخانه‌های کشورهای انگلیسی زبان تنظیم شده است. در سوازی چند در فرانسوا یادداشت‌هایی مبتنی بر نیاز کتابخانه‌هایی که زبان اصلی کشورشان انگلیسی نیست داده شده است.

۲-۱۱

اختیارات معمولاً و اغلب بر این در ردیف یادداشت‌ها آورده شده است. این یادداشت‌ها برای استفاده کنندگان کشورهای غیر انگلیسی‌زبان بسیار سودمند است. برخی از اختیارات مهم برای این کشورها عبارتند از استفاده از حرفه یا استفاده از شماره‌های کوشاوس به

در این تجربه بر بیشتر سوازی نیاز کتابخانه‌های ایران مد نظر بوده است

پنجاه و دو

شماره کتاب

۱-۱۳

بیشتر کتابخانه‌ها نیاز به یک تقسیم‌بندی مجدد را به منظور تعیین محل دقیق کتاب در قفسه و بازیابی سریع‌تر آن احساس می‌کنند

۲-۱۳

رئیس‌ی از شیوه‌های متداول در کتابخانه‌های کوچک گذاشتن سه سرول اول سرعناسه (معمولا نویسنده) روی طاق کتاب است. مثلا نگاهی به ایلام (۱۹۵۵/۴۵) اثر ابرج انتشار سستانی این فن شه (اینگونه کتابخانه‌ها معمولا به سرگذشته‌ها وس، و به داستانها و داده می‌دهند و سپس سه حرف اول نام نویسنده یا موضوع را بدان می‌افزایند. مثال:

شرح حال معصدا
دهخ

شهری چون پشت (داستان) اثر سیمین دانشور
دالفن

۳-۱۳

برای کتابخانه‌های بزرگتر و آنها که گسترش آتی را پیش‌بینی می‌کنند، استفاده از وثایف مؤلف فارسی، جدول سه رقی به توصیه می‌شود) شماره‌های این جدول از دقت بیشتری برخوردار است و از قداخل و برخوردهایی که مالا به علت تعدد نویسندگان همنام که در موضوعی واحد کتاب می‌نویسند، به وجود می‌آید، جلوگیری می‌کند. همچنین ممکن است، سرگذشته‌های بسیاری در مورد یک شخص معین توسط نویسندگان که نام خانوادگی آنها یکی یا مشابه است نوشته شده، یا افراد متعددی با نامهای مشابه درباره نویسنده واحدی کتاب بنویسند، یا همان نویسنده در مورد یک نویسنده دیگر پیش از دربار چیز بنویسد، که در همه این موارد می‌توان از جدول مذکور استفاده نمود.

۱. ابرمودیکیت سه، ندایه مؤلف فارسی: منتظر جدول سه رقی کاترین برن در ایتر دو-مهرمان، کتابخانه ملی ایران، ۱۳۶۸.

پنجاه و چهار

۷۸

کتابخانه منتخب

۱-۱۴

کتاب زسر بحث مفصل و جامعی دارد در مورد نقش رده‌بندی در دسترسی به مواد

Richard Hyman, *Shelf Access in Libraries* (Chicago: American Library Association, 1962)

برای بعضی کتی در ذاره مفصلات رده‌بندی به کتاب زیر نگاه کنید: Eric J. Hunter, *Classification Made Simple* (Aldershot: Eng. : Cower pub. Co. Ltd., 1988)

سرلی مفیدی از ماهیت و ویژگیهای رده‌بندیهای دقیق را می‌توان در کتابهای زیر یافت:

A. C. Foskett, *The Subject Approach to Information* (Harwell, Conn.: Ljona! Books, 1982)
Louis W. Chen's *Cataloging and Classification* (New York: McGraw-Hill, 1981)

برای تاریخچه دیویی به کتاب زیر نگاه کنید:

P. Comaromi, *The Eighteen Editions of Dewey Decimal Classification*. (Albany, N. Y.: Forest Press, 1976)

خلاصه همین کتاب (بالا) در مجله زیر منتشر شده است: *The Quarterly Journal of the Library of Congress* (33: 311-331, October 1978)

و نیز در:

Bill Katz, *Library III*, &c.: *The Best of 1977* (Metuchen: Scarecrow, 1978)

برای گسترش رده‌بندی تا ویرایش‌ششم، کتاب زیر می‌تواند راهنمای حلاله‌های مفیدی برای ساختار دیویی و متدلهای سر رده‌بندی، شیوه ویراستاری، و امور انتشاراتی حاکم بر آن باشد.

کتابی بسیار سرودمند است: Jeanne Olson & John P. Comaromi, *Dewey Decimal Classification, 20th Edition: A study manual*. (Littleton, Colo.: Libraries Unlimited, 1980)

پنجاه و پنج

جدول چهار. تقسیمات فرعی زبانهای خاص

رویدستی دهمی دینوشی	واژهنامه‌های زبان معیار	جدول چهار ۳-۲
مدخل داشته باشد در زبانی رده‌بندی می‌کند که در ترتیب ۲۰ تا ۴-۲	۴۹۰ آخر آمده باشد.	

واژهنامه‌های زبان معیار یا [آثار بود استناد] واژه‌ها	جدول چهار ۳-۲ یا
آثاری که در شماره ۲-۳	جدول چهار ۸۱-

ارجاع فوری نوشته شده است. حتی اگر واژهنامه‌های اختصاصی به فرعی بخیر از فرم القیابی تنظیم شده باشد رسماً واژهنامه‌های تصویریری بر حسب موضوع یا اصطلاح‌نامه‌ها به ترتیب رده‌ای، نظم آنها باید برای ارجاع فوری مناسب باشد.

آثاری که در شماره ۸۱- جدول چهار رده‌بندی می‌شود برای این است که به قصد یادگرفتن لغت به‌طور تمام و کمال خوانده شود. این آثار ممکن است غیر رسمی یا سرگرم کننده باشند، مثل داستانهای برای کودکان یا مسکن است به‌طور غیر رسمی و در قالب درسهایی یا پریش و پاسخ تهیه شده باشد.

تغییرات تاریخی و جغرافیایی و تغییرات جدید غیرمعمول

به خاطر داده‌هایی که یک زبان ممکن است چند فرم معیار داشته باشد، مثلاً اثری درباره تلفظ معیار در انگلیسی استرالیایی در شماره ۲۱۱ رده‌بندی می‌شود به در شماره ۲۲۷ فقط وقتی که اثری به کار می‌رود که در اثر مذکور از ویژگی‌های خاصی که استرالیایی را از تلفظ برخطایی یا امریکایی مشخص می‌کند گفتگو شده باشد.

جدول چهار ۷-

هر موضوع را می‌توان در قالب طنز یا بدنه گویی بیان کرد. آثاری که در مورد موضوعی خاص بدین شیوه نوشته شده‌اند در یکی از انواع زیر قرار می‌گیرند:

- ۱. طنز موجود در یک موضوع جدید کاملاً تصادفی است، مثل لفظیاتی که ضمن یک سخنرانی گفته می‌شود تا سخنرانی از حالت جدی و خشک به درآید.
- ۲. موضوعی به‌طور جدی مورد بحث است، اما نویسنده لازم می‌داند برای رسیدن به هدف نهایی از طنز استفاده کند، مثل طنزهای سیاسی که در انتخابات اصلی ساسی وجود دارد.
- ۳. موضوع فقط برای طنز و بدنه گویی طرح شده است. منظور اصلی نویسنده سرگرم کردن خوانندگان است؛ مثل مجموعه لطیفه‌هایی درباره گربه‌ها.

فقط در حالت سوم است که اثر در شماره ۸- جدول سه رده‌بندی می‌شود. در حالت اول و دوم، اثر را در موضوع خالص خود رده‌بندی کنید.

نوشته‌های عمومی

خطرات ادیبانی که به یک فرم ادبی خاص اختصاص ندارد و در آنها زندگی نویسنده یا نویسندگان کلید اصلی است، در شماره ۸- جدول سه رده‌بندی می‌شود. اگر نویسنده یا نویسندگان به یک فرم ادبی خاص مشهور باشند، خطرات آنها را در همان فرم رده‌بندی کنید. با اینهمه، خطرات ادبی نویسنده‌ای را که به موضوعهای دیگر شهرت دارند در کنار سرگدشته‌های کلی نویسنده یا ناقد دیگر موضوع، رده‌بندی کنید؛ مثلاً خطرات یکی نویسنده را در ازوگاه‌های اسیران جنگی در جنگ جهانی دوم در شماره ۹۲۰/۵۴.

دوم فرم بیستم)
۳. آثاری که به وسیلهٔ یا دربارهٔ بیش از یک نویسنده نوشته شده‌اند: محدود به یک فرم ادبی خاص، و یک نوع، یک دامنه، یا یک رسانهٔ خاص.

- شمارهٔ پایه + فرم
- فا ۸ + ۳ = ۳ (مجموعهٔ داستانهای کوتاه فارسی)
- ۸۴۲ = ۳ + ۸۴ (مجموعهٔ داستانهای کوتاه فرانسوی)

فرم ۸- جدول سه، نوشته‌های گوناگون

آثاری که به وسیلهٔ یا دربارهٔ یک نویسندهٔ خاص یا بیش از یک نویسنده نوشته شده باشد: محدود به یک فرم ادبی خاص، دوره، یا فرم فرعی.

- شمارهٔ پایه + فرم
- فا ۸ + ۸ = ۸ (نوشته‌های گوناگون از چند نویسندهٔ ایرانی در یک یا چند دورهٔ ادبی)
- ۸۱۸ = ۸ + ۸۱ (مجموعهٔ لطیفه‌های چند دورهٔ ادبی یک نویسندهٔ امریکایی در اواخر قرن نوزدهم)
- ۸۴۸ = ۸ + ۸۴ (مجموعهٔ لطیفه‌های چند نویسندهٔ فرانسوی در اواخر قرن بیستم)

جدول سه ۱- یا
جدول سه ۲-

شعر یا نمایشنامه
اشعار نمایشی (دراماتیک) در شمارهٔ ۱- جدول سه عبارت است از اشعاری که فرم نمایشنامه به خود گرفته یا برای رسیدن به مقصود شاعرانه از فنون نمایشنامه‌ای استفاده کرده‌اند. نمایشنامه‌های منظوم که برای به نمایش درآوردن تدوین شده‌اند، مثل نمایشنامه‌های شکسپیر یا مارلو، در شمارهٔ ۲- جدول سه رویدادی می‌شود. نمایشنامه‌های منظومی هم که بیشتر به قصد خواندن نوشته شده‌اند تا بازی کردن در شمارهٔ ۲- جدول سه رویدادی می‌شود.

[توجه: از آنجا که جدول اولویتها در ادبیات قیاسی متفاوت است، نمایشنامه‌های منظوم، چه به قصد خواندن سروده شده باشد چه به قصد بازی کردن، در شمارهٔ ۱- جدول سه قرار می‌گیرد. مثلاً نمایشنامهٔ زهره و سوجنر اریخ میرزا در شمارهٔ ۱/۶ فا ۸]

تک‌گوییهای نمایشی که در شمارهٔ ۱- جدول سه رویدادی می‌شود عبارت از اشعاری است که در آن گوینده یک شخصیت خیالی یا تاریخی است که در یک لحظهٔ بحرانی از زندگی خودش یا یک شوندهٔ مشخص، ولی ساکت، به گفت‌وگو می‌پردازد؛ مثلاً آخرین دوشمن اثر رابرت براونینگ. در حالی که تک‌گوییهای اجرای نمایش توسط یک بازیگر نوشته شده‌اند.

نامها

جدول سه ۶-

نام‌های چند نویسنده را که به خاطر ارزش ادبی آنها خواننده می‌شود، در شمارهٔ ۶- جدول سه رویدادی کنید. مجموعهٔ نام‌های یک نویسنده را که شکل سرگذشتنامه‌ای دارد، در شمارهٔ کلی آن نویسندهٔ خاص یا ورید. (نیز نگاه کنید به جدول سه: زبان، فرم ادبی؛ سرگذشتنامه) مجموعهٔ نام‌های یک نویسندهٔ خاص را فقط وقتی در شمارهٔ ۶- جدول سه رویدادی کنید که منظور از انتشار آنها جنبهٔ ادبی نام‌ها باشد، مثلاً سبکی نویسنده را نشان دهد.

جدول سه ۷- یا
جدول سه ۸-،
۹۹۹-۰۰۱

طنز و هجو یا نوشته‌های گونه‌گون یا [نظماً یا موضوعی خاص] لطیفه‌ها و آثار طنزآمیز ادبی که در فرم خاصی قرار ندارد در شمارهٔ ۸- جدول سه رویدادی می‌شود. شمارهٔ ۷- جدول سه فقط برای مجموعهٔ طنز و هجو در بیش از یک فرم ادبی به کار می‌رود. (آثاری که در یک فرم خاص باشد، در فرم خاص خود رویدادی می‌شود؛ مثلاً آثار طنزآمیز منظوم در شعر.)

۱) menologies

و تاریخ و نقد و بررسی را در بر دارند به کار نبرند؛ مثلاً مجموعه متون ادبی و تاریخ و نقد و بررسی آثار ادبیات فارسی را در شماره ۸/۱ تا ۸/۸ و مجموعه متون ادبی و تاریخ و نقد و بررسی آثار ادبی زبان آلمانی را در شماره ۸/۳۰ رده بندی کنید.

پیش از یک فرم ادبی: آثاری که به وسیله یادواره پیش از یک

نویسنده نوشته شده باشد

شماره پایه + شماره ۸ یا ۹

۸ تا ۸ + ۸ = ۸/۸ تا ۸/۸ (مجموعه های متون ادبی یا جنگها از آثار

پیش از یک نویسنده و پیش از یک فرم ادبی)

۸۲ + ۸/۹ = ۸/۹ تا ۸۲ (تاریخ و نقد ادبیات آلمان: ورنر هجدوم)

۸ تا ۸ + ۹ = ۸/۹ تا ۸/۹ (تاریخ ادبیات ایران)

فرم های ادبی جدول سه ۱-۲

۱. آثاری که به وسیله یک درباره پیش از یک نویسنده

نوشته شده باشد، منحصر به یک فرم ادبی باشد؛ ولی به دوره یا نوع

موضوع، یا رسانه خاصی تعلق نداشته باشد.

شماره پایه + فرم + شماره ۸ یا ۹ (در مورد ادبیات فارسی

۸۰۰۸ یا ۸۰۰۹)

۸ تا ۸ + ۱ + ۹ = ۸/۰۹ تا ۸/۰۹ (تاریخ، توصیف، و نقد و

بررسی شعر فارسی)

۸۲ + ۲ + ۹ = ۸/۰۹ تا ۸/۲۲ (تاریخ، توصیف، و نقد و بررسی

داستانهای انگلیسی)

۲. آثاری که به وسیله یک درباره یک یا چند نویسنده نوشته

شده باشند؛ محدود به یک فرم ادبی و یک دوره خاص.

شماره پایه + فرم ادبی (در مورد ادبیات فارسی: شماره پایه +

فرم ادبی + دوره خاص)

۸ تا ۸ + ۱ + ۲۲ = ۸/۲۲ تا ۸/۲۲ (شماره فرم ادبی)

۸۲ + ۱ + ۸۲ = ۸/۲۱ (شعر انگلیسی)

مثلاً مولانا جلال الدین محمد سلوکی را در شماره ۸/۱ تا ۸/۸ اگر نویسنده های منحصر به هیچ یک از فرم های ادبی شناخته نشده باشند، او را در شماره ۸ - جدول سه در نوشته های گوناگون رده بندی کنید. بنابراین یک نویسنده ایرانی قرن چهاردهم شمس را که به طور مساوی به عنوان یک داستان نویس، نمایشنامه نویس، و شاعر معروف است در ۸ تا ۸ رده بندی کنید. (آثار انفرادی یک چنین نویسنده ای در فرم خاص خود رده بندی می شود.)

سورگدشتنامه

برای سورگدشتنامه نویسنده گان از شماره ۹۲ جدول یک استفاده نکنید. برای خاطرات و یاد بوته های یک نویسنده از شماره ۸ - جدول سه استفاده کنید، مثلاً خاطرات شهیدزاد را در شماره ۸/۳۶۲ تا ۸/۳۶۲ و چنین بیکران از نت همیگری را در شماره ۸/۱۸ رده بندی کنید.

مقاله های برای شماره سازی

در ذیل مقاله های برای شماره سازی آثاری که در یک زبان خاص به وسیله یک درباره یک نویسنده خاص نوشته شده است، همچنین برای آثاری که در یک زبان واحد به وسیله یک درباره پیش از یک نویسنده نوشته شده است مثالهایی داده می شود. عناصر زیر برای ساختن شماره استفاده می شود: شماره پایه، فرم، شماره ۸ - مجموعه متون ادبی یا شماره ۹ - تاریخ، توصیف و نقد و بررسی (بعلاوه صفرهای اضافی در موارد خاص).

توجه: شماره ۸ - و ۹ - برای آثار یک نویسنده واحد بکار نمی رود، مثلاً مجموعه اشعار واکت ویسمن در شماره ۸/۱۱ و مجموعه اشعار نیما یوشیج در ۸/۱۶ تا ۸/۱۶ رده بندی می شود. همچنین شماره ۸ - یا ۹ - را برای آثاری که به طور مساوی متنها ادبی

طی تحولات تاریخی تقسیم شده‌است. بسیاری از این موارد با یادداشت‌های مخصوص روشن شده‌است تا نشان دهد آثار جامع در کدام محل باید قرار گیرد؛ مثلاً ارمنستان، به‌طور کلی، و ارمنستان ترکیه در شماره ۵۶۶ - جدول دو و ارمنستان شوروی در شماره ۴۷ - جدول دو قرار داده شده‌است.

به مرحله، در ویرایش‌های جدید دیونی برای بسیاری از این تغییرات شماره‌های مخصوص پیش‌بینی شده‌است. مثلاً فنلاند که قبل از جنگ جهانی اول بخشی از امپراتوری روسیه بود و ملوویل دیونی آن را در شماره ۴۷۱ - جدول دو قرار داده‌بود، بعداً در جای خاص خود در شماره ۴۸۷ - جدول دو قرار گرفت.

از طرف دیگر، هاوزلی که بخشی از امریکای شمالی نیست و از جزایر اقیانوس آرام است در شماره ۹۶۹ - جدول دو و ذیل اقیانوس قرار دارد و از بقایای ایالات متحده که در شماره‌های ۷۳ - ۷۹ - جدول دو قرار دارد، جداست. همچنین، قسمت آسیایی روسیه در شماره‌های ۵۷ - ۵۸ - جدول دو قرار دارد که کاملاً با بخش اروپایی روسیه در شماره ۴۷ - جدول دو فرق دارد.

جدول سه. تقسیمات فرعی ادبیات زبانهای خاص، برای فرمهای خاص ادبی

به منظور انتخاب شماره کلی برای کلیات، از زبانی متقدمانه، یا سرگذشتنامه یک نویسنده از معیارهای زیر که در مورد زبان و فرم ادبی به‌دست داده شده‌است پیروی کنید.

زبان

نویسنده را در زبانی که بدان آثار خود را می‌نویسد رهنبدی کنید. برای نویسندگانی که زبان نویسندگی خود را عوض نمی‌کنند ولی محل اقامت خود را از کشوری به کشوری با زبانی دیگر تغییر

می‌دهد، همان زبان نویسندگی را انتخاب کنید، مثلاً داستانی از سولژنیسین به زبان روسی را در شماره ۸۹۱/۷۳ رهنبدی کنید، هر چند این داستان در دوران اقامت وی در ایالات متحده نوشته شده باشد.

برای نویسندگانی که نسبت خود را به کشوری که همان زبان قبلی نویسنده را به کار می‌برند تغییر می‌دهد، شماره ادبی همان کشوری را برگزینید که نویسنده تبعیت آن را قبول کرده‌است. بنابراین، نمی‌تواند را در ادبیات انگلیسی رهنبدی کنید نه امریکایی.

برای نویسندگانی که محل اقامت خود را عوض می‌کند ولی تغییر تابعیت نمی‌دهد، زبانی را برگزینید که بدان آثار خود را می‌نویسد و شماره کشور اصلیش را بدان بدهید. بنابراین نویسندگانی از زلند جدید که در لندن اقامت دارند ولی تابعیت خود را حفظ کرده‌اند، به‌عنوان یک نویسنده زلند جدید به‌حساب می‌آید.

اگر اطلاعات مربوط به تابعیت نویسندگانی را نتوانید از کتاب دست رهنبدی یا مراجع معتبر به‌دست آورید، او را جزء نویسندگان کشور اصلیش رهنبدی کنید. یا شماره ادبیات کشوری را که به آثار قبلی‌اش داده‌شده‌است برگزینید.

نویسنده‌ای که به بیش از یک زبان می‌نویسد در آخرین زبان مورد استفاده‌اش رهنبدی می‌شود. مثلاً ساموئل بکت را در شماره ۸۴۰ رهنبدی کنید. ولی اگر زبان دیگری غالب است همان را برگزینید. (آثار انفرادی این‌گونه نویسندگان در زبانی که در اصل بدان نوشته شده‌است رهنبدی می‌شود.)

فرمهای ادبی

فرمی را برگزینید که نویسنده بیشتر بدان شهرت دارد.

۸۲

۸۳

جدول دو، چین در دوران بعد در شماره ۵۸ - جدول دو، فلسطین باستان در شماره ۲۳ - جدول دو، فلسطین در دوران بعد در شماره ۵۶۹۴ - جدول دو، کشور گیل باستان در شماره ۳۶۴ - جدول دو، فرانسه در شماره ۴۴ - جدول دو، انگلیس، چه در عهد باستان و چه پس از آن، در شماره ۷۱۸۱ - جدول ۲، تعیین حدود تقریبی جهان باستان ۱ و جهان و بعدی بین سطحهای مختلف متفاوت است و تا حد امکان در فرانسا یا آخرین تاریخچه که از آنها داریم در شماره ۹۳۱ - ۹۳۹ مشخص شده است، مثل شماره ۹۳۱ چین تا سال ۴۲۰، و شماره ۹۳۳ فلسطین تا سال ۷۰ میلادی.

جهان نوین؛ جهانهای فزاینده

عماسر و مناطق طبیعی

عناصری که در جدول تقسیمات جغرافیایی نام برده نشده است ولی کاملاً یا اکثراً درون یک واحد سیاسی یا اداری قرار دارد، در همان واحد رده بندی کنید، مثلاً هامون جازموریان (بابلان جازموریان) راه که قسمت پیش آن در شهرستان کهنج استان کرمان قرار داد، در شماره ۵۵۷۲۴ - جدول دو رده بندی کنید نه در شماره ۵۵۷۴۴ - جدول دو که شهرستان ایرانشهر استان سیستان و بلوچستان است. رودخانه ها را در محلی که دهانه رود در آن قرار دارد رده بندی کنید، مثلاً زیستده رود را در شماره ۵۵۹۳ - جدول دو، با وجود این، اگر قسمت فوقانی رودخانه از نظر سیاسی، اقتصادی، یا فرهنگی مهمتر است، رودخانه را در آن محل - رده بندی کنید، مثلاً رودخانه ولین را در شماره ۴۳ - جدول دو (آلمان غربی) بساو ریپه نه در شماره ۴۹۲ - جدول دو (هلند).

تفسیرات مناطق جغرافیایی

توجه داشته باشید که برخی از مناطق جغرافیایی روزگاران قدیم

شماره ۱ - جدول دو یا ۳ - ۹ - جدول دو، مثلاً هندوی ها در تقسیم فرعی شماره ۲ - جدول دو رده بندی می شوند نه در شماره ۵۴ - جدول دو، نظیر این، دستورالعمل مشابهی در جدول یک دیده می شود که شماره ۰۹۲ - را بر ۰۹۱ - و نیز بر تقسیم فرعی شماره ۰۹۲ - ۰۹۹ - ترجیح می دهد.

فاره ها، کشورهای و مکانهای خاص؛ جهانهای فزاینده

قسمتهایی از اقیانوسها و دریاها را که در محدوده کشور یا محل خاصی قرار دارد در شماره ۱۶ - جدول دو رده بندی کنید، مثلاً خلیج فارس را که جزئی از اقیانوس هند است و بیشترین ساحل را در مرزهای ایران دارد در شماره ۱۶۵ - جدول دو یا رده بندی نه در شماره ۵۵۷۲۵ - جدول دو.

توجه داشته باشید که برخی از امورها یا مصیبتها به نام رودخانه نامیده می شود. خورها که بخشی از اقیانوسها و دریاهاست بر شماره ۱۶ - جدول دو رده بندی می شود، مثلاً رودخانه یورک که مصب خلیج چیسک است در شماره ۱۶۳ - جدول دو رده بندی می شود. (نه در شماره ۷۵۵ - جدول دو).

بزرگراه کنید به جدول دو ۲ - یا جدول دو ۹ - جدول دو ۲ - ۹ -

جهان باستان یا جهان نوین؛ جهانهای فزاینده

در ذیل شماره ۳ - جدول دو جهان باستان ۱ را بخشهایی از جهان گردآوری شده است که کم و بیش به عنوان کشورهای باستانی مشهور است و فقط یک دوره خاص از دنیای قدیم را در بر می گیرد. در دوران بعد همان مطلقاً مثل سایر مناطق از قبیل ایران، چه تاریخ باستان و چه تاریخ جدید آن، در شمارهای ۴-۹ - جدول دو رده بندی می شود. مثال: چین باستان در شماره ۳۱ -

جدول دو ۳ - یا جدول دو ۲ - ۹ -

در یک کشور خاص، این نواحی کلی در شماره آن کشور یا محل رده‌بندی می‌شود، مثلاً نواحی شهری ایران در شماره ۱۵۵، و جغرافیای نواحی شهری ایران در شماره ۱۵/۵ می‌آید.

بیز نگاه کنید به جدول دو ۶-۱ یا جدول دو ۱-۸ جدول دو ۲-۹.

اقیانوس اطلس [و] اقیانوس آرام [و] اقیانوس هند

این جدول اقیانوسهای جهان را به سه قسمت تقسیم می‌کند. — اقیانوسهای اطلس، آرام، و هند. اقیانوس منجمد شمالی به عنوان یکی از دریاهای اقیانوس اطلس در شماره ۱۶۳- جدول دو قرار می‌گیرد و اقیانوس منجمد جنوبی همسراه با جنوبی‌ترین مناطق سه اقیانوس در شماره ۱۶۷- جدول دو می‌آید.

یادداشتها و ارجاعهایی که در سراسر جدول آمده است، محل رده‌بندی سایر آنها را نشان می‌دهد، مثلاً تنگه بزرگ در شماره ۱۶۴- جدول دو رده‌بندی می‌شود. نه در شماره ۱۶۳- جدول دو.

فضا یا جاهای فزاینده

لفظ فضا را در شماره ۱۹- جدول دو بیاورید. کرات و اجسام گویاگون عالم را که در فضا در حال حرکت است در شماره ۹۹- جدول دو رده‌بندی کنید. مثل سنگهای ماه در شماره ۵۵۲/۰۵۲ در حال حاضر برای شماره ۱۹- تقسیم‌بندیهای زیادی پیش‌بینی شده‌است.

اشخاص یا نواحی، مناطق، محله‌ها به‌طورکلی [و] قاره‌ها، کشورها، و مکانهای خاص

توجه داشته باشید که شماره ۲- جدول دو، اشخاص را هم‌تراز محل جغرافیایی، منطقه، ناحیه و برسمی‌گیرد و این بدان معنی است که اشخاص در اینجا رده‌بندی می‌شوند نه در

چندانی ندارد، سرگذشت خویشاوند را در موضوع خاص خود رده‌بندی کنید. مثلاً سرگذشت استاد مهرداد بهار، فرزند استاد محمدمقی بهار که خود به عنوان یک محقق تاریخ و اساطیر باستانی ایران مطرح است، حتی اگر در سرگذشت وی جای جای از ملک الشعرای بهار نام برده شود در شماره ۹۵۵/۰۰۹۲۴ رده‌بندی کنید نه در ادبیات. در صورت تردید، شماره شخص مشهور را برای خویشاوندان یا دوستان نزدیک او به کار نبرید و آن را در موضوع مربوط به صاحب سرگذشت رده‌بندی کنید. سرگذشت کلی یک دودمان را در شماره ۹۲۹ بیاورید.

سرگذشت بخشی از زندگی شخص

سرگذشتهایی که بخش خاصی از فعالیتهای شخصی را مورد توجه قرار می‌دهد، در همان فعالیت خاص رده‌بندی می‌شود. با این حال، تاریخچه بخشی از زندگی شخص، قبل از اشتهار او در رشته‌ای خاص، در کنار سرگذشت جامعش رده‌بندی می‌شود، مگر اینکه برای آن بخش بتوان موضوع خاص در نظر گرفت؛ مثلاً مجید حسینی، ستار دوران پهلوی، که در ابتدا هنر پیشه سینما بوده، یا حبیب‌الله بلور که هنرپیشه سینما بوده لیکن بیشتر عمر خود را به عنوان کشتی‌گیر و مربی کشتی شهرت داشته‌است.

جدول دو، نواحی جغرافیایی و اشخاص

جدول دو ۱-

نواحی، مناطق، و محله‌ها به‌طورکلی
تقسیمات فرعی شماره ۱- جدول دو فقط برای نواحی، مناطق، و محله‌هایی به کار می‌رود که گستره آن بیش از یک قاره را در برگیرد. مثلاً نواحی شهری ایران، اروپا، و مکزیک در شماره ۱۷۳- جدول دو رده‌بندی می‌شود. همین مناطق در یک قاره که چندین کشور را در برگیرد، در شماره آن قاره می‌آید، مثلاً نواحی شهری آسیا که در شماره ۵- جدول دو قرار می‌گیرد.

۴. قانونگذارانی که به یک رشته خاص تعلق ندارند، مثل سنگگوری یک حزب در مجلس، رئیس انتظامات یک حزب در مجلس، و نظایر آنها را در شماره‌های ۲۲۸/۴ - ۲۲۸/۹ رده‌بندی کنید. توجه داشته باشید که شرح حالتیو بیان معمولاً بیشتر به تأثیر قانونگذاران بر تاریخ گرایش دارند، بنابراین رده ۹۰۰ بر سایر شماره‌های ارجح است. بندرت ممکن است اثر فقط بر حوزه فعالیت‌های قانونگذارانی شخصی تأکید داشته باشد. ۵. دیپلمات‌های پائین‌تر از سفیران را در شماره‌های ۲۱۷/۳ - ۲۱۷/۹ رده‌بندی کنید، مگر اینکه با حوادث خاص مشهور شده باشد که در این صورت در آن حوادث رده‌بندی می‌شوند. ۶. مسئولان مسلکی را که پائین‌تر از وزیر باشند، اگر در رشته‌ای که در آن خدمت کرده‌اند به شهرت رسیده‌اند، در همان رشته رده‌بندی کنید، در غیراین صورت در شماره‌های ۲۵۲ - ۲۵۴ قرار دهید.

اولویت در مقایسه به مشاهیر کشوری، ایالتی، و محلی داده می‌شود. معمولاً تصدی ملی بر سایر درجات تقدم دارد، ولی همیشه باید دید در کدام‌ترین سهم وارد ابرو ده است، مثلاً دکتر محمدصادق که در سال ۱۲۷۵ هجری قمری تصدی دیوان محاسبات (دیوان استیضا) خراسان، سمن در سالهای سلطنت پهلوی ابتدا استاد مد رعه علوم سیاسی، نماینده مجلس، و بالاخره نخست وزیر ایران بوده، در شماره ۹۵۵/۸۲۴ رده‌بندی می‌شود.

خانواده و خویشاوندان نزدیک و مشاهیر

شرح حال خانوادگی یا خویشاوندان نزدیک، مشاهیر در صورتی که بر شخص مشهور نیز تأکید دارد، در کنار سرگذشت او رده‌بندی کنید. همین نامه را در مورد سرگذشت خویشاوندان خاص نیز به کار برید. اما اگر این خویشاوند به خود شخص مشهوری است یا این اثر بر شخص مشهور تا

نماینده مجلس، روزنامه‌نگار، رئیس مدرسه علوم سیاسی، محقق فرهنگ عامه، و حتی شاعر بر تاریخ معاصر ایران تأثیر انکارناپذیری داشته است. بنابراین بهترین جا برای او در شماره ۹۴۴/۸۰۸۰۹۵۵ است. ۷. در شماره ۲۲۸/۵۵ نمایندگان مجلس، با شماره ۰۷۰/۹۲ روزنامه‌نگاران، با شماره ۳۲۰/۹۲-۳۲۰/۹۲ مشهور در علوم سیاسی، با در شماره ۳۹۸/۹ به عنوان گروه آورنده اطمینان و حکم تاریخی و حتی در ۰۹/۴۰۹۱۰۴ به عنوان مؤلف اختتامه برای مشاهیری که دارای چندین مقام بوده‌اند، بالاترین شعب را بر حسب درجه‌بندی زیر برگزینید. وقتی دلیل روشنی برای تشخیص وجود ندارد، جدول اولیویرتهای زیر را در نظر داشته باشید:

۱. ۹۲۰ - ۹۲۰ برای پادشاهان، رؤسای جمهور، سایر رؤسای کشورها، نخست‌وزیران، معاونان رئیس جمهور، و قایمالسلطه‌ها که در دوره حکومت خود رده‌بندی می‌شوند.
۲. مشاهیر تاریخ‌ساز را نیز، در هر شعب و مقام، در اینجا رده‌بندی کنید، شامل قدرتهایی که پادشاهان را به تخت و تاج می‌رساند، پشتیبان تخت و تاج، و غیره. این انحصاس را در شماره دوره‌های که در آن سؤثر بوده‌اند رده‌بندی کنید.
۳. نامردهای احزاب سیاسی معتبر برای تصدی بالاترین مقام مسلکی نیز در تاریخ رده‌بندی می‌شوند، معمولاً در دوره‌های که برای تصدی در آن فعالیت می‌کردند. مثلاً برای استیون داگلس که رفیق انتخاباتی لیکن بوده، شماره ۹۷۲/۶ را برگزینید.

۴. شماره رشته مورد خدمت او به عنوان حسن هیت وزیران، مثلاً زندگی دکتر حسین فاطمی به عنوان وزیر امور خارجه ایران در شماره ۰۹۲/۳۲۷/۵۵۰
۵. برای سفرا و وزرای سفارت لسان از جنگ جهانی دوم شماره‌های ۳۲۷/۳ - ۳۲۷/۹ به کار برید.

می‌کند معمولاً در شماره ۶۱۰/۹۲ رده‌بندی می‌شود، مگر اینکه اثر بر یکی از شغل‌های او تأکید چشمگیری داشته باشد. ترتیب موجود در سرگذشتنامه‌ها را در نظر بگیرید، ولی حتی در مواردی که خط‌مشی زندگی شخصی، شغل او را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد شغل را ارجح بدانید.

در صورتی که بین شماره رشته و شماره موضوع خاص در آن رشته تردید دارید، شماره رشته را انتخاب کنید؛ مثلاً یک مهندس مکانیک را که کارهای مهمی در مهندسی حمل و نقل و سازه دارد بهتر است در شماره ۶۲۰/۰۰۹۲ رده‌بندی کنید تا در شماره ۶۲۱/۰۹۲.

سرگذشتنامه‌های جامع: مشاهیر اجتماعی

رده‌بندی سرگذشتنامه‌های جامع مشاهیر اجتماعی معمولاً مشکلاتی ایجاد می‌کند. زیرا این نوع افراد ممکن است دارای مشاغل مختلفی باشند که هر نویسنده بر یکی از آنها تأکید و تأمل بیشتری کرده باشد. با ممکن است شغل شخص مورد نظر دارای جنبه‌های مختلفی باشد. برای آثار جامع دربارهٔ اینچنین اشخاص شماره‌های تاریخ در ۹۳۰ - ۹۹۰ مرجع است. اگر سرگذشتنامه بر یکی از جنبه‌های شغلی یا خط‌مشی اجتماعی او تأکید داشته باشد، آن را در همان جنبه رده‌بندی کنید؛ مثلاً زندگی‌نامه‌ای که بر نقش سهرورد علی رزم‌آرا به‌عنوان یک عالم جغرافیا و مؤسس نقش برداری جغرافیایی جدید در ایران تکیه داشته باشد در شماره ۹۱۰/۹۲ رده‌بندی می‌شود، حال آنکه وی سیاستمدار و نخست‌وزیر ایران بوده است.

یک شخص مشهور ممکن است تصدی امور مختلفی را به‌عهده داشته باشد که همه آنها تأثیر چشمگیری بر تاریخ کشوری که در آن زندگی می‌کند داشته باشد. مثلاً استاد علی‌اکبر دهخدا پیش از همه به‌عنوان مؤلف لغتنامه شهرت دارد، حال آنکه وی به‌عنوان

مورادی که تمایز بین موضوع و رشته مشخص نیست، برای هر دو جنبه از شماره ۰۹ - جدول یک استفاده کنید.

اشخاص

این دستورالعمل شامل شماره ۲ - از جدول دو نیز می‌شود و آن در صورتی است که شماره‌های جدول دو مستقیماً بدون واسطه شماره ۰۹ - جدول یک به کار گرفته شود.

در یادداشتهای زیر، واژه «سرگذشتنامه» برای رعایت اختصار و سادگی به کار رفته است؛ و الا دستورالعملها، شامل کمال شرح، نقد و تفسیر، تقریظ، و سایر جنبه‌های مربوط به اشخاص می‌شود.

شماره ۰۹۲ - جدول یک برای اثری خاص از یک شخص به کار نمی‌رود، مگر اینکه دستورالعمل خاصی نظیر آنچه در ۷۰۰ - ۷۷۰ آمده است وجود داشته باشد.

سرگذشتنامه جامع: عمومی

سرگذشتنامه جامع یک شخص را در موضوعی بیاورید که آن شخص بدان مشهور است. اگر شخص در رشته‌های متفاوتی شهرت دارد، اثر را در رشته‌ای که جامعیت بیشتری دارد رده‌بندی کنید و توجه مخصوص به شغل شخص هم داشته باشید؛ مثلاً یک فیزیکی‌دان که معلم علوم، بعد رئیس دانشکده علوم، و سپس رئیس دانشگاه می‌شود در شماره ۳۷۸، حوش دانشگاه، رده‌بندی می‌شود. سرگذشت شخصی که در علوم سیاسی و تعلیم و تربیت دانشگاهی و نیز از نظر مطالعاتی در جنبه‌های اقتصادی و اداری مستقرات رفاهی شهرت دارد در شماره ۲۰۰/۹۲ رده‌بندی می‌شود، زیرا علوم اجتماعی موضوع حاکم بر کل مطالعات و تخصص‌های اوست. از طرفی، یک خانم پزشک مشهور که به‌عنوان رهبر زنان نیز شهرت دارد، داستانهایی هم منتشر می‌کند، و گاه نیز به‌منزله نماینده زنان در مجامع و کنفرانسهای سیاسی شرکت

گروه‌های تبادلی، قومی، وطنی یا بررسی‌های تاریخی، جغرافیایی، واژه‌خاص
تقسیم فرعی شماره ۰۸۹ - جدول یک بر شماره ۰۹ - همان
جدول از حیث دارد، مگر وقتی که گروه‌ها در ناحیه‌ای اکثریت
داشته باشند، مثلاً فرانسویان در استرالیا، شماره ۰۸۹ - ۰۹ ولی
فرانسویان در فرانسه، شماره ۰۹۴۴ - ۰۹ یا اعراب در مصر، شماره
اعراب در فرانسه، شماره ۰۸۹ - ۰۹ ولی اعراب در مصر، شماره
۰۹۶۲ - شماره ۰۹۱۷ - برای بررسی گروه‌های اشخاص به کار
نی‌رود، زیرا در این صورت بررسی گروه‌ها در دو چارتر
می‌گیرد، مثلاً اعراب قسم همه مناطقی که در آن اکثریت دارند،
اکثریت حیرت‌انگیزی از اعراب را نشان می‌دهد، بنابراین شماره
۰۸۹ - جدول یک برای آنها به کار می‌رود نه شماره ۰۹۱۷ -
جدول یک.

جدول یک - ۰۸۹ - با
جدول یک - ۰۹ -

برای معین کردن ویژگی‌های مشخص یک موضوع، استفاده از
شماره ۰۹ - جدول یک بر شماره ۰۸۹ - جدول یک مرجع است
مثلاً معنای اعراب، در شماره ۰۸۹۷ تا ۷۲۰ شماره ۰۸۹ / ۷۲۰
کناروزی فرانسوی در شماره ۰۹۴۴ تا ۶۳۰ شماره ۰۸۹ / ۶۳۰

بررسی‌های تاریخی، جغرافیایی، واژه‌خاص

جدول یک - ۰۹ -

توجه داشته‌باشید که گاهی ممکن است بین بررسی‌های تاریخی و
جغرافیایی موضوعی خاص و بررسی‌های تاریخی و جغرافیایی
یک رشته خاص که موضوع در آن مورد مطالعه قرار می‌گیرد
تمایزی وجود داشته‌باشد. مثلاً شماره ۰۹۱۷/۹ برای بررسی‌های
تاریخی و جغرافیایی جانوران به کار می‌رود، در حالی که شماره
۰۹۱۷/۹ برای بررسی‌های تاریخی و جغرافیایی در جانورشناسی
که به معنای مطالعه جانوران است در نظر گرفته شده‌است. به
توصیف جانوران موجود در امریکای شمالی، شماره ۰۹۱۸/۷
برای اثری که چگونگی گسترش مطالعه جانوران یا روند آن در
امریکای شمالی در نظر دارد شماره ۰۹۱۷/۹ را به کار برید

به کار می‌رود. تقسیمات فرعی شماره ۰۷ - جدول یک بسیاری
از منابع را در بر دارد؛ مثلاً مدارس، مجموعه‌های آموزشی
(مانند مجموعه گیاهان، کسکهای عالی، کتابها، دستنامه‌ها،
گزارشها) و شرح پیشینه‌ها که آنها نیز جزء منابع است. اما آثاری
که چنین منابعی را توصیف می‌کند معمولاً در شماره ۰۱۶ یا
۰۲۶ رده‌بندی می‌شود، مگر اینکه اثر (الف) به توصیف آثاری
پردازد که در شماره ۰۱۶ یا ۰۲۶ وجود ندارد، یا (ب) تأکید
آن بر شیوه استفاده از منابع کتابخانه و آرشیف برای مطالعه و
آموزش باشد. در صورت تردید از شماره ۰۱۶ یا ۰۲۶ استفاده
کنید.

برای اینکه بتوانید اثری که درباره کتابهای مربوط به یک موضوع
است در شماره ۰۱۶ یا ۰۲۶ رده‌بندی آن اثر باید شامل فهرست و توصیف
آثار مختلف آن رشته باشد، مثل کتابها و مقاله‌ها. اثری که
درباره انواع مواد باشد، حتی اگر شامل توصیف و شرح جزئیات
به طریق سنتی هم باشد، باز در شماره ۰۱۶ رده‌بندی می‌شود
به شرط آنکه واحدهای کوچکی از آن مورد بررسی قرار گرفته
باشد، مثل مکانیسات شخصی، خاص در مورد یک موضوع خاص.
سیاهه موجودی‌ها و تقویم آرشیوها، نوعاً در شماره ۰۱۶
رده‌بندی می‌شود.

کتابشناسی‌های موضوعی که مجموعه یک کتابخانه، آرشیو، یا
سایر سازمانهایی از این قبیل را به طور کلی توصیف می‌کنند، در
شماره ۰۲۶ رده‌بندی می‌شود. چنین آثاری معمولاً شامل
اطلاعات راهنماگونه درباره نهادها و سازمانها نیز هست در
صورت تردید بین شماره‌های ۰۱۶ و ۰۲۶، شماره ۰۲۶ را
انتخاب کنید. اگر موضوع کتابشناسی درباره مطالعه و آموزش
باشد، شماره ۰۷ ممکن است در شماره ۰۱۶ مورد استفاده قرار
گیرد، مثلاً کتابشناسی منابع آموزش و مطالعه ریاضیات با شماره
۰۱۶/۵۱۰۷.

یک استفاده کنید. مواد اصلی که می‌تواند در شماره ۰۶ - قرار داده‌شود در یادداشت قبول آن آمده است: گزارشها و صورت‌جلسات اداری، منشورها، تاریخچه، فهرست اسامی اعضا، و مقررات، علاوه براین، برنامه کفرانس‌ها و دستنامه‌های سازمانها را نیز شامل می‌شود.

معمولاً دستنامه‌های سازمانی که راهنمای اعضا را نیز در برداشته‌باشد، حتی اگر راهنمای اعضا قسمت اعظم دستنامه باشد، در شماره ۰۶ - رده‌بندی می‌شود. باوجود این اگر بخشی دستنامه‌ای فقط شامل چند صفحه مفصلی باشد و پس از آن راهنمای مفصل اعضا بیاید، شاید بهتر باشد آن را به عنوان راهنمای سازمان در شماره ۰۲۵ - جدول یک رده‌بندی کنید.

فهرست اعضا که نشانی آنان را نیز در برمی‌گیرد، راهنما محسوب می‌شود و در شماره ۰۲۵ - قرار می‌گیرد.

در صورت تردید، شماره ۰۲۵ - ارجح است.

آموزش و موضوعهای وابسته

شماره ۰۷ - در ویرایش خلاصه برای آثاری که درباره تحقیق است به کار نمی‌رود، گرچه تحقیق در ویرایش کامل دیونی ذیل شماره ۰۷ - منظور شده‌است. آثار میان رشته‌ای در مورد تحقیق را در شماره ۰۰۱/۴ و تحقیق در یک رشته خاص را در شماره (۰۰۱ - ۹۹۹) بدون اضافه کردن شماره‌های جدول یک، رده‌بندی کنید.

آموزش و موضوعهای وابسته، با کتابخانه‌ها و فهرستهای موضوع با مربوط به یک رشته خاص، با کتابخانه‌ها، آرشیوها و مراکز اطلاع‌رسانی که به‌رشته یا موضوع خاصی تعلق دارند.

شماره ۰۷ - جدول یک برای آثار کلی منابع مطالعه در آموزش

از اهمیت چندانی برخوردار نباشد، مثلاً برای اطلاعات مختصری برای کمک به نوآموزان که می‌خواهند از برنامه استفاده کنند. در صورت تردید شماره ۰۲۸۵ - را به کار نبرید.

سازمان و مدیریت

سازمانها در شماره ۰۶ - جدول یک به سازمانها و انجمنهایی که عضو می‌پذیرد اطلاق می‌شود. ولی برخی از نهادها، بنیادها، و ینگاهمایی را هم که عضو نمی‌پذیرد در برمی‌گیرد. به هر حال، قبل از استفاده از شماره ۰۶ - برای سازمانهایی که عضو نمی‌گیرند، توجه داشته باشید که مفهوم سازمان در موضوع مستتر نباشد، مثلاً از این شماره برای سازمانهایی که عضو نمی‌پذیرد با تقسیمات ذیل شماره‌های ۲۵۵ - ۲۵۹ علوم نظامی یا شماره ۲۶۰ خدمات اجتماعی استفاده نکنید. برای تقسیمات ذیل این شماره‌ها، از شماره ۰۹ - جدول یک برای سازمانهای اصلی در نواحی خاص استفاده کنید؛ مثل خدمات بهداشتی در ایران در شماره ۳۶۲/۸۰۹۵۵. با اینهمه شماره ۰۶ - جدول یک را برای سازمانهایی که اعضای آن سازمانهای اصلی عملیاتی هستند به کار نبرید، مثل انجمن نهادهای بهداشتی در شماره ۳۶۲/۸۰۶.

سازمان و مدیریت یا راهنمای اشخاص و سازمانها

منوجه آثاری که چند سازمان یا بسیاری از آنها را در برمی‌گیرد و در واقع راهنما محسوب می‌شود باشد، گرچه عنوان آنها همین چنین معنایی نباشد، مثل آثاری که شامل نشانی افراد، ستولان بلند پایه، افراد مورد نیاز، شماره تلفن، یا شرح مختصر هدفهاست. ممکن است اطلاعات راهنما گزینه‌ای در مورد اجزای مشکله یک سازمان یا اطلاعات کلی و محدودی در مورد ساختار اجزای مشکله آن داشته باشیم. این گونه آثار در شماره ۰۲۵ - جدول یک رده‌بندی می‌شود. اما اگر اطلاعات داده‌شده در مورد هر سازمان بیش از یک صفحه باشد، بهتر است از شماره ۰۶ - جدول

جدول یک ۰۶ -

جدول یک ۰۶ - یا
جدول یک ۰۲۵ -

در شماره ۲۸۵/۰۲۲ با (اگر به تاجیه خاص تعلق دارد) در شماره ۲۸۵/۰۹ رده بندی می شود؛ مثل اطلبهای جغرافیایی ایران در شماره ۲۸۵/۰۹۵۵

جدول یک: ۲۸۵ - فون و روشهای کمی؛ ایران، وسایل مواد

نگهداری و تعمیر را برای شماره هایی که معنی ساخت، تولید، و تهیه را می رساند به کار برید؛ نه برای شماره هایی که معنی استفاده عمل کرد، و بهره برداری را می رساند، حتی اگر از شماره ۲۸۵ - هرگز استفاده نشود، مگر اینکه اثر شامل همه مفاهیم فوق باشد. برای مثال، تعمیر ماشین آلات معدن در شماره ۶۸۱ رده بندی می شود (نه در شماره ۲۸۵/۰۲۲).

جدول یک: ۲۸۵ - داده پردازي از پروگراميون

از شماره ۲۸۵ - جدول یک برای نشان دادن این نکته که اثر قابل خواندن با ماشین است استفاده نکنید؛ مثلاً آمار عمومی ایران روی دستک های اسخت را در شماره ۳۱۵/۵ رده بندی کنید؛ نه در شماره ۲۸۵/۵۰۳۱۵/۵ ولی یک برنامه را می توان به سبب آنکه به روشی رسیده تلقی کرد (وسیله ای که با استفاده از آن کامپیوتر به راه می افتد یا از طریق آن کار خاصی انجام می پذیرد و کامل می شود)؛ در حالی که آثاری که درباره یک برنامه بحث می کنند نوعاً به عنوان روش کار می پردازد. بنابراین شماره ۲۸۵ - جدول یک را باید برای خود برنامه ها و برای آثاری که در مورد برنامه ها نوشته می شود، بدون در نظر گرفتن فرم آن، به کار برود، مثلاً برنامه های قابل خواندن با ماشین یا برنامه های چاپ در قالب کتاب.

از شماره ۲۸۵ - جدول یک برای آثاری که در ضمن حال شامل برنامه ها و فایل داده ها است استفاده نکنید. مگر اینکه فایل داده ها

1) Hard disk

2) Databases

بهمینشماره برمیگردد.

۲۵۳

مطالبی ذکر شده را در شمارهای ۰۰۱ - ۹۹۹ قرار نام بدون استفاده از تقسیمات جدول یک، رده بندی کنید.

جدول یک: ۰۱ - ۲۰۲ فلسفه و نظریه یا مفاهیم خاص در جامعه شناسی و مردم شناسی

باینکه کاربرد روانشناسی در موضوعهای دیگر را در موضوع اصلی رده بندی می کنیم و پس از آن تقسیم فرعی شماره ۰۱ - را به معنای فلسفه و روانشناسی بدان می انباشتیم، کاربرد روانشناسی اجتماعی در موضوعهای دیگر را باید در علوم اجتماعی (معمولاً در شمارهای ۲۰۲ - ۳۰۷) بدون استفاده از شماره ۰۱ - رده بندی می کنیم؛ مثل روانشناسی مذهب در شماره ۲۰۰/۸ و روانشناسی اجتماعی مذهب در شماره ۳۰۶/۶.

جدول یک: ۰۲ - مطالب عمومی کتون

شماره ۰۲ - در ویرایش خلاصه دیویتی برای مواد عمومی و بصری؛ طنز، علائم شناسایی، دستنامه ها، ثبت اختراعات، استانداردها، آمار و سایر مواد جدول دارا، یا کتابهایی که برای گروه خاصی از افراد نوشته شده است؛ به کار نمی رود؛ گرچه این مواد را در ویرایش کاملی رده بندی دهی می توان در شماره ۰۲ - رده بندی کرد؛ در ویرایش خلاصه آنها را در شمارهای ۰۰۱ - ۹۹۹ قرار نام بدون اضافه کردن تقسیم فرعی استاندارد از جدول یک، رده بندی کنید.

جدول یک: ۰۳ - تصاویر با تصاویر، سطح زمین و سطح جهانهای لورازمیسی

اطلسها و نقشه های جغرافیایی، یعنی اطلسها و نقشه های که به موضوع خاص اختصاص ندارد یا خاص موضوعهای مشخص تر شماره ۹۱۰ (جغرافیا و سفرنامه) است؛ در شماره ۹۱۲ رده بندی می شود. نقشه ها و اطلسهای جداگانه اختصاصاً برای مسافران به کار می آید نیز در شماره ۹۱۲ رده بندی می شود. ولی اطلسهای جغرافیایی راه آهن بیشتر برای حمل و نقل تهیه می شود. بنابراین

۹۱۲ با

۲۵۴

محسوب می شود و؛ در نتیجه، می توان شماره های تقسیمات فرعی مناسب را بدانها اضافه کرد.

استفاده از تقسیم فرعی استاندارد در یک شماره واحد
هرگز یک تقسیم فرعی استاندارد را به یک تقسیم فرعی استاندارد دیگر اضافه نکند، مگر اینکه در فرانساً صریحاً دستور داده شده باشد. به هر حال، در موارد زیر می توان از تقسیم فرعی استاندارد دوم استفاده کرد:

۱. با تقسیم فرعی شماره ۰۴ - از جدول یک که در واقع یک تقسیم فرعی استاندارد نیست، بلکه فقط به معنی موضوعی خاصی است که امکان اضافه کردن گسترش جدید را، که در تقسیمات فرعی شماره ۰۱ - منظور شده است، به وجود می آورد.
۲. با تقسیم فرعی استاندارد که اختصاصاً معنی آن عوض شده یا گسترش یافته است. مثلاً پیابندهای روانشناسی تربیتی شماره ۰۵/۱۵۰۵ (در حالی که شماره ۰۵ - نمی تواند به تقسیمات فرعی استاندارد واقعی اضافه شود؛ مثلاً نمی توان آن را با سازمانهای آموزشی شماره ۰۶/۲۷۰ یا تاریخ علوم سیاسی شماره ۰۹/۳۲۰ به کار برد).
۳. با مفاهیم تقسیم فرعی استاندارد که برخلاف معمول به شماره های بدون صفر منتقل شده باشد (معمولاً در مورد نواحی جغرافیایی)؛ می توان همه تقسیمات فرعی را به کار برد؛ مثل موزه های زمین شناسی آسیا در شماره ۰۷۴/۰۵۵۵ (زمین شناسی آسیا + ۰۷۴ - موزه ها).

جدول یک ا.

فلسفه و نظریه

شماره ۰۱ - را در ویرایش خلاصه دیونی برای رده بندی، ارتباطات، یا زبان به کار نبرید، گرچه این مطالب در ویرایش کامل دیونی در تقسیم فرعی شماره ۰۱ - از جدول یک موجود است.

اینها را نباید با اصطلاحات مرتبطه، که معمولاً برای تشکیل یک مفهوم کلی بزرگتر به هم می پیوندند، اشتباه کرد. این نوع اصطلاحات، هر یک به تنهایی، تقسیمات فرعی خود را دارد و حتی در ویرایش خلاصه دیونی هم منظور است؛ مثل:

۲۰۶/۸ از دواج و خانواده

۳۳۲/۸ بهره و تنزیل

۳۳۷ دادرسی و دادگاههای مدنی

وقتی موضوعی را نزدیک به کل، می دانیم که حداقل شامل مفاهیم سه تقسیم از زیررده های یک موضوع باشد. اگر موضوعی فقط سه زیررده داشته باشد، شمول دو زیررده کافی است. و سرانجام اگر موضوعی دارای چندین زیررده باشد، همبند که موضوع سه یا بیشتر از زیررده ها را دربرگیرد نزدیک به کل، به حساب می آید؛ مثلاً اگر اثری درباره کلیساها، موزه ها، و کاخهای فرانسه باشد، می توان آن را نزدیک به کل، محسوب داشت و در شماره ۰۹/۲۲۰ رده بندی کرد که عبارت است از شماره ۰۹/۲۲۰ معماری در ناحیه (۹) فرانسه (۲۴).

یادداشت در اینجا یاوریده و نزدیک به کل،

یادداشت هدر اینجا یاوریده به آن دسته از یادداشتهای توضیحی اطلاق می شود که معمولاً به ... در اینجا یاوریده خاتمه می یابد. اینها راهنماهای مناسبی هستند برای مواردی که باید تقسیمات فرعی استاندارد را به شماره موضوع یا موضوعهایی که در آن قید شده است اضافه کرد. بدیهی است اصطلاحاتی که شامل موضوعهایی بزرگتر از مفهوم شماره است، خود می تواند تقسیمات فرعی استاندارد بگیرد. از طرفی، موضوعهای موجود در یادداشتهای در اینجا یاوریده، برای مفاهیم کوچکتر از موضوعی که در مفهوم شماره مستتر است نیز نزدیک به کل،

که کتاب در دست رده بندی، کل یا نزدیک به کل موضوعهای مستر در آن شماره را در برگیرنده باشد؛ مثلاً ذیل شماره ۵۹۵/۴ شماره‌های به عقربها اختصاص یافته است، و برای آن باید همان شماره ۵۹۵/۴ را به کار برد. بنابراین برای کتابی در مورد عقربهای ایران نباید از تقسیم فرعی (۹۵۵) که شماره تقسیم جغرافیایی ایران است، استفاده کرد و همان شماره ۵۹۵/۴ کافی است. (در ویرایش کامل (غیر خلاصه) دیونی شماره خاصی برای عقربها وجود دارد که می توان بدان شماره ایران را هم افزود، ولی در ویرایش خلاصه این شماره‌های خرد وجود ندارد.)

تعداد محدودیت نزدیک به کل بر عناصر موجود در یک اصطلاح واحد اعمال شود. بسیاری از عناوین شامل دو یا چند بخش هستند که به وسیله ویرا به هم مرتبط شده اند. گاهی گمانی این چنین، به جدی از نظر معنی به یکدیگر بستگی دارند که امکان ندارد در هیچ موقعیتی از هم جدا شوند. این عناوین را اصطلاحات واحد می نامیم. (شبه این عنوانها در یادداشت‌های درازینجا پیازیده زیاد است.) وقتی مجموعه ای از اصطلاحات واحد مورد نظر است، می توان تقسیمات فرعی استاندارد را، حتی اگر کتاب در دست رده بندی درباره یکی از عناصر تشکیل دهنده آن باشد، به شماره اضافه کرد.

عناوین برای اصطلاحات واحد:

تعداد مراجع و مراسم دینی	۱۵۵
جامعه شناسی و مردم شناسی	۳۰۱
رشد و توسعه اقتصادی	۳۳۸/۹
حقوق سابق بر مناقشات و برخورد‌های بین دولتها	۳۴۹/۵
بیماریها و اختلالات روانی	۳۶۲/۲

در ستون شماره‌ها وارد نشده است؛ مگر در رده های اصلی به منظور اینکه شماره سه وقتی شود. موارد دیگر موقعی است که معنی خاصی از این شماره‌ها می نظر بوده یا برای یک موضوع خاص نیاز به گسترش داشته است. در بقیه موارد یعنی وقتی شماره های استاندارد ذکر نشده است، می توان آنها را با معانی متعارف خود، به معنوی که در جدول یک آمده است، به کار برد. مثلاً در تقسیمات فرعی استاندارد ذیل شماره ۳۷۰ آموزش و پرورش چندین شماره و سه تقسیم فرعی برای شماره ۳۷۰/۸ آمده است که در جدول یک موجود نیست، و نیز چهار تقسیم فرعی استاندارد برای شماره ۳۷۰/۸ آمده است تا نشان دهد که مفاهیم این تقسیمات در محل معمول خود نیامده و به شماره ای دیگر منتقل شده است. و نیز اضافه کردن شماره ۳۷۰/۲۸ برای اینکه نشان بدهیم که یکی از جنبه های این تقسیم فرعی استاندارد به محل دیگری منتقل شده است. (اگر کل مفاهیم به جای دیگری منتقل شده بود، شماره در بین پرانتزها قرار می گرفت.) تقسیمات فرعی شماره ۰۲ - ۰۹ که ذیل شماره ۸ - ۲۷۰/۲ نیامده است، یا معانی متعارف خود قابل اعمال است؛ گرچه در فرانسها آنها تصریح نشده است.

وقتی شماره پایه یک تقسیم فرعی استاندارد داده شده است، کلی تقسیمات فرعی استاندارد جدول یک را می توان به کار برد. مثلاً وقتی شماره ۰۷ از جدول یک یا معنی معمول خود و آموزش و مفاهیم وابسته، در شماره ۵۰۷ منتقل می شود، ۵۰۷/۱ را نیز باید به معنی معمول خود امدارس و دوره ها، در علوم طبیعی به کار برد، و شماره ۵۰۷/۴ و شماره ۵۰۷/۹ را در علوم طبیعی، قید کردن شماره ۵۰۷/۸ فقط به این خاطر است که بتوان یادداشت مربوطه به طرحهای علمی را اضافه کرد.

نزدیک به کل

تقسیمات فرعی استاندارد را فقط وقتی به شماره اضافه کنید

جدول یک. تقسیمات فرعی استاندارد - ریاضی

این جدول را بدین جهت استاندارد ناپسندید که تقریباً در همه دروسها قابل استفاده است. انواع تقسیمات فرعی استاندارد عبارتند از:

۱. تقسیماتی که بین شکلهای خاص کتابها و منابع اطلاعاتی است، مثل دایرهالمعارفها و پایندهها.
۲. تقسیماتی که موضوع را بهطور جامع ولی درموقعیت محدود مورد بررسی قرار می دهد؛ مثلاً در یک ناحیه خاص یا برای گروه خاصی از افراد.
۳. تقسیماتی که شیوه خاص ارائه یک موضوع را بیان می کند، مثل آثار مصورانهها، سیاهه کالاهای.
۴. تقسیماتی که شیوه رشتههای دیگر را به یک موضوع مستدل می کند؛ مثل مدیریت، آموزش و پرورش، فنون کیمیا.
۵. تقسیماتی که رابطه بین موضوع و استفاده کننده را بیان می کند، مثل موضوع به عنوان یک شغل.
۶. تقسیمات گونه گونه مثل سرگذشتنامه.

ویژگی مشترک تقسیمات فرعی استاندارد این است که موضوع را برای کسی که نیازی به کار آن ندارد انحصار می کند. این ویژگی اولین قانون را برای کاربرد آن به دست می دهد: به هنگام نزدیک شدن کاربرد تقسیمات فرعی استاندارد خودداری کنید، زیرا که آنها بخش خاصی از موضوع را از کل آن جدا می کنند؛ مثلاً از به کاربردن تخمین تاریخ ۰۹ - از جدول یک برای مطالعات جدید یک موضوع خودداری کنید، زیرا غالب مراجعہ کنندگان انتظار دارند آن را در رده اصلی بیابند.

استفاده از تقسیمات فرعی استاندارد خواه در لیتما باشد یا نه تقسیمات فرعی استاندارد را در همه موارد نمیتوان به کار برد، مگر اینکه دستورالعملی خلاف آن داده شده باشد. این تقسیمات معمولاً

۹۳

رده بندی دهه های دوبرقی

ردیف	کتابهای قرائت با [موضوع یا رشته خاص]	ردیف
۱	کتابهای: قرآنی را که برای غیر بومیها نوشته شده است تا واژه های	۱۱
۲	موضوع یا رشته خاصی را بیاموزند در شماره ۸۶ - جدول چهار	جدول چهار ۸۶-۱۱
۳	رده بندی کنید: حلال کتابهای قرائت علوم به زبان آلمانی برای مردم	
۴	اسپانیولی زبان در شماره ۳۳۸/۶ آثاری که واژه های یکی	
۵	موضوع با رشته خاص را بدون توجه به وضعیت زبان استفاده	
۶	کننده ۱۵ مورد تجزیه و تحلیل قرار می دهد در موضوع یا رشته	
۷	خاص خود رده بندی می شود.	

یادداشت های مربوط به شماره های فرادما

گسترش رده اسلام زبونی

پیشگفتار ویرایش دوم

از تاریخ ویرایش اول این کتاب (۱۳۵۳) تاکنون دهسال می گذرد . در این فاصله گسترش اسلام در کتابخانه های بسیار بکار رفته و مشکلات و کمبودهای آن مشخص شده است . لذا اکنون که چاپ مجدد کتاب مطرح است برآن شدیم تا اظهارنظرهای رسیده و تغییراتی را که در این فاصله ضمن کار با آن روبرو شده بودیم در متن و فهرست این گسترش وارد نمائیم . بخاطر تغییرات ضروری که در متن داده شده است این چاپ را ویرایش جدید نامیدهایم . معذرت بخاطر کتابخانه ها که ویرایش اول را دارند صورت این تغییرات و اضافات بطور جداگانه نیز ذیلا آورده می شود تا در صورت لزوم کتابداران بتوانند آنها را در نسخ شخصی خود وارد و یا اصلاح کنند .

۵۳

تحقیق ، تاریخ نگاری	۲۹۷/۰۷۲
(یادداشت برداشته شده)	۲۹۷/۱۷۹
تفسیر منتخبات قرآن (سور و آیات و غیره)	۲۹۷/۱۸
مجموعه ها	۲۹۷/۱۸۸
مفسران ، قراء ، حفاظ ، کاتبان وحی	۲۹۷/۱۹۲
احتکار (به یادداشت اضافه شده)	۲۹۷/۳۷۲
شهادت ، زمینداری (به یادداشت اضافه شده)	۲۹۷/۳۷۷
توکل (به یادداشت اضافه شده)	۲۹۷/۴۶۴
انسان	۲۹۷/۴۶۶
مسائل اجتماعی مثل اسلام و جوانان و غیره (به یادداشت اضافه شده)	۲۹۷/۴۸۳
شوری در اینجا رده بندی می شود (به یادداشت اضافه شده)	۲۹۷/۴۸۳۲
اسراف و تبذیر ، استعاذه ، وفاداری (به یادداشت اضافه شده)	۲۹۷/۶۳۲

ریارتنامه‌ها را در ۲۹۷/۷۷۷ رده‌بندی کنید (یادداشت اصلاح شده)	۲۹۷/۷۶
مشاهد دیگر	۲۹۷/۷۶۳۶
دیگر شهرها	۲۹۷/۷۶۳۹
مزارات شهرهای خاص (الفبائی برحسب نام شهرها)	۲۹۷/۷۶۵۳
مزارات شهرهای خاص (الفبائی برحسب نام شهرها)	۲۹۷/۷۶۶۳
دیگر شهرها (الفبائی برحسب نام شهرها)	۲۹۷/۷۶۷۶
مزارات هند و پاکستان	۲۹۷/۷۶۸
افغانستان	۲۹۷/۷۶۸۲
مزارات و مشاهد دیگر (الفبائی برحسب نام کشور)	۲۹۷/۷۶۹
در اینجا آثار کلی و فلسفه و تاریخ دما را رده‌بندی کنید (یادداشت اصلاح شده)	۲۹۷/۷۷
متن ادعیه، مجموعه‌ها	۲۹۷/۷۷۲
شامل: دلائل الخیرات، صحیفه سجادیه، زاد المعاد و مفاتیح الجنان	
چهارده معصوم	۲۹۷/۹۵
اسلام شناسان	۲۹۷/۹۹۹
در اینجا سرگذشتنامه‌های جمعی را رده‌بندی کنید	
سرگذشتنامه‌های فردی	۲۹۷/۹۹۹۲
برحسب نام افراد الفبائی کنید و نشانه صاحب سرگذشت را بدهید.	

۵
۸

پیشگفتار

(ویرایش اول)

رده بندی اسلام بر مبنای رده بندی دهنده دیوثی ، برخلاف رده بندیهای زبان و ادبیات ایرانی که پیش از این توسط مرکز خدمات کتابداری منتشر شده است یک گسترش محض نیست . بلکه تجدیدنظری است کلی از آنچه در دیوثی آمده و در واقع تدوینی است کاملاً تازه . تازه به نسبت آنچه در دیوثی موجود است و الا اساس رده بندی همچنانکه در مقدمه آمده است بر مبنای تقسیمات سنتی علوم اسلامی است . وجه مشترک این رده بندی با رده بندی دهنده دیوثی در حفظ فلسفه و اصول اساسی نظام دیوثی است ، و نیز نگهداشتن مقدار شمارهای که در دیوثی به اسلام اختصاص داده شده است .

تنظیم رده بندی اسلام حاصل پژوهشها و مطالعات بسیار است در کتابخانه های ایرانی و کتابخانه های چند کشور اسلامی دیگر ، و نیز تفحص در متون اسلامی و کتابشناسیها و ... و همه این پژوهشها توسط آقای احمد ظاهری عراقی به انجام رسیده است که از آغاز تدوین این رده بندی را عهده دار بوده اند . خانم پوری سلطانی و خانم ماندانا صدیقی بهزادی نیز با ایشان همکاری کرده اند .

همچنانکه مرسوم مرکز خدمات کتابداری است ویرایش انگلیسی این رده بندی جهت اظهار نظر و تصویب برای آقای کاستیر ، ویرایشگر طرح کلی دیوثی در کتابخانه کنگره آمریکا و نیز ناشر آن فارست پرس (Forest Press) ارسال شد و مورد تأیید آنان قرار گرفت . آقای سی لاک (Richard B. Sealock) دبیرکل فارست پرس در جواب نامه مرکز نوشت :

بررسی گسترش و تجدیدنظر رده بندی اسلام برای ما خالی از اشکال نبود . زیرا مادر همان هنگام مشغول مطالعه طرح دیگری در همین زمینه بودیم که از کشوری دیگر فرستاده شده بود . از این رو مسئله مقایسه دو طرح در میان بود . علاوه بر این به دنبال متخصصی بودیم که بتواند در این راه ما را یاری کند . اینک با توجه به بررسیهایی که خود درین زمینه انجام داده ایم و نیز نامه ای که آقای کاستیر ویرایشگر دیوثی فرستاده است ، تأیید و تصویب خود را از این رده بندی اعلام می داریم .

با اینهمه از آنجاکه این رده بندی کلاً با ویرایش هجدهم رده بندی دیوئی فرق دارد ، ناشر دیوئی در نامه خود از ما خواسته است تا این اختلاف را کاملاً مشخص کنیم و مادر ابتدای رده بندی بدان تصریح کرده ایم . بار دیگر لازم است از آقایان بنجامین کاسترو و سی لاک که در همه موارد با ما همکاری کرده اند تشکر کنیم .

فهرست مطالب

۵۷

شماره صفحه	موضوع
۱-۳۸	زده بندی
۳	تقسیمات فرعی استاندارد
۷	قرآن
۱۱	حدیث
۱۴	فقه و اصول
۱۸	کلام و عقاید
۲۲	فِرَق و مذاهب اسلامی
۲۴	اخلاق اسلامی
۲۷	آداب و رسوم مسلمانان
۳۱	تمتوف و عرفان
۳۴	تاریخ و جغرافیای اسلام
۳۹-۶۷	رست نشینی

مقتضات

صدسال از تألیف طبقه بندی دهدمی ملویل دیوئی (۱۸۵۱-۱۹۳۱) می‌گذرد. و امروز این طبقه بندی مشهورترین و رایج‌ترین طبقه بندیهاست. در ایران نیز دیری است که بسیاری کتابخانه‌ها بر این نظام نظم یافته است. ولی چون طبقه بندی دیوئی برای کتبخانه‌های غرب نوشته شده است، در آن به مباحث و مسائل خاص فرهنگ ملل دیگر - بالأخص شرق - چندان توجهی نشده است. و از آن گاه که این طبقه بندی را کتابخانه‌های جهان بکار گرفتند، بسیاری از کشورها را نیاز افتاد که به مقتضای تاریخ و ادب و فرهنگ خود در آن تغییراتی دهند. و دیوئی نیز چنین تغییراتی را روا دانسته است.

قسمتهای مربوط به ایران و جهان اسلام نیز در طبقه بندی دیوئی بسبب عدم احتیاج کتابخانه‌های غربی و یا به علل دیگر، بسط و تفصیلی ندارد. و چندان کوتاه است که کتابخانه‌های شرقی و ایرانی را بکار نمی‌آید. قسمت دین اسلام در طبقه بندی دیوئی، گذشته از کوتاهی از خطا و نقصان نیز خالی نیست، ترتیب و توالی موضوعات با سنت علمی اسلامی مغایرت دارد و بسیار مباحث ضروری در آن نیامده است.

و ما برای بکار بردن این طبقه بندی بناچار باید قسمتهای دین اسلام، زبان و ادبیات ایرانی، تاریخ و جغرافیای ایران را بسط دهیم و در آن تصرفاتی کنیم و تغییراتی دهیم در حد مجاز.

۱- طبقه بندی دیوئی نخستین بار در سال ۱۸۷۶ منتشر شده است.

2. Melvil Dewey. *Dewey Decimal Classification & Relative Index*. ed. 18. v.1. (New York: Forest Press, 1971) p. 49.

۳- جک میلز می‌گوید قسمت "دین" در طبقه بندی دیوئی از اقسام ناهماهنگ و پرمیشان است. گذشته از آنکه بخش اعظم شماره‌ها به دیانت مسیحی اختصاص داده شده است در خود مسیحیت نیز موضوعات ترتیبی منطقی ندارد.

Jack Mills. *A Modern Outline of Library Classification*. (London: Champan & Hall, 1968) p. 59.

در پی این نیاز، این طبقه بندی فراهم آمد که شامل است بر طبقه بندی علوم شرعی و عرفان، آداب و رسوم مسلمانان، تاریخ دین اسلام، تراجم و سیراثره و علما و هر آنچه وابسته است به شریعت اسلام.

تاکنون قسمت اسلام طبقه بندی دیوثی را کسی مستقلاً گسترش نداده و علوم شرعی اسلامی را بر این شیوه طبقه بندی نکرده است؛ البته سالها پیش ازین کسانی که در ایران و بلاد عربی به ترجمه خلاصه دیوثی یا گسترش قسمتهای خاص آن پرداختند، اندک گسترشی و تغییراتی در قسمت اسلام آن داده اند. ولی این آثار برخی از سهو و خطا معون نیست و برخی چندان موجز است که مقصود را واقعی نیست.

اگر چه طبقه بندی ما نسبت بدانچه در اصل دیوثی هست، بسیار مفصل تر است، ولی با این همه این طبقه بندی، خاص کتابخانههای عمومی و غیر تخصصی است. برای کتابخانه های تخصصی (چون کتابخانه های مدارس دینی و دانشکده الهیات و مراکز اسلام شناسی...) باید از "طبقه بندی علوم اسلامی بر شیوه کتابخانه کنگره" استفاده کرد که مفصلترین و جامعترین طبقه بندی است از علوم اسلامی.

ما در این طبقه بندی با حفظ نظام دیوثی از طبقه بندیهای قدیمی علمای اسلامی مایه گرفته ایم با در نظر گرفتن کتب موجود و نیازهای امروزی. بحث مستوفی در باب طبقه بندی علوم شرعی اسلامی و اقوال قدما و کیفیت روش ما و وجوه و ادله آن در مقدمه "طبقه بندی علوم اسلامی بر شیوه کتابخانه کنگره" خواهد آمد. از تکرار آن مطالب در اینجا دیده می‌پوشیم، و از خواننده جوینده خواستاریم که بدان مقدمه نظری افکند. در اینجا فقط به ذکر برخی از نکات خاص این طبقه بندی می‌پردازیم.

* * *

شماره اسلام در طبقه بندی دیوثی ۲۹۷ است. در اینجا نیز همین شماره برگزیده شده است. برخی از کشورهای اسلامی (از جمله اغلب ممالک عربی) بجای شماره ۲۹۷ شماره ۲۱۰ تا ۲۱۹ را بکار می‌برند. و بدین ترتیب در کتابخانه های آنان کتب اسلامی قبل از آثار ادیان دیگر قرار می‌گیرد. دلیل آنان بر این

۱- چون دکتر محمود الشنیطی در مصر (موجز التصنیف العشری، قاهره ۱۹۶۰، ۱۹۷۰) و خانم مبین تفضلی در ایران (کتابداری، نشریه کتابخانه و مراکز اسناد دانشگاه تهران، تهران ۱۳۴۵ دفتر نخستین) و عبدالکریم الامین در عراق (التصنیف و القهرسة فی علم المکتبات، بغداد ۱۹۶۳) و نیز در ایران آقای علی اکبر جانا (طبقه بندی امثاری دیوثی تالیف ملویل دیوثی ترجمه علی اکبر جانا، تهران، دانشگاه تهران، ۱۳۴۸) و خانم فرخنده سعیدی در پایان نامه فوق لیسانس کتابداری خود (گسترش شماره های طبقه بندی دیوثی، زبان، ادبیات، مذهب و قالی ایران، تهران، ۱۳۲۷) و اخیراً گسترش دین اسلام و فلسفه اسلامی توسط انجمن مطالعات اسلامی هند (Indian Institute of Islamic Studies, Library Classification on Islam and Related Subjects, New Delhi: I.I.I.S.)

2. Melvil Dewey. Dewey Decimal Classification & Relative Index, ed. 18, v.2. (New York: Forest Press, 1971) pp. 597-601.

۳- در طبقه بندی دیوثی شماره ۲۱۰-۲۱۹ مربوط است به الهیات طبیعی. در تغییرات کشورهای عربی شماره های ۲۰۱ تا ۲۰۹ را به الهیات طبیعی داده اند و تقسیمات فرعی استاندارد "دین" را در ۲۰۰/۱ تا ۲۰۰/۹ آورده اند.

تفسیر مجاز، کثرت آثار اسلامی و قلت کتب ادیان دیگر است در کتابخانه های خودنو دیگر کوتاه شدن و دیگر اولویت کتب اسلامی است در کشورهای اسلامی، همچنانکه مسیحیان در طبقه بندیهای خود مسیحیت را اولویت داده اند و پیش از ادیان دیگر قرار داده اند. و مشابه این تفسیر، کشورهای عربی در زبان و ادب نیز تفسیراتی داده اند، ۴۱۰-۴۱۹ را برای زبان عربی و ۸۱۰-۸۱۹ را برای ادبیات عربی گزیده اند. و نیز گویند: اساساً در طبقه بندی دیوئی برخی اوقات تقدم و تأخرها بر حسب نیاز کشورست - و گاه دور از ترتیبی منطقی - چنانکه مثلاً ادبیات آمریکا قبل از ادبیات انگلیس قرار گرفته است. آیا ما نمی توانیم اسلام را با این مورد قیاس کنیم؟

دلیل مرکز خدمات کتابداری جهانی بودن شماره "۲۹۷" است و همسانی با کتابخانه های جهان؛ و دیگر اینکه شماره رمزی است و علامتی است قراردادی و تقدم و تأخر آن مسأله مهمی نیست.

گسترش انجمن مطالعات اسلامی هند بر شیوه طبقه بندی دهدهی جهانی (U.D.C.) است. و در آنجا تمام شماره های دین (از ۲۱ تا ۲۹) را برای اسلام بکار برده اند و بر سر هر شماره نشانه IS را افزوده اند. و ضمناً فلسفه و حکمت اسلامی را نیز درین قسمت آورده اند.

تقسیمات و فروع این طبقه بندی (جز تقسیمات فرعی استاندارد) با آنچه در طبقه بندی دیوئی است اختلاف فاحش و فرقی بین دارد. این طبقه بندی به نه قسم اصلی تقسیم شده است بدین ترتیب:

۱- قرآن ۲- حدیث ۳- فقه ۴- کلام و عقاید ۵- فُوق اسلامی
۶- اخلاق اسلامی ۷- آداب و رسوم ۸- تصوف و عرفان ۹- تاریخ دین اسلام و طبقات و تراجم

چنانکه اشاره شد ترتیب و توالی این موضوعات و نیز فروع هر یک، از کتب اسلامی گرفته شده است. و نیز برای تقسیم بندی و طبقه بندی هر علمی، از آثار آن علم استفاده شده است. تقسیمات فقه مأخوذ است از کتب فقه و تقسیمات کلام از کتب کلام....

پیش از این تقسیمات نه گانه اصلی، مسائل کلی درباره اسلام آمده است که به حکم نظام دیوئی طبقه "تقسیمات فرعی استاندارد" (Standadr Subdivision) تقسیم بندی شده و شماره های ۹-۲۹۷/۰۱ بدانها اختصاص داده شده است. نهایت اینکه ما از تقسیمات فرعی استاندارد فقط آنچه را ترجمه کردیم و درین رده بندی آوردیم که آثاری در آن باره بود یا گمان می رفت که باشد. و اگر آهیانساً به یکی از فروع "تقسیمات فرعی استاندارد" نیاز افتد و در طبقه بندی یافت نشود، فهرست نویس خود می تواند

۱- در طبقه بندی دیوئی شماره ۴۱۰-۴۱۹ خاص زبانشناسی و شاخه های آنست. در تفسیرات کشورهای عربی شماره های ۴۰۹-۴۰۱ را به زبانشناسی داده اند و شماره های ۴۰۰/۱ تا ۴۰۰/۹ را به تقسیمات فرعی استاندارد "زبان". در ادبیات طبقه بندی دیوئی نیز ۸۱۰-۸۱۹ خاص ادبیات انگلیسی آمریکا است. در تفسیرات کشورهای عربی برای ادبیات انگلیسی بطور کلی همان شماره ۸۲۰ استعمال شده است نهایت اینکه برای جدا کردن ادبیات انگلیسی آمریکا و کانادا حرف "ا" و "ک" را در کنار شماره می افزایند؛ مثلاً شعر انگلیسی در آمریکا ۸۲۱ و شعر انگلیسی در کانادا ۸۲۱ ک. مرکز خدمات کتابداری نیز در قسمت زبان و ادبیات ایرانی تفسیراتی داده است. ۴۰۹ را برای زبانهای ایرانی و ۸۰۹ را برای ادبیات ایرانی برگزیده است و بدین ترتیب آثار زبان و ادبیات ایرانی قبل از زبانهای دیگر قرار می گیرد.

۲- پس از آنکه بسیاری از کشورها شماره "۲۱۰" را برای اسلام بکار بردند، در چاپ هجدهم طبقه بندی دیوئی (ص ۴۹) بکار بردن ۲۱۰ بجای ۲۹۷ مجاز شمرده شد. در حالیکه در چاپهای قبلی دیوئی چنین جوازی در تفسیر شماره ها وجود نداشت و فقط استفاده از "حرف" مجاز بود.

۳- برای آگاهی از خط مشی کلی مرکز خدمات کتابداری در این مورد نگاه کنید به:

ملویل دیوئی. طبقه بندی دهدهی دیوئی و فهرست نسبی، گسترش زبانهای ایرانی. (تهران) - مرکز خدمات کتابداری، ۱۳۵۰ (ص ۲-۵)

با استفاده از متن اصلی دیوئی و با طبقه بندی زبانهای ایرانی خود شماره ای بسازد. و این به در انفاق می افتد، از آنکه ما برای هر اثری جایی نهاده ایم.

در تقسیمات فرعی استاندارد، اصطلاح "راهنمای آموزشی" (۲۹۷/۰۷) را معادل Study and Teaching گزیده ایم. پیش ازین (در طبقه بندیهای زبانهای ایرانی و ادبیات ایرانی) اصطلاح "آموزش و پژوهش" انتخاب شده بود، ولی بسبب نارسایی از آن دیده پوشیدیم، و "راهنمای آموزشی" را برگزیدیم، که هر چند با اصطلاح فرنگی تطابق کامل معنایی ندارد، ولی به مفهوم و مصداق نزدیکتر است، چه درین قسمت آثاری می آید ساده و سطحی برای آموزش و راهنمایی.

قرآن (۲۹۷/۱) - در زیر شماره ۲۹۷/۱ و فروع آن قرآن مجید می آید، و تمام کتبی که مربوط است به علوم قرآنی از تجوید و قراءت و تفسیر و غیره و غیره.

"تقسیمات فرعی استاندارد" را به شماره ۲۹۷/۱ نیز می توان افزود. ولی ما از شماره ۰۲ و ۰۸ و ۰۹ دیده پوشیدیم و بجای ۲۹۷/۱۰۳ و ۲۹۷/۱۰۸ و ۲۹۷/۱۰۹ شماره های ۲۹۷/۱۳ و ۲۹۷/۱۸ و ۲۹۷/۱۹ را بکار بردیم به دو دلیل: یکی آنکه توالی علمی و منطقی کتب رعایت شود و دیگر آنکه شماره ها کوتاهتر شود. در بخش حدیث نیز چنین کرده ایم.

قرآنهايي را که دارای ترجمه زيرنویس (کلمه بکلمه) اند باید در قسمت ترجمه های قرآن (۱۴۹- ۲۹۷/۱۲) قرار داد نه در جزء متن مصاحف (۲۹۷/۱۱). ترجمه های تفسیری را (ترجمه هایی که از حد ترجمه بیرون اند و با تفسیر و توضیح همراه اند) باید در جزء مُثون تفاسیر (۱۷۶-۲۹۷/۱۷۲) قرار داد نه در میان ترجمه ها.

کتاب عرب القرآن (فرهنگ لغات مشکه قرآن) را اگر چه بیک اعتبار می توان جزء تحقیقات زبانی و ادبی قرآن (۲۹۷/۱۵۲) بشمار آورد ولی باعتباری دیگر اینها لغت نامه های قرآن اند و چون صورت قاموسی دارند در ۲۹۷/۱۳ طبقه بندی می شوند.

حدیث (۲۹۷/۲) - در بخش حدیث نیز همانند بخش قرآن بجای شماره ۰۳ و ۲۹۷/۰۸ و ۲۹۷/۰۹ شماره های ۲۹۷/۲۴ و ۲۹۷/۲۸ و ۲۹۷/۲۹ را بکار برده ایم.

فقه و اصول (۲۹۷/۳) - در این بخش برخلاف بخش قرآن و حدیث شماره فرعی استاندارد ۰۲ را پذیرفته ایم و ۲۹۷/۳۰۳ را شماره خاص مصطلح نامه ها و دایرة المعارفهای فقه و اصول قرار دادیم، چه در غیر این صورت نظام موضوعات بهم می خورد و پیوستگی آنها می گسست. ولی ۰۹ را همچنان رها کرده ایم و بجای آن ۲۹۷/۳۹ را بکار برده ایم.

1. Melvil Dewey. *Dewey Decimal Classification & Relative Index*. ed. 18. v.1. (New York: Forest Press, 1971) pp. 115-122.

۲- ملویل دیوئی. طبقه بندی دهدهی دیوئی و فهرست نسبی، گسترش زبانهای ایرانی. (تهران: مرکز خدمات کتابداری، ۱۳۵۰) ص ۱۲-۲۳.

شماره ۲۹۷/۳۱ به کتبی داده می شود که شامل مباحث اصول فقه باشد. از نظر مذاهب مختلف، نه بر پایه مذهبی خاص؛ خواه آن اثر کلی و جامع باشد و شامل تمام مباحث اصول، و خواه مباحثی خاص باشد چون اجتهاد و تقلید، قیاس و عقل، اجماع، مباحث الفاظ... ولی اگر اثری در اصول فقه مذهبی خاص باشد، بدان شماره ۲۹۷/۳۱۱ (اصول اهل سنت) یا ۲۹۷/۳۱۲ (اصول شیعه) داده می شود.

شماره ۲۹۷/۳۲۴ خاص آثار کلی - اختصاصی است. آثاری کلی که باعتباری وجه اختصاصی دارد و از نظری خاص نوشته شده است، چون کتب خلاف، اشباه و نظایر، ادوار فقه...

شماره ۲۹۷/۳۳ به کتبی داده می شود که شامل فقه همه مذاهب (یا چند مذهب) اهل سنت باشند، و همه ابواب فقه را شامل شود.

شماره های ۲۹۷/۳۳۲ تا ۲۹۷/۳۴۵ (فقه حنفی، فقه شافعی...) به آثار کلی و جامع فقه هر یک از مذاهب داده می شود، نه کتبی که درباره مسأله و مبحثی خاص باشد. مثال:

۲۹۷/۳۳۲	المختصر. قُدوری (فقه حنفی)
۲۹۷/۳۳۳	الأنوار. اردبیلی (فقه شافعی)
۲۹۷/۳۳۴	الرساله. ابن ابی زید (فقه مالکی)
۲۹۷/۳۳۵	المقتنع. ابن قدامة (فقه حنبلی)
۲۹۷/۳۳۶	المحلی. ابن خزم (فقه ظاهری)
۲۹۷/۳۴۲	شرایع الإسلام مُحَقَّق جلی (فقه جعفری)
۲۹۷/۳۴۳	المجموع. زیدین علی (فقه زیدی)

ولی اگر کتابی در باب مسأله و مبحثی خاص از فقه باشد (چون عبادات، حج، احوال شخصیه، وقف، قضا، ارث...) آن را در "مباحث و مسائل خاص" (۲۹۷/۳۵-۳۹) باید طبقه بندی کرد خواه آن کتاب از حنفیان باشد و شافعیان و خواه از جعفریان و حنبلیان. و بدین گونه کتب مذاهب خاص در یک مسأله کنار هم قرار می گیرد و مجالی است برای تحقیق و مقارنه. مثال:

۲۹۷/۳۷۸	}	الفرائض التراجیه (ارث حنفی)
		فرائض ابی الرشد (ارث شافعی)
		الفرائض الجعقدیه (ارث مالکی)
		الفرائض النصیریة (ارث جعفری)

کلام و عقاید (۲۹۷/۴) - این بخش شامل آثاری است که درباره عقاید و اصول دین اسلامی است. خواه از کتب کلامی قدما باشد و خواه از آثاری که متأخرین و معاصرین نوشته اند و اصطلاحاً از حوزه علم کلام بیرون است، ولی بهر نحو درباره عقاید و آراء و اصول دین اسلامی است. مسائل جدیدی که اسلام با آن مواجه شده است، روابط و مقایسه اسلام و ادیان دیگر، اصلاحات دینی، تقریب مذاهب اسلامی، اسلام و علوم، اسلام و مکتبهای سیاسی و فلسفی همه مربوط بدین بخش است.

درین بخش نیز از شماره فرعی استاندارد ۵۹ دیده پوشیده ایم و بجای ۲۹۷/۴۰۹ را بکار برده ایم .

در اینجا نیز همانند بخش فقه نخست آثار کلی هر یک از مذاهب کلامی (جبریه، معتزله، اشاعره...) می آید از شماره ۲۹۷/۴۱۲ تا ۲۹۷/۴۱۹ . و پس از آن مباحث و مسائل خاص (۲۹۷/۴۲-۴۶) می آید از هر مذهب که باشد؛ و همانند بخش فقه آثار مذاهب مختلف درباره یک مبحث خاص در یک جا جمع می شود مثلاً تمام کتابها و رساله هایی که در باب معاد است شماره ۲۹۷/۴۴ را می گیرد از اشاعره باشد یا از معتزله یا از امامیه اثنا عشریه و اسماعیلیه .

فرق و مذاهب اسلامی (۲۹۷/۵) - درین قسمت آثاری طبقه بندی می شود که بررسی کلی درباره عقاید و تاریخ و موقعیت اجتماعی... یک یا چند فرقه باشد . آثاری که از نظرگاه فقهی یا کلامی نوشته شده باید در بخش فقه یا کلام طبقه بندی شود .

کتبی مانند "اللیل والنحل" شهرستانی و "الفرق بین الفرق" بغدادی و "تبصرة العوام فی معرفه مقالات الانام" را باید درین قسمت طبقه بندی کرد و بدانها شماره ۲۹۷/۵ داد . ولی به کتبی که در باب گروهی خاص از فرق اسلامی است و نه درباره تمامی فرق و مذاهب ، شماره های خاص تری باید داد ، مثلاً به "فرق الشیعه" نوبختی شماره ۲۹۷/۵۳ را .

برخی فرق خود فروع و شعبی داشته اند که در کتب بملل و نحل ذکر آنها آمده است مثلاً از فرق معتزله ، واصلیه است و شهلانیه و عمریه و هذیلیه و نظامیه و جباتیه و ... و از فرق مزجسته ، یونسیه است و عسانیه و ثوبانیه و خالدیه ... و از فرق زیدیه ، جارودیه است و یعقوبیه و بتریه و قاسمیه ... و اختصاراً مسا از ذکر این فروع و شعب دیده پوشیدیم .

برخی مذاهب و فرق به چند نام مشهور بوده اند (چون اسماعیلیه که آنان را باطنیه و تعلیه و شعبیه ... نیز می خوانده اند) با نام أشهر را ضبط کردیم . و نامهای دیگر را اگر در طبقه بندی ذکر نکرده باشیم ، در فهرست آورده ایم و به نام أشهر ارجاع داده ایم .

أخلاق (۲۹۷/۶) - مقصود از اخلاق در اینجا اخلاق اسلامی است نه اخلاق فلسفی که بخشی است از حکمت عملی . البته در برخی آثار قدما این دو با هم در آمیخته است ، ولی بهر گونه آثاری را در اینجا طبقه بندی می کنیم که جنبه دینی داشته باشد ، شرح مسائل اخلاقی باشد بر پایه دین ، یعنی بر اساس تعالیم قرآن و سخنان پیامبر و ائمه و اولیا .

شماره ۲۹۷/۶۱ خاص آثار کلی است در اخلاق اسلامی . این شماره را می توان به کتب احادیث و اخبار اخلاقی (به کتابهایی مانند خصال صدوق ، تحف العقول ...) نیز داد .

آداب و رسوم (۲۹۷/۷) - در این قسمت آثاری می آید که جنبه مذهبی داشته باشد ، ولی آثاری که درباره آداب و رسوم سرزمینی خاص است و رنگ ملی و قومی دارد ، جزء فولکلور و فرهنگ عامه بشمار می رود و باید در ۳۹۲ طبقه بندی شود . خرافه های مذهبی نیز در اینجا نمی آید در ۲۹۷/۴۱ طبقه بندی می شود .

تصوّف و عرفان (۲۹۷/۸) - شماره ۲۹۷/۸۰۸ خاص مجموعه مقالات و سخنرانیهای

درباره تصوّف و عرفان، ولی شماره ۲۹۷/۸۲۵ از آن کتب "مجالس و مقالاتی" است که عرفا اِلقا کرده اند یا نوشته اند. ستنی کهن بوده است در میان صوفیان که پیر در "مجلس" سخنانی می گفته است (و باصطلاح "مجلس می گفته است") و یکی از مریدان آنها را می نوشته و گرد می آورده و کتابی می کرده است. ازین گونه کتب "مجالس" و "مقالات" و "کلمات" و "ملفوظات" بسیار داریم. به این گونه آثار باید شماره ۲۹۷/۸۲۵ را داد نه ۲۹۷/۸۰۸ را.

طرائق صوفیه بیش از آنست که ما در اینجا ذکر کرده ایم. ولی چون در این طبقه بندی طریق اقتصار برکزیدهایم و نیز نظام دیوئی محدودیتهایی را سبب می شد، نام مهمترین و مشهورترین سلاسل و طرائق را ذکر کردیم خاصه آنهایی که امروز موجودند.

تاریخ و جغرافیای اسلام (۲۹۷/۹) - شماره ۲۹۷/۹۱۲ مربوط است به تاریخ دین اسلام. تاریخ خلفا و حکومتهای اسلامی مربوط به دین اسلام نیست، در بخش "تاریخ" طبقه بندی می شود نه در اینجا.

به آثار کلی درباره سرگذشت پیامبر (چون کتب سیره) شماره ۲۹۷/۹۲ را باید داد. سیرت نبوی به سه قسمت تقسیم شده است: از میلاد تا بعثت، از بعثت تا هجرت، از هجرت تا وفات. هر اثری که مربوط به واقعه ای از حیات پیامبر باشد، با احتساب زمانی در یکی از این سه دوره باید جای گیرد. مثلاً به معراجنامه ها و آثار مربوط بدان باید شماره ۲۹۷/۹۳۴ را داد، چه معراج در سال دوم قبل از هجرت اتفاق افتاده است.

خطب و کلمات و مکاتیب رسول را در بخش حدیث قرار داده ایم به شماره ۲۹۷/۲۱۵.

مناقب و مدایح منظوم پیامبر را - چه عبری و چه بفارسی - باید در "ادبیات" طبقه بندی کرد.

* * *

حواشی و شروح و تعلیقاتی که بر متنی نوشته شده است، در کنار همان متن قرار می گیرد. شماره خاصی متن را می گیرد و با نشانه مؤلف مشخص می شود. ترجمه ها، فهرستها، منتخبات... یک اثر نیز همبسن حکم را دارد.

برای آثار وابسته به یک متن و تفکیک آنها رمزهایی قرار دادیم به ترتیبی که در جدول زیر دیده می شود:

متن (برحسب تاریخ چاپ)	
برگزیده ها . خلاصهها . (برحسب نام خلاصه کننده و برگزیننده)	ب / ۱
ترجمه ها (برحسب نام زبان آ-ی)	ت / ۱
حواشی . تعلیقات (برحسب نام محشی)	ح / ۱
شروح (برحسب نام شارح)	ش / ۱
فهرستها . کشف اللغاتها (برحسب نام گردآورنده)	ف / ۱
مصطلح نامه ها . واژه نامه ها (برحسب نام گردآورنده)	م / ۱
تاریخ و نقد (برحسب نام نویسنده)	ن / ۱

تذکره - حاشیه بر حاشیه ، حاشیه بر شرح و نیز ترجمه حاشیه (بهر زبان) ، "حاشیه" محسوب می شود و نشانه "ح" می گیرد .

شرح به شرح و ترجمه شرح (بهر زبان) نیز "شرح" بشمار می آید و نشانه آن "ش" است .

این رموزها پس از شماره طبقه بندی و پس از نشانه مؤلف اصلی و نام اثر می آید . و پس از این رموزها حرف نخست از نام اشهر شارح یا محشی یا خلاصه کننده یا گردآورنده ... می آید ، بروشی که در مثالهای زیر دیده می شود .

تذکره در آثار "شرح بر شرح" و "حاشیه بر حاشیه" و "حاشیه بر شرح" باید به شارح و محشی دوم نشانه مؤلف داده . و همچنین نشانه مؤلف "ترجمه شرح و حواشی" به شارح و محشی داده می شود نه به مترجم .

- مثال :
 الجامع الصحیح : محمد بن اسماعیل بخاری . چاپ ۱۲۷۹ . (متن)
 ۲۹۷/۲۱۱
 ب ۳۳۷ع
 ۱۲۷۹
- جمع النهایة ببعض الخیر والفاية : عبدالله بن سعید الأزدی . (مختصر)
 ۲۹۷/۲۱۱
 الف ب / ج ۳۳۷ع
- حاشية علی الصحیح البخاری : عبدالقادر بن علی الفاسی (حاشیه)
 ۲۹۷/۲۱۱
 ف ح / ج ۳۳۷ع
- فتح البخاری بشرح صحیح البخاری : ابن حجر عسقلانی (شرح)
 ۲۹۷/۲۱۱
 الف ش / ج ۳۳۷ع
- تیسیر القاری : نورالحق البخاری (شرح بزبان فارسی)
 ۲۹۷/۲۱۱
 پ ش / ج ۳۳۷ع
- مفتاح کنوز البخاری : محمد فواد عبدالباقی (فهرست)
 ۲۹۷/۲۱۱
 م ف / ج ۳۳۷ع

مثال دیگر:

۲۹۷/۹۵۱۵
ن
۱۳۴۷

نهج البلاغه: علی بن ابی طالب، چاپ ۱۳۴۷

۲۹۷/۹۵۱۵
ف ت / ن
۱۳۴۵

نهج البلاغه: ترجمه فارسی جواد فیاض، چاپ ۱۳۴۵

۲۹۷/۹۵۱۵
ف ت / ن
۱۳۴۴

خورشید هدایت، ترجمه منظوم نهج البلاغه: عباس ایراندوست، چاپ ۱۳۴۴

۲۹۷/۹۵۱۵
الف ش / ن

شرح نهج البلاغه: ابن ابی الحدید (عربی)

۲۹۷/۹۵۱۵
پ ش / ن

شرح نهج البلاغه: غلامعلی پهاونگری (بجراتی)

۲۹۷/۹۵۱۵
ک ش / ن

تنبيه الغافلین و تذکرة العارفين: ملا فتح الله کاشانی (فارسی)

۲۹۷/۹۵۱۵
م ف / ن

الکاشف عن ألفاظ نهج البلاغه: جواد مصطفوی

۲۹۷/۹۵۱۵
ش ن / ن

ما هو نهج البلاغه (نهج البلاغه چیست): هبة الدین شهرستانی

* * *

فهرست زبانی. در این فهرست تمام مطالب مذکور در طبقه بندی به ترتیب حروف تهجی الفبایی شده است. مترادفات مختلف هر اصطلاح نیز آمده است و ارجاع داده شده است به اصطلاح برگزیده در طرح طبقه بندی. و علاوه بر این موضوعات متناسب و متلازم با علامت " نیز تک " (= نیز نگاه کنید) بیکدیگر ارجاع داده شده است.

۱- توضیح اینکه چون شماره ۲۹۷/۹۵۱۵ خاص خطب و کلمات علی بن ابی طالب است، دیگر نیازی به افزودن نشانه مولف ندارد، بنابراین بلافاصله پس از این شماره نشانه اثر می آید و بعد از آن رمزها و نشانه های جدول فوق.

برای راهنمایی بیشتر، در فهرست نسبی برخی از مطالب را که ذکرش در طبقه بندی در "غیره" و نقطه چین (۰۰۰) از آنها تعبیر شده است، ذکر کرده ایم و شماره و محلش را نموده ایم. مثلاً "نماز تراویح"، "نماز مسافر"، "نماز آیات" در طبقه بندی نیست، ولی در فهرست با ذکر شماره ۲۹۷/۳۵۳ جای خاص این موضوعات تعیین شده است.

موضوعات فرعی که با موضوع اصلی هم شماره است زیر موضوع اصلی نیامده فقط در محل الفبایی خود ذکر شده است، مثلاً "قیاس" فقط در حرف قاف آمده است و دیگر در تحت کلمه "ادله شرعی" ذکر نشده است.

احمد طاهری عراقی

۱۰۹

رده BP اسلام

(علوم دینی اسلام در نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره)

تعلیم و تدوین

احمد طاهری عراقی

ویرایش دوم

به‌کوشش

زهرة علوی

مجموعه اسلام ۱۱۸
۱۳۸۴
۴۸۲۹۲

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
پایتیب ۱۳۷۶

فهرست مندرجات

بک	پیشگفتار
دو	مقدمه
سه	سیر علوم شرعی و طبقه‌بندی آنها
نه	الف) تکوین و تدوین علوم شرعی اسلامی
	ب) طبقه‌بندی علوم و علوم شرعی
	الف) طبقه‌بندی علوم در تمدن اسلامی
دوازده	ب) طبقه‌بندی علوم شرعی
هجده	ج) طبقه‌بندی ما
چهار	غیبات داخلی هر علم
هفت	ح) علوم شرعی و کتب تراجم و سیر
هشت	سرگشتنامه‌ها
سی و سه	قرآن و علوم قرآنی
سی و هشت	تفسیر
سی و هشت	حدیث
چهار و سه	فق و اصول
پنج و یک	کلام و عقاید
پنج و هشت	فروع اسلامی
پنج و هشت	اخلاق اسلامی
پنج و نه	تصرف و عرفان
دو	کاربرد این رده‌بندی
سه	هدف
شصت و چهار	کده‌گذاری
شصت و پنج	شیوه کار
شصت و شش	نظام درون رده‌ای
شصت و هفت	القبای عددی

طاهری عراقی، احمد، ۱۳۷۲-۱۳۷۲
 رده BP: اسلام علوم دینی اسلام در نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره / تطبیق و تدوین احمد
 طاهری عراقی - [ايران] به کوشش زهره علوی - تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی
 ایران، ۱۳۷۶.

۱. خرداد و سه، ۱۳۶۹، [5] ص.

ISBN 964-446-014-6

بیا: ۵۲۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیا اهر مستر سی پیش از انتشار

Ahmad Taheri-Eraqi Class BP: Islam: An Adaptation of
 the Library of Congress Classification.

۱. رده‌بندی کتابها - اسلام. ۲. رده‌بندی کتابخانه کنگره. الف. علوی، زهره، ۱۳۶۹.

۳. ویراستار: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ح. عنوان.

Z1997/ک۹۳۵۵۲
 ۰۱۵/۴۶۱۹۷

۱۳۷۶

۴۶ - ۳۶۰۱

کتابخانه ملی ایران

شابک: ۹۶۴-۹۶۶-۰۱۴۰۴

عنوان کتاب: رده BP: اسلام (علوم دینی اسلام در نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره)

مؤلف: احمد طاهری عراقی

ویرایش: دوم به کوشش زهره علوی

ناشر: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ: اول

لیتوگرافی: ثنا

چاپ و صحافی: ثنا

تاریخ انتشار: پاییز ۱۳۷۶ (پوزیشن اول ۱۳۷۸)

قیمت: ۵۲۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، چهارراه فلسفی، ساختمان نیااد مهر، طبقه سوم
 تلفن: ۴۶۶۲۶۰۰، فاکس: ۴۶۶۲۵۶۶

۱۰۹ تصوف و عرفان
نمایه ۱۲۰

توجه:

صفحات مقدم بر متن (شامل پیشگفتار و مقدمه) و متن رده‌بندی هر دو از یک شروع شده است. برای شماره، شماره صفحات قسمت اول را در بالای صفحه و شماره صفحات متن را در پایین صفحه قرار داده‌ام.

شماره‌های داخل کتابک	نصبت و هفت
مبدا تاریخ	طهت و نه
آثار وابسته به یک اثر	ضمت و نه
جدول گسترش آثار انفرادی	هفتاد
اجزای بازده گانه	هفتاد و یک
کلیات	هفتاد و دو
سرگذشته	هفتاد و سه
قرآن و تفسیر	هفتاد و سه
حدیث	هفتاد و پنج
فقه و اصول	هفتاد و شش
کلام	هفتاد و هفت
فروق اسلامی	هفتاد و هشت
اخلاقی	هفتاد و هشت
آداب و رسوم	هفتاد و نه
تصوف و عرفان	هفتاد و نه
سیاس	هفتاد و یک
اجتماریات	هفتاد و دو
خلاصه طرح رده‌بندی اسلام	هفتاد و سه
مفین	
کلیات	۱
سرگذشته	۱
قرآن و علوم قرآنی	۲۲
تفسیر	۴۰
حدیث	۴۴
فقه و اصول	۵۴
کلام و عقاید	۷۹
فروق اسلامی	۹۴
اخلاقی اسلامی	۹۷
آداب و رسوم	۱۰۱

پیشگفتار ویرایش دوم

هیچده سال از چاپ گسترش و بازنگری اسلام و علوم اسلامی در نظام رده‌بندی کنگره می‌گذرد. در این مدت این رده‌بندی نه تنها در کتابخانه ملی بلکه در اکثر کتابخانه‌های معتبر ایران که دارای مجموعه‌های غنی از اسلام و علوم اسلامی بوده‌اند به کار گرفته شده است. پیروزی انقلاب اسلامی، انتشار کتابهای دینی را رونق داد و کتابخانه ملی که طبق قانون در نسخه از کلیه آثار منتشر شده در ایران را دریافت می‌دارد، با فهرست‌نویسی و رده‌بندی آنها در واقع رده‌بندی اسلام را به‌صورت آزمایش گذاشت و بدین ترتیب کسریها و کمبودها را تا حد امکان برطرف کرد و برای رفع اشکالات کاربردی آن تسهیلاتی جدید اندیشیده شد. بسیاری از کتابخانه‌ها نیز نظریات اصلاحی خود را برای کتابخانه ملی ارسال داشتند که اهم آنها در ویرایش جدید اعمال شده است. با اینهمه سعی واقعی به‌عمل آمد که شمارهای پیشین حتی‌المقدور حفظ شود تا کتابخانه‌ها بتوانند با حداقل تغییرات کتابخانه‌های خود را بر مبنای این ویرایش روزآمد کنند. بیشترین تغییر در محبت قرآن و علوم قرآنی و نیز در نهج البلاغه داده شده است. تغییر مهم دیگر شامل مواردی می‌شود که در ویرایش قبلی گفته شده بود. برحسب تاریخ وفات رده‌بندی شود. به‌علت مشکلات عدیده‌ای که این روش به وجود آورده بود، کلیه آنها به نظم قبایی در هر قرن تبدیل شده است. این تنظیم هم مفیدتر و هم ساده‌تر است و اگر امروز مشکلاتی را برای تعویض شماره‌های بازایی کتابهای فهرست شده ایجاد می‌کند، حداقل ضایع صحت و سهولت فهرست‌نویسی در آینده خواهد بود. با اینهمه از کتابداران و متخصصان علوم اسلامی انتظار می‌رود که نظریات اصلاحی خود را همچنان برای کتابخانه ملی ارسال دارند تا در ویرایشهای بعدی مدنظر قرار گیرد. کتابخانه ملی همچنین در نظر دارد هرگونه تغییر یا افزایش جدید را از طریق تصمیمهای اخیر مرکز خدمات نمی که به ضمیمه کتابشناسی ملی منتشر می‌شود به اطلاع همکاران آرجمند در سراسر کشور برساند. این مراتب از طریق BBS کتابخانه ملی نیز قابل بازایی خواهد بود.

الف) تکوین و تدوین علوم شرعی اسلامی

تکوین علوم شرعی با تکامل "حدیث" مادر علوم شرعی اسلامی - آغاز می‌شود. "سنت" (گفتار و کردار) رسول اکرم اگرچه پس از قرآن مهم‌ترین مأخذ تشریح اسلامی است، و صحابه گفته‌های پیامبر را به‌خاطر داشتند و بر آن عمل می‌کردند، ولی در زمان رسول هرگز بحث در این جمع و تدوین احادیث برپا نداشتند، از آنکه پیامبر در آغاز نبوت و تدوین اقوالش را نهی کرده بود، تا می‌بادا به‌خطا گفته‌هایش با قرآن بهم درآمیزد. گذشته ازین، اندکی از مردمان نوبسا و خوفا بودند و اعتماد و اتکا بر حافظه بیشتر بود تا بر کتابت، کسانی که شعر و خطبه و امثال و اخبار می‌داشتند و یا آنان که از معارف دینی آگاه بودند، دانسته‌های خود را بیشتر برزایت شفاهی از دیگری فراگرفته بودند، و آن دانسته‌ها همچنان سینه به سینه نقل می‌شد. با این حال، پاره‌ای از صحابه گفته‌های پیامبر را در جایش می‌نوشتند چنانکه عبدالله بن عمر و بن الماعز (۶۷هـ - ۶۵هـ) آنچه را از رسول شنیده بود در دفتری گردآورده بود^۱ و جز او برخی دیگر از صحابیان نیز مجاز بودند که اقوال پیامبر را بنویسند.^۲

تا اواخر قرن اول هجری، برخی از صحابه و تابعین احادیث را پراکنده و فقط بقبیل یادداشت و حفظ می‌نوشته‌ند. و این دوره را در تاریخ علوم اسلامی اصطلاحاً دوره "تفییذ علم" نامیده‌اند، از آنکه علم (حدیث) را فقط به "قبیل" کتابت در می‌آوردند، و دیگر در این تدوین و ترویج آن تیرنده، خاصه که برخی از صحابیان بزرگ تدوین احادیث را هموز خویش نمی‌داشتند، که می‌دادا توجه مسلمانان از قرآن به حدیث متصرف شود و اریح قرآن

۱- تجمیع العلم: حطبت ببنی‌نضیر، دمشق، ۱۹۲۹، ص: ۸۲-۸۳.

۲- ایضاً تفییذ العلم ص: ۶۸-۷۲، ۷۳-۷۴، جامع بیان العلم ص: ۸۳-۸۲.

دولاره، نوشتن "حدیث" و نوشتن و ترجمه حدیث از پیامبر روایت شده است یکی در نهی از آن است: دیگر در جواز و رحمت آن، در تأویل حدیث یعنی (لاکتوا منی شیئا سوی القرآن، و من کتب من غیر القرآن بطیحه) گفته‌اند که در آغاز بیم انصراف از قرآن بود و در آنجایی حدیث با آن، و نیز اعتماد به کتابت و عاقل مانند حافظه، و حدیث نمی‌راستح شعر دانند، بکن: ایضاً تفییذ العلم ص: ۶۸-۶۹.

مقدمه: تکوین و تدوین علوم شرعی اسلامی

اکثر علوم شرعی از "حدیث" زاده شده است، که حدیث بدانند مادر این علوم است. حدیث ممکن است تفسیر آیاتی از قرآن باشد یا بیان حکمی فقهی و یا شرح ماجرائی از سیره رسول، و این همه را در مجموعه‌های احادیث می‌توان یافت. پیش از دوره "تصنیف" همه علوم دینی با حدیث همراه بود. ولی در این دوره (حصص اول عباسی) کسانی احادیث مربوط به هر موضوع را علی‌حده گردآوردند (چون الموطأ مالک که احادیث احکام است؛ و سیره ابن اسحاق که احادیث و اخبار مربوط به سیره رسول) و به تدریج هریک از شاخه‌های علوم دینی جداگانه رشد یافت.^۵

از نخستین کسانی که در علمی خاصی از علوم شرعی تألیف و تصنیف کرده‌اند باید از ابن جریر (متوفی ۱۵۵)، سعید بن ابی عمرو (متوفی ۱۵۶)، ربیع بن صبیح (متوفی ۱۶۰)، سفیان بن عیینه (متوفی ۱۹۸) و مالک بن انس (متوفی ۱۹۷) نام برد.

کتاب دیگر در باب تألیفات این دوره، وجود سنت "روایت" است در اکثر علوم نقلی از حدیث و تفسیر و قرآنت و تاریخ و شعر و لغت. مؤلف هر آنچه می‌نوشت، بروایت از راویان و استادان آن علم نقل می‌کرد و سلسله سندها را برمی‌شمرد. شاید این تألیفی بوده است از علم حدیث، که نقل نام رواه برای تشخیص درجه صحت حدیث و خیر لازم بود. و شاید هم اثر دوره‌های پیشین بوده است که هنوز علم به کتابت و تدوین در نیامده بود و سینه بسینه بروایت نقل می‌شد. بهرگونه این سنت در تألیفات علوم نقلی (باستثناء فقه) تا دیری رایج بود. سپس مؤلفان بعد اسنادها را حذف کردند و آنچه می‌نوشتند، فراگرفته‌ها و دریافته‌های خود بود. و البته علم حدیث مستثنی بود، که در حدیث ذکر اسانید را لازم می‌شمردند، و سنت روایت در کتب احادیث همچنان باقی ماند. در علوم دیگر، این سنت اگرچه در تألیف کتب منسوخ شد، ولی در تعلیم ادامه

(ادامه از صفحه قبل)
عقلی (فلسفه و طب و ریاضیات و منطق...) - بیتگام ترجمه و نقل آنها در عصر عباسی نظم و ترتیب خود را داشته است و ظاهراً مؤلفان علوم عقلی از سنهای حکما و روش طالبات و تصنیفات سربانی و یونانی متأثر بوده‌اند.
۵. ضمیمه الاسلام، ۱۳۷/۲.
۶. باید توجه داشت که مقصود ما در اینجا روش تألیف کتب است نه روش تحقیق علوم، وگرنه در علم فقه (اصول فقه) نیز به روایت نیاز هست، چه روش تحقیق علم فقه ترکیبی است از روش روایی علوم نقلی و روش نظری علوم عقلی.

استه شروع.
در اواخر قرن اول بسبب وفات صحابه و جعل در روایت حدیث، نیاز افتاد که حدیث را در دفترها و "دیوان‌هایی" گردآورند. و این دوره "تدوین" است که از زمان ملاقت عصر بن عبدالعزیز (۹۹-۱۰۱) آغاز شد و تا دهه‌های اول قرن دوم ادامه یافت. در این دوره اهتمام در گردآوردن حدیث بود و ثبت و تدوین آنها در دفترها بی‌نقد و بررسی، تا آنکه از فتنای مضمون‌ماند. ابن شهاب زهری (۵۱-۱۲۴) در این دوره بیش از همه در تدوین علوم دین و جمع‌آوری حدیث سعی داشت و گفته‌اند که او نخستین کسی است که به تدوین حدیث پرداخت.^۶ از معاصران ابن شهاب، یکی مکهول (متوفی ۱۱۵) است که احادیثی را در مجموعه‌ای بنام کتاب السنن گردآورد... تا اواخر قرن دوم، علوم شرعی اسلامی نه تدوین شده بود و نه تجزیه. دانشهای مستقلی چون فقه و تفسیر و قرآنت و... وجود نداشت. عالمان دین در حلقه‌های درس، بروایت مطالبی نقل می‌کردند، از حفظ یا از روی صحیفه‌هایی. و آن مطالب هم در همه رشته‌های معارف دینی بود از حدیث و تفسیر و فقه تا سیره و اخبار و معازیر و فتوح. و اما آن روایت هشام بن عروه بن زبیر که گفته‌است: "یادم در یوم المحره (سال ۶۳) کتب فقه‌اش را بسوزانید" مورد تأمل است، از آنکه در آن هنگام نه هنوز علوم شرعی مدوّن شده بود و نه رشته‌های مختلف آن (چون فقه و تفسیر...) مجزا و مستقل شده بود.
در اواخر نیمه اول قرن دوم، مقارن با تأسیس خلافت عباسی (سال ۱۳۲) دوره "تصنیف" علوم شرعی (و دیگر علوم نقلی) آغاز شد. تحولات اجتماعی، آزادیهای نسبی، تشویق خلفا و وزراء و رواج ترجمه‌های سربانی و یونانی و فارسی و هندی، شیوع مباحثات فکری و عقلی و... در پیشرفت علوم عموماً مؤثر افتاد، و در قرن اول عباسی (۱۳۲-۲۳۲) تقریباً همه علوم نقلی - از شرعی و ادبی - پایه گرفت. شعبه‌های مختلف علوم هریک مستقل و مجزا شد. و در هر علمی جداگانه کتابها و رساله‌ها نوشته شد. کیفیت نوشتن نیز دیگر شد، راه و رسم یافت و موضوعات و محتویات کتاب "تصنیف" (طبقه‌بندی) و تزیین شد، و توالی و ترتیب منطقی پیدا کرد.^۷

۷. نک: سرگین، ۲۳۸/۱.
۸. این نکته البته در باب علوم شرعی اسلامی و ادب و شعر و لغت و تاریخ (علوم نقلی) است، وگرنه علوم (ادامه باتویس در صفحه بعد)

تفصیل بوده است که طلاب علم بر راحتی بیرون رفتن با حداقل بسیار د و رؤوس مطالب را در نظر دارد. ولی سپس به راه ارتباط افتاد و هر مدتی صورت و با لفظ و معنی بازی کرد و بیشترین معانی و مفاهیم را در کمترین الفاظ گنجانیدند، چنانکه از بلاغت دور افتاد. و فهم آن محضرات ممتاز دشوار بود و بی کمک شرح برای طالب علم محال^۸ هدف متون درسی منظوم هم، همانند محضرات، تسهیل حفظ بود و به خاطر سوزن و یاد آوردن مطالب علمی، و از این منظومه‌ها یا "آرزوه" ها (از آنکه در بحر رجز سروده می شد) در همه شعب علم هست، این منظومه‌ها نیز نیازمند شرح و تاملین بود، زیرا که ناظم مطلق علمی را در قالب نظم، به تیر و روزن و قافیه می بستند، و بناچار مفسود و راگه نارسا می گشت و گاه سر بسته و موجز.

شرح و توضیح هم چنان نبود که همه گاه روشن و راهسما باشد. گاه عالمان دشوار نویسی مشکل را در چندان می کردند و شرح و حاشیه آنان نیاز به شرحی و تفسیری دیگری داشتند. گذاشته ازین، غور و سی و مورسکافی در اجزا و فروع هر علمی موجب می شد که دانشمندان در هر پاره از سخن مؤلفان به بحث و گفتگو پردازند و بر شرحها حاشیه‌ها و بر حاشیه‌ها تعلیقه‌ها افزایند. و در میراث فرهنگی ما این گونه کتابها که شرح بر شرح یا حاشیه بر شرح و یا حاشیه بر شرح التشریح اندک نیستند. تلمیحات و اختصار متون و دیگر بار شرح و تحشیه آنها توسط دیگران، و نیز بنظم کشیدن متون و سپس شرح و حاشیه نوشتن به آن منظومه‌ها هم از امور رایج بوده است. گاه شده از اینها مستدرک نوشتن و مناقشه و نقد ورد و جواب... نیز از کارهای بوده که در بیرون یک متن انجام می شد.^۹

۸ این جلد در فصلی جزئی اشکال آموزشی کتب منظم و موجز را تشریح کرده است. انجمن علمی، ۱۳۸۳، ص ۲۲۳

۹ در اینجا مناسب می‌باشد که یکی از نمونه‌ها اشاره کنیم.

کتاب الفیضیه نوشته ابن‌محمد خوافی (۳۵۱-۳۵۵) مرقد شامی است که تاریخ، ج ۱، ص ۱۰۱-۱۰۲ است. در آن نوشته شده است از جمله آن شرحها شرح عبدالکریم بن محمد زامی (۵۵۷-۴۶۳) است. این شرح را بعضی المصنفین برای (۵۹۶) استشاره تلمیحات کرده است. علامه رفیعه القاسمی و عدیه المصنفین از او جمعیت بود. طبعی مخالفت است و از طرف طلب تاگون جزء تیره تیره و در ابتدا و سرچشمه حاشیه‌ها بر آن دیده‌اند و تحقیقاتی در حوال آن کرده‌اند و طبعیاً از آن ساخته‌اند. ابن‌شیرین (۶۵۱، ۶۶۹) استشاری از آن کرده است. پیام الروضی و ابن الروضی با این سخن مستثنی (۷۷۶، ۷۸۲) یکی از مفسرین است. (ادامه پایانی بر صفحه بعد)

یافت.

- قرن سوم و چهارم عصر تعلیمی بیشتر علوم اسلامی است. در این دوره کتب اساسی حدیث تألیف شده، مذهبهای فقهی پایه گرفت و مکتوبهای عقیدتی تشکیل یافت. تأسیس مدرسه هم در اواخر این دوره، در تکامل علوم شرعی مؤثر بود. پیش از این مجالس درسی همه در مسجد تشکیل می شد در حلقه‌های مختلف. و طالبان در بیرون هر استادی حلقه می زدند. و همه علوم بدین گونه در مسجد تحصیل می شد از فقه و حدیث و تفسیر تا حکمت و تاریخ و نحو و لغت و نقد شعر. ظاهراً قدیم ترین مدرسه‌ها در بغداد و بیتان شده است. در اوایل قرن پنجم بدستور نظام الممالک (۳۸۸-۳۸۵) وزیر سلاجقه در شهرهای مهم (بغداد، بلخ، حران، اصفهان، بصره، مرو، آمل و مرسل) مدارس نظامیه تأسیس شد. سهم این مدارس (و نیز کتابخانه‌هایی که در بیشتر شهرهای مهم در کنار مساجد و مدارس ایجاد شده بود) در رشد و ترویج علوم بسیار است.

چون در هر شعبه‌ای از علوم شرعی تألیفات بسیار شد و هر علمی صورت ترویج و تدوین یافت، تألیفاتی ظاهر شد پیرامون او و مانند و شبیه از برای تدوین. طالبان عالمان بدان کتب اساسی روی آوردند و مدرسان به تدریس آنها پرداختند.

- از اواخر قرن چهارم، بعضی مؤلفان گرایش یافتند به موجز نویسی و آن متون‌های موجز که بسیاری از آنها بقصد تلمیحات تألیف شده بود. گاه نیاز به توضیح و شرح داشت. و از اینجاست که برخی از عالمان به نوشتن حاشیه و شرح بر متون گذشته‌گان (خصوصاً متون درسی) پرداختند. علاوه بر این، بعضی از متون نیز بسبب وجود ابهاماتی، نیاز به توضیح داشتند، و بر این متون‌ها (واقعه‌هایی از آنها) نیز لازم بود تا حاشیه و تعلیق با شرحی نوشته شود.

علوم اسلامی تا قرن هفتم به اوج گداز رسیده بود و در هر علمی صدها صدها کتاب و رساله نوشته شده بود. و از این پس تألیفات بیشتر یا در بحث و تلمیحات مسائل فقهی و غایب است و یا شرح و تحشیه متون گذشته‌گان و یا تلمیحات و تفسیر آنها و یا نوشتن متونهای دیگر براف تدریس. پس از این، خصوصاً از قرن نهم تا عصر جدید، علمای اسلام بیشتر در بند شرح و تحشیه بودند. کسانی هم که متون تدریسی و تعلیمی می نوشتند، در موجز نویسی صافه می کردند، این موجز نویسی در آغاز و اساسی به آن

گاه برخی باعتباراتی و اغراضی فقط قسمتی یا باب و فصلی از یک اثر را بر می‌گزینند و شرح می‌کردند. چون شرح باب الحادی عشر که اصل آن باین است از کتاب منهاج الصالح فی مختصر المصباح علامه حلی.

شرح و حواشی گاه بدست خود مؤلفان متن نوشته می‌شد مانند الهدایه مرتبانی که شرح بدایه المبتدی اوست، و نزهة النظر این حجر عسقلانی که شرحی است بر نسخه الفکر فی مصطلح الاثر و شرح مجمع البحرین (در فقه شافعی) که متن و شرح هر دو از ابن سعادت است.

تخلیلی تمامی متن شرحها از نظر صورتی چنانست که شارح بارهائی از "متن" را ذکر کرده است و سپس شرح خود را در پی آن آورده است. ولی بعضی شارحان، خصوصاً در قرن ۱۵ تا ۱۸ که عصر شرح و تفسیر است، نوعی نموده‌اند بدین گونه که جملات "متن" را با "شرح" بهم در آمیخته‌اند و عبارات خود (شرح) را بگونه‌ای ادا کرده‌اند تا با مسأله عبارت "متن" هماهنگ آید، معمولاً نامشان و کاتبان عبارات متن را با کشیدن خطی زیر (باروری) کلمات مشخص می‌کردند و یا آنها را به رنگی دیگر (شنگرف) می‌نوشتند. این گونه شرح را "شرح مزجی" نامند و شرح نوع نخستین را که معمولاً تر بوده است "شرح حال افزای" زیرا که عبارت متن یا قائل شروع می‌شود و عبارت شارح با "قول" این دو گونه شرح معمولاً شرح و توضیح تمامت متن است. نوعی دیگر از شرح هست که "شرح بقره" (با شرح بالقول) نامیده می‌شود که فقط شرح مباحثی از متن است و عموماً عبارات متن با لفظ "قره" آغاز می‌شود و در پی آن توضیحات شارح می‌آید.

متون و تصویص (نه شرح و حواشی) را باعتبار ایجاز و اطناب و قصر و طول، به سه گونه تقسیم کرده‌اند: کتب وجیز (با مختصرات)، و سبیط (متوسطات) و بسیط (مبسطات) اکثاری و طائش کوری زیاده معمولاً بهنگام ذکر متون اصلی هر علم بدین تقسیم نظر دارند.

(۱) امام باقر (او صدقه علی)

کروه است و خود شرحی بر آن نوشته است. از سوی دیگر جلال‌الدین سیوطی (۱۴۹-۱۵۰۱) بر وجه الطائین را نظم کشیده است. پیام الخلاصه و خود شرحی هم بر آن منظره نوشته است نام واقع العنصره، بحال الدین السوری (متوفی ۷۷۲) ریاس بر وجه الطائین تألیف کرده است نام مهمات که این کتاب مهمات یا امین التکمیل (متوفی ۷۸۱) خلاصه کرده است و رسالہ الدین عرفانی استاد ۱۱۶۶ هجری است.

ب) طبقه بندی علوم و علوم شرعی

الف: طبقه بندی علوم در تمدن اسلامی

طبقه بندی علوم که نخست فلاسفه یونان بدان پرداخته بودند، در تمدن اسلامی نیز مورد توجه حکما قرار گرفت، و علم طبقه بندی علوم، که طائش کوری زیاده آن را با نام "علم تقاسیم العلوم" یکی از علوم سبکدانه می‌شمرد، یکی از فروع فلسفه شد. و فلاسفه اسلام گذشته از تحقیقاتشان در کتب مبسطه، رساله‌های مفردی نیز در این علم نوشته‌اند که ظاهراً قدیم‌ترین اثر بجامانده درباره طبقه بندی دانش‌ها کتاب الحادود حایز بن حیان (متوفی ۲۰۰) حکیم شیمی دان است. و پس از آن رساله‌هایی است چون کتاب فی اقسام العلوم الاثنی، کتاب فی مایه العلم و اصفاه از الکبندی، احصاء العلوم فارابی و رساله فی اقسام العلوم العقلیه ابن سینا. این آثار که بیشتر ناظر به تفهیم علوم عقلی است، چنانکه نالیو هم متذکر شده است، بی‌شک از طبقه بندی ارسطو متأثر بوده است. ارسطو باعتبار تعلق وجود خارجی و وجود ذهنی به ماده و حرکت، علوم (حکمت نظری) را به سه قسم طبیعیات، ریاضیات و الهیات تقسیم کرده است، که در عین این تقسیم را اغلب حکمای اسلام از جمله ابن سینا پذیرفته‌اند.

این گونه کتب اساساً برای طبقه بندی علوم عقلی بوده است، و اگر به عاوم نقلی (شرعی و ادبی) هم اشاره‌ای شده است. گذرا و مجمل است، چنانکه مثلاً فارابی در احصاء العلوم در پایان کتابش ذکر موجز از فقه و کلام می‌کند، و ابن سینا هم در اقسام العلوم فقط بهنگام ذکر "سیاست" اشاره می‌کند که سیاست مدن را متعلق به پادشاهی

۱ منابع السعاده ج ۱ ص ۳۱۴

۲ منبع البحث الفلسفی عبدالعزیز سلطان محمد موسی سیرت، ۱۸۷۱ ص ۱۸۰، ۱۸۱.

۳ ابن‌الدین ص ۲۱۶

۴ علم الفلک تاریخ عبدالعزیز ص ۱۹۱ ص ۲۹

۵ احصاء العلوم - حدیث حسن خدیجه ص ۱۲۱ ص ۱۱۶

علوم و انواع طبقه‌بندی آنها بحث کرده‌اند. از خلال این کتب می‌توان مکاتبی مختلف علمای اسلامی را در طبقه‌بندی علوم و معارف بررسی کرد.

از بررسی روش طبقه‌بندیهای اسلامی، می‌توان چند قاعده و ضابطه استخراج کرد که ملاکی تقسیم‌بندیهای علوم بوده است. از آن جمله است:

۱. صوم و خصوص: یعنی از موضوعات عام به خاص رفتن و اشتقاق موضوعات اخص از اعم. این قاعده را طابش‌کویری زاده در تعریف علم طبقه‌بندی (علم تقاسم العلوم) ذکر کرده است، می‌گوید: «هو علم باحث عن التدرج من اعم الموضوعات الی اخصها ليحصل بذلك موضوع العلوم المتدرجة تحت ذلك الاعم»^{۱۱} و بدینال این کلام می‌گوید: «تیز ممکن است که از موضوعات اخص به اعم رفت، ولیکن طریق اول آسانتر است».

۲. این قاعده «صوم و خصوص»^{۱۲} که برخی از آن به «اصل و فرع» تعبیر کرده‌اند، مهم‌ترین و اساسی‌ترین قواعد در تنظیم طبقه‌بندیهاست. امروز نیز در طبقه‌بندیها (چه نظری و چه عملی) بکار می‌رود.

۳. توقف (یا انباطه)^{۱۳}: تعلیم و تعلم بعض علوم موقوف است بر آگاهی بر دانشهای دیگر، مانند توقف علم بلاغت بر صرف و نحو، و علم طب بر علم هجریج، و علم فقه بر علم اصول. این قاعده که در نظام تعلیمات مدارس اسلامی رعایت می‌شده است، در طبقه‌بندیها نیز اثر گذاشته است و اغلب این قاعده را در نظر داشته‌اند.

۴. اشرافیت: یعنی ترتیب علوم بر حسب اشرافیت و افضلیت. این ضابطه البته بجای عقیدتی دارد، و چون «اشرافیت» امری نسبی و اضافی است و بحسب مثل و اوزان و القابم تفاوت می‌کند، نمی‌تواند چندان پایه علمی داشته‌باشد. مع هذا این قاعده در اکثر طبقه‌بندیهای قدما ملحوظ شده است.

و گفته‌اند^{۱۴} که اشرافیت یک علم و فن به سه وجه حاصل می‌آید: یکی بسبب شرف موضوع آن علم، چنانکه تفسیر اشراف است از حدیث، چه موضوع آن کلام خداست و

۱۱. مفتاح السعاده، ج ۱، ص ۳۳۴.

۱۲. انصاف الاربیه، ص ۱۰۸.

۱۳. انباطه یعنی توقف و تعلق از اصطلاحات حقوقی است چنانکه مثلا مسکمی چنان موقوف بر دعای حق

حقوقی باشد.

۱۴. همانجا، ج ۱، ص ۱۳.

است یا به ثروت و شهرت^{۱۵} لذا برای آنکه روش علمای اسلامی را در تقسیم‌بندی همه علوم عموماً و علوم نقلی خصوصاً بدانیم باید به فاخذ دیگر رجوع کنیم.

- می‌دانیم که از قرن چهارم بدینال تفسیح معارف و علوم و تألیف کتب و رساله در شعب مختلف دانش، نوشتن فهرست کتابها و دانشها و دایره‌المعارفها و فرهنگ مصطلحات رسم شده که برخی فقط خاص چند شعبه از علوم بود و بعضی شامل همه علوم و فوئری که در جهان اسلام رایج بود از علوم فلسفی و شرعی و ادبی تا علوم فزیه. و این سمت دایره‌المعارف نویسی و تألیف مصطلحات و فهرستها همچنان پرمایند و در طی قرنهای صدها صد اثر ارزنده بدست دانشمندان مسلمان تألیف شده که از آن جمله شایسته ذکر است: الفهرست ابن‌الدینیم (متوفی ۱۳۷۷)، رسائل اخوان الصفا، مفتاح العلوم خوارزمی (متوفی ۳۸۷)، طبقات العلوم ايجوردی (متوفی ۵۰۸)، جامع‌العلوم خوارزمی (متوفی ۶۰۶)، موضوعات‌العلوم قاضی بیهاری (متوفی ۴۸۵)، درالمنهج فطیب‌الدین شیرازی (۶۳۴-۷۱۰)، بهیه‌الارباب فزیری (متوفی ۷۳۳)، ارشاد‌اللفاح شمس‌الدین افغانی (متوفی ۷۴۹)، نقاش‌الغنیة شمس‌الدین آملی (قرن ۸)، النقایة (و انصاف‌الدرايه) جلال‌الدین سوطی، (متوفی ۹۱۱)، التوضیح العلوم جلال‌الدین درانی (متوفی ۹۳۰)، مفتاح السعاده طابش‌کویری زاده (۹۶۸-۹۰۱)، کشف‌الظنون حاجی خلیفه (۱۰۱۷-۱۰۶۷) و کشف اصطلاحات الفنون تهبانوی (متوفی ۹۱۵۸).
- شیوة تألیف و ترتیب این کتابها (دایره‌المعارف، موضوعات‌العلوم، مصطلحات‌العلوم و فهرست کتب) مختلف است: پاره‌ای ترتیب قاموسی دارد یعنی مصطلحات علوم با نام کتابها به ترتیب الفبایی در می‌ی یکدیگر آمده است (چون کشف‌الظنون و کشف اصطلاحات الفنون...)، پاره‌ای دیگر ترتیب طبقه‌بندی (Classified) دارد، یعنی مؤلف علوم و معارف را تقسیم‌بندی کرده و مطالب را طبق نظام طبقه‌بندی خود آورده است (مانند انصاف‌العلوم، الفهرست ابن‌الدینیم و مفتاح السعاده...)، این نوع اخیر از دیدگاه علم طبقه‌بندی بسیار مهم است، چه گفته‌اند از بعضی کتب فلسفی که در باب

در رساله فی‌الاسماء العلوم المقلبه، ص ۱۳۰: «هو: ۱۳۰هـ».

۱۵. از آنجاییکه علمای «فهرست‌المعارف» بر آنند که ما از باب تجوز و تشبیه است، و گروه بسیاری از کتب

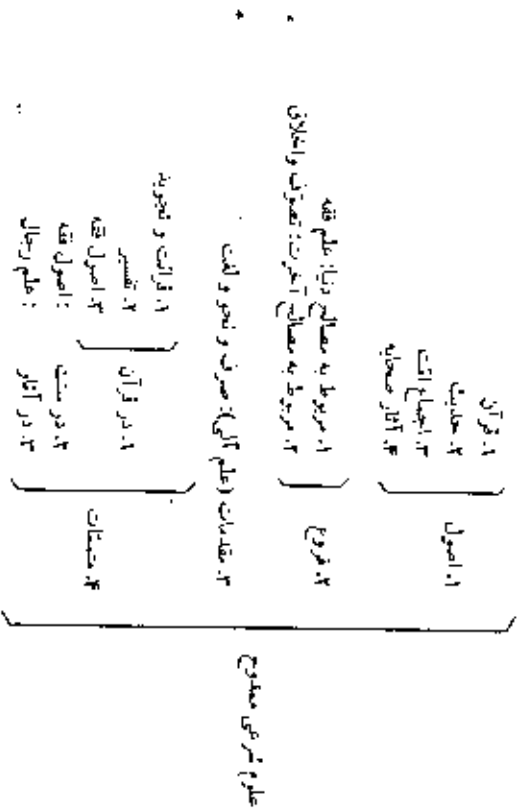
موضوعات‌العلوم که امروزه باب‌المعارف می‌نامندشان تا امروزه فقه و مصطلح معرسم

دایره‌المعارف معانی نیست.

غورزسی در علوم می‌گه فرض کفایه است دانسته‌اند^{۲۷}.

دسته دوم (فروض کفایه) را که شامل اکثر علوم است، سیرطی به دو نوع تقسیم کرده است: آنچه وجوب کفایه آنها بالذات است چون تفسیر و حدیث و فقه و آنچه وجوبش بالواسطه است؛ یعنی بسبب توقف علم واقعی بر آن، چون اصول و نحو^{۲۸}.

امام غزالی علوم فرض کفایه را به دو دسته مذکور (چون علم کلام) و ممدوح و ممدوح را به اصول، فروع، مقلدات و مستحبات تقسیم کرده است این چنین^{۲۹}:

امام غزالی در جایی دیگر^{۳۰}، بر همان مبنا عقیده عرفانی خود، علوم شرعی و مقلدات آنها را به دو دسته علوم "فقر و صلف" و "علوم لایب" تقسیم کرده است. علوم فقری که عبارتست از مباحث لغوی و ظاهری قرآن و حدیث، شامل علم اللغه، علم نحو، علم فرائض، علم منافع الحروف و علم تفسیر ظاهری است. و علوم لایب به دو طبقه سفلی و علیا تقسیم است: طبقه سفلی علم قصص التواریخ است و علم کلام و فقه و طبقه علیا

^{۲۷} السجیوم شرح المسهبات: اثر کریم‌الحسن الدین بن شرف الترویج، القاهرة، ۱۳۳۴ق، ج ۱، ص ۱۲۷

^{۲۸} جامع الاصول فی اعانهیت الرسوله، ابن الاثیر، بیروت، ۱۹۶۸، ج ۱، ص ۲۶

^{۲۹} اعلام النبویه، ص ۳۰

^{۳۰} احیاء العلوم، ج ۱، ص ۱۲-۱۵، فن: فائده العلوم، ص ۱۳۲-۱۳۳، ص ۲۵-۳۶

^{۳۱} جوهر التواریخ، ص ۱۹۳-۱۹۴، ص ۱۸-۳۵

به مانند اصول دین (علم کلام).

۲. آنچه اجابت او جز به نقل توان کرد که "فروع دین است و اینها در دو دسته‌اند: الف. علومی که "تقصود آند و اصلی که به چهار قسم است: علم کتاب (تفسیر)، علم اجزاء (حدیث)، علم اصول فقه و علم فقه.

ب. علومی که "تبع آند و اینها بر دو نوع‌اند: یا آلات (علوم آلی) اند همچون علوم ادبی، و یا محکمات و محکمات اند مانند فقه علوم شرعی و تصوف. و اصلی در کتاب خود علوم شرعی را بهترین اعتبار تحت نه عنوان بدین ترتیب شرح داده است: علم کلام، علم تفسیر، علم حدیث، علم اصول فقه، علم فقه، علم خلاصاً علم شریعت و سحلات، علم فرائض و علم دعوات. و پس از این علوم به گانه علم تصوف را آورده است که آنرا هم به انواعی تقسیم کرده است.

عده‌ای دیگر علوم شرعی را با مقیاس شرعی "فروض عین و فرض کفایه" تقسیم کرده‌اند. ظاهراً آنچه مؤلفان اسلامی را به چنین تقسیمی واداشته است آن حدیث معروف است که "طلب العلم فریضه علی کل مسلم" که این بحث را برانگیخته است که چه علمی طلبش بر مسلمان فرض است؟ همه علوم یا فقط علوم شرعی؟ و از میان علوم شرعی کدامین آنها؟ این مباحث و تقسیمات محدود به حوزه فقه و کلام و تصوف نیست، بلکه به بعضی کتابهای موضوعات العلوم و دایره‌المعارفها (مانند اسماء اللوریه سیرطی) نیز راه یافته است و مبنا تقسیم‌بندی علوم شده است. لذا ما تفصیل و توضیح آنرا لازم می‌دانیم.

علوم شرعی را به دو دسته تقسیم کرده‌اند: نخست آنچه فرض عین (واجب عینی) است و بحکم حدیث پیامبر دانستش بر هر مسلمانی بایسته است، و آن اصول عقاید و اعمال است و یا آنچه‌ای که سیرطی گفته است "اصول دین" (عقاید) و "تصرف" ^{۳۲} دسته دوم علوم است که علم بدانها فرض کفایه (واجب کفایه) است، یعنی تحصیلتش بر همگان واجب نیست. که چون برخی بدان بردازند بسنده باشند، مانند علوم فقه و تفسیر و اصول و حدیث... (و بعضی علوم غیر شرعی چون طب و ریاضیات...). برخی قسم سوم نیز بعنوان "نقل" برای علوم شرعی قابل شده‌اند و آن را عبارات از تبخیر و

^{۳۲} اسماء اللوریه، ص ۳۰

علم تصوف و طریق سلوک است.

بهرگونه آنچه برای ما مهم است و در کار ما مفید، کیفیت تربیت و نحوه ترویج علوم مختلف شرعی است. برای آنکه مقایسه و استنتاج آسانتر گردد، در جدول زیر ترتیب علوم شرعی را طبق طبقه‌بندیهای قدما (چه آنان که علوم شرعی را دسته‌بندی کرده‌اند و چه کسانی که بدون تقسیم‌بندی به اعتباراتی آن علوم را در پی هم قرار داده‌اند) می‌نمایانیم.

بلاشک این طبقه‌بندیها فقط به غرض تقسیم‌بندی علوم و معارف بوده است نه از برای طبقه‌بندی کتابخانه‌ها. ولی ما برای بنیان نظام طبقه‌بندی کتابخانه‌یی به آنها محتاجیم. حقیقت آنست که طبقه‌بندی کتابخانه‌یی از طبقه‌بندی علوم نمی‌تواند جدا باشد. و آن جدایی و فاصله‌ای را که برخی قایل شده‌اند، از طریق اعتدال دور می‌نماید. مگر نه آنست که بیشتر طبقه‌بندیهای کتابخانه‌یی از طبقه‌بندیهای علوم مابیه گرفته است؟

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
			میرزایا	مواظف، رعد و جنوب	قه	حدیث	تفسیر و تاول	قرآن	اسرارالمتن
					فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	کلام و عقاید	فلسفه الهی و شرعی
						فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	این حصرالشیخ
		حدیث	اصول فقه	اصول دین	دریافته الحدیث	تفسیر	روایه الحدیث	قرآنت	اکتفا
	جه			عه	اصول فقه	حدیث	تفسیر	کلام و عقاید	شمس‌الدین
	دعوات		حلال	تصرف	کلام و عقاید	فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	این جدول
		تصرف	فقه و اصول	کلام و عقاید	دریافته الحدیث	تفسیر	روایه الحدیث	قرآنت	عاشق کورنی زاده
				تصرف	فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	عقاید و اصول دین	میرزا
					کلام	فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	حاجی حلیه
				تصرف	فقه و اصول	حدیث	علوم قرآنی	کلام و عقاید	تیموری
	تصرف	قرآنت	فرائض	قه	اصول الحدیث	حدیث	تفسیر	کلام	تومانی

علم فقه بر علم کلام - علم فقه و اصول فقه را پیش از کلام آوردیم و در بحث فقه و اصول، اصول فقه را بر فقه مقدم داشتیم که قدمی است منطقی و قدمی نیز اجتماعاً چنین کرده‌اند.

پس ترتیب چهار رکن اساسی علم شریعی بدین گونه است: «علوم قرآنی، علوم حدیث، اصول فقه و فقه کلام و عقاید، غیر از این چهار مسأله دیگری در حوزه شریعت اسلامی هست و کتابهای بسیار در آن ابواب نوشته شده است، که باید رتبه و مقام هر یک را مشخص کرد این مسأله که برخی قدیمی است و بعضی تازه و مستحدث عبارتست از: مسأله و آراء جدید در اسلام، فرق اسلامی، اخلاق اسلامی، آداب و رسوم مسلمانه، تاریخ و تراجم و سیره تصوف و عرفان.

۱. مسأله و آراء و نظریات جدید اسلامی و تطبیق اسلام با مسأله روز از مباحثی است که از اواخر قرن ۱۹ با جنبش بیداری در شرق آغاز شده است. در این هفتاد هشتاد ساله رساله‌ها و کتابهای بسیار در این مقولات بدست اصلاح‌طلبان نوشته شده است. این مسأله با هیچ یک از علوم کلاسیک شرعی پیوندی آنچنان ندارد که بتواند جزئی از آنها محسوب شود. و بهین سبب دکتر عبدالقادر ابوالکر در طبقه‌بندی خود این مباحث را در پایان همه علوم شرعی و پس از تصوف قرار داده است باعتبار اینکه این آثار به هیچ یک از علوم دیگر مانده نیست. ولی بنظر ما یک صفت مشترک در همه آنها هست و آن غرضی و غایت این گونه آثار است که عبارتست از تحکیم و تثبیت عقاید اسلامی به باری دادها و محارف روز و تقریب آنها به افهال.

بمحکم همین خصیصه است که ما تصور می‌کنیم مستقیم‌ترین جای از برهه این گونه آثار، پس از علم کلام است، زیرا که این آثار جدید همه برای ایجاد اعتقاد و با اوقات و تعزیت عقاید است، چنانکه علم کلام، و در حقیقت بسیاری از این مباحث را می‌توان کلام جدید اسلامی شمرد. و بدین سبب ما این مباحث جدید را در دنبال باب کلام و عقاید قرار دادیم در فصلی جداگانه.

۲. فرق اسلامی. علم به فرق اسلامی یعنی بحث دربارهٔ عقالات و آراء اصحاب، مذاهب و فرق اسلامی دانشی نوشته است. این دانش - که کتب و رسالات بسیاری از آن را در دست داریم - در قدیم جزء فروع علم کلام بشمار می‌رفته است. مباحث آن هم پیشترت پیوند را با علم کلام دارد. بهین لحاظ ما آن را پس از علم کلام آوردیم.

ح: طبقه‌بندی ما

- چنانکه در طبقه‌بندیهای مختلف دیده می‌شود نخستین دانشی را برخی کلام و عقاید شمرده‌اند و بعضی علوم قرآنی. دلیل کسانی که علوم قرآنی را نخست آورده‌اند این است که قرآن نخستین مرجع اصنام و افکار اسلامی است و پایه اصلی بسیاری علوم ولی آنان که کلام و عقاید را مقدم دانسته‌اند دلیلشان آنست که "عقاید" و "اصول دین" پایه است، و فروع و اعمال دنباله آن و موقوف بر آن. این دلیل وقتی موجه است که غرضی ما از عقاید فقط مسأله بسط سازه و حتی غیر مدون باشد نه علم کلام، و البته کسانی هم که "عقاید" را مقدم دانسته‌اند غرضشان همان بوده است چنانکه سبوطی بدین رکنه اشاره می‌کند و می‌گوید که مقصودش از اصول دین بعنوان نخستین دانش از علوم شرعی، علم کلام که ادله عقلمیه و اقوال فلاسفه را در آن می‌آورد نیست.^{۲۱}

بدین ملاحظاتی، ما در طبقه‌بندی خود قرآن و علوم قرآنی را مقدم داشتیم هم به جهت آنکه قرآن نخستین مرجع تکرری اسلامی است و پایه بسیاری علوم دیگر، و هم بسبب آنکه قرآن و علوم قرآنی از نظر تاریخی بر دانشهای دیگر مقدم بوده است. در طبقه‌بندیهای جدید نیز همه جا علوم قرآنی نخست ذکر شده است.

در ضمن دانشی از علوم شرعی، حدیث است. همه مؤلفان اتفاق علوم حدیث را پس از علوم قرآن ذکر کرده‌اند و درین تقریباً خلاصی نیست، از آنکه حدیث پس از قرآن مهم‌ترین مرجع احکام شرعی و اصول عقاید است، و از جهت تاریخ علم هم پس از قرآن و پیش از دانشهای دیگر تدوین شده است.

طایف کبری زاده چون علوم شرعی را به دو دسته "منهقات نقل" و "منهقات به فهم مقبول" تقسیم کرده است، تاچار در میان دو بخش مهم علم حدیث، یعنی روایت حدیث و درایت حدیث، جدایی انداخته است. این تقسیم‌بندی اگر هم از نظر تمطیل و تقسیم طایف کبری زاده درست باشد ولی وجهی مستحسن نیست، خاصه برای طبقه‌بندی کتابخانه‌یی که باید اجراء هر عملی در کنار هم قرار گیرد.

پس از قرآن و حدیث با نور علم مهم مواجهایم یکی فقه و اصول و دیگر کلام. برخی از قدمای کلام را پیش از فقه و اصول آورده‌اند ولی ما باعتبار تاریخی - یعنی تقدم زمانی

۳. اخلاق اسلامی. در آثار اسلامی دوگانه کتاب اخلاق داریم. یکی آنهایی است که فلاسفه نوشته‌اند از نظر حکمت (حکمت عملی) و دیگر آنهایی است که علما شرع نوشته‌اند از نظر شریعت بر پایه قرآن و سنت رسول و آثار صحابه و سیر اولیاء. این نوع دومین از اخلاق جزء علوم شرعی اسلامی محسوب است و آثار این رشته باید در کنار کتب دینی قرار گیرد.

در تقسیم‌بندیهای قدما از علوم شرعی اساساً از این هلم و آثار مربوط بدان نامی نبرده‌اند. و پاره‌ای دیگر آنرا در کنار تصوف آورده‌اند و حتی آن را با تصوف یکی دانسته‌اند.^{۳۱} عبدالوهاب ابوالثور نیز بتبع پیشینیان در طبقه‌بندی خود برای اخلاق اسلامی جایی خاص معین نکرده است.

شک نیست که بسیاری از کتب تصوف و سلوک صیغه اخلاقی دارد و مباحث مختلف اخلاق، از تزکیه و تهذیب نفس تا روابط اجتماعی، را در آنها می‌توان یافت، که نمونه‌ی اعلامی آن احواء الملوام امام غزالی است. ولی جزء این آثار صوفیانه، کثیری دیگر نیز هست که بدست مشرکان نوشته شده است و نمی‌توان آنها را جز آثار صوفیانه شمرد، خصوصاً که در نظر مشرکان بعضی مذاهب تصوف نوعی بدعت و ضلالت بوده است.

بنابراین در میان علوم شرعی، نیاز به بانی جداگانه داریم مخصوص به اخلاق اسلامی. و ما برای آن بانی علی حده نهادیم پس از فرق اسلامی.

۴. آداب و رسوم مسلمانان. آداب و رسوم مسلمان اگرچه جزء علوم شرعی سنتی محسوب نمی‌شود (جز بعضی فروع آن)، ولی با مسایل دینی مرتبط است و آثار مربوط بدان باید در کنار کتب دینی بیاید. البته مقصود فقط نوشته‌هایی است که رنگ دینی دارد نه قومی و محلی که جزء آثار فرهنگ عامه (فولکلور) محسوب می‌شود. در طبقه‌بندیهای قدما آداب و رسوم جایی ندارد شمس‌الدین آملی در تفاسیر القنون دعوات را (که یکی از آداب و رسوم است) در پایان همه علوم شرعی (ویش از تصوف) قرار داده است. در طبقه‌بندی ابوالثور قسمتهایی از آداب و رسوم در آغاز طبقه‌بندی آمده است و قسمتهایی از آن در فصل فقه. ولی ما برای آداب و رسوم بانی خاص قرار دادیم، پس از اخلاق اسلامی، که آخرین حد علوم شرعی است.

۳۱. علم التلویک و موسر قائلین مالها و ما علیها من الوجدانیات. سعی بلم الاخلاق و علم التصوف ایضاً (تهاتری ج ۱ ص ۳۳)

۵. تاریخ و تراجم و سیر. در اسلام علم تاریخ و تراجم و سیر چون برخی دانشهای دیگر از آشنایی علوم شرعی پرورده شده است. و بحقیقت تاریخ و سیر جزئی از علوم شرعی بوده است؛ سیره رسول و تراجم صحابه و تابعین و تاریخ معنای و فتوح یکی از فروع علم حدیث بشمار می‌رود. و مادام که علم مسیره و تراجم اگرچه در آغاز جزئی از ذکرش در اینجا ضروری است این است که علم مسیره و تراجم اگرچه در آغاز جزئی از علم حدیث بشمار می‌رفت و شوق تألیف آن آثار نیز با کتب حدیث فرقی نداشت، ولی سپس اندک اندک این علم بمانند تاریخ از حدیث فاصله گرفت و آثاری که در فروع اخیر در این ابواب تألیف شده است هیچ پیوستگی یا حدیث ندارد. مدین ملاحظه ما برخلاف روش قدما و برخی معاصرین (چون دکتر ابوالثور) تاریخ اسلام و سیره و تراجم را از حدیث جدا کردیم. و چون در نظام طبقه‌بندی کنگه کتب تاریخ و سرگذشتها در آغاز هر علم آورده می‌شود، درین طبقه‌بندی نیز تاریخ دین اسلام و سیره و طبقات و تراجم در آثار آمده است، بدینک روشی از مسایل کلی و بیش از تراز و علوم شرعی دیگر.

۶. تصوف. آخرین باب این طبقه‌بندی خاص تصوف و عرفان است. و این مناسبترین جاست از برای تصوف و عرفان، که آثارش هم شامل همه فروع علوم شرعی است و هم با آنها تفاوت‌هایی^{۳۲} دارد. چنانکه دیدیم قدما نیز (ابن خلدون، شمس‌الدین آملی، طایفه کوریزی‌زاده و تهاونوی) در طبقه‌بندیهای خود تصوف را آخرین مرحله شمرده‌اند.

علمی دیگر. علوم و فنون دیگری هستند، از شعب علوم غریبه یا فروع علوم عقلی، که به مناسباتی ممکن است کسانی آنها را از علوم دینی بشمار آورند این علوم عبارتست از تعمیر رویا، جلدال و نظیر، رمای، اختراعات، فال، کهنات، و قی، عزائم، استحضار ارواح، دعوة الکواکب ...

گذشته از دلایل اختصاصی (که بدان اشاره خواهیم کرد) این علوم بطور کلی بدین دلیل جزء علوم شرعی بشمار نمی‌آیند که در همه اتم و ملل مشترک‌اند و خاص شریعتی دین شریعتی و قومی دین قومی دیگر نیستند. توضیح اینکه علوم را بابتاب تغییر درازنه و امکانه و ملل و دول به دو قسم حکمی و غیر حکمی تقسیم کرده‌اند و

۳۲. بعضی از مورخین در خصوص بندی عام گفته‌اند که علوم ما سیر می‌تواند با حدیث و با تاریخ سیر شرعی و حکمی و تصوف از یک دسته است (تفاسیر القنون ۱۰۶۱)

۱۴۵

علم احکام نجوم و علم سحر دانسته‌اند و در ذیل علوم طبعمی طبقه‌بندی کرده‌اند در طبقه‌بندیهای جدید این دانشها جزء علوم خفیه و غریبه بشمار می‌رود. لذا جای بر این آنها در میان علوم دینی نیست.

اما "استخاره" که نماز خاصی دارد جزء آداب شرعی است و در کتب فقه و حدیث فعلی محصور است. البته با آن عمل فال گرفتن با قرآن که تیر به "استخاره" شهرت یافته است و اگر فقها آنرا زشت (بعضی حرام و پاره‌ای مکروه) دانسته‌اند، نوق دارد. ولی بهر صورت عمل "استخاره" بهر نوعی که باشد مجاز یا ممنوع، یکی از اعمال مسلمانان است، اگر نه اسلامی. و لذا ما در این طبقه‌بندی برای آن جایی معین کرده‌ایم در فصل آداب و رسوم (۵/۳۷۲BP).

- ۱- طاش‌کوی‌ریزاده بعضی از مباحث علم اعداد و حروف (مانند علم خواتم الحروف، الخواتم الروحانیه، الکعروف بالاحروف و الاسماء، الحروف النیرانیه و النظمانیه، التصرف بالاسم الاعظم، الکتور البسط، معرفه الزایرجه، جفر و جامعه) را از فروع علم تفسیر شمرده است، باعتبار اینکه ممکن است تناسبی داشته باشد با حروف و مفهومه قرآن (فواتح السور)^{۲۱} ولی همه این مباحث از فروع علم حروف و اعداد است که از علوم باستانی است و با شرح اسلام ربطی ندارد، هر چند که برخی از مستشرقان و مصوفان بدین امور مجاشرت - یا تصاب - دانسته‌اند.

اما جفر، جامعه، که آن را "عبارت از علم اجمالی به لوح قضا و قدر" دانسته‌اند و "عبارت معنیات"^{۲۲} نیز از علوم غریبه (خفیه) بشمار است، توضیحاً لازم بذکر است که مقصود از "جفر" و "جامعه" دو کتاب منسوب به امام علی بن ابی طالب، در صورت صحت تصاب، علوم غریبه نیست و آنجا که متأخرین پیدا شده‌اند اجباراً ساکنان و مایکون در آنها نوشته شده بوده است. بلکه آنها، بحکم آنچه از اخبار و نوشته‌های قدما مستفاد می‌شود، دو کتاب (بمعنی عام) بوده است، شامل مباحث الهی و مسائل اسلامی نوشته شده بر پوست (= جفی)^{۲۳}

۲۱- مفاتیح السعاده، ج ۱، ص ۳۶۰-۳۶۸.

۲۲- ایضاً، ج ۲، ص ۳۹۱.

۲۳- ایضاً، ج ۲، ص ۵۹۶- کشف الغیب، ص ۵۱۷/۱.

۲۴- اکو، اعیان الشیعه، ج ۱، ص ۲۸۰-۲۸۸.

۱۲۴

گفته‌اند: آنچه به تغییر زمان و مکان و زمین و دولت تغییر نیابد "علوم حکمی" است و آنچه تغییر یابد "علوم غیر حکمی" است که به دینی و غیر دینی منقسم است^{۲۵} و این علوم تغییر رویا و جدل و فال و ... در همه بلاد و نزد همه ادیان و ملل مشترک است و همانند، لذا آنها را از فروع یکی از علوم طبعمی یا ریاضی یا منطبق شمرده‌اند.

بدین تفصیل:
"تفسیر رویا" (علم المنامات) را بیشتر مؤلفان اسلامی (جز اندکی)^{۲۶} از فروع علوم طبعمی شمرده‌اند^{۲۷} و در طبقه‌بندیهای جدید علوم نیز در جزء علوم مربوط به ریاضی/باستانی/بشمار است.

"جدل" را که از مباحث علم منطبق است، برخی باعتبار آنکه در فقه و اصول آنرا بکار می‌گیرند، از فروع علم اصول فقه هم شمرده‌اند^{۲۸} همچنین علم مناظره و یا آداب البحت) که از علوم آلی است و در همه علوم بکار می‌آید^{۲۹} از فروع اصول فقه شمرده شده است^{۳۰}. ولی ما این دو علم را که پیرندشان به علوم فلسفی باز و بدینی است از علوم شرعی بحساب نیاوردیم، هر چند که مستشرقان نیز آنها را بکار گرفته‌اند. اصولاً مورد استعمال (کار برد) علم دلیلی و ملایکی در طبقه‌بندی علوم نمی‌تواند باشد. و اینکه طاش‌کوی‌ریزاده علوم را بدین اعتبار تقسیم و تفریح کرده است^{۳۱} از صواب دور می‌نماید. ولی ما، چنانکه در بخش فقه شرح خواهیم داد، علم "خلاف" را که در واقع همان علم جدل است که برای مقاصد دینی بکار رفته است، بسبب اختصاصی به شریعت اسلامی، جزء علوم شرعی و از فروع اصول فقه شمرده‌ایم.

علوم دیگری از فال و اختیارات و رمل تا کاهات و عرائم ورتقی و استحضار ارواح و دعوة الکرابک همه از انواع علوم غریبه است. دانشمندان اسلامی این علوم را از فروع

۲۵- کشف الغیب، ص ۱۷/۱.

۲۶- عوالم الاسماء، ابن بطوطه.

۲۷- مفاتیح السعاده، ص ۳۳۵/۱.

۲۸- مفاتیح السعاده، ص ۵۹۶/۲.

۲۹- کشف الغیب، ص ۳۹/۱.

۳۰- مفاتیح السعاده، ص ۵۹۶/۲.

۳۱- چنانکه مثلاً علم شروط و سفولات را باعتبار اینکه از فروع علم ایضا و باعتبار مدلول از فروع علم فقه دانسته است (مفاتیح السعاده، ص ۳۷۲/۱).

تحولات آن علم تقسیم‌بندی شده است، و در ذیل هر دوره‌ای، مشهورترین آثار دارای شرح و حاشیه به عنوان مثال نام برده شده است.

۴. مباحث خاصی هر علمی یکایک برشمرده شده است به ترتیبی که در آن علم مرسوم است. و در این قسمت آثاری طبقه‌بندی می‌شود که در یک موضوع خاص از موضوعات آن علم نوشته شده باشد، صرف نظر از مذهب مؤلف و تاریخ تألیف کتاب.

تقسیمات زبانی - باعتبار اهمیت و کثرت آثار بدان زبانهاست، نخست زبانهای مهم شرقی اسلامی را آورده‌ایم و سپس زبانهای مهم غربی را.

کتابها - کتابهایی که تاکنون درین طبقه‌بندی آمده است آنهاست که دارای شرح و حاشیه‌اند، چون فرض ما از ذکر نام کتابها درین طبقه‌بندی کوتاه کردن شمارهاست نه ذکر متون مهم یک علم. طلباً کتابهای شرح و حاشیه‌دار از متون مهم و اساسی هر علمی‌اند، ولی جز آنها متون مهم دیگری در هر علم هست که ما به ذکر آنها پرداخته‌ایم، چه مقصود ما احصاء و فهرست آثار علوم اسلامی نبوده است.

تاریخ تولد و وفات - چون تاریخ تولد و وفات بسیاری از دانشمندان در منابع مختلف گونه‌گون ضبط شده است، برای اجتناب از ضللت و اختلاف، یک مرجع برگزیدیم. و آن اعلام خیرالدین الزرکلی است، و تاریخها را حصه جایز طبقه‌بندی اعلام آوردیم. الا در مورد بعضی از علمای شیعه که ناشان در اعلام ضبط نشده بود که به منابع دیگر (از جمله ریحان‌الادب) رجوع کردیم.

ستوات - تاریخها همه جا همجری قسری است باینستند، چنانچه حای که تاریخهای همجری شمسی و میلادی یکبار رفته است و بعلامت "ت" (هجرت شمسی) و "م" (میلادی) مشخص شده است.

تقسیمات زمانی - برای آنکه آثار و متون هر علمی بترتیب زمانی در پی یکدیگر آید، آنها را به ادوار و فروعی تقسیم‌بندی کرده‌ایم. این تقسیم بندیها عموماً ناظر بر تطبیقات علوم اسلامی است. در این چهارده فروع بر خلاف دیگر ابرالتیر که یک چهارچوب زمانی کلی ساخته است اثر برای همه علوم اسلامی، ما تقسیم‌بندی زمانی هر علمی را جداگانه آورده‌ایم. بر حسب تحولات آن علم. از آنکه سر همه علوم اسلامی، و در نزد همه فرقه‌ها و مذهبها، یکسان نبوده است. حدیث و کلام و عرفان و فقه و سایر نشانی و

۴۰ ۳۹

پشت و چهار رده ۱۱۳۲ اسلام

است:

مسابل کلی ۱۳-۱

تاریخ و سرگذشتهما ۵۷-۱۲

قرآن و علوم قرآنی ۱۰۵-۵۸

حدیث ۱۴۶-۱۰۶

فقه و اصول ۱۹۹-۱۴۷

کلام و عقاید ۲۳۴-۲۰۰

فروق اسلامی ۲۴۵-۲۳۵

اخلاق اسلامی ۲۵۵-۲۴۶

آداب و رسوم ۲۷۳-۲۵۶

تصرف و عرفان ۲۹۵-۲۷۴

در طبقه‌بندی کتابخانه کنگره، از برای اسلام ۳۰۰ شماره بیش نیست. و ما این ۳۰۰ شماره را بنسب در میان همه علوم شرعی اسلامی و دانشهای وابسته بدان بخش کردیم. و اگر مسائلی فراموش شده باشد و موضوعاتی نوریات شریعت می‌توان آنها را در میانه در افزود از آنکه شماره‌ها با اعداد قابل افزایش و گسترش‌اند. علاوه بر این، پس از هر علمی، یک شماره را در هر دوره فرودهمین از برای احتیاط که مگر در آینده بدان نیازافتد.

تقسیمات داخلی هر علم - بطور کلی مباحث مربوط به هر علم را به چهار بخش تقسیم کرده‌ایم و آنها را در پی هم آورده‌ایم:

۱. کلیات، مانند فهرستها، فهرستها، دایره‌المعارفها، انجمنها و کنگره‌های مربوط بدان علم.

۲. تاریخ آن علم و سرگذشتهماها.

۳. آثار کلی که در آن علم نوشته شده است و شامل همه مباحث است. این آثار نخست بر حسب مذهب و فرقه (در موارد لازم)، و سپس بر حسب قرون باعتبار

۲۲۸

سیرت (ح) علوم شرعی و کتب تراجم و سیر

سرگذشت‌نامه‌ها

پیشرفت تاریخ‌نویسی در اسلام مانند علوم نظمی دیگر انگیزه‌های دینی داشت. اشارات قرآنی به بعضی حوادث مهم و سرگذشت پیامبران، موجب توجه به قصصی است. اسراراییات شد. اهمیت سنت (کردار و گفتار) پیامبر اکرم در تشریح و نظام اجتماعی و شؤون مختلف معاش و معاد باب تخصص در سیره رسول را بگشود. عظمت شأن باران رسول و خلفای راشدین که جایگاه سرمنش اصحاب مسلمین بود تحقیق در احوال صحابه و شرح غزوات و فتوحات را سبب شد. به علاوه که این صحابه خود زاریان اقوال رسول نیز بودند و آگاهی از سرگذشتشان برای محدث ضروری بود. اختلافات مذهبی و فقهی نیز که بیشتر مبنای سیاسی داشت پیروان هر گروه را به تحقیق و غورزوسی دربارهٔ حوادث مهمی که موجب خلاف شده بود را می‌داشت. بعضی عوامل غیردینی را نیز نباید از نظر دور داشت چون ادامهٔ بعضی سننهای عربی (مانند زیارت ایام العربی) و حفظ و نقل اسباب، مفاصل دنیوی (چون کیفیت فتح بلاد که در بعضی خراج و جزیه مؤثر بود)، رقابت‌های عشیره‌یی و منافعه‌های قبیلایی، خلافتیای ملی (چون عرب و موالی و شعیبیه) و مخالفت فرقه‌ها و ترجمه کتب (خصوصاً کتب تاریخ ایران).

آنچه در اینجا مورد نظر ماست نظیر کتب "سیره" و تراجم و طبقات است که در واقع پایه اصلی تاریخ اسلام و غرض اولی مورخان بوده است. "سیره" تاریخ حیات پیامبر، جزئی از حدیث بود که مابعد اکثر علوم شرعی است. و محدثان روایات مربوط به زندگی و غزوات رسول را روایت می‌کردند همچنانکه احادیث فقهی و تفسیری و اخلاقی ... را، و بعد از عصر "تعییف" در کتب احادیث بابی خاص "سیره و معاری" شد. از همان آغاز که هنوز علوم شرعی از حدیث جدا نشده بود، برخی عیانت و اهتمام بیشتری به معاری و سیره داشتند چون ابان بن عثمان بن عفان (متوفی بین ۱۹۵-۱۰۵ هـ) و عمرو بن زینر (۲۳۱-۲۰۰ هـ)

- ارجح و حقیقت‌شان مختلف است، و آن تقسیمات زمانی که برای تألیفات فقه حنفی و شافعی رواست در فقه حنفی روا نیست. ولی انکار نمی‌توان کرد که دو سه دوره مشخص هست که می‌توان در بیشتر (و نه همه) علوم تعمیم داد (مانند قرن ۱-۴، قرن ۸-۱۱، قرن ۱۴-۱۶)

البته مقصود ضمیمه بندیه‌های گنجانده‌ی از تقسیم‌بندی زمانی کتب، بیشتر ترتیب زمانی آثار یک علم است تا تقسیم‌بندی تحولات آن، ولی شایسته است که تقسیمات براساس نحورات آن علم باشد. مع هذا ما آغاز و انجام دوره‌های مختلف را (که در جدول علوم گام از نیمهٔ قرنی شروع می‌شود و تا نیمه یا اواخر قرنی دیگر ادامه می‌یابد) آغاز و پنهان‌گر فقیه نه نیمه‌ها و ربع‌های قرن. این نکته هم البته بدیهی است که تقسیم حیرانیات فکری و مذهبی و آثار و علوم و فنون به صورت و سورات، همواره باید با تسامعی همواره باشد، که نمی‌توان با حفظ فاصلی زمانی، تقسیمی قطعی و تحدیدی بقی کرد.

تقسیمات مذهبی - ما در بیشتر جایهای این طبقه‌بندی، خصوصاً در سوانح ضروری مانند فقه و کلام، آثار کلی را به دو بخش تقسیم کرده‌ایم، آثار اهل سنت و آثار شیعه. این تقسیم‌بندی را باعتبار اختلافات اصولی و کلامی کرده‌ایم، و هم از آن رو که تحقیق را در موضوعی خاص از نظر یکی از دو مذهب آسان‌تر می‌کند. در برخی از سوانح "خواجه" را نیز بر دو قسم فوق افزوده‌ایم.

اصطلاح "اهل سنت" را ما درین طبقه‌بندی، یعنی عام آن بکار برده‌ایم، که شامل است همهٔ مذاهب و فرق اسلامی غیر شیعه و خوارج و اهلیم از اشاعره و معتزله و جعنه و ... نه معنای خاصی آن که مستطیع بعضی از متکلمان و مؤلفان کتب مطلقاً است که آنرا فقط اخلاقی بر ائمه‌ی مذاهب و اهل حدیث می‌کنند. اصطلاح "شیعه" هم شامل است همهٔ فرق شیعی را از اثنا عشریه تا غلامه.

(۹۴) و گویند عروه نویسنده نخستین کتاب است در معازری، معازری (جمع معزری و معزارة: نبرد و نبردگاه) اگرچه بر غزوات و جنگهای پیامبر اطلاق می شود ولی توسماً بمعنی سرگذشت و سیره رسول نیز بکار رفته است خصوصاً در قرون اولیه. پس از عروه کسانی چون شراحیل بن سعد (متوفی ۱۲۳) و عبدالله بن ابی بکر بن حزم (متوفی ۱۳۰ - ۱۳۵) و عاصم بن عمر بن قتاده (متوفی ۱۲۰) و ابن شهاب زهری (متوفی ۱۲۴) علاوه بر معازری رسول، حوادث ايام خلفای راشدین و فتوحات اسلامی و سرگذشت صحابه را نیز روایت و ضبط کردند. و در این میان ابن شهاب زهری سهم بیشتری دارد و ظاهراً نخستین کسی است که "سیره" را در معنی اصطلاحی بکار برد و حوادث ايام رسول را به ترتیبی تاریخی تنظیم کرد. از وهب بن منبه (متوفی ۱۱۰) هم باید یاد کرد که گذشته از اساطیر و قصص عهد عتیق و تواریخ انبیا، اثری هم در "سیره" داشته است که پاره‌هایی از آن باقی مانده است و می‌ناید که چون دیگر آثارش تاریخ و قصه را بهم درآمخته است، که وهب بن منبه اخباری قصه‌گویی بود نه مورخ و محدثی مدقی.

بهرگونه، آثار کامل هیچ یک از این مؤرخان و سیره‌نویسان مستقیماً به ما نرسیده است، جز آن فقراتی که در کتب تاریخ و سیر طیفه بعد از آنان روایت و نقل شده است. قدیم‌ترین سیره کامل موجود از آن محمد بن اسحاق (متوفی ۱۵۱) است از شاگردان ابن شهاب زهری. ابن اسحاق نه تنها روایات محدثانی چون زهری را گرد آورده، بلکه قسمتی از اساطیر و اسرائیلیات وهب بن منبه را و اسباب و اشعار معمول را نیز در کتاب خود گنجانید، چندانکه ارجح کتابش را در نظر محدثان می‌کاست. از این درست که ابن هشام (متوفی ۲۱۸) در روایت خود از ابن کتاب بسیاری از روایات مشکوک آن را بپیراست و تنقیح و تهذیبش کرد. "المغازی" راقدی (متوفی ۱۷۰) که هم در این دوره تألیف شده است، از دقت و نظم افزونتری برخوردار است. واقدی کتابی هم در طبقات صحابه و تابعین داشته است که از قدیم‌ترین تألیفات در فن طبقات است و متأسفانه از میان رفته است، و ظاهر آشاکرد و کتابش ابن سعد (۱۶۸ - ۲۴۰) در الطبقات الکبری از آن بهره برده است.

ابن کسانی که نام برده‌یم بیان‌گذاران علم "سیره" اند. باین اسحاق "سیره و معازری" از حدیث جدا شد و دانشی مستقل گشت و در عین حال با عناصری غیر تاریخی، از اخبار جاهلیت و اشعار و ایام عرب و اسرائیلیات، بیامیخت، سیره اگرچه از حدیث جدا شد

مقدمه: علوم شرعی و کتب تراجم و سیر

ولی شیوه روایت و نقل اسانید (ولو بگونه‌ای جز روش محدثان) همچنان در تألیفات سیره (و نیز تراجم) حفظ شد. و البته روایات سیره نیز همانند احادیث از ضعف و جعل و وضع عاری نیست.

پس از قرن هفتم کسانی هم سیره رسول را بنظم کشیدند چون ابن سید الناس (متوفی ۷۵۱) (بشری العییب فی ذکری العییب)، شمس الدین الباعونی (متوفی ۸۷۱) (منحه اللیب فی سیره العییب) و زین الدین بن الشحنه (متوفی ۸۱۵) ... ولی برخی از این آثار به مدیخ رسول مانده‌تر است تا به سیره.

تألیف کتب "رجال" بدنیال تحقیق در احوال صحابه و تابعین و رواة حدیث صورت پذیرفت بقصد شناخت اسانید و تشخیص درجه صحت و ضعف احادیث. چنانکه بیشتر اشاره کردیم، اهمیت صحابه و تابعین در اسلام نیز موجبی بود برای مطالعه زندگی آنان و روایت کردار و گفتارشان.

اهتمام جبرئانگیز و بی نظیر محدثان به ضبط ترجمه احوال رجال حدیث و نقد و جرح و تعادیل رواة، صدها صد کتاب عظیم گرانقدر در تراجم پدید آورد که از قدیم‌ترین آثار موجوده تاریخ الکبیر امام بخاری است. محدثان هر آنکس که حدیثی - ولو خیری واحد - روایت کرده بود و نامش در سلسله روایان آمده بود، به ضبط نام و نسب و تاریخ ولادت و وفاتش و مشایخ و شاگردانش و ... پرداختند و فراتر از این کتابها در تحقق نامها و لقبها و نسبتها نوشتند، حتی در مختلف و مختلف یعنی تشابه خطی و صوتی بعضی از اعلام و تصحیف و تحریف و خلط و خطا در آنها، تحقیقاتی کردند که المصنف و المؤلف این سعید (متوفی ۴۰۹) و الاکمال ابن ماکولا (متوفی ۳۹۸) نمونه‌هایی از آنست.

مقدار شرح حال در کتب رجال معمولاً اندک است و محدود است به آنچه که برای شناخت راوی در علم حدیث بکار می‌آید. چون نام و نسب و نسبت و مشایخ روایت و کسانی که از او روایت کرده‌اند و درجه وثوق او و تاریخ وفات و احياناً تولدش و بعضی از مرویانش. ولی کتب تراجم که سرگذشتنامه همه طبقات و گروه‌هاست، وسعت بیشتری دارد و اطلاعات افزونتری را درباره هر کس شامل است.

۱. تاریخ در آغاز به کسی که در رجال و تراجم بود اطلاق می‌شد، شاید بدان سبب که در آن زمان، روایات و روایات در آنها بود. سپس معنای تاریخ نظیر یافت و از تون سوم تلاش بر کتابهای جداگانه سلسله شایع شد. زکاء روزنظام ص ۳۴

گرفته‌اند مانند شمسکی^{۱۹} گاه هریک از طبقه‌ها را بنام یکی از نام‌آوران آن طبقه می‌خوانند مانند «ملا» «طبقه اصفهانی» «طبقه زهری» «طبقه ابن‌المنسب»... کتب طبقات معمولاً با طبقه صحابه آغاز می‌شود. صحابه را به‌عنوان «مؤلفان اولیه» یا «طبقه اول» می‌نامند. طبقه دوم «تابعین» یا «مؤلفان تابعین» است. این طبقه‌ها معمولاً به ترتیب زمانی و جغرافیایی در کنار هم قرار می‌گیرند. پس از صحابه تابعین است و پس از آنان طبقه تبع تابعین و اابعاء^{۲۰} و سپس طبقات مختلف علمای ادوار بعد.

تدریس طبقاتی برای اغراض علم حدیث روشی مناسب بود. و نخست هم مؤلفان چنین تدریسی را در تألیف کتب رجال اختیار کردند. ولی سبب سرگذشته‌های گروه‌های دیگر نیز بدین شیوه ترتیب یافت مانند طبقات القراء، طبقات الفقهاء، طبقات المفسرین، طبقات الصوفیه، و حتی در علوم غیر شرعی مانند طبقات الادبیا، طبقات الشعراء، طبقات الاطباء، طبقات الانحاء...^{۲۱}

په. قرنی. "قرن" در آغاز یک واحد عددی معنی نبرده است، بلکه مرتبط بوده است به طول عمر افراد یا جماعات، و مدت آن را هم باجلاف ۱۰ تا ۱۰۰ سال دانسته‌اند.^{۲۲} ولی بهرگونه در کتب که شامل سرگذشت علمای یک قرن است، قرن صد ساله مقصود است. ظاهر آن قرن هفتم رستم شد که کتابهایی در سرگذشت علما و رجال هر قرنی تدریس شده که گویا «الذکر الناصح» من «شعراء الهائه السابعة» القزطی (موفی، ۷۲۲) که در شرح حال شماری قرن هفتم است، و نیز کتاب دیگر همین مؤلف «المؤثرات الهیة» والتجارب النافعة فی المائة السابعة از قدیم‌ترین نمونه‌هاست. و از این بعد کتابهایی خاص هر قرن نوشته شده چه در تاریخ حوادث یک قرن و چه در تراجم همه ناموران یک قرن بطور عام و چه در تراجم علماء بهنجو خاص، که از آن جمله است: «الذکر الکلی» فی «العیان»^{۲۳}

۱۹. یکی. طبقات السابعة الکبری (قاهره، ۱۹۶۲) ج ۱، ص ۲۷.

و «قرنی» یا «امیدان» در بسیاری محضرت خواججه ما «طرات الله» و «ساده» را دیده و «صحافی» است و آنها که با اینان صحابه را در یافتند، اما خواججه عازار ارضی تدبیرت، با دیدن آنان در آن زمان ایمان نیاوردند بعد از آن ایمان آوردند. این جماعت را «تابعین» خوانند. کتب اخیر در زمان خواججه ما بود صلوات الله و سلامه علیه، اما بعد از آن زمان ایمان آورد، و نیز از تابعین است. و کسانی که صحابه را تبعند اما علماء تابعین را دیدند، این جماعت را تبع تابعین گویند، و کسانی که این جماعت بزرگان را در یافتند اما تابعین را ندیدند، ایشان را اابعاء می‌نامند. «تاریخ شیخ ابوبکر حاکم بنیان‌ریز ترجمه فارسی» تصحیح کریمی، تهران، ۱۳۲۹، ص ۱۱۳.

۲۰. روزنقال، ص ۱۲۳-۱۲۴.

تألیف کتب تراجم (سرگذشته‌ها) در فرج مختلف علوم شریعی پس از تحریریه آن علوم از حدیث و ترقی و تطورشان، رسم شد و آغاز بسیار در تراجم و طبقات فقیهان، مفسران، قاریان، حافظان، متكلمان و صورتیان نوشته شد.

در قرن چهاردهم شیوه تألیف سرگذشته‌ها نویسی، بتأثیر معارف اروپایی تغییر کرد و به راه نقد و تحلیل افتاد که با جمع و نقل اخبار تفاوت بسیار داشت. از نمونه‌های بارز آن آثار عیاشی، مجموع و المقاد و طه حسین است که از پیشگامان این راه‌اند.

کتب تراجم یا عام^{۲۴} است یا خاص. عام آنهاست که درباره علمای هر مذهبی است بدون قید زمان و مکان، چون روایات العجائب فی احوال العلماء و السادات، و اما آنچه خاص است، یا خاص مذهب و فرقه و طریقه‌های است چون طبقات الشافعیه، طبقات المعتزله و طبقات الصوفیه. یا خاص مکانی است چون معرفه علماء اهل جرجان و اخبار القضاة المصریین. و یا خاص زمانی و قرنی است چون المسک الاذخر فی تراجم علماء القرن الثالث عشر.

کفایت تدوین و ترتیب کتب تراجم و رجال به چند گونه است: زمانی، مکانی و الفبایی. و اینکه به شرح هر یک می‌پردازیم:

- ۱- ترتیب زمانی: ترتیب زمانی با طبقاتی است، که رایج‌ترین است، یا قرنی و سوانی. الف. طبقاتی: ترتیب طبقات قدیم‌ترین نوع ترتیب سرگذشته‌های اسلامی است. که نتیجه طبیعی تقسیم‌بندی صحابه^{۲۵} «تابعین» و «ابعاء تابعین»... است.^{۲۶} «طبقه» که بطور عام بمعنی نسل بکار می‌رود، مجازاً بر «قرن» هم اطلاق شده است. در آغاز «طبقه» بمعنی نسل نبرده است، چنانکه برخی از رجالان، صحابه و تابعین را به طبقات مختلف تقسیم کرده‌اند. در تحفید زمانی «طبقه» هم اجزای است و یکی شیوه واحدی را مؤلفان طبقات دنبال نکرده‌اند. جز اینکه می‌توان گفت لحاظ اعتبار در تقسیم «طبقات» اساساً هم زمانی و هم استادی - و به‌جایزه اخیری تقارب در سن و استاد - بوده است نه مکان و فئات.^{۲۷} بسیاری از مؤلفان طبقات هر قرنی را، قرن ۱۰ ساله را یک «طبقه»

۲۴. سر از «عام» در اینجا مفهوم نسبی است نه مطلق. و چون بحث ما فقط درباره علوم شریعی اسلامی است، تراجم عام را چنین تعریف کردیم: «گونه سرگذشته‌های عمومی، شماری بیشتر از دو جزو علمای اسلامی، شعراء، ائمه، سلاطین و وزراء... و بطور کلی همه معارف و ایمان‌رسانان هر طبقه و جمله در هر قرن».

۲۵. روزنقال، ص ۱۲۳-۱۲۴.

۲۶. البته برخی هم سال و فئات را متحد گرفته‌اند مانند ابن‌رحیب در طبقات الامتیه.

المائة الثامنة از ابن حجر عسقلانی (متوفی ۸۵۲)، الضوء للامع فی رجال القرن التاسع از سخاوی (متوفی ۹۰۲)، الثور السافر فی اخبار القرن العاشر والتیدروس (۹۷۸-۱۰۳۸)، خلاصة الاثر فی اعیان القرن العاشر عشر از محمد امین محبی (۱۰۶۱-۱۱۱۱)، ملك اللور فی اعیان القرن الثانی عشر از مرادی (۱۱۷۳-۱۲۰۶)، المسک الاذفر فی تراجم علماء القرن الثالث عشر از محمود شکرى الألوسى (متوفی ۱۲۷۰).

۱. سنوتانی، بسیاری از تواریخ عمومی که به ترتیب سنوتانی نظم یافته‌اند، در ذیل حوادث هر سال و فیات علماء را با شمه‌ای از سرگذشت آنان ذکر کرده‌اند که از نمونه‌های این گونه آثار است: فتوحات الذهب فی اخبار من ذهب از ابن عماد حنبلی، العبر فی اخبار من عمور از ذهبی، المستظم فی تاریخ الامم از ابن الجوزی...

۲. ترتیب مکانی، در بعض کتب طبقات ترتیب مکانی در داخل هر طبقه‌ای رعایت شده است مانند طبقات الکبری این سعد که طبقات تابعین و اتباع را بر حسب بلاد تقسیم کرده است. ولی کتب دیگری نیز هست که اساساً به ترتیب شهرهاست چون مشاهیر علماء الامصار از ابن حبان (متوفی ۳۵۴). در تقسیم شهرها معمولاً مدینه را ابتدا ذکر می‌کردند، که مهد صحابه و کبار تابعین و رواة و علماء اولین بود، و سپس مکه را و آنگاه شهرهای دیگری را که مرکز علمی بود و مهبط علماء چون مصر، کوفه، بغداد، شام، نیشابور، اصفهان، بخارا...

۳. ترتیب القیابی، ترتیب القیابی که رایج‌ترین روشهاست از اوایل قرن سوم رسم بوده است و چنانکه سخاوی نقل می‌کند تاریخ مرات ابواسحاق احمد بن محمد الهروی (متوفی ۲۳۴) به ترتیب حروف معجم بوده است^۸. و چنانکه می‌دانیم تاریخ الکبیر امام بخاری (متوفی ۲۵۶) نیز به ترتیب القیابی است. از قرن پنجم این روش بسبب سهولت شیوع بیشتری یافت.

این گونه کتب بر حسب اسم (نه لقب و کینه) به ترتیب حروف معجم مرتب شده است. مسلمانان مغرب (مغاربه) در تألیفات خود از ترتیب القیابی خاص خود پیروی می‌کردند که با ترتیب القیابی شریکان تفاوت داشت^۹ و الاستیجاب این عبدالکریم قرطبی

۸. الاعلان بانویسج من ۱۵۲.
 ۹. تربت القیابی معربان جین بوده است اب ت ح ح د ز ر ط ط ل م ن ص ض غ ف خ س ن و ه و
 ۱۰.

بدان ترتیب نظم یافته است. گاه بعض مؤلفان از باب تبرک نام "محمد" را پیش انداخته‌اند و سرگذشت محمد نامان را در آغاز آورده‌اند و سپس به نامهای دیگر از الف تا یاء پرداخته‌اند چون تاریخ بغداد، خطیب بغدادی، الوافی بالوفیات صلاح الدین صفدی، التکرکب السائرة غزوی، و گاه در باب الف چنین کرده‌اند و کتاب را با سرگذشت "احمد" نه‌ان آغاز کرده‌اند مانند تهذیب التهذیب این حجر عسقلانی (که در باب ميم هم محمد نامان را مقدم داشته است).

گفتیم که این گونه کتب تراجم و رجال که ترتیب القیابی دارد بر حسب اسم افراد ترتیب یافته است، ولی کتابهایی هم هست خاص القاب و انساب که بر حسب لقب یا نسبت به ترتیب القیابی منظم شده است و در آنها مشهوران به هر لقب و نسبتی ذکر شده‌اند. ولی معمولاً این کتب شامل شرح حال مفضل افراد نیست چه در واقع علم به القاب و انساب از فروع علم تراجم و رجال است و کتب القاب و انساب هم از آثار حاشیه‌ای است نه از کتب اصلی و اساسی تراجم و رجال.

قرآن و علوم قرآنی

قرآن، پیام آسمانی رسول الله، بنسبتهای مختلف بتدریج نازل می‌شد. و از آغاز وحی تا وفات پیامبر حدود ۲۳ سال بطول انجامید. پیامبر آنچه را بدو وحی می‌شد بر بارانش فرود می‌خواند. بسیاری، آیات قرآنی را به خاطر می‌سپردند، و بازمانی دیگر که نوشتن می‌توانستند آیات را بر لوحها و ورقهایی از پوست و پارچه و ليفة خرم ما... می‌نگاشتند. به روزگار خلیفه پیامبر ابوبکر (۱۱-۱۳) جنگهای رده "پیش آمد. درین نبردها از صحابه بسیاری کشته شدند و گروهی از آنان از حافظان قرآن بودند. ابوبکر، زید بن ثابت (۱۱ق.هـ - ۲۵هـ) را که از کاتبان وحی بود برگماشت که به جمع و تدوین قرآن پردازد. و او چنان کرد و قرآن را بر صحیفه‌هایی نوشت.

به عهد خلافت عثمان در سال ۲۵ هجری، چهار تن از صحابیان (زید بن ثابت، سعید بن عاص، عبدالرحمن بن حارث و عبدالله بن زبیر) که از حافظان قرآن و کاتبان وحی بودند، به فرمان خلیفه امجدیای کردند و آن نسخه‌ای که زید بن ثابت به عهد ابوبکر نوشته

خورد و رسول اکرم روایت شده است، مایه تفسیر مانور (یا انزوی، شقی، روانی) است. البته باب وضع و جعل در تفاسیر روانی مسدود نبود. از سوی دیگر برخی از پیرویان اسلام آورده چون کعب الاحبار، عبدالله بن سلام و ذهب بن عیینه در تفسیر آیات مربوط به تفسیر انبیا و ابتداء خلقت و آخر زمان... هر آنچه از تواریخ و اساطیر بنی اسرائیل راست و نادر است، می دانستند بیان کردند و چنان شد که این "اسرائیلیات" بخشی عظیم از تفسیر مانور را اشغال کرد. از این رو دست که تفسیر مانور شامل "تخت و سیمین است و مقبول و مردود".

روایح مناقشات کلامی و مساجلات فکری، تفسیر را از محدوده "اثر" بیرون آورد و کسانی با ایمان "نظر" و "اجتهاد" رای" به تفسیر پرداختند. و هر یک از اصحاب مقالات و فرق و مذاهب از دیدگاه خود، قرآن را تفسیر کردند، و "تفسیر به رای" (یا: تفسیر دولی) روایح یافت. پیشرفت علوم لغوی و ادبی نیز در کمک به تفسیر مؤثر بود. کسانی هم بر اساسی مغرب قهقی خود به تفسیر آیات احکام پرداختند. با پایه گرفتن تصوف و عرفان نوعی دیگر از تفسیر به رای یعنی تفسیر (تأویل) عرفانی و صوفیانه نیز پدید آمد. از اواخر قرن سیزدهم هجری، با بیداری شرق و نهضت‌های اجتماعی و سیاسی و اصلاحات مذهبی، در تفسیر نیز روش‌هایی تازه ظاهر شد. توجه به علوم و فنون جدید اروپایی و مسائل اجتماعی و انسانی از خصوصیات تفسیر جدید است.

گذشته از تفسیر، در علوم قرآنی دیگر (چون قرآنها، تاریخ و ترمیم، اسباب نزول، رسم مصاحف...) نیز از اوایل عصر تدوین آغازی نوشته شده است. و خصوصاً از قرن سوم این علوم ترقی و بسط یافت.

اصطلاح "علوم قرآنی" بمعنی جامع و شامل آن ظاهرأ از قرن پنجم یا ششم کتاب البرهان فی علوم القرآن علی بن ابراهیم الحنفی (متوفی ۴۳۰) متداول شده است. و مقصود از آن همه علوم است که با قرآن ربط دارد و شمار آنها از صد افزون است. در بررسی و طبقه بندی این علوم کتاب‌های بسیاری نوشته شده است که از جمله معروفترین آنها البرهان فی علوم القرآن است از بدرالدین محمد بن عبدالله زکزی (۷۴۵ - ۷۹۴) و الایقان فی علوم القرآن از جلال‌الدین سیوطی (۸۲۹ - ۹۱۱).

زکزی علوم قرآنی را به ۴۷ نوع تقسیم کرده است و سیوطی به هشتاد پنج نوع. روی

بود و اینکه در نزد حلقه دختر عمر بنوف، بسیار دند و سوره‌ها را که در آن اوراق و صحیفه‌ها جدا از یک دیگر بود، همه را در بی هم در "مصحفی" نوشتند و هر جای که اختلافی لهجیدی در ثوابت کلمه‌ای بود، لهجه قریش را برگزیدند، و از این مصحف نسخه‌ها پراشیدند و به شهرها فرستادند، و آن همین است که امروز بدست ماست. قرآن مرکب از ۱۱۲ سوره است که بر حسب بلندی و کوتاهی ترتیب یافته است. و هر سوره‌ای مرکب از آیه‌هایی است، و مجموعاً قرآن شامل ۲۲۶ آیه (بقرآن مشهور) است. ترتیب آیه‌ها "توقیفی" است و چنانست که پیامبر خود فرموده بوده است، ولی تنظیم سوره‌ها پیش‌گفته که می‌بینیم - یعنی ترتیب بلندی کوتاهی - نهاده زید بن ثابت و یاران اوست. سوره و آیات قرآن بعضی در مکه نازل شده است و بعضی دیگر در مدینه. سوره و آیات مکی بیشتر در بیان توحید و نفی از بت پرستی و ذکر روز رستاخیز و قصص انبیا و مواضع و اخلاق است، و سوره و آیات مدنی شامل احکام و قوانین اجتماعی و قرآنی دینی است.

از زمان پیامبر بعضی کلمات قرآنی بحسب عادات صوتی و لهجه‌ی قبایل، متفاوت قرائت و ادا می‌شد. و پس از سن رسمی واحد مصحف عثمان نیز این گونه‌گی قرائت باقی ماند. از سوی دیگر عدم اشکال و ابعجام متن قرآن در آغاز و نیز اختلاف بعضی مصاحف، وجوه مختلف قرائات را بیفزود از میان قرائت‌های مختلف، هفت (و یا ده) قرائت به تواتر رسید و مقبول افتاد، و بقیه شاذ شمرده شد. قراء سبع از طایفه تابعین بودند و هر یک سند روایت خود را به یکی از صحابه می‌رسانیدند.

قرآن اگر چه بر زبان عربی نازل شده بود، ولی چنان تیر که همه یاران پیامبر و مسلمانان صدر اسلام در فهم آن یکسان باشند. چه گذشته از بعضی لغات و مفردات، اشارات تاریخی، سوزگذشت انبیا، اشاره به بعضی آداب و رسوم عرب جاهلی و احکام و قوانین اسلامی نیاز به توضیح داشت. در میان صحابه کسانی بودند که هم از ادب و آداب عرب نیک آگاه بودند و هم از تاریخ و قصص شمه‌ای می‌دانستند و هم سبق عهدی در اسلام داشتند. و این همه آنان را در فهم بهتر قرآن یاری می‌کرد. از میان صحابه، علی بن ابی طالب، عبدالله بن عباس، عبدالله بن مسعود، اسی بن کعب، زید بن ثابت، عبدالله بن زبیر و ابی موسی اشعری در تفسیر آیات مشهورترند و روایات بیشتری از آنان در تفسیر رسیده است. تفسیر این صحابه و بعضی از تابعین، به علاوه آنچه در تفسیر بعضی آیات از

- در شکل و صورت و چه در سبک و سیاق بارز است و تشخیص سهل. دکتر ابوالنور نوع سومی نیز برای تفاسیر قابل شده است که آن تفاسیر جدید است. تفاسیری که در این قرن پس از شروع نهضت جدید نوشته شده است، بدین دلیل که سبک تفاسیر جدید با هر دو نوع تفاسیر روانی و درانی متفاوت است، ولی بنظر ما تفاسیر جدید قسمی است از تفاسیر غیر مأنور نه قسم آن، زیرا که اینها تفاسیری است که بعد از حصول مبادی و شروط لازم، که در تفاسیر قدیم نیز ضروری بود، با اعمال فکر و اجتهاد، چنانکه معارف تفاسیر درانی است. نوشته شده است، نهایت اینکه علوم و مسایل روزبیکار گرفته شده است و باقتضای زمان سبک و سیاق نوشتن نیز تغییر یافته است، لذا ما تفاسیر را به دو نوع بخش کردیم: مأنور و غیر مأنور، و چون هر قسم را به دوره‌های تاریخی تقسیم کرده‌ایم، طبعا تفاسیر جدید، که در قرن ۱۴ نوشته شده است - همه در کنار هم قرار می‌گیرند، آنچنانکه تفاسیر دوره‌های دیگر.
- تفاسیر مأنور را به سه دوره (قرن ۱-۳، ۴-۷، ۸-۱۳) تقسیم کردیم. قرن ۱-۳ دوره قدیم‌ترین آثار تفسیری است؛ آنچه به صحابه منسوب است و یا آنچه بدست تابعین نوشته شده است. قرن ۴-۷ دوره تألیف تفاسیر جامع است که با طبری شروع می‌شود، و دوره سوم که از قرن هشتم آغاز می‌شود ممتاز است به جرح و تعدیل اسانید و گناه حذف اسنادها، اکتفا به متن احادیث و آثار، و مهم‌ترین تفاسیر مأنور این دوره تفسیر ابن کثیر است والذکر المشهور سیوطی.
- تفاسیر غیر مأنور (درانی) را به چهار دوره تقسیم کرده‌ایم: دوره اول (قرن ۲-۳) متعلق است به قدیم‌ترین آثار صحاحمانده از نمونه‌های تفسیر درانی، اگر چه درین دوره تفسیر عمود مأنورانی و مأنور است. دوره دوم (قرن ۴-۷) مهم‌ترین و پربارترین ادوار است که به، ازا، قوت معتزله و بعد اشاعره و اعتلای علوم اسلامی، علم تفسیر اوج یافت و تفاسیر ارجحماندی نوشته شد که سه تفسیر مهم زو جعفری، بیضاوی و جعفر رازی از آن جمله است و نیز مجمع البیان طبرسی که از مهم‌ترین تفاسیر شیعی است. در دوره بعد (قرن ۸-۱۳) در علم تفسیر، مانند علوم دیگر، اثری بارز پدید نیامد. بسیاری از تفاسیر این عصر تلخیص و اختصاری است از تفاسیر دوره پیش مثلاً مدارک التنزیل نسفی اختصاری است از کشاف و بیضاوی، کتاب التاویل خازن (۶۷۸-۷۶۱) تلخیصی است از معالم التنزیل بغوی (۵۰۱) و غرائب القرآن ونبأ نبوی مأخوذ است از تفسیر کبیر

هیچ‌یک از این دو مؤلف علوم قرآنی را دهنه‌بندی نکرده‌اند. هر یک از آن علوم را در فصلی شرح داده‌اند و فصول را بدنبال یک دیگر آورده‌اند، هر چند سیوطی می‌گوید که "در حسن نظم آنها کوشیده‌ام و برخی علوم را در برخی دیگر داخل کرده‌ام و اگر می‌خواستم هر یک از آن انواع را جداگانه یاد کنم از ۳۰۰ نوع فزون می‌شد"، با این همه تقسیم‌بندی سیوطی یا زرکشی فارق چندانی ندارد. تنها قاضی جلال‌الدین عبدالرحمن بلقینی (متوفی ۸۲۴) است که علوم قرآنی را بنحو شایسته‌ای دسته‌بندی کرده است و انواع مشابه را تحت یک عنوان آورده است. کتاب جلال‌الدین بلقینی مواقع العلوم فی مواقع النجوم - از مأخذ سیوطی بوده است و فهرست و تقسیم‌بندی آن کتاب در مقدمه الاتقان آمده است. بلقینی علوم قرآنی را به شش دسته، و هر دسته را به انواعی تقسیم کرده است بدین گونه:

۱. مواطن و اوقات نزول - شامل ۱۲ نوع: مکی، مدنی، سفری، حضری، لیلی، بهاری، صیفی، شتایی، فراشی، اسباب نزول، ازل مازل، آخر مازل.
۲. سند - شامل ۶ نوع: متواتر، آحاد، شاذ، قراءت نبی، رواه، حفاظ.
۳. ادا - شامل ۶ نوع: وقف، ابتداء، اماله، مد، تخفیف همزه، ادغام.
۴. الفاظ - شامل ۷ نوع: غریب، مجاز، مشترک، مترادف، استعاره، تشبیه.
۵. معانی متعلق باحکام - شامل ۱۴ نوع: مجمل، مبین، مؤول، مفهوم، مطلق، مقید، فاسخ، مسوخ...
۶. معانی متعلق بالفاظ - شامل ۵ نوع: فصل، وصل، ایجاز، اطناب، قصر.

ما در طبقه‌بندی علوم قرآنی (۸۵/۹ - ۸۶/۹) در تقدم و تأخر مدخلها و بر شمردن انواع، از شیوه جلال‌الدین بلقینی پیروی کردیم و احیانا برخی مدخلهای ضروری را در میانه درآوردیم، ولی طرح اساسی طبقه‌بندی همان تقسیمات بلقینی است.

تفسیر علم تفسیر را که یکی از علوم قرآنی است، بجهت اهمیت در پایان این علوم و در فصلی علی- حده آوردیم. چنانکه پیشتر اشاره کردیم تفاسیر را به دو نوع اصلی مأنور (روائی، نقلی) و غیر مأنور (درانی، برای) تقسیم کرده‌اند. تفاوت این دو نوع تفسیر چه

فخر رازی و کتائب و مختصری. مشهورترین و رایج‌ترین تفاسیر این دوره تفسیر جلالین و تفسیر ابن السعوی است. دوره چهارم (قرن ۱۴ -) بسا عصمر بسیاری شوق و بوفته‌هایی اصلاح طلبانه شروع می‌شود که از میان علوم شرعی تفسیر - خصوصاً بیشتر مورد توجه قرار گرفت، چنانکه پیشتر گفتیم - راه و روش تازه یافت. معروفترین تفاسیر این دوره الجواهر ططالوی، جوهری (۱۲۸۷ - ۱۳۵۸) است که بسبب افراط در تطبیق قرآن و علوم تیرول عام نیافت، و دیگر المار محمد رشید رضا (۱۲۸۲ - ۱۳۵۴) و غنی طلال القرآن سید قطیب (۱۹۰۳ - ۱۹۶۶) است از مصاحفان و علماء مصر و الجزایر سید محمد حسین طباطبایی دانشمند و حکیم ایرانی.

ذهنی در التفسیر و المفسرون تفسیر درائی را به دو نوع "جائز" (آثار اهل سنت؛ اشاعره) و "مضموم" (آثار معتزله و شیعه) تقسیم کرده است. این تقسیم‌بندی که پایه عقیدتی دارد نه مبتنی علمی، نمی‌تواند ملاک تقسیم‌بندی تفاسیر باشد. ما پیش از این در طرح نخستین این طبقه‌بندی، تفاسیر را به اعتبار لون خاص آنها به انواع گوناگونی این چنین تقسیم کرده بودیم: تفاسیر کلی و جامع، تفاسیر کلی و موجز، تفاسیر مأثور و تفاسیر فقهی، تفاسیر کلامی، تفاسیر فلسفی، تفاسیر علمی، تفاسیر ادبی، تفاسیر عرفانی و تفاسیر جدید (قرن ۱۴ -). این تقسیم‌بندی هر چند ممکن است نظر آنتیول

بشاید، ولی در عمل به مشکلاتی برخورد که تشخیص انواع گوناگون تفاسیر را برن غالب هر یک و انساب آنها به مذاهبها و مکاتبها تنها برای فهم دست‌نویس که از برای بعضی متخصصان نیز دشوار است، که در بسیاری از موارد حکم قطعی آسان نیست. لذا تقسیم‌بندی تاریخی را مریخ دانستیم. جز آنکه به در نوع تفاسیر فقهی و تفاسیر عرفانی مدخلهای عملی جدا می‌دادیم. تفاسیر فقهی (آیات الاحکام) را بدان سبب جدا نهادیم که در موضوعی خاص است و روشش با تفاسیر دیگر متفاوت است، و اغلب نیز تفسیر همه قرآن نیست که فقط آیات احکام است. تفاسیر عرفانی (صوفیانه) را نیز بسبب تشخیص بارز آنها از دیگر تفاسیر جدا آوردیم که بنیای آنها بیشتر تفاوت وجدانی است.

اصطلاحاً برگفته‌های پیامبر^۱ اطلاق می‌شود و "سنت" آنکه اصطلاحی است عناصر از آن شامل قول رسول و بیان فعل و تقریر او است.^۲ پیامبر پیاسبهای مختلف برای اصحاب سخنانی می‌گفت. گاه آنان را از کرده‌های باز می‌داشت و با بر عملی فرمان می‌داد و صحابیان این گفته‌ها و کرده‌ها را بخاطر داشتند و آنها را مدار عمل قرار داده بودند. و چنانکه در فصل تدوین و تألیف گفتیم برخی از صحابه در زمان رسول گفته‌های او را می‌نوشتند.

پس از رحلت پیامبر فکر جمع‌آوری و تدوین احادیث در خاطر بعضی از کبار صحابه بوده ولی هرگز عملی نشد. چنانکه عصر یک بار بر آن شد تا گفته‌های رسول را گرد آورد ولی سپس از آن مصروف شد؛ از آنکه بسا او مردمان از قرآن به کتبی دیگر بردارند و قرآن کم‌کم آبیج و متروک شود. تا اواخر قرن اول کسی بجدت در پی جمع و تدوین حدیث نبود. احادیث را سینه بسینه راویان روایت می‌کردند و کسانی هم آنها را پراکنده در صحیفه‌هایی می‌نوشتند، تا آنکه عمر بن عبدالعزیز (۹۷ - ۱۰۱) در زمان خلافتش به جمع حدیث فرمان داد و گفت تا هر آنچه حدیث از رسول رسیده و صحابه و تابعین بخاطر دارند و روایت می‌کنند در دفترها گردآورند.^۳ این شهاب زهوی (۵۸ - ۱۲۴) که از عالمان نزدیک به او بود در امر تدوین حدیث اهتمام نمود، و هر آنچه شنیده بود نوشت و برای دیگران روایت کرد و ظاهراً از نخستین کسی است که مجموع‌هایی از احادیث تدوین کرد.

در قرن دوم اهتمام به گردآوری حدیث فزونی گرفت، کسانی چون ابن کثیر (۸۰ - ۱۱۵)، ابن اسحاق (بنی‌فزی) (۱۵۱) و مالک بن انس (۹۳ - ۱۷۹) مجموعه‌هایی از احادیث تألیف کردند که طبقه‌بندی شده بود و سؤیبت.

خلاصه آنکه تألیف حدیث سه مرحله را گذرانیده است: ۱. کتابت و قیید حدیث، دین برحاله که مقارن عصر صحابه است احادیث را در کراسه‌های کوچک (که "صحیفه" یا "جزء" خوانده می‌شد) می‌نویسند. ۲. تدوین حدیث،

۱. نزد شعله قول امام نیز باعبار حدیث پیامبر است.

۲. برخی حدیث و سنت را مرادف می‌دانند. نگارنده نیز بی‌شک این

۳. پیش از عصر بن عبدالعزیز هم کتب‌هایی در باب خبر از حالت بعضی امویان در جمع حدیث شده بود، چنانکه مروان بن الحکم (بنی‌فزی) (۵۵) بهنگامی که ولی طلب بود کس را به کتابت و جمع حدیث تشویق می‌نمود (سؤیبت ۱، ۲۳۲)

مرحله بهم پیوستن آن اجزا و «صحیفه‌های» پراکنده است در ربع آخر قرن اول و ربع اول قرن دوم. ۳. تصنیف: طبقه‌بندی حدیث، مرحله مرتب کردن احادیث است در فصول و ابواب بر طبق موضوع آنها، که از ربع دوم قرن دوم آغاز شد.

نخستین روش طبقه‌بندی احادیث برای ترویج کتب، ترتیب موضوعی بود. احادیث را برحسب موضوعات فقهی مرتب می‌کردند (مانند المومنان مالک). ظاهراً قدیم‌ترین اثر کتاب السنن فی الفقه است از مکحول بن ابی مسلم شامی (متوفی ۱۱۲ یا ۱۱۶)، و کسبی که بدین گونه دارای ترتیب موضوعی اند. «تصنیف»، «سنن»، «موطأ»، و «جامع» خوانده می‌شوند. در اواخر قرن دوم روش کتب «مسئله‌بندی» یعنی ترتیب احادیث برحسب صحنه‌های روایی، معمول شد. بی‌توجه به موضوع، چنانکه مثلاً هر حدیثی را که عبدالله بن عباس از پیامبر روایت کرده بود در فصلی می‌آوردند و هر آنچه را عبدالله به عمر روایت کرده بود در فصلی دیگر، خواه آن احادیث درباره عبادات باشد یا قضاوات یا ارث و معاملات. از قرن سوم تنقیح احادیث و تألیف آنها به اسلوبی علمی و منطقی آغاز شد و مهم‌ترین و معتبرترین کتب احادیث - صحاح سته - در همین قرن سوم تألیف شد. امام محمد بن اسماعیل بخاری (۱۹۲ - ۲۵۶) نخستین کسی است که در جمع و تحقیق و تألیف حدیث راهی تازه گشود و طی ۱۶ سال سفر به شهرهای مختلف و دیدار و روایت از محدثان و روایان مختلف احادیث بسیار گردآورد و سپس به نقد آنها نشست. و کتاب «الجامع الصحیح» نتیجه این کوششهاست که از مهمترین منابع حدیث است.

اصطلاحاً «صحاح» اطلاق می‌شود بر کتب سته بخاری، مسلم، ابوداود، ترمذی، نسائی و ابن ماجه. برخی بجای سنن ابن ماجه، موطأ مالک را از اصول شمرده‌اند. جز اینها کتب صحاح دیگری نیز هست چون صحیح ابن خزمه، ابن حبان و ابی عوانه که گاه لفظ «صحاح» علاوه بر کتب سته، آنها را نیز شامل می‌شود. اصطلاح «صحیحین» بر دو کتاب بخاری و مسلم اطلاق می‌شود، و سنن «برسنن ابی داود، ترمذی، نسائی و ابن ماجه، و «مسئله‌بندی» بر سنن ابن ماجه، ابی یعلی، دارمی، «و بزوار» و «مجامع» بر سه

۱. ابوزکریا نوری (متوفی ۲۹۶) کتب اصول حدیث را پنج می‌شمرد و سنن ابی ماجه را از اصول نمی‌داند.
 ۲. مطالع السعاده ۱۳۹۱.
 ۳. جمیع مالک موطأ مالک را از صحیح بخاری و مسلم بزرگ‌تر می‌شمرند. برخی محدثان نیز آنرا در رتبه مسنان صحیحین می‌دانند.
 ۴. مسند دارمی هر چند به «مسند» معروف است ولی ترتیبش به سنی مسند بست و مانند «سنن» برحسب

معجم (کبیر و اوسط و صغیر) طبرانی.

پس از تألیف کتب اصول، برخی به استناد که آنچه از صحیحین فوت شده بود (یعنی

احادیثی که به شرط دو صحیح یا شرط یکی از آنها منطبق بود) پرداختند که از آن جمله

است المستدرک علی الصحیحین حاکم نیشابوری (۳۲۱-۴۰۵)، و برخی به تألیف

مستخرجات هفت گماشتند و آن بدین معنی است که محدثان احادیث یکی از کتب

حدیث را به اسانید می‌نویسند و صاحب کتاب تخریج کند، و گفته‌اند فایده آن تکثیر

طرق حدیث و علراسانید است. از جمله مستخرجات، مستخرج ابی بکر اسماعیلی

(متوفی ۳۷۱) است بر صحیح بخاری و مستخرج ابی عوانه (متوفی ۳۱۶) است بر

صحیح مسلم. کسانی هم به جمع بین صحیحین یا کتب سته (یا بعضی از آنها) پرداختند و

احادیث مشترک را گردآوردند مانند محمد بن نصر الحمیدی (متوفی ۴۸۸) که جمع بین

صحیحین کرد، و ابوالشامدات ابن الاثیر (متوفی ۶۰۶) که جمع بین کتب سته کرد در

کتابش جامع الاصول لاحادیث الرسول، و بغوی (متوفی ۵۱۰) که جمع بین صحیحین و

بعضی کتب سنن کرد در مصابیح السنه، و ابن کثیر دمشقی (۷۰۱-۷۷۴) در کتابش جامع

المسئله و السنن بین کتب سته و مسانید احمد و ابویعلی و بزوار و معجم طبرانی جمع

کرد، و جمع الجوامع سیوطی (۸۴۹-۹۱۱) نیز ازین جمله کتب جوامع است که احادیث

ضعیف و موضوع را نیز شامل است. پس از او المصنفی الهندی (متوفی ۹۷۵) در کتب

العمال فی سنن الاقوال و الافعال به تهذیب آن پرداخت. کسانی هم به تألیف منتخباتی از

احادیث پرداختند که به اقسام گونه‌گون است از مجموعه‌های کلمات قصار رسول

(احادیثی که حکم امثال و حکم باقیه است چون شهاب الاخبار) تا کتابهای اربعین (چهل

حدیث) که خود انواع مختلفی دارد.

شیعه هم از قرون اولیه به جمع و تدوین احادیث و اخبار پرداخته بودند. گفته‌اند در

نزد آنان همسنگی حدیث پیامبر است. و آن مجموعه احادیثی را که روایان خود از امام

شیده‌اند و ضبطش کرده‌اند در اصطلاح «اصل» می‌خوانند، چهارصد اصل در میان

۱. امام باقری از صفحه نقل
 ۲. ابواب فقهی است. لذا برخی آنرا «سنن» دارمی می‌خوانند.
 ۳. کتب مجامع به ترتیب اسماء صحابه و منابع مصنف برحسب هجرت معجم نظم یافته است.
 ۴. برای توضیح بیشتر درباره «اصل» تک اصحاب الشیعه ج ۱، ص ۳۷، ۳۹.

این علم پس از قرن هفتم یا شرویح و حواشی است بر مقدمه این صلاح یا تلخیصی است از آن (چون الارشاد و التفریب ثوری...) یا نظم آن است (چون التقیه عراقی).
تفصیح‌بندی زمانی، علم الحدیث را به چهار دوره تقسیم کرده‌ایم: قرن ۱- ۳۳ که شامل آثار فداست، قرن ۴- ۷ دوره تألیف کتب جامع و اساسی که از راهبرگری از به این صلاح ختم می‌شود، قرن ۸- ۱۳ دوره تلخیص و شرح و حاشیه و اثرپذیری از مقدمه این صلاح، قرن ۱۴- آثار جدید.

فقه و اصول

علم فقه که گسترده‌ترین و مهم‌ترین علوم شرعی است، علم به احکام شرعی است که از ادله تفصیلی (کتاب و سنت و اجماع و...) استنباط می‌شود و شامل است بر احکام عبادات و قوانین و حقوق مدنی و سیاسی اجتماع اسلامی (یعنی احکام تکلیفی و احکام وضعی).

تقریباً تمامی احکام و قوانین اسلامی، ولو باجماله، در یازده سال اقامت پیامبر در مدینه تشریح شده است که در مکه حکمی، جز و ضر و نماز، وضع نموده بود. گذشته از آن، قرآن (کتاب)، سنت رسول یعنی قول و فعل و تفسیر او نیز مأخذ احکام بود. پس از رحلت رسول، در آغاز مسلمانان اگر به مسائلی دچار می‌آمدند که در کتاب و سنت حکمی صریح درباره آن نبود به کبار صحابه مراجعه می‌کردند و آنان به اجتهاد می‌پرداختند و فتوی می‌دادند. ولی البته چنان نبود که صحابه به تفسیر مسائل بخیستند و همه وقت بدان پرداختند، جز بنا بر این کار را نمی‌کردند و تا قضیهای تازه پیش نمی‌آمد. به اجتهاد نمی‌پرداختند و قوانین نمی‌دادند. اجتهاد صحابیانی یکی بر پایه قرآن بود و دیگری بر سنت رسول، و اگر در هیچ یک از این دو دلیل نمی‌یافتند بر "رای" عمل می‌کردند. نگاه به مشاوره می‌نقشست.

پس از خلفای راشدین، گروهی از صحابه و تابعین بیرون از صحابه، در شهرهای دیگری چون بصره و کوفه و شام و مصر، سکین گزیدند و تا اواخر قرن دوم افتاء و اجتهاد بدست علمای تابعین و جمعی از بازماندگان صحابه بود. و در این دوره اقلب چنان بود که مردم هر شهر و منطقه بر فتاوی یکی از علمای صحابه و تابعین بودند، چنانکه مردم

شیعیان متقدم می‌بوده است که برخی از آنها هنوز بجا مانده است. در اوایل قرن چهارم مهمترین کتاب حدیث شیعی، یعنی الکافی، بدست کلینی رازی (متوفی ۳۲۹) تألیف شد. و این کتاب به‌مراه سه کتاب دیگر (سنن لایحه و الفقه، التمهید، الاستبصار) معتبرترین منبع حدیث شیعه اثناعشریه است. این چهار کتاب را "جوامع معتقدین" می‌خوانند در برابر "جوامع متأخرین" یعنی "الروای" و سایر الوسائل الشیعه و بقره الارباب که اواخر قرن ۱۱ تألیف شده‌اند.

- جعل و وضع احادیث کاری بود که از اوایل عهد اموی و بدینال اختلافات سیاسی رواج یافت، و مورخ‌اعرا همان هر حزب و فرقه‌ای در دفاع خود ورد خصم حدیثها می‌ساختند. و در آن عصر، حدیث - چون شعر - یکی از وسائل تبلیخ خلافت و دیگر احزاب سیاسی شده بود. گذشته از مسائل سیاسی و کشمکشهای علویان و امویان و عباسیان و جماعات دیگر، اختلافات کلامی و فقهی و فتوی و صلی و محلی نیز از مریجات وضع و جعل حدیث بود. فقه‌گرایان و نقالان و راویان نیز بسیاری از صحابه و فرایب عالم و تاریخ اسلام راه که خود شاخ و برگها بر آن افزوده بودند از قول پیامبر روایت می‌کردند و سخن خود را بدو نسبت می‌دادند تا در توده مردم مؤثرتر افتاد. برخی از صالحان و زاهدان و صوفیان نیز بقصد خیر و صلاح عام حدیثهایی می‌ساختند در فضیلت زهد و پارسایی و تشبیه میانی تصوف. و بدین گونه هزاران حدیث معمول بر زبانها جاری شد و در کتابها نوشته شد و نیاز افتاد به نقد حدیث، و علمی تازه پدید آمد در شناخت و نقد احادیث تا بدان حدیث "صحیح" از "موضوع" و "حسن" از "ضعیف" باز شناخته شود. نقد حدیث، هم شامل نقد ناقلان و راویان حدیث و حجج و تعدیل آنان می‌شده، و هم نقد متن حدیث که آیا اثری از مصالح و منافع شخصی و سیاسی و مذهبی در آن هست یا نه.

از قدیم‌ترین آثار جامع در علم الحدیث کتاب المحدث الفاضل بین الروای و الیاضی است از حسن بن عبدالرحمن زاهر موزی (متوفی ۳۳۰). و البته پیش از او رساله‌ها و کتابهایی در مباحث مختلف علم الحدیث نوشته شده بود و قواعد و ضوابط آن علم را هم که از عهد تدوین محدثان پیروی می‌کردند، پس از راهبرگری و حاکم نیشابوری (متوفی ۴۰۵) صاحب سمرق، علم الحدیث) در قرن هفتم این صلاح شهروری (متوفی ۶۴۳) بهترین و کامل‌ترین کتاب را درین علم نوشت که اثرش قرنها بجا ماند. و تا اوقات

- از آن، و اینان را "مجتهدان مذهب" می‌نامند. پس از اینان فقهایانی آمد که فقط به ترویج و اختیار استنباطات مختلف مجتهدان مذهب همت گماشته‌اند که به "مجتهدان فتوی" معروفند.
- اگرچه اجتهاد بنحو اطلاق، متوقف شد و مباحث فقه بر مدار یک مذهب خاص قرار گرفت، ولی در قرون ۴ - ۷ ققهایانی نامی ظهور کردند که در هر مذهبی به تألیف مهم‌ترین و اساسی‌ترین کتب فقه (که تا قرن‌ها متن درسی و منبع اصلی آن مذاهب بود) پرداختند. و هم در این دوره است که مذاهب چهارگانه شریک و عموم یافت، و مناظره و جدال بین فقهای مذاهب رواج یافت. و کسانی به تألیف کتب خلافت و جمع‌آراء مذاهب، مختلفه و بیان ادله و حجج همت گماشتند. تأسیفانه در این دوره خلاف و جدالهای فقهی از حوزه‌های علمی و مدرسی فراتر رفت و جامعه‌نامی را نیز درگیر کشمکشها و جنگ و جدالها کرد.
- در مذهب شیعه اگرچه باب اجتهاد بسته نشد، ولی در اوائل قرن چهارم (سال ۳۲۹) با غیبت امام فصلی جدید در تاریخ مذهب جعفری و تقفه آن پیش آمد.
- در قرون ۴ و ۵ فقها و علمایی نامی هم از میان زبیده و هم از میان اناعشریه ظهور کردند. و البته گذشته از موجبات و ظروف دیگر، حکومت امیران شیعی مذهب دیلمی درین ترقی و تطور موثر بود.
- در قرن هفتم با حمله مغول و سقوط بغداد و تخریب مدارس و مساجد، وقتهای در پیشرفت فقه - همانند بسیاری از علوم اسلامی - پدید آمد. ولی بهرگونه در قرون ۷ - ۱۰ بیشتر فقهای نامدار در بلاد اسلامی دیده می‌شوند هر چند که اهتمام آنان بیشتر بر تخریب و تألیف متون است تا اجتهاد و استنباط. پس از قرن دهم دوره رکود فرامی‌رسد، نه اثری از جمع و متنی اساسی تألیف شده است و نه فقیه و مجتهدی بارز ظهور کرده است. استمدادها مصروف بر شرح و تخریب و فهم معضلات کتب موجز بود و در نتیجه گسستی از کتب قدما و دور شدن از حوزه رای و اجتهاد.
- مذهب شیعه که پس از مغول بسبب آزادیهای مذهبی نسبتاً رشد یافته بود، در اوایل قرن دهم بدست صفریان مذهب رسمی ایران شد و احکام و قوانین که پیش از آن بر مذهب ابوحنیفه و شافعی بود، بر وفق مذهب جعفری گردید و فرصتی شد برای پیشرفت و تکامل فقه این مذهب. در قرنهای یازده و دوازده اختلاف در میان شیعیان

مدینه از فتاوی عبدالله بن عمر پیروی نمی‌کردند و کوفیان از عبدالله به مسعود و مکیان از عبدالله بن عباس و مصریان از عبدالله بن عمرو بن العاصی.

بعد از دوره فتوحات و گسترش خلافت، نیاز مبرم به حقوق و قوانین مدنی و حثانی و احکام سیاسی برای اداره مجتمع اسلامی، توسعه روزافزون فقه را سبب شد، و فقه علمی شد مستقل و گسترده. فقیهان و مجتهدان به تدریس فقه پرداختند و قاضیان و مفتیان بر منصب قضا و فتوی نشستند و برخی از آنان به تدوین احکام همت گماشتند.

مجتهدان در استنباطات خود روشهای مختلفی داشتند، گروهی بیشتر بر حدیث و سنت تأکیه می‌کردند و جمعی بر "اجماع" بعضی "قیاس" را معتبر می‌دانستند و پاره‌ای آن را منکر بودند. بهری بر "استحسان" می‌رفتند و برخی بر "استصلاح". در همین دوره علم اصول فقه یعنی قوانین استنباط احکام تدوین شد. و در قرن دوم مکتبها و مذاهبهای چندی پدید آمد. نامی‌ترین فقیهان و مجتهدان این عصر که بحقیقت هر یک مؤسس مذهبی خاص‌اند امام جعفر بن محمد صادق (۸۰ - ۱۴۸) است و ابوحنیفه نعمان بن ثابت (۸۰ - ۱۵۰) و مالک بن انس (۹۳ - ۱۷۹) و عبدالرحمن بن محمد اوزاعی (۸۸ - ۱۵۷) سفیان ثوری (۹۷ - ۱۶۱) و لیث بن سعد (۹۴ - ۱۷۵) و محمد بن ادریس شافعی (۱۵۰ - ۲۰۴) و احمد بن محمد بن حنبل (۱۶۴ - ۲۴۱) و داود بن علی ظاهری اصفهانی (۲۵۵ - ۲۹۷) و محمد بن جریر طبری (۲۲۴ - ۳۱۰). برخی از این مذاهب دیرری نیاید، یک دو قرن پیروانی داشت و بتدریج از میان رفت چون مذهب اوزاعی، ثوری، لیث، ظاهری و طبری.

مذاهبهای فقهی که تا امروز پایدار مانده است و در هر منطقه از جهان اسلام پیروانی دارد مذهب حنفی و شافعی و مالکی و حنبلی است و جعفری و زیدی و اسماعیلی. خواجه خود در فقه مذهبی خاص داشته‌اند. و از فرقه‌های مختلف آنها آنچه باقی مانده است فرقه ازابیه است که اتباع عبدالله بن ایاض (متوفی ۸۶) اند و دارای فقهی مدون‌نماند.

از قرن سوم بعد، دوره تقید به مذاهب پیش آمد و دیگر مجتهدانی مطلق مانند ابوحنیفه و شافعی... ظهور نکردند. فقیهان خود را به مذهبی خاص مقتد کردند و تحقیقات و آراءشان در حوزه همان مذهب بود. طبقه‌ای از فقیهان که پس از اتمه مذاهب، به اجتهاد پرداخته‌اند، اجتهادشان در محدوده مذهب مختارشان است نه بیرون

دین بطور کلی بر بیع چیز است؛ اعتقادات، آداب (اخلاق)، عبادات، معاملات و عقوبات، اعتقادات و آداب جزه فقه نیستند. ولی عبادات و معاملات و عقوبات که جزه فقه‌اند، هر یک به بیع نوع تقسیم می‌شوند. عبادات شامل نماز و زکات و روزه و حج و جهاد است. معاملات هم بر بیع نوع است؛ معاوضات مالیه، امانات، زواج، معاوضات (دعوی، قضاء...) و ترکات، عقوبات نیز بر بیع نوع است. قصاص، حد سرقه، حد قذف، عقوبه و رده.

بسیاری از فقهای حنفی فقه را به چهار قسم تقسیم کرده‌اند: عبادات، عقوبه، ایقاعات، احکام و سیاسات. و در وجه حصر آن گفته‌اند: مسایل فقهی یا به امور آخرت مربوط است و این قسم عبادات است. و یا به امور دنیا مربوط است، و در این صورت با به عبادت و لفظ باز دارد یا نه. آنکه نیاز دارد، اگر نیاز از دو طرف باشد قسم عقوبه است مانند بیع و صلح و دیگر عقوبه، و اگر از یک طرف کافی باشد قسم ایقاعات است مانند طلاق و عتی. و اگر از اصل نیازی در آن به عبادت و لفظ نیافتد قسم احکام و سیاسات (جزایات اسلام، حدود و دیات) است.

اینها تقسیم‌بندی کلی و اساسی فقه است، و اما از نظر ترتیب و توالی ابواب فقه اختلافات بسیاری هست و هر یک از فقها، بنام هر یک از طریق و فقه‌اند. ولی همه در یک مسأله مشترک و متفق‌اند و آن تقدم "عبادات" است بر ابواب دیگر. پس از این است که اختلاف آغاز می‌شود.

برخی از حنفیه پس از عبادات، نکاح، اجاره، بیع، شرکت، مضاربه، دعوی و شهادت و قضاء سیر و جهاد، جنایات و وصایا را آورده‌اند. و برخی دیگر از آنان "شرکت" را بر "بیع" مقدم داشته‌اند. و همه آنان بافتاق "فرائض" را در آخر آورده‌اند. بنابراین بعد از عبادات، بیع و سایر عقود معاوضات را آورده‌اند و سپس فرائض و وصایا و نکاح را، و آنگاه جنایات و سیر و جهاد و قضاء و شهادت و دعوی بیعت را. مالکیان پس از عبادات، جهاد را ذکر کرده‌اند و سپس نکاح و بیع و قضا و شهادت و حدود و وصایا و فرائض را. حنبلیان پس از عبادات، جهاد و بیع و وصایا و میراث و حدود و جنایات و فرائض و نکاح و بیع و قضا و دعوی و بیعت را آورده‌اند. جمع‌ریان عموماً جهاد و نکاح و جنایات و حدود و قضا و دعوی و بیعت را آورده‌اند. جمع‌ریان عموماً جهاد و امر معروف و نهی از منکر را جزه عبادات بشمار آورده‌اند.

ما در طبقه‌بندی موضوعات فقه از تلهیق اقوال مختلف طبقه‌بندی پدید آورده‌ایم. بر

اجتباری و اصولی شدت یافت. اخباریان که مخالف علم اصول‌اند قرآن و اخبار را برای استنباط احکام کافی می‌شمرند و اعتقادشان بر ائله نقلی و اخبارست تا بر دلیل عقلی و اجماع. بنابراین این فرق اساسی اختلافات دیگری نیز در میان دو گروه بروز کرده و از آخر قرن ۱۱ و اوایل قرن ۱۲ شاهد مساجفات و مبارزات این دو جناح است. در آغاز مذهب اجتباری شایع و عام بود و پیشتر علما اجتباری بودند، و برخی از آنان چون ملا محمد امین استرآبادی (موفی ۱۰۳۱ یا ۱۰۳۶) و میرزا محمد اجتباری (موفی ۱۲۳۲) در تمسک اجبار و مخالفت با اصولیان و مجتهدان تعضی داشتند. از نیمه قرن دوازدهم با ظهور آقا محمد باقر بهبهانی (۱۱۱۷ - ۱۲۰۵) و شاگردانش و پیشرفت اصول، مذهب اجتباری، رو به ضعف نهاد، چنانکه از اواخر قرن ۱۳ بعد اخباریان به اقلیتی محدود شدند. لازم به تلاذق است که مذهب شیخیه که در اوایل قرن ۱۳ بدست شیخ احمد احصائی (۱۱۶۶ - ۱۲۲۱) پیدایش یافت، در فقه و فروع بر طریقه اجتباری است.

تقسیم‌بندی فقه پس از عصر تدوین، مطالب و مسائل فقه سوزب و طبقه‌بندی شد و کتب فقه به ابواب و فصول تقسیم شده، و اغلب از ابواب و فصول اصلی آن به "کتاب" تعبیر می‌کردند، مثلاً "کتاب حج"، "کتاب اجاره"، "کتاب رکعت" ... ولی در تقدم و تاخیر و ترتیب و توالی این ابواب روش واحدی اتخاذ نشده است. فقط برخی از فقها با اختیاراتی تقسیم‌بندی‌هایی کرده‌اند که در تحلیل تقسیم‌بندی خود ادله‌ای آورده‌اند، که در اینجا برخی ازین گونه تقسیم‌بندی‌ها را که اساس طبقه‌بندی ماست ذکر می‌کنیم و سپس درباره طبقه‌بندی خود توضیح خواهیم داد.

از نظر کلی فقه را بسیاری به دو بخش تقسیم می‌کنند: عبادات و معاملات. و تفاوت در میان این دو آشکاراست، چه غرض اصلی از عبادات شکرگزاری و تقرب به خدا و نیل به ثواب اخروی است، و مقصود از معاملات، قضاء مصالح مختلف انسانی است. اگر فقهای شافعی فقه را چهار قسم کرده‌اند: عبادات، معاملات، زواج و مصدقات آن، عقوبات. و در تحلیل آن گفته‌اند: احکام شرعی یا مستعمل به امور آخرت است (عبادات)؛ و یا مربوط به کارهای دنیاست و در این صورت مقصود از آن یا بقایا شخص است (معاملات) و یا بقایا نوع، و بقایا نوع یا باعتبار منزلت است (زواج) یا باعتبار جامعه (عقوبات).

این طایفین (محمدامین ۱۱۹۸ - ۱۲۵۲) از فقهای متأخر حنفی می‌گویند. مدار امور

طبق اجماع فقها "عبادات" را در آغاز آورديم. و در بخش عبادات، ابتدا طهارت و معاملات آنرا ذکر کردیم، سپس نماز و احکام و اقسام آن را، و سپس روزه را (هر چند برخی از فقها زکات را بر روزه مقدم داشته‌اند)، و پس از آن، زکات و حج را. تقسیم‌بندی امور غیر عبادی و معاملات به "عقود" و "ایقاعات" ما را یکار نمی‌آید. هر چند ممکن است این تقسیم‌بندی (که یک اعتبار از احکام اسلامی شده است) در کتب فقه مفید باشد، ولی از برای کنایه‌ی بی‌فایده است، چه کتابهایی داریم که شامل هر دو قسم عقود و ایقاعات است متلاًکتی که در احوالی شخصی است که هم نکاح از عقود را شامل است و هم مسایلی طلاق (از ایقاعات) را لذا ما در طبقه‌بندی خود از تقسیم‌بندی امور غیر عبادی به عقود و ایقاعات (که صاحب شراعی و برخی از فقهای جعفری برآوردند) دیده پوشیدیم. تقسیم‌بندی بی‌جایی این‌ها بدین هم نوعی تکلف و تصنع می‌نماید.

تقسیم‌بندی ما از معاملات و امور غیر عبادی باعتبار فرد و اجتماع است. نخست مسایل خانواده است و پس اجتماع و روابط افراد و داد و ستد آنان و آنگاه مجتمع اسلامی و مسایل منلکی و جهانی. بدین ملاحظه است که پس از عبادات، احوال شخصی (مانکحات) را آورديم که شامل مباحث مختلف نکاح و طلاق است، و پس از آن معاملات و احکام و اقسام بیوع و مباحث هبات و صدقات و ايمان و عهود و عتق و حفظ و اباحه و قضا و شهادت و حدود و دیات، و سپس سیر و جهاد و غنایم و جزیره و امری معروف و نهی از منکر و حسب و احکام مطایبه.

برخی از کتب فقه در تقدم و تأخر مباحث و مسایل مختلف باب معاملات نسبتی و عتقی را در نظر نداشته‌اند و مباحث گونه‌گون را در بی هم آورده‌اند. ما سعی کرده‌ایم به رعایت بعضی عقل و نسبتها توالی و تسلسلی منطقی بدانها بدهیم، هر چند که کاملاً و کافی نیست. قضا و شهادت در کتب فقه در بانی جدا از حدود و دیات است. ولی ما از آن رو که کتابهایی هست شامل مباحث هر دو باب، آن هر دو را در یک جا ذکر کرده‌ایم. فرائض (ارث) را در آخر آورديم، که بسیاری از فقهان چنین کرده‌اند. و حتی برخی

آنرا در جدا از ارث قرار داده‌اند (چون در میان ما ذکر آنرا از فقهی خود

استفادگانه: ۶۰۰۶ استیلال علم فرائض سب فزیب حاشی است ما علم حسابیه که در واقع حق است جامع متداول و معقول و مرکب از فقه و ریاضیات. نک: ابن خلکان ۲۵۱-۲۵۲.

"فرائض" را نیاروده‌اند و رساله‌هایی جداگانه در آن باره پرداخته‌اند. تقسیم‌بندی زمانی، تحولات فقه و تشریح اسلامی راه از آغاز تا زمان حاضر، به شش دوره تقسیم کرده‌اند:^۱

۱. عصر پیامبر، که به سال ۱۱ ختم می‌شود.
۲. عهد صحابه بزرگ، از وفات رسول تا پایان خلافت خلفای راشدین (۱۱-۴۰)
۳. عهد صفار صحابه و برخی از تابعین، تا پایان قرن اول.
۴. دوره ظهور ائمه فقه تا قرن چهارم.
۵. دوره عمل به مذاهب و شیوع مناظره و جدل که تا سقوط بغداد (۶۵۶) ادامه می‌یابد.
۶. دوره تقلید محض، از سقوط خلافت بغداد تا عصر جدید.

این تقسیم‌بندی ناظر به تحولات تشریحی است، و برای تقسیم‌بندی تألیفات فقهی باید تغییری در آن داده زیرا چنانکه می‌دانیم در دو سه دوره نخستین هنوز اثری فقهی نوشته نشده بود، لذا ما، به طریقی دیگر، فقه و اصول اهل سنت (۱۷۹/۸ - ۱۷۹/۱ BP، ۱۵۷/۷ - ۱۵۷/۲ BP) را به چهار دوره تقسیم کرده‌ایم:

- الف. قرن ۲ - ۴، که عصر ائمه و مجتهدان است و پس از قرن چهارم مجتهد مطایقی ظهور نکرده و باب اجتهاد مطلق بسته شد.
- ب. قرن ۵ - ۷، بنییت مذاهب و تألیف کتب اساسی مذاهب اربعه و عصر "مجتهدان مذهب" و "مجتهدان فتوی".
- ج. قرن ۸ - ۱۳، عصر تقلید محض که از اواخر قرن هفتم آغاز شد و تا عصر جدید ادامه یافت. درس دوره تألیفات فقهی همه اختصار و تنقیح آثار قدماست یا شرح و تخریبه آنها.
- د. قرن ۱۴ - ، عصر مواجهه مسلمین با حقوق و قوانین اروپائی و اصلاحات دینی و گرایش به احیاء اجتهاد.

۱. تاریخ التشریح الاسلامی: محمد الحنفی بک ص ۹-۱۰. محمد يوسف موسی (الف- عمل للدراسة الفقه الاسلامی ص ۲۲) فقه را به چهار دوره تقسیم کرده است: الف- عصر رسول، ب- دوره صحابه و کبار تابعین که تا اندکی پس از فرود اول ائمه می‌یابند، ج- دوره طلوی و دفع و کمال تا نیمه قرن چهارم، د- دوره تقلید که تا زمان جدید ادامه می‌یابد.

۳. قرن ۷-۱۱: عصر محقق و علاقه و شهید: اواخر این دوره مغان است باسلطه ایلخانان و خلافت آنان با امیرلیان که تا اوایل دوره بعد نیز ادامه می‌یابد.

۴. قرن ۱۲-۱۰: احیاء مذهب امیران توسط آقا باقر بهبهانی (متوفی ۱۲۰۶) و دوره ظهور فقها و اصولیانی نامی چون سیرزای قمی (متوفی ۱۲۳۱)، شیخ مرتضی انصاری (۱۲۱۴-۱۲۸۱) و آخوند خراسانی (متوفی ۱۳۲۹).

کلام و عقاید

علم کلام علمی است که بدان توانایی برآورد براهین برای اثبات عقاید دینی و دفع شبهات حاصل می‌شود. و آن را «علم نظر و استدلال»^۱، «فقه اکبر»^۲ «اصول دین»^۳ علم توحد و صفات و «عقاید» نیز خوانده‌اند.

در عهد پیاپی در میانه مسلمانین خلافتی در عقاید و آراء نبود. پس از رحلت رسول نخستین اختلاف که مسئله خلافت و امامت بود، پدید آمد. روزگار این‌بار و عصر نیز - پس هیچ اختلاف اساسی (جز مسئله زده) سپری نشد. اواخر خلافت عثمان باه خرده گیر بهایی بر اعمال او توأم بود. و پس از قتلش هم اختلاف پیش آمد که بظلم گفته شده است؛ یعنی: درباره علمی هم از آغاز اختلاف ایجاد شد. برخی مخالف خلافتش بودند و بعضی موافق و بازه‌های کاره‌گیر و بیطرف، جنگ‌های علمی باطلحه و زبیر و مبارزه با اختلافی مشربی و سیاسی پدیدار داشتند و سرانجام در قضیه حکمتین با انشعاب گروهی از یاران علی، «خوارج»^۴ نخست فرقه سیاسی اسلام تشکیل یافت. با این همه، این اختلافات سیاسی و فرقه‌ای که در عهد خلفای راشدین پدیدار شده، پیوند اندکی با تعقل و نظر داشتند. و اگر مناظره و جدلی هم بود بیشتر متکی بر عقل بود تا بر رای و عقاید آنچنانکه در مناظره‌های عباسی و خوارج می‌توان دید.

عصر اموی فصل جواهرزدن عقاید و آرامت و سرآغاز بحثهای نظری. مسئله «قدر» نخستین مسئله اعتقادی بود که برای مسلمین پیش آمد و نخستین کسی که در این باب سخن گفتند، معبد جعفی (مقتول ۹۸۰) بود و پس از او عیالان دمشقی (مقتول بعد از ۱۰۰۵). خوارج هم که یک فرقه سیاسی، بودند، از نیمه دوم قرن اول به بحث معنی مسائل اعتقادی پرداختند؛ بحث درباره ایمان و کفر و اینکه عمل به او امر، جزئی از ایمان

تقسیم‌بندی ما تا حدی مشابه است با تقسیم‌بندی نوری از فقه نوری (۶۳۱ - ۶۷۶)

از آغاز تا قرن چهارم را عصر اجتهاد سلفی، و قرن پنجم را عصر اجتهاد معتقد (در مذهب)؛ و قرن ششم و نیمه اول قرن هفتم را دوره اجتهاد فروعی، و پس از آن را عصر تقلید محض شمرده است.^۵ تبدیل و تغییر ما درین تقسیم‌بندی آن بود که عصر اجتهاد مذهب و اجتهاد نوری را یک دوره ششم نیز کسانی از محققان مذهب را می‌توان یافت، چنانکه تا بنای سبب آنکه در قرن ششم نیز کسانی از محققان مذهب را می‌توان یافت، چنانکه خود نوری هم اشاره می‌کند (مانند فقیه مالکی ابو عبدالله المازنی متوفی ۵۲۶). البته این تقسیم‌بندیها بر فقه شیعه، که سیر تحولی دیگری دارد، منطبق نیست. ادوار نظرات فقه جمعی، بهم‌ترین مکتب فقهی شیعه، را چنین تقسیم‌بندی کرده‌اند:^۶

۱. عهد صحابه

۲. عهد تابعین و اتباع تابعان و تابعان ایمان تا زمان قیامت صغری

بها: از زمان حضرت صادق تا قیامت صغری (۲۶۰)

۳. عهد نواب و سفراء چهارگانه تا قیامت کبری

۴. از غیبت کبری (۳۲۹) تا عصر حاضر (قرن ۱۴)

الف: از غیبت کبری تا زمان شیخ طوسی (۲۶۰)

ب: از شیخ طوسی تا عصر علامه حلی (۷۲۶)

ج: از علامه حلی تا عصر آقا باقر بهبهانی (۱۲۰۸ یا ۱۲۰۶)

د: از عصر آقا باقر بهبهانی تا زمان حاضر

ما با در نظر گرفتن تقسیم نوری و تغییرات و تبدیلاتی در آن، با معیار کتب و آثار، دوره‌های فقهی و اصولی جمع‌نوی (۱۵۹/۹ - BP۱۵۸، BP۱۵۷/۷، BP۱۸۱، BP۱۸۲/۷) را چنین

تقسیم‌بندی کرده‌ایم:

۱. قرن ۱-۳: عصر ائمه

۲. قرن ۴-۶: دوره پس از غیبت کبری (که در اوایل قرن چهارم اتفاق افتاد) و

عصر شیخ مفید و سید مرتضی و شیخ طوسی و ابن ادریس.

ست و مرتکب کبائر کافر است.

مبارزات سیاسی امویان و خوارج و شیعیان علی در تمام عصر اموی ادامه داشت و یک به تخطئه و تکفیر دیگری می‌پرداخت. در این میان گروهی بدید آمدند که نه به سلب حکم کردند نه به تخطئه، و از راه مسالمت همه آن سه گروه (شیعه، امویان، خوارج) را مؤمن شمردند. جز آنکه گفتند برخی مصیب‌اند و بعضی مخطی. ولی مسئولیت تعیین مخطی و مصیب را از خود سلب کردند و حکم آن را به خداوند واگذار کردند. ایمان فرقه مرچه‌اند. که اگرچه در واقع گروهی سیاسی بودند و نباید سلبی از امویان می‌کردند ولی بحث در ایمان و کفر و توحید و... آنان را نیز به مباحث لاهوت کشانید.

در برابر قدریه و اتباع معبد جنتی که قائل به اختیار و قدرت انسان بودند، جسریه سلب اختیار از انسان می‌کردند و او را مجبور می‌انگاشتند. از نخستین فرقی که قائل به جبر شدند شهیه‌اند اتباع جهم بن صفوان خراسانی. این دو فرقه قدریه و جهیه در فرقی بعدی حل شدند چنانکه معتزله (که آنان را نیز قدریه خوانده‌اند) در قول به "اختیار" وارثان قدریه‌اند، هر چند که برخی عقاید دیگرشان (چون نفی صفات باری) با جهیه موافق است. در کفر و ایمان معتزله معتقد به "منزله بین‌المرتبتین" شدند، یعنی که مرتکب کبیره را فاسق دانستند و در منزله‌ای میان کفر و ایمان، نه کافر چنانکه خوارج می‌گفتند و نه مؤمن چنانکه مرچه می‌پنداشتند. معتزله نخستین گروهی‌اند که به فلسفه مسلح شدند و در نظریات و جدلهایشان از آن باری طلبیدند، و توان گفت که بنیان‌گذاران اصلی علم کلام، معتزله‌اند.

اسلام آوردن ملل دیگر خصوصاً مردم عراق و شام که مباحث لاهوت در میان‌شان سابقه‌دار بود، در شکوفایی علم کلام مؤثر بود، و از سوی دیگر مواجهه مسلمانان با ادیان دیگر - که برخی شان چون یهودیت و مسیحیت از فلسفه در اثبات عقاید خود کمک گرفته بودند - آنان را ناچار به استفاده از فلسفه کرد. ترجمه بیشتر آثار فلسفی یونانی و سریانی در عصر عباسی، و تشویق خلفا و وزراء از مجالس مناظره نیز پیشرفت کلام را موجب شد. و کتابها و رساله‌ها در مسائل عقیدتی نوشته شد.

در دوره اول عباسی مذهب معتزله سیادت یافت، و نقش خلیفه آزاد اندیشی چون مأمون در نشر آن مؤثر بود. و معتزله هم با فرق مختلف اسلامی و هم با اصحاب ادیان

دیگر مناظره و مبارزه داشتند. در عصر متوکل (۳۲۲ - ۳۴۷) سواره مذهب اعتزال روبه افول نهاد، که او به مبارزه با معتزله و حمایت از اهل حدیث و اتباع ابن حنبل پرداخت. و انجام ظهور ابوالحسن اشعری (۲۰۶ - ۳۲۴) و مخالفت او با معتزله بزرگترین ضربه را بر مذهب اهل عدل و توحید زد. معتزله پس از آن اعتباری نیافتند جز آنکه در عصر دیالمه با تشویق امیران و وزیران دیلمی و خاصه صاحب بن عباد (۳۲۶ - ۳۸۵) در دوره‌ای کوتاه نفوذ و مقبولیت داشتند و قاضی القضاة عبدالجبار همدانی (۴۳۰ - ۴۱۴) از بزرگترین متکلمان معتزلی متعلق بدین دوره است. تا اواخر قرن هفتم نیز هنوز کسانی یافت می‌شدند که معتزلی مذهب بودند که علامه زمخشری (۴۹۷ - ۵۳۸) و ابن اسبی الحدید (۵۸۶ - ۶۵۵) از بقایای آنانند. و پس از آن مذهب اعتزال بالکل از میان رفت،

اگرچه اثراتی در بعضی فرق شیعه باقی ماند.

اشعری، دور از افراط و تفریطهای معتزلیان و اهل حدیث، راهی معتدل و میانه برگزید. برای اثبات عقاید اهل سنت روش متکلمان را بکار گرفت و بر نقل و عقل هر دو تکیه کرد، چنانکه ابو منصور ماتریدی (متوفی ۴۳۳) نیز که مذهبش در خراسان و ماوراءالنهر رایج شد. همین راه را پیسود، هر چند که اختلافاتی جزئی در مباحث اشاعره و ماتریدی هست. ابوالحسن اشعری خود در آغاز معتزلی بود و از شاگردان ابوعلی جتائی، ولی سرانجام مذهب اعتزال را ترک گفت، و در قدر و صفات باری راهی دیگر رفت و تحسین و تقبیح عقلی را رها کرد. عصر اشعری زمان فرقه‌ها و مذبهها و مجادلات فلسفی بوده، و اشعری به مبارزه با همه پرداخت و در رد معتزله کتابها نوشت.

از قرن چهارم مذهب اشعری رایج و شیوع یافت چنانکه مذهب کلامی اهل سنت (غیر از اکثر حنابله) شد، اگرچه در آغاز با مقاومتها و مخالفتهایی مواجه بود. در میان متکلمان اشعری شیوه‌های مختلفی وجود داشته است. یکی طریقه متقدمین است کسانی چون ابوبکر بافلانی (متوفی ۴۰۲) و امام الحرمین جوینی (متوفی ۴۷۸) که از قوانین علم منطقی دور است و دیگر مذهب متأخرین است کسانی چون امام غزالی و فخرالدین رازی که منطقی را بکار گرفته‌اند. و بعدها کسانی چون بیضاوی (متوفی ۶۹۱) در طوابع و عضدالدین ایچی (متوفی ۷۵۰) در مواضع چند آن مسامح کلام و فلسفه را بهم

در آمیختند که تمیز آن در دشوار شد.

در قرن هفتم این تمییز (۵۴۲ - ۶۲۲) از بیروان ابن حنبل و اهل حدیث به مخالفت با

اشعار و پند و انداخت و کتابها در رد ائمه و بیان و شیعیهان و سوزخان نوشتند. و پس از او شاگردش ابن قیم جوزیه (۶۹۱- ۷۵۱) در تأیید مذہب سلف بر راه این تیمچه رفت، ولی این مذہب توانست مقبولیت عام یابد و همچنان منحصر به حنبلیان ماند، تا آنکه در قرن دوازدهم هم محمد بن عبداله اب (۱۱۱۵- ۱۲۰۶) مؤید این مذہب شد و با تیروی آگسوس در بعضی اعظم جزیرت العرب گسترش یافت. و با دصرت سید احمد یارلی (میتول ۱۸۱۲) در میان جمعی از مسلمین هندوستان نیز شایع شد.

شیعه که در آغاز جماعتی اندکی از هواداران آل علی بودند، بتدریج رشد یافتند و در مسائل سیاسی و نهضت‌های اجتماعی اسلام نقش مهم ایفا کردند. از فرقه‌ها و گروه‌های مختلف شیعه، سه فرقه امامیه اثناعشریه، زیدیه و اسماعیلیه اهمیت بیشتر یافتند و تا امروز باقی ماندند، که بسیاری دیگر از آنان از میان رفتند، همه فرقه شیعه بالاتفاق علی را افضل صحابه می دانند و خلافت را حق اولاد علی، با اختلافاتی که در تعیین امام و شمارش ائمه در میان فرقه شیعه هست. زیدیه بر خلاف اثناعشریه امامت مفسول بر انقیاد را جایز می‌شمرند و هر فاطمی (حسینی و حسینی) عالم زاهد شجاع را که خروج کند شایسته امامت می‌دانند. امامیه اثناعشریه و اسماعیلیه مصمت را از برای امام شرط می‌شمرند و گویند که امام باید منصوب علی باشد از جانب پیامبر یا امام پیشین.

نیاز مبرم شیعه به دفاع عقاید خود و اثبات امامت که مهمترین مسأله عقیدتی شیعه است - موجب شد که آنان از روشهای متکلمان پیروی کنند و اهتمامی افزونتر از علوم دیگر به علم کلام و عقاید بنمایند. از قدیم‌ترین متکلمان شیعه ابو جعفر محمد بن اسمان (مؤمن الطالق)، همام بن الحکم (متوفی ۱۱۹۹)، ابوالحسن علی حشینی، یونس بن عبدالرحمن قمی (متوفی ۲۰۸) و اسماعیل بن علی نوبختی (۲۳۷- ۳۱۱)ند که برخی از آنان به تجسیم و تشبیه معتقد یا متشیب و بعضی شان از معتزله متأثر بوده‌اند. ولی در واقع کلام شیعه اثناعشریه پس از غیبت امام دوازدهم (سال ۳۲۹) در اواخر قرن چهارم و از اول قرن پنجم با شیخ مفید (متوفی ۳۱۲)، شیخ طوسی (متوفی ۴۶۰)، سیدمرتضی علم‌الهدی (متوفی ۴۳۶) و سیدرضی (متوفی ۴۰۶) پایه و بنیان یافت و حدود و ثغورش مبین شد. و در قرن هفتم و هشتم با تفسیرالکلبین طوسی (۵۹۷- ۶۷۲) و صلاحه حلی (۶۴۸- ۷۲۶) تکمات رسید. شیخان زیدی در بیشتر عقاید دنباله رد معتزله شدند، و اسماعیلیان که اهتمامشان به کلام و مباحث عقلی بیش از دیگران بود میراث فرهنگی

پیرای بیادگار نهادند. و ابو حاتم رازی، ابویوسف سمرقانی، حمیدالدین کرمانی، قاضی نعمان و ناصر خسرو از نامبرداران مکتب اسماعیلیه‌اند. از قرن چهاردهم هجری در اثر تماس مسلمانان با تمدن اروپا و نشر معارف و علوم جدید و مراجعه با استعمال و در نتیجه جنبش‌های ملی و آزادی‌بخش و شیوع فکر آزادی، راه‌های نوری در پیش پای عقاید مسلمین گشوده شد و جنبش‌های اصلاح‌طلبی بالا گرفت. رها کردن آداب و رسوم خرافی، بازگشت به اسلام خالص و پیراسته، ترک مخاصمات فرقه‌ای و تقریب مذاهب و وحدت اسلامی، توجه عقاید و اصول دین با کمک علوم و فنون جدید و در آمیختن و تثلیث بعضی مکتب‌های اجزای و اقتصادی با اصول اسلامی و... از نتایج این حرکات است.

تقسیم بندی زمانی آثار کلامی ائمه و مابریدی راز نظر تاریخی به چهار دوره تقسیم کرده‌ایم (۲۰۶/۵ - ۲۲۰/۴):

- الف: قرن ۳ - ۵: عصر ابوالحسن ائمه‌ری و شاگردانش (ابو اسحاق اسفراینی، ابویکر قنقله، حافظ جرجانی...) و طبقات بعد از آنان، که معتقدین اصاعوه بشمارند و طریقه‌شان به "طریقه معتقدین" موسوم است، کسانی چون دارانی، ابوبکر باقلانی، ابن فورک، ابوالحسن سکری، ابومنصور نیشابوری، ابوالقاسم قتیبری، خطیب بغدادی و امام الحرمین. و اواخر این دوره با ظهور امام غزالی در کلام ائمه‌ری تحولی آغاز می‌شود.
- ب: قرن ۴ - ۹: عصر اویج و عظمت مذہب ائمه‌ری است و تألیف مهم‌ترین و اساسی‌ترین کتب این مذہب، که با نسفی و فخر رازی و سیف آمدی و ابن حاجب آغاز می‌شود و به دوره بیضاوی و قاضی عسکالدین و تقاضانی ختم می‌شود.

ج: قرن ۱۰ - ۱۳: دوره جمود و نورشین شرح و حاشیه بر آثار دوره قبل. د: قرن ۱۴ -

و اما آثار شیعه امامیه را به پنج دوره تقسیم کرده‌ایم: الف: قرن ۱ - ۴: عصر حیات ائمه و متکلمان اولیه، که با غیبت امام در اوایل قرن چهارم و دوره ثواب و ایواب او ختم می‌شود. ب: قرن ۵ - ۶: دوره شکل گرفتن کلام شیعی با شیخ مفید و شیخ طوسی و

شریف مرتضی و شریف رضی.

ج: قرن ۷-۹: دوره بعد از مغول و آزادیهای تشیع، که عصر متکلمانی بزرگ چون

نصیرالدین طوسی و علامه حلی است.

د: قرن ۱۰-۱۳: مقارن است با تأسیس حکومت صفوی و تحولات ناشی از آن.

و این دوره تا قرن حاضر و نهضت‌های جدید ادامه می‌یابد.

ه: قرن ۱۴-

فروق اسلامی

شناخت مذاهب و فرق اسلامی در واقع یکی از فروع علم کلام است. در پی توسعه مباحث کلامی، شیوع مناظرات و مجادلات عقیدتی و ضرورت شناخت عقاید خصم کسی در مذهب‌شناسی تألیف شد. سنت نوشتن این گونه آثار به قرن سوم باز می‌گردد. و از آن‌گاه باز آثار بسیاری در این زمینه توسط مؤلفانی وابسته به فرق مختلف نوشته شد. کتابهای مذهب‌شناسی بر چند گونه است: یارهای عمومی است و علاوه بر فرق و مذاهب اسلامی خلاصه‌ای از عقاید و مقالات ادیان دیگر را نیز دربردارد (چون الملل و النحل شهرستانی) و برخی فقط عقاید فرق اسلامی را شامل است (چون مذاهب الاسلامین اشعری) که این نوع بیشتر است. و بعضی خاص گروه‌های مختلف یک فرقه است (چون فرق الشیعه تویضی). علاوه بر اینها گاه برخی از متکلمان در پایان آثار خود ذکری اجمالی از فرق و مذاهب می‌کرده‌اند (چنانکه عسجدالدین ایچی در مواقف).

برخی از مؤلفان کتب ملل و نحل و تاریخ فرق در ابداع و پیش نمایاندن آنها کوششی داشته‌اند. یکی از دواعی این کار، آن حدیث مشهور است که بنابر آن امت اسلام به هفتاد و سه (یا دو) فرقه پراکنده خواهد شد. و مؤلفان می‌کوشیده‌اند تا شماره فرقه‌ها را به هفتاد و سه برسانند. آنان هر اختلاف جزئی علمی که در مقالات و متکلم و حتی استاد و شاگردی یافته‌اند، آن را خلاقی اساسی انگاشته‌اند و صاحب مقال را صاحب مذهب و تکلیف جداگانه و فرقه‌ای تمام از بر صاحب آن مذهب و فرقه‌ها را برآورد کرده‌اند.

علاوه بر این خطل که در بعضی کتب ملل و نحل هست، تمام‌محتای نیز در میان مقالات مذاهب و فرق دیده می‌شود که گاه به سرحد قلب حقیقت می‌رسد. این قصور و تقصیر

مقدمه: فرق اسلامی

گاه از عدم اطلاع کافی و استقصاء واقعی بوده است. و گاه از روی عناد و خصومت. بدین مناسبت ذکر همه آن فرقه‌ها که در کتب ملل و نحل نقل شده است، در این طبقه‌بندی لازم نمی‌نماید. علاوه که از بسیاری از آن فرقه‌ها منقرضه آثاری هم نمانده است. مع ذلک از باب احتیاط شماره‌هایی را در میانه رها کرده‌ایم. و اگر درباره فرقه‌ای که نامی از آن در این طبقه‌بندی نیامده است. تحقیقی شد، از آن شماره‌های رها شده می‌توان استفاده کرد.

فروق اسلامی را به گونه‌های مختلف تقسیم‌بندی کرده‌اند. امام اشعری (در مقالات الاسلامیین) آنها را به ده گروه، و تویضی (در فرق الشیعه) به چهار فرقه، و ابن حزم (در الفصل فی الملل و الامواء و النحل) به پنج، و شهرستانی (در ملل و النحل) به چهار دسته تقسیم کرده‌اند بدین گونه:

اشعری: شیعه، خوارج، مرجئه، معتزله ...

تویضی: معتزله، مرجئه، شیعه، خوارج

شهرستانی: قدریه، صفاتیه، خوارج، شیعه

ابن حزم: اهل سنت، معتزله، مرجئه، شیعه، خوارج

ولی عیب بسیاری از این تقسیم‌بندیها این است که اختلاف در میان دو یا چند گروه از حوزه اختلافات کلامی بیرون نیست و بواقع بیشتر آنها مذهب کلامی اند و امکان جمعشان با یکدیگر هست، چنانکه مثلاً در تقسیم‌بندی ابن حزم فرق اهل سنت (لازم به ذکر است که غرض از اصطلاح اهل سنت درین گونه مواردی که در مقابل معتزله و مرجئه ... قرار می‌گیرد همانا اشاعره است که اکثریت اهل سنت و جماعت‌اند)، معتزله و مرجئه را می‌توان تحت یک اسم کلی اهل سنت (بمعنی عام) آورد. بنظر ما مناسبتر می‌رسد که همه فرق را به سه گروه اهل سنت، شیعه و خوارج تقسیم کرد. زیرا اختلافات اساسی چه در عقاید و چه در فروع که در طول تاریخ بین اهل سنت و شیعه پدید آمده است انفاکاک آنان را مسلم می‌سازد. و همه فرقه‌ها و مذاهب‌های دیگر را می‌توان تحت یکی از این دو آورد الا فرق خوارج را که جدایی شان با نزدیکین سنتی و شیعی بدیهی است. و لذا آنرا از قبول این تقسیم‌بندیها و از یاد آوردن بدین مناسبت ما تحت مذهب

فروق اهل سنت را آوردیم و آنها را به دو قسمت کردیم: مذاهب فقهی و مذاهب کلامی، و سپس فرق شیعه را آوردیم با مذاهب‌های گوناگونش و آنگاه خوارج را

جامع در باب اخلاق فردی و آداب اجتماعی.

صوفیه که به تربیت اخلاقی و تهذیب نفس توجه بیشتری نموده‌اند، پدید آورندگان بیشتری آثارند در اخلاق اسلامی. و کتب اخلاق و آداب، بخشی عظیم از میراث صوفیه است. این گونه آثار البته رنگ صوفیانه دارد و اثر تعالیم تصوف در آنها بارز است، ولی آن رساله‌ها و کتابهای اخلاقی هم که علمای شیخ دور از حوزه تصوف نوشته‌اند، اندک نیست، بهر گوی که کتب اخلاق اسلامی دو گونه است: قسمی که فقط جنبی است بر آیات و اخبار و آثار، اقوال و افعال صلحا و حکیم و مواعظ، و قسمی دیگر که جز اینها مقالات مشایخ و عرفا و تجارب صوفیه و تمیزات و تأویلات صوفیانه را نیز شامل است. در این طبقه بندی، آثار اخلاقی صوفیه در بخش تصوف و عرفان در کنار دیگر موضوعات تصوف خواهد آمد، آنچه بدین بخش تعلق دارد آثار اخلاقی اسلامی غیر صوفیانه است.

تصوف و عرفان

اگرچه در تعالیم اسلام ترغیب مطلق و رهبانیت ناستوده است ولی از همان آغاز کسانی از صحابه و تابعین بی توجه به تعیم دنیای راه زهد پیش گرفته بودند. و در عصر اموی و عباسی در برابر دنیا دوستی و لذت طلبی کسانی که به رزاه و ثروت بیکران رسیدند بودند، اندکی اندک گرایش به ترغیب فردی یافت. و جمعی که "عباد" و "قواد" و "عزاد" خوانده می شدند. مشخص از دیگر جماعات، کناره جسته از امور جهانی، حیوانات و ریاضات مداوم پیشه ساخته بودند. جامعه پسمینه (= صوف) و خشن می پریشاند و به ظواهر حیات بی اهمیت بودند.

گذشته از برابرت داخلی اجتماعی اسلامی و آن مایه‌هایی از زهدگرایی و شستن الهی که در تعالیم اسلام هست، بعضی عوامل خارجی نیز گرایش به ترغیب و تصوف را می افزود که از آن جمله است وجود سنت رهبانیت و ترغیب در مسیحیت و مانویت که در شام و عراق ریشه کهن داشت و در تعالیم و آداب زهاد مسلمان مؤثر بود. و دیگر این‌ها گاهی بر دانی و بر همایی است که قرن دوم مسلمین با آنها آشنا شدند. نفوذ فلسفه نو افلاطونی هم حیات فکری زهد و تصوف را غنا بخشید. و از ترکیب و تلفیق آن همه تصوف

بابیه و یهانی بحکم آنکه بالکل از حوزه تشریح اسلام بیرون‌افتادند و در طبقه بندی کنگره هم شماره‌هایی علی حده (۳۹۵ - ۳۹۰) بدانها اختصاص داده شده است، در این طبقه بندی چایی از برای آنها نیست. قنادیابه (احمدیه) اتباع میرزا غلام احمد قادیانی (موفی ۱۳۲۶ هـ - ۱۹۰۸ م) را برخی باعتبار مسأله خاستگیت خارج از اسلام می‌شمرد. ولی در میان بعض فرق اسلامی نیز می توان عقایدی مشابه یافت که با اصول اسلامی بنایت تام دارد. بهر گوی ما به ملاحظاتی چند (و از جمله نبودن محلی دیگر برای طبقه بندی آثار آنان مانند بابیه) این فرقه جدید را جزء فرق اسلامی، ولی بیرون از سه قسم اصلی (اهل سنت، شیعه و خوارج) و در پایان همه فرق - ذکر کردیم، همچنانکه اتباع مهدی سردانی را اتباع مهدی سردانی (محمد احمد بن عبدالله ۱۲۵۸ - ۱۳۰۳) که به "انصار" معروفند اگرچه بسیاری از اقوال و افعالشان با اهل سنت موافق است ولی عقیده به مهدویت محمد احمد و مسائلی تابع آن، آنان را از حریک اهل سنت جدا می‌کند و همین ملاحظه ما این گروه را نیز جدا از فریقین سنی و شیعی یاد کردیم، "انصار" را از صوفیه نیز نمی‌توان شمرد، هر چند که مهدی خود پیش از قیام در زمره صوفیان بود و هنوز برخی از اثرات تصوف را در آداب انصار (چون اوراد واذکار) می‌توان یافت، و از میانان هم جز آغاز ساز زانسان با آنان ناگفته‌ها پیروان مهدی را "درویش" خوانده‌اند.

اخلاق اسلامی

در فرهنگ اسلامی، گذشته از علم اخلاق که از فروع فلسفه بشمارست و در اسلام پس از نقل فلسفه یونانی و ترجمه بعضی کتب ایرانی رشد یافت، "اخلاق" دیگری نیز وجود دارد که مایه‌اش از شرح است نه از عقل، بحث و پایه‌اش بر سنت مصطفی و صحابه است و آیات قرآنی، نه اقوال حکیمان یونانی. و ما این را "اخلاق اسلامی" نامیده‌ایم تا از اخلاق فلسفی مشخص شود. و این اخلاق اسلامی اگر چه از علوم شرعی اصلی نیست، ولی از فروع آنها می‌تواند بشمار رود.

از عصر تدوین رساله‌هایی در اخلاق و آداب نوشته شد که بیشتر سنی بود بر اساسیت و آثار، و در واقع قدیم‌ترین تألیفات اخلاقی رسایل حواری احادیث اخلاقی است. درباره حریک از تفصیل اخلاقی رساله‌های مفردی تألیف شد و سپس کتابهای

ادامه و تکرار سنن طریقت و تعظیم مشایخ و تقدیس اولیا و ترویج بعضی خرافات کاری نکردند و فکری بزرگ را به‌روراندیدند. در نهضت‌های اصلاح طلبی اسلام که از اوایل این قرن شروع شد و بسیاری از جوامع مذهبی مسلمانان را فراگرفت، تصوف تقریباً برکنار ماند، خصوصاً که بیشتر مصلحان با تصوف روی خوشی نداشتند و با آداب طریقتی مخالفت هم می‌ورزیدند. ظهور وهابیان جزیر قلمرب و مخالفان با تصوف و عرفان در اوان این قرن هم صدمه‌ای بر تصوف بود که نه تنها بساط صوفیگری را از حجاز برچید، بلکه در افکار مسلمانان بلاد دیگر نیز اثراتی نهاد و در ترکیب هم با سقوط امپراطوری عثمانی و تشکیل جمهوری در سال ۱۹۲۵ همه تشکیلات خانقاهی و آداب صوفیگری ممنوع شد و کاخ رفیع و فرسوده تصوف آناتولی هم یکباره فرو ریخت و از آن چیزه نماند.

احمد طاهری عرفانی

۱۳۵۸

اسلامی شکل گرفت. ولی تصوف هیچ‌گاه سرنامی یک روی و یک سان نبوده است زمینه‌های متفاوت فرهنگی، و تبع آن تلقی متفاوت مشایخ و عرفا از شریعت و طریقت، و مذاهب و مشربهای گونه‌گون، ابعادی مختلف و گاه متعاقد به تصوف اسلامی بخشیده است. از مهد تصوف هم مشایخ سنتی و عرفای شریعتمدار و حکیمان اشرافی مشرب برخاسته‌اند و هم صوفیان سنت شکن و درویشان بندگسل و قلندران ابامی مذهب. کتب اسامی و جامع تصوف که شامل اخلاق و آداب سلوک است (مانند اشرف اللمع و قوت القلوب) در قرن چهارم بر پایه رسائل عرفای دوره پیشین و کتب احادیث و اخلاق تألیف شد. در قرن ۴ - ۷ تصوف در سراسر بلاد اسلامی خصوصاً ایران و ماوراءالنهر رواج و اهمیت یافته بود. بنیان خانقاهها و تکایای بسیار، تعالیم صوفیه را گسترش داد. طریقه‌های مختلف تشکیل یافت و آداب و رسوم و مستهای تصوف تثبیت شد. حمله مغول اگر چه ضربه‌ای بود بر پیکر تصوف ولی دیر ناپید که دگر بار درخت عرفان بارآور شد و شاخ و برش به شرف و غروب بگسترده هم به هندوستان راه بگشاد و هم به آسیای صغیر و روم. در عصر تیموری که تصوف رونق داشت، پیوند کهن تصوف و تشیع استوارتر و بارزتر شد و صوفیان شیعی، بسیاری از حرکات اجتماعی را پدید آوردند. در هند بابری تصوف با همان رنگ هندویانه سراج بود و خلاف در میان طریقه‌های معتدل و تندرو برقرار بود. در امپراطوری عثمانی طرائق مختلف صوفیان و درویشان خصوصاً مرثویه اهمیت اجتماعی خاص یافته بودند. صوفیان ایران هم اگر چه خود در آغاز صوفی بودند و صوفی نواز ولی سپس راه را دیگر کردند و بعضی تصوف را ارجحی نهادند.

مخالفت مشرکان و فقیهان بعضی مذاهب (خصوصاً حنبله و اهل حدیث) با صوفیه که متهم به باعت‌گذاری و فساد عقیده و خروج از حدود شریعت و سنت بودند، آثاری در رد تصوف پدید آورد ولی گاه دایره این خلاف و انکار فراتر می‌رفت و به ایذاء و اعدام صوفیان می‌انجامید. خود صوفیان هم که به طرائق مختلف منقسم می‌شدند با یکدیگر تقار و جدالها داشتند و خصوصاً در قرن ۸ - ۱۲ این خلافها حادتر بود و ممرکه‌ها می‌ساخت، که نزاعهای حدیثی و تشکیلی در ایران با آداب آنها

در قرون اخیر تصوف در بیشتر بلاد اسلامی دوره توقف و انحطاط را گذرانید و در جمود و رکود فکری فروماند. خانقاهها و تکایای که متعلق به طرائق بیشمار بود، جز

برایش اول این رده‌بندی پس از ۸ سال تحقیق و ممارست توسط زنده‌یاد مرحوم دکتر احمد طاهری عراقی سرانجام در سال ۱۳۵۸ منتشر شد. با شروع کار فهرست‌نویسی کتابهای فارسی در مرکز خدمات کتابداری که در سال ۱۳۶۲ در کتابخانه ملی اعدام شده عدم کارآئی هو رده‌بندی، حداقل این روزگار یعنی رده‌بندی ده‌بندی دیوینی و رده‌بندی کتابخانه کی‌گروه در مورد موضوعهای مربوط به ایران اعم از دین، فلسفه، تاریخ، جغرافیا، ادبیات، زبان و غیره بر ما آشکار شد. لازم به تذکر است که رده‌بندیهای موجود دیگر نیز همین کمبودها را داشتند، مضافاً اینکه در سایر قسمت‌ها از جمله علوم، تکنولوژی، علوم اجتماعی و دیگر مباحث علوم انسانی نیز که وابسته به قوم و ملت و سرزمین خاصی نیستند و محدود و مرزی ندارند به گسترگی و تفصیل و دقت و کمال دو رده‌بندی فوق‌الذکر نیستند. لذا برای پرهیز از هر نوع درپازه کاری بر آن شدیم که مباحث مربوط به ایران و اسلام را تکمیل کنیم و برای استفاده در اختیار کتابخانه‌های ایران و جهان قرار دهیم.

هدف

رده‌بندی به طور کلی عبارتست از دسته‌بندی و گروه‌بندی اشیاء بر مبنای تشابهات و تمایزات بین آنها. مثل تعیین گروه‌های مختلف درختان و گروه‌های مختلف سنگها و تعیین تمیز و تشخیص بین آنها. این عمل را ذهن بشر برای شناختن و بازشناسی عناصر و اشیاء همواره انجام می‌دهد.

در رده‌بندی کتابخانه‌ای هدف اصلی تسهیل دسترسی‌پذیری به هر نوع اطلاع و دانشی است که در کتابها و سایر رسانه‌ها اعم از چاپی و غیرچاپی نهفته است. بنابراین در کتابخانه در واقع ما "اطلاعات" را رده‌بندی می‌کنیم و در رده‌بندی اطلاعات، اصولی عملی در مقایسه با اصول نظری از اهمیت بیشتری برخوردار است. به زبانی دیگر منظور از رده‌بندی در کتابخانه تنها نشان دادن رابطه اساسی اجزاء و عناصر نیست بلکه بیشترین منظور، نشان دادن رابطه‌ها و ارتباطاتی است که برآید به تسهیل در امر بازاریابی کمک کند. بنابراین محاذله و بحث بر سر اینکه آیا "معدن ذغال سنگ" از فروع "معدن"

است یا "ذغال سنگ" موردی ندارد. همچنین گفته‌اند که بر سر اینکه متنی مولوی جایش در عرفان است یا ادبیات حاصلی ندارد بلکه بر حسب نوع کتابخانه می‌توان آنها را در هر یک از دو محل رده‌بندی کرد و جای داد.

همین ترتیب هدف از تنظیم رده‌بندی اسلام نیز گروه‌بندی مشابهات، و افتراق معیارات و نشان دادن توالی موضوعات و رابطه بین آنها بوده است. بنحوی که هم قابل اعمال در کتابخانه‌های بزرگ باشد و هم امر بازیابی و دسترسی به مطالب مختلف را تسهیل نماید.

"کد" گذاری

هدف از تعیین نوعی "کد" یا رمز مخصوص برای هر یک از مباحث مندرج در یک طرح رده‌بندی از کلی تا جزئی و از عام تا خاص، تنها ارائه تدبیری است برای تسهیل در امر بازیابی که هدف غائی در هر کتابخانه است. هر چه قدر این رمزها کوتاه‌تر و ساده‌تر باشند البته بهتر است چرا که هر یک از آنها دارای بار معنایی خاصی هستند و وقتی روی عطف کتاب قرار گرفتند ضمن برقراری ارتباط موضوعی، محل کتاب را نیز در قفسه‌ها مشخص می‌نمایند و بدین ترتیب دسترسی مجدد کتاب را ممکن و میسر می‌سازند. با اینهمه کوتاهی و بلندی شماره یا رمز از جهتی نیز مرتبط است با بهر حال با خلاصه بودن طرح، در طرح رده‌بندی اسلام ما شیوه کدگذاری کتابخانه کنگره را برگزیدیم به چند دلیل: یکی آنکه هماهنگ باشد با سایر قسمت‌های رده‌بندی کنگره که اکنون در ایران، به‌خصوص در کتابخانه‌های دانشگاهی و تخصصی، رایج است. دیگر آنکه تفصیل و شمول این رده‌بندی بر جزئیات و فروع علوم و دانشهای بشری بسیار است و از این لحاظ بر کلی رده‌بندیهای موجود در جهان برتری دارد و ما می‌خواستیم رده‌بندی اسلام را بر مبنای تفصیل پایه گذاری کنیم.^۱ سه دیگر آنکه شیوه کدگذاری کتابخانه کنگره که بر پایه امتزاج حرف و عدد بنا شده و در نتیجه از طولانی شدن بی‌حد و غیر منطقی شماره‌ها جلوگیری می‌کند. و چهارم آنکه طرح رده‌بندی کتابخانه کنگره بعلمت اینکه در

1. "Classification Theory" *Encyclopedia Britannica*, 1974, vol. 4, p. 693.

۱. برای رده‌بندی خلاصه‌تر می‌توان از گسترش اسلام در رده‌بندی دیوبند استفاده کرد. نگاه کنید به: احمد طاهری عراقی، رده‌بندی همدی، دیوبند، اسلام - ویرایش سوم - تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۲.

مقدمه: کاربرد این رده‌بندی

شصت و پنج

بسیاری از کتابخانه‌های بزرگ جهان به کار می‌روند، طریقی بویا و زنده است و گذشته از جامعیت در علوم و دانشهای شناخته شده، علوم و مباحث جدید نیز در هر زمینه مرتباً توسط متخصصان و محققان بدان افزوده می‌شود.

توضیح آنکه "کد" گذاری در ماهیت رده‌بندی اثر نمی‌گذارد بنابراین اگر شیوه "کد" گذاری دیگری را بر می‌گزیدیم علاوه بر اینکه مفید فایده‌ای نبود، گمراهی و سردرگمی در کتابخانه‌ها به وجود می‌آورد از آنکه معلوم نبود بقیه علوم بشری بر چه پایه و چگونگی باید رده‌بندی شود. و اگر می‌خواستیم تمام علوم را از نور رده‌بندی کنیم تحصیل حاصل بود و جز دوباره کساری و هدر دادن وقت و نیروی متخصصان و اتلاف بودجه در کتابخانه‌های سراسر کشور نتیجه‌ای نداشت.

شیوه کار

همانطور که زنده‌یاد مرحوم دکتر طاهری در پیشگفتار و نیز در مقدمه مسیوط خود گفته‌اند، کار تدوین رده‌بندی اسلام در اصول کلی و اساسی مبتنی است بر تقسیم‌بندی قدما از علوم اسلامی. در دقائق و جزئیات، جدیدت کامل به عمل آمد تا این طرح با موازین و اصول علمی رده‌بندی منطبق و متفق باشد. از آن جمله است رعایت رابطه و نسبت موضوع‌ها و مطالب به یکدیگر، و نیز متنفاک شدن جزء از کل و شمول کل بر جزء و ارائه ترفیهای جامع برای هر رده و نشانه. علاوه بر این اهتمام بسیار رفته است تا ارجاهها، اشارات و توضیحات کافی برای هدایت فهرست‌نویسان و استفاده‌کنندگان از این رده‌بندی منظور گردد.

آنچه برای تحقق اصول فوق انجام شد در صفحات ۱۰۱ و ۱۰۲ مقدمه کاربردی ویرایش اول این رده‌بندی آمده است. در مورد این ویرایش باید اضافه شود که تغییرات بیشتر جنبه عملی داشته است و متکی بوده است بر صدها کتابی که در فاصله ۱۳۵۸ تاکنون در کتابخانه ملی فهرست شده است. از جمله آنکه در بسیاری از موارد نتیجه شدیم که تعداد شماره‌های منظور شده برای یک مفهوم خاص با تعداد انتشار در آن زمینه انطباق ندارد. به ناچار می‌باید تغییراتی در شماره‌ها به وجود می‌آمد تا جای برای آثار به اندازه کافی موجود باشد. همچنین بعد از انقلاب اسلامی تعداد بسیاری کتاب در زمینه‌های اسلام و علوم دینی منتشر شد که قبلاً نمونه‌هایی از آن دیده نشده بود و در نتیجه باید برای مفاهیم جدید در محل مناسب خود شماره‌هایی منظور می‌کردیم. این

مختلف نیز می‌توانند بدون اتکا به کتابخانه ملی، بر مبنای رغب‌برگه‌های خود عمل کرده شماره و نشانه مؤلف لازم را به کتاب در دست فهرست بدهند. با مراجعه به طرحی که در دست دارید، مشاهده خواهید کرد که برای قراءت در قرن ۴ شماره B۲۷۵/۳ انتخاب شده است و در مقابل آن گفته شده است: آسی برحسب نام سرشناسه. بر این اساس شماره کتاب القراءات السبع (اضعلاف القراء السبعه)۴، این مجاهد، احمد بن موسی (۱۲۴۵-۱۲۴۳ ق.) می‌شود ۴ الف B۲۷۵/۳ و این شماره را همه کتابخانه‌ها به همین‌گونه به کار می‌برند، در صورتیکه در ترتیب تاریخ وفات امکان این یکدستی به سختی ممکن بود انجام پذیرد.

- حال اگر دو یا چند نویسنده در قرن ۴ ق. (علم قراءت) داشته باشند برحسب نام خانوادگی الفبایی می‌شود. با این شیوه راه برای گسترشهای گوناگونی شده است. علت تغییر این شماره‌ها از تاریخ وفات به روش الفبایی حاضر چنانکه گفته شد این بود که در بسیاری از موارد تاریخ وفات را پیدا نمی‌کردیم و در نتیجه شماره دقیقی بدست نمی‌آوردیم و لذا یکدستی در کتابخانه‌های مختلف از بین می‌رفت و چنانکه با روش الفبایی در دوره هر قرن این اشکال وجود نخواهد داشت، هم‌چنین کار فهرست‌نویسی سهل‌تر خواهد شد.

به همین‌گونه در بعضی تفاسیر نیز بر خلاف ترتیب اول تفاسیر مأثور و غیر مأثور از هم تفکیک نشده است، بلکه تفاسیر صر فطر از سنی و شیعه، مأثور و غیر مأثور که تشخیص آنها گاه بسیار مشکل بود برحسب قرن رده‌بندی شده و درون هر قرن تقسیم‌بندی (آ-ی) برحسب نام نویسنده است.

در این ترتیب هم مثل گذشته در مواردی که چند کتاب معتبر از یک نویسنده بوده است آنها را ذکر کرده‌ایم. به عنوان مثال نگاه کنید به کتابهای شمس‌الدین محمد بن محمد الجوزی در علم قراءت

الدرة المصیبه فی قراءات الائمة العیالیه الشریعیه	۳۴ ج ۱	۱۲۷۵/۵۶/۱
النعر فی القراءات العشر	۴ ج ۱	۱۲۷۵/۵۶/۱
طیبه النعر فی القراءات العشر	۴ ج ۱	۱۲۷۵/۵۶/۱

بر مبنای نظام قرنی - الفبایی، به سهولت می‌توان برای کتابهای نویسنده‌گانی که در قرن ۹ ق. قرار دارند شماره تعیین کرد. حتی اگر تاریخ تولد یا وفات دقیق در دست نیست

تغییرات و اضافات همه بر مبنای پیشنهاد انتشاراتی و چنانچه بعداً خواهد آمد، با صورتبندی علمای محترم دینی انجام شده است.

نظام درون رده‌ای

نظام درون رده‌ای طرح اسلام همچنانکه گفته شد از کل به جزء است. یعنی در هر قسمت ابتدا کلیات (شامل سازمانها، انجمنها، کنگره‌ها، دایره‌المعارفها، فهرستها، مجسمه‌ها، راهمهای آموزشی، کتابسازسیها، واژه‌نامه‌ها و مسائل کلی از این قبیل) آمده است، سپس موضوعهای خاص، موضوعها نیز بر مبنای مفاهیم جزئی‌تر تقسیم‌بندی شده‌اند. مثلاً در بحث فقه و اصول ابتدا مباحث کلی آمده است، سپس طبقات و تراجم فقه و بعد فقههای مذاهب خاص، اثنی عشر.

- در ترتیب اول، تقسیم‌بندی درون هر یک از این مفاهیم در اکثر موارد، تقسیم تاریخی مبتنی بر تاریخ وفات نویسنده یا فرد مورد نظر بود. شاید این شیوه از نظر علمی جایز باشد ولی با پیشنهاد انتشاراتی بیست سال اخیر متوجه شدیم که چنین نظام تاریخی عملاً کارایی ندارد و فهرست‌نویسان را با گرفتاریهای بیشمار روبرو می‌کند. زیرا در بسیاری از موارد یافتن تاریخ وفات میسر نیست. ضمن اینکه تعدد تاریخ‌نویسی نیز مشکلات خاص خود را داشت. همچنین چون تعدد و تکرر افراد و نویسندگان در یک دوره تاریخی قابل پیش‌بینی نبود، گاه ناچار می‌شدیم برای رعایت یک نظم تاریخی از شماره‌های بسیار طولانی استفاده کنیم که خود معایب با هدف اصلی این بازبینی بود. مثلاً در قسمت احادیث شیعه گفته شده بود: قرن ۴-۹ برحسب تاریخ وفات) و برای آن فقط شماره‌های ۱۲۹-۱۳۳ در نظر گرفته شده بود در عمل به آنچنان اشکالی برخوردیم که ناچار شدیم از همان ابتدا به تمهیداتی خاص دست بزنیم. بخصوص آوردن یکی دو مثال و توضیحی شماره به آنها برحسب تاریخ وفات باعث می‌شد که در تعیین شماره از افرادی که قبل یا بعد از او می‌آمدند اجتناب ایجاد شود. از طرفی در ترتیب قبلی گاه از نظام تاریخی ویژه از نظام الفبایی استفاده شده بود که گرچه قابل توجه می‌نمود، ولی ناامامگانه‌بندی را موجب می‌شد.

بهر حال در این ترتیب تلفیقی از این دو به وجود آمده است. به این ترتیب که تقسیم‌بندی در ابتدا برحسب قرن و در هر قرن تنظیم ثانوی برحسب حروف الفبا (آ-ی) است. به این ترتیب نه تنها امور فهرست‌نویسی سهل‌تر می‌شود، بلکه کتابخانه‌های

معدنک اگر کتابخانه‌ای مایل باشد کتابشناسیها را در همین جا در کنار سایر کتابهای مربوط به دین اسلام نگه دارد مختار است و می‌تواند با برداشتن کمانک‌ها شماره را به کار برد. یا مثلاً منابع و منابعی را در مورد حسین بن علی را ترجیح می‌دهیم در قسمت ادبیات رده‌بندی شود لذا آنرا به رده PIR که رده ادبیات فارسی در نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره است رجوع داده‌ایم.

مبداء تاریخ

مبداء تاریخ در این طرح از ابتدا تا قرن ۱۴ هجری قمری است و اگر فردی حدود ۲۰ سال در قرن بعدی زندگی کرده در آن قرن قرار گرفته است برخلاف ویرایش اول که رده‌بندی براساس تاریخ وفات بوده در این ویرایش پس از مشخص کردن قرن نظم الفبائی نام نویسندگان رعایت شده است یعنی در درون هر قرون اصطلاح (آی) به کار رفته است.

هرجا تاریخ شمسی به کار رفته با نشانه *ش و هرجا ناگزیر از استفاده از تاریخ میلادی بوده‌ایم آن را با نشانه م مشخص کرده‌ایم. از قرن ۱۴ به بعد مبدأ تاریخ، هجری شمسی است. کلیه تاریخهای تولد و وفات با کتاب الاعلام مقابله شده‌است و ضبط الاعلام مایخذ قرار گرفته است. بدیهی است در مواردی که مشخص مورد نظر در الاعلام وجود نداشته است برای حصول اطمینان به آثار و مراجع دیگر از جمله فهرست مستند مشاهیر و مؤلفان که فعلاً در کتابخانه ملی روی برگه نگاهداری می‌شود رجوع شده است.

آثار وابسته به یک اثر

برای اینکه کلیه آثار مربوط به یک متن در کنار آن قرار بگیرد جدولی به شرح ذیل برای ابتکار در نظر گرفته شده است:

۱. مبداءات حدیث یهودی. رده PIR زبانها و ادبیات ایرانی براساس نظام رده‌بندی کنگره - (تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۸).

۲. معنی تاریخ از کاتب الاعلام، فایز بن قاسم، المشهور بالجمال و النسا و من العرب المستعربین و البصریین، (بیرود: ۱۹۶۹م)

۳. فرهنگ سلووی، فهرست مستند اسامی مشاهیر و مؤلفان. یا معکالی شهره دریانی و مرضیه مدایت - (تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۶) (ذویر چاپ)

می‌توان برحسب تاریخ تقریبی شکوفایی نویسنده جای فرد را در قرن خود تعیین کرد. اکنون دست فهرست‌نویس باز است که بر مبنای پیشنهاد ادواترانی شماره هر کتاب مورد نظر را به سهولت تعیین کند بدون اینکه خدشه‌ای در فلسفه نظام رده‌بندی به وجود آید.

الفبائی عددی

گرچه مبنای تقسیمات درون رده‌های این رده‌بندی ترتیب تاریخی و سپس الفبائی است ولی گاه بدون تقسیمات تاریخی از ترتیب الفبائی استفاده شده است و این در مواردی است که تقسیم تاریخی لزوم و موردی نداشته است. مثل: ملاوس و حوزه‌های علمیه خاص (شماره ۳۹-۴۱/۴۱ BP) که در مقابل آن ذکر شده (آی: الفبائی عددی برحسب نام شهر) و یا در مورد واژه‌نامه‌های قرآن به زبانهای مختلف (۸۸۹-۸۹۸/۸۸۹ BP) که باز هم بر تقسیم الفبائی عددی تأکید شده است. منظور از الفبائی عددی این است که گرچه، تنظیم الفبائی است ولی ما به جای استفاده از حروف الفباء، با استفاده از جدول نشانه مؤلف^۲ شماره آن حرف را به کار می‌بریم. مثلاً: به شماره ۹۹-۱۰۶/۹۹ BP کشورهای دیگر (آی الفبائی عددی) رجوع کنید، در واقع به معنای اسلام در مناطق دیگر است. حال اگر اسلام در چین داشته باشیم شماره آن می‌شود ۹۳/۱۰۶ BP، در اینجا در واقع برحسب نام چین الفبائی شده است گرچه از حرف ج در شماره فوق خبری نیست ولی این حرف در نشانه مؤلف شماره ۳ را می‌گیرد.

شماره‌های داخل کمانک

شماره‌هایی که داخل کمانک قرار گرفته‌اند، شماره‌هایی است که گرچه در برخی کتابخانه‌ها ممکن است لازم و قابل استفاده باشد ولی کتابخانه ملی از آنها استفاده نمی‌کند و در عوض شماره‌هایی را که بدان ارجاع داده شده است به کار می‌برد. مثلاً در این طرح، ما به طور کلی ترجیح می‌دهیم که کتابشناسیها را در رده Z قرار دهیم با اینکه شماره‌ای برای کتابشناسیها در نظر گرفته‌ایم ولی آن را در میان کمانک قرار داده‌ایم و در یادداشت ذیل آن با علامت اختصاری جمع (به معنای ترجیح داده می‌شود) تذکر داده‌ایم که اینگونه آثار را از رده Z از طرح رده‌بندی کتابخانه کنگره رده‌بندی کنید.

۳. بوری سلطانی و زهره علوی، نشانه مؤلف، برای استفاده در طبقه‌بندی کتابخانه کنگره - ویرایش ۳ - (تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۵)

کلی درباره آن بحث. بنابراین چنین اثری باید در کلی‌ترین شماره که همیشه چیزی شماره‌های اولیه است قرار بگیرد. مثلاً اثری کلی درباره علم تفسیر در BP91 قرار می‌گیرد. در بیشتر موارد برای آثار کلی شماره‌ای خاص ذکر شده‌است گرچه که ممکن است اصطلاح "آثار کلی" را به کار نبرده باشیم. مثلاً اثری که سرگذشت گروهی از مسلمانان را فارغ از تعلق فرقه‌ای یا گروهی دربرگیرد در BP21 رده‌بندی می‌شود؛ که با اصطلاح "جمعی" زیر سرعنوان کلی "سرگذشته‌ها" مشخص شده‌است.

باید توجه داشت که حتی تقسیمات فرعی و جزئی‌تر نیز گاه خود به کلی و خاص تقسیم می‌شوند، مثلاً نسبت به بحث ملبی سرگذشته‌ها، سرگذشت ائمه حنفی بحثی خاص است، ولی این بحث خاص خود دارای کلی و خاص است چنانکه سرگذشته‌ها کلی ائمه حنفیه در BP54/3 رده‌بندی می‌شود و سرگذشته‌های انفرادی (خاص)، پس از آن می‌آید.

۲. سرگذشته‌ها

سرگذشته‌ها پس از کلیات، کلی‌ترین بحث این رده‌بندی است و از آن روست که بلافاصله بعد از کلیات آمده‌است. این بحث خاص سرگذشته‌های گروهی و فردی علما و ائمه‌ای است که اختصاصاً به یکی از علوم اسلامی مستحب و مشهور باشند. لذا سرگذشت عالمی که منتسب است به فقه حنفی در فقه حنفی (BP149/5) رده‌بندی می‌شود و سرگذشته‌های گروهی فقهای حنفی در BP149/2 در بنیالیکه سرگذشته‌ها گروهی علمای حنفی اعم از فقیه و محدث و مفسر... در BP54/2 رده‌بندی می‌شود و الطبقات الکبیر ابن سعد الزهریری در BP21 قرار می‌گیرد. طبعاً سرگذشت پیامبر و کلیه خاندان نبوت و نیز صحابه و تابعین و خلفای راشدین و دووازه امام و سایر علمای اسلام و اسلام‌شناسان در این قسمت جمع می‌شود.

۳ و ۴. قرآن و تفسیر

در رده‌بندی قرآن سعی شده‌است که متون قرآن، ترجمه‌ها و متحبات آن و نیز آنچه مربوط به قرآن است اعم از کتابخانه‌ها، فهرست‌ها، کشف‌اللغتها، و علوم مربوط به قرآن اعم از تجوید و قرائت و غیره و هر آنچه درباره قرآن نوشته شده‌است یکجا جمع شود. متون مختلف قرآن را در BP58 رده‌بندی کنید و هر یک را برحسب تاریخ (یا قرن) نشر از

۳. قرآن و علوم قرآنی
۴. تفسیر
۵. حدیث
۶. فقه و اصول
۷. کلام و عقاید
۸. فروع اسلامی
۹. اخلاق اسلامی
۱۰. آداب و رسوم
۱۱. تصوف و عرفان

در این قسمت به منظور راهنمایی آن دسته از کتابدارانی که آشنایی با علوم اسلامی ندارند ولی در کتابخانه‌های خود با تعدادی کتاب در این زمینه روبرو هستند به اختصار به ذکر چند نکته در ارتباط با بخشهای بازده گانه فوق می‌پردازیم.

۱. کلیات

چنانکه از عنوان آن برمی‌آید عبارت از آن دست از مطالب و آثار درباره اسلام و علوم اسلامی است که اختصاصی نباشد و در هیچک از ده بخش دیگر نگنجد و شمول آن بر همه یا چند قسمت از مطالب بازده گانه فوق باشد. مثلاً اگر کنگره اسلام‌شناسی تشکیل شود، مجموعه سخنرانیهای آن کنگره احتمالاً انواع مباحث اسلامی اعم از سرگذشت علما یا عالمی خاص و نیز قرآن و حدیث و فقه و کلام و غیره را تا تصوف و عرفان، در برمی‌گیرد، کتابی که حاوی مجموعه این سخنرانیها باشد ناگزیر باید در BP4 رده‌بندی شود. فضایل اسلام، دایرةالمعارف‌های اسلامی، بحث درباره سازمانها و انجمنهای اسلامی و بسیار مباحث دیگر از این قبیل همه جزو کلیات محسوب می‌شود زیرا که محتوای همه کلی است و به بخش یا بخشی خاص از علوم اسلامی تعلق ندارد.

کلیات در بخشهای دیگر یا نگاهی کلی به طرح در می‌یابید که هر یک از مباحث بازده گانه فوق، خود دارای شعب و تقسیمات بسیار است. در گروه‌بندی این شعب نیز رعایت کلیت به جزیره شده‌است. و به همین دلیل کلیات، هم بحث، و هم اعلام باید خاص، و در ابتدای آن مبحث آمده‌است. بنابراین اگر اثری مربوط به یکی از مباحث بازده گانه فوق باشد ولی بر هیچیک از تقسیمات فرعی آن تأکید خاص نداشته باشد، در واقع اثری است عام و

یکدیگر مشخص و متمایز کنید.

در ویرایش اول اشکال کلی در مورد قرآن مربوط به سوره قرآن بود که متون سوره به زبان اصلی و ترجمه‌های آن از یکدیگر جدا بودند. برای مثال: سوره الم به زبان عربی جانی نداشت و باید از شماره مشخصات استفاده می‌شد. در این ویرایش برای اجزاء و اجزای جانی در نظر گرفته شد (BP64)، و به اجزاء و اجزای برحسب ورود در قرآن شماره‌ای اختصاص یافت و جدولی در ابتدای این شماره‌ها قرار گرفت تا برای ترجمه‌ها و سایر موضوعهای مربوط به هر جزء یا سوره از آن استفاده شود. بدین ترتیب:

متن عربی جزء الم	BP64/1/12
ترجمه فارسی	BP64/1/13
ترجمه اردو	BP64/1/14

می‌شود.

از آنجاکه در رده‌بندی علوم اسلامی تفسیر جای خاص خود را دارد همانند ویرایش اول آن را در شماره (BP102) نگهداشتیم، تفسیر اجزاء، اجزای و سوره‌های شماره‌های بر این اساس کلیه اجزاء، اجزای و سوره‌ها تفسیر آنها یکجا و در شماره‌های BP64/1-64/986 و ترجمه‌های آن در شماره BP102/1-102/986 رده‌بندی می‌شود.

ترجمه‌ها و تفسیرهای کامل قدیمی را که امروز تمامی متن آنها در دست نیست و فقط پاره‌هایی موجود طبع و نشر شده‌است باید متن کامل انگاشت و به هر یک شماره خاص خود را داد، چه شاید در آینده اجزاء دیگر آن کتاب باز یافته شود. بنابراین به تفسیر قرآن پایگی که جزء موجود قسمتی از سوره بقره و سوره است باید شماره BP64/1 را داد، نه شماره BP102/1 را.

مباحث حدیث قرآنی (قرآن و علوم و فنون) (BP103-104) در دنباله تفسیر و در پایان همه علوم قرآنی آمده است، از آنکه این مباحث به گونه‌ای با تفسیر پیوند دارد، چه بسیاری از این آثار که به بررسی ارتباط قرآن و علوم و فنون می‌پردازد به هم معانی قرآن (یعنی همان غایت و هدف علم تفسیر) کمک می‌کند. لذا می‌توان آنها را نوعی تفسیر و تأویل آیات دانست، و بدین سبب مناسب‌ترین جای از برای اینگونه آثار، بعد از کتب

تفسیر است. در طبقه‌بندی ابوالنور اینگونه آثار چنان از بخش قرآن و تفسیر، در فصل "چینشهای احیاء و اصلاح طلبی و تجدید" در کنار همه آثار جدید می‌آید، بحکم جدید بودن آنها و مانند نبودن به کتب تفسیر و علوم قرآنی.

با اینکه همه فهرست‌نویس باید اینگونه آثار را دقیقاً بررسی کند و در صورتیکه مطالب آن صرفاً مربوط به قرآن باشد در اینجا رده‌بندی نماید در غیر اینصورت، یعنی وقتی کتاب حاوی مسائل کلی و عام اسلامی است و لول اینکه از آیات و سوره قرآنی هم استفاده کرده باشد. باید در کلام رده‌بندی شود. لذا مقایسه همیشه این مبحث با قسمت اسلام و مفاید جدید" در مبحث کلام و عقاید (BP229-233) لازم است.

۵. حدیث

حدیث به دو بخش کلی تقسیم شده است:

۱. علم اصول الحدیث
۲. متون احادیث

بنابر این برخلاف قرآن، آنچه راجع به حدیث است که طبقاً شامل نقد و بررسی و تحقیق در احادیث نیز می‌شود، در ابتدا قرار می‌گیرد (BP107-116) و متون احادیث، بهرگونه و ترتیبی که باشند، در بخش دوم (BP117-125) می‌آید.

در ویرایش اول علم‌الحدیث به چهارده دوره تقسیم شده بود. ولی در این ویرایش متون احادیث برحسب قرن و در هر قرن برحسب نام نویسنده (محدث) القیابی شده است. علت این تغییر به سامعیت این است که تاریخ وفات بسیاری از نویسندگان مشهور که نظر می‌رسد و با اسامی در منابع معتبر به دست نمی‌آید و در نتیجه منجر به نشت رده‌بندی در کتابخانه‌ها می‌شود. با روش القیابی، همانگونه که سابقاً گفته شد هماهنگی و یکدستی در کتابخانه‌ها به وجود می‌آید و رده‌بندی را به مراتب سهل‌تر می‌نماید.

تکته دیگر قابل ذکر اینکه در این بخش برخلاف رده‌بندی کتابخانه کنگه که سرگذشته‌ها را به جهت کلی بودن در ابتدای هر فصل می‌آورد، در ابتدا نیامده است زیرا که سرگذشت محدثان و راویان در علم الرجال از فروع علم حدیث جانی خاص دارد. لذا برای سرگذشته‌ها محدثان باید به شماره (BP115-116) رجوع کرد. در طرح

نیز به همان جا رجوع شده است.
همچنین باید توجه داشت که در آثار کلی علم الحدیث (۱۰۹-۷-۱۰۹) علم الزوایه و علم الدرایه از هم جدا نشده است، از آنکه بسیاری از آثار شامل این هر دو بخش علم الحدیث است.

۶. فقه و اصول

در این قسمت ابتدا آثار کلی آمده است که شامل طبقات و تراجم فقها نیز می شود. فقهای مذاهب خاص به دو دسته گروهی و فردی صرف نظر از تاریخ وفات آنها براساس روش الفبائی رده بندی می شوند. اصول فقه و سپس فقه بطور اخص، به دنبال کلیات می آید و اجزاء و فروع هر یک به تفصیل ذیل آنها بر شمرده شده است.

توجه فهرست نویسان را به این نکته جلب می کنیم که گرچه "آدله" (۱۶۲/۴-۱۶۱۶) را در علم اصول معمولاً چهار می دانند، ولی جز آن چهار، مصادر دیگری نیز برای استنباط احکام هست. آنچه مسلم است در مورد کتاب و سنت و اجماع همه متفق القرون، اختلاف در دیگر آدله است. "قیاس" را بیشتر فقها پذیرفته اند. "استحسان" خاص ابوحنیفه و اصحابش است، و "استصلاح" (مصالح مرسله) خاص مالک و پیروانش.

شاید گفته شود که بعضی از "آدله" (مثلاً شرایع قبیل، قول صحابی...) متداخل در آدله دیگریست و مصادر استنباط احکام افزون از چهار نیست. این قولی است رواء و بسیاری از علما هم که آدله را چهار دانسته اند بر این رفته اند. اما ما در اینجا به جهت مصالح کتابداری و تقسیم و تفکیک کتابهای متعدد ترجیح دادیم قول کسانی را برگزینیم که آدله را بیش از چهار شمرده اند.

علم خلاف (BP۱۶۷/۹) که از رجوع استنباطات مختلف آدله اجمالی و تفصیلی، یعنی کیفیت ایراد حجج و دفع شبه بحث می کند مبنی است بر علم جدل از مباحث منطقی و در واقع همان جدل است که در مقاصد دینی (جدل واقع بین اصحاب مذاهب مانند ابوحنیفه، شافعی...) به کار می رود و در خلاف را از فروع و علم اصول فقه شمرده اند. ما نیز آنرا در پایان فصل اصول آوردیم. ولی علم جدل و مناظره را - هر چند که فقها و مستشرقان هم آنها را به کار گرفته اند - در اینجا نیاوردیم، که آنها از فروع

۷. کلام

در بخش کلام و عقاید همانند بخش فقه و اصول نخست آثار کلی می آید یعنی کتب که شامل همه مسایل کلامی است و این آثار بر حسب مذاهب و فرق تقسیم بندی شده است. سپس از آن مسائلی خاص کلامی خواهد آمد.

در زیر آثار کلی هر مذهب، شمارهای به "ردیه ها" اختصاص داده شده است و شمارهای به "دفاعیه ها" مقصود از "ردیه ها" (ردیه) کتبی است که دیگران در رد آن مذهب نوشته اند و "دفاعیه ها" نوشته های اهل آن مذهب است در تقض و رد آراء مخالفان و دفاع از مذهب خود. بدینهمی است که کتب رد و نقض در صورتی درین بخش رده بندی می شود که شامل همه (یا بیشتر) مباحث کلامی باشد، ولی اگر درباره مسأله ای خاص باشد (مثلاً امامت، عدل، عصمت...) در بخش مباحث خاص (BP۲۲۶-۲۲۶/۸) رده بندی می شود.

ترتیب "مباحث خاص" (BP۲۲۶-۲۲۶/۸) با اندک تغییراتی، همان گونه است که در بیشتر کتب کلام آمده است. عدل (BP۲۱۹/۳) اگرچه نزد معتزله و شیعه رکنی از اصول مذهب است و معمولاً آن را در فصلی جدا از صفات دیگر باری تعالی می آورند. ولی در اینجا به جهت آنکه بتوان کتب همه مذاهب را در یک موضوع خاص در کنار هم گرد آورد، عدل را نیز در بخش صفات و افعال خداوند آوردیم.

در بعضی کتب کلامی، برخی مسائل فقهی (مانند مسح خفین، نیت نضرو منه...) یا اصولی (مانند خبر واحد) که مورد اختلاف فرق است مطرح شده است. ما این گونه مسائل را فقط در فقه و اصول آوردیم نه در بخش کلام.

چنانکه بیشتر اشاره شد، بخش "اسلام و علوم و عقاید جدید و تجدید حیات فکری و جنبشهای اصلاح طلبانه" (BP۲۲۹-۲۲۹) به دنبال فصل کلام و عقاید آمده است. به دلیل اینکه آثاری که در این مقالات نوشته می شود، همان فرض و هدفی را دنبال

می کند که آثار و کلامی قدما، یعنی اثبات اعتقاد دینی و دفع شبهات، چنانکه آنکه اصلاح متکلمان قدیم، منطقی و فلسفه قدیم یونانی بود و ابزار معاصران، علوم و فنون و فلسفه های جدید اروپائی است.

که شامل آداب و اخلاق باشند نه فقط بیان احکام و قوانین فقهی، هر چند که کتب اخلاق شمه‌ای از احکام را نیز بطور ضمنی شامل است.

۱. آداب و رسوم

تذکر این نکته را در اینجا نیز لازم می‌دانیم که در آداب و رسوم زندگی بشری (۲۵۸/۸-۲۵۸/۸)، هر آنچه که احکام و قوانین محض باشد باید در قفه رده بندی شود. آداب و رسومی که خاص صورتی و درازن است در بخش تصوف و عرفان رده بندی می‌شود چون پیرسه (۲۲۸/۹)، حاشا (۲۲۸/۹)، ادعیه و اوراد صوفیه (۲۲۸/۸۴).

بحث دربارهٔ زیارت، اگر تحقیق در جواز یا حرمت توصل به اولیاء و زیارت مجرب باشد، از مباحث فقهی - کلامی به شمار است و باید در (۲۲۲/۷) رده بندی شود و اگر دربارهٔ آداب و رسوم زیارت یک یا چند مشهد و مرز باشد در این بخش می‌آید.

۱.۱. تصوف و عرفان

سرگذشته‌های فردی (۲۸۰/۸-۲۲۷۸/۳) خاص زهاد نخستین و منابع قدیمی پیش از تشکیل طریقت و آنانی است که انتسابشان به طریقتی خاص دشوار است. البته نام اکثر منابع سلف در سلسله خرقه همه طریقت هست و هر طریقتی آنان را از خود می‌شمارند.

مباحث خاص دارای در بخش است؛ یکی عرفان یا فلسفه تصوف (Theosophy) و دیگر تصوف و سلوک، تقسیم بندیهای اخلاق و مقامات و احوال و مصطلحات و... ماضی است از کتب چون *عوارف الصارف و مصیح الیهادیه*.

باید توجه داشت که بعضی مباحث اخلاق و مقامات و احوال (۲۸۹/۲-۲۲۲۸/۹) در باب اخلاق اسلامی هم آمده است ولی فقط آثاری را در اینجا باید رده بندی کرد که صوفیانه باشد.

طریقت صوفیه (۲۹۳/۹-۲۲۲۹۰) می‌شمارند که شاید مهم ترین آنها را برگزینیم و آبهایی را نام ببریم که با آثار مکتوبشان افزونتر است و با نوشته و تحقیق دربارشان بیشتر است.

بعضی از مباحث اسلام و علوم و عقاید جدید^۶ ممکن است شباهتی به بعضی مسائل فقهی داشته باشد و داخل حوزه فقه شود مانند اسلام و خانزاده (۲۲۳۰/۱۷) اسلام و برده داری (۲۲۳۰/۱۵) اسلام و مالکیت (۲۲۳۰/۳)؛ این مسائل را هم در این بخش آورده ایم تا همه آثار مربوط به اسلام و علوم و عقاید جدید در یک جای گرد آید. و این جای (۲۲۲۹-۲۲۳۳) که پس از بخش فقه و به دنبال بخش کلام و عقاید است، مناسبتر می‌نماید از آنکه این مباحث را نیز به کتب پایه در قفه و باره‌ای را در کلام قرار دهیم و یا آنکه آنها را به کلی از علوم شرعی جدا سازیم و در بیان آوریم.^۷

۸. فرق اسلامی

غالب فهرست نویسان در رده بندی کتب مربوط به فرق اسلامی گرفتار شبهه می‌شوند زیرا که اینگونه کتب بسیار با مباحث کلامی آمیخته است. بدین سبب توضیح می‌شود که اولاً کتب مربوط به فرقه‌ها را همیشه با بخش پیشین یعنی کلام مقایسه کنید. ثانیاً در صورتیکه اثر درباره مسائل تاریخی و بعبارتی دیگر تاریخ یا آداب و رسوم فرقه خاص باشد آنرا در بخش فرق اسلامی و اگر در باب مسائل عقیدتی و کلامی یا فقهی باشد به تناسب آنرا در قفه یا کلام رده بندی کنید.

در بخش فرق اسلامی شماره خاصی برای کنگره‌ها و سمپوزیوم‌ها در نظر گرفته نشده است. اینگونه کتابها را در مقاله‌ها و سخنرانیها^۸ (۲۲۲۵/۴) رده بندی کنید. سازمانهای فرق اسلامی را در ۲۲۳ بیانورید (مناک: دارالتقریب ۲۲۳/۵۲)

۹. اخلاق

بحکم آنکه همه مسائل و مباحث مربوط به قرآن در بخش "قرآن و علوم قرآنی" آمده است، قرآن و اخلاق نیز بدانها ارجاع داده شده است.

مباحث خاص اخلاق به سه قسمت فردی، خانوادگی و اجتماعی تقسیم شده است. بعضی مباحث این فصل ممکن است شبیه مسائل فقهی باشد (مثلاً باه گساریه، قمار بازرگاری، شهرداری و احتساب...) ولی روشن است که فقط آثاری در این باب می‌آید

۶ در رعینتی دگر مسائل غالب اولیاء این مباحث در پایان آمده است.

حروفیه (۹۵-۹۶/۹۷)، را جزء فرق صوفیه شمریم نه جزو فرق اسلامی، که گذشته از مشابهت نام آنان با صوفیه، به حکم آثارشان، آنان روش خود را طریقتی از تصوف شمرده اند نه مذهبی و فرقه ای علمی حده.

فتوت را به سبب پیوند استوارش با تصوف در بیان همه مباحث آورده ایم. اگرچه نمی توان فتوت را طریقه ای شمرد ولی اشتراک آداب و رسوم و تشابهات صوتی و آهنگ و اثر بذیری شان از یکدیگر، جایی برای فتوت در باب تصوف می گذارند، چنانکه شمس الدین آملی در فغان الفنون هم فتوف را از فروع تصوف شمرده است.

کثرت طریقه ها در تصوف اسلامی نتیجه اشعاباتی است که در طول قرون پدید آمده است. بسیاری از طرائق منشعب استقلال کلی یافته اند چندانکه آداب و رسوم - و گاه حتی عقاید و عرفانشان - با سلسله اصلی متفاوت است، (ذهبی و نوربخشیه را با کبرویه، و یکتاشیه را با یسویه مقایسه کنید). ولی در بسیاری از موارد تشبیهات، تغییراتی اساسی در اصول آن طریقه پدید نیارده است (مانند طرق مختلف شاذلیه و نعمه اللهیه و نقشبندیه). بدین ملاحظه، طرائق و طوائف فروع دوم در این رده بندی ذکر نشده، و فقط از طرائق اصلی و طریقه های منشعب مستقل شده نام برده شده است.

طرائق را می توان بر حسب اشعابانشان از یکدیگر، تقسیم بندی کرد و هر یک از طرق منشعبه را ذیل طریقه اصلی ذکر کرد مثلاً ذهبیه و نوربخشیه را در ذیل کبرویه، و یکتاشیه را ذیل یسویه، و بدویه و دسوفیه را ذیل رفاعیه آورد. ولی ما از این تقسیم بندی عدول کردیم و همه طرائق را به ترتیب الفبائی در پی هم نام بردیم زیرا بعضی از طرائق منشعبه تلفیق و ترکیبی از دو طریقه (و گاه بیشتر) است مانند شاذلیه که از مدینه و رفاعیه منشعب است و نقشبندیه که از خواجه گایه و یسویه.

اگرچه ما ترجیح می دهیم که کتابهای عرفانی منظوم (مانند مستقن الطیر، مثنوی و گلشن راز... در فارسی و اشعار ابن عربی و ابن فارض... در عربی) در ادبیات رده بندی شود ولی برای این گونه کتابها هم جایی در این رده بندی منظور شده است، تا اگر کتابخانه ای بر حسب سیاست خود خواست این کتابها را در تصوف و عرفان جای دهد

مشکل: نتایج باشد.

سیاس

قدر دانی و سیاس خود را به حضور استاد محترم سرکار خانم پوری سلطانی و همکار ارجمند جناب آقای کامران فانی که همواره با دقت علمی خاص خود مرا یاری داده اند اعلام می دارم. کلیه تغییرات و اضافات بانظر و مشاوره این بزرگواران انجام شده است. از استادان گرامی حجت الاسلام و المسلمین جناب آقای دوانی که با رهنمودهای ارزنده و نظرات مفید خود مرا یاری داده اند سپاسگزارم.

از همیاری و مشارکت جناب آقای ابراهیم عمرانی که با جدیت و پشتکار طرح اولیه این پرویش را در سازمانهای فرهنگی قم مورد محک قرار داده و نظریات مفیدی ارائه داده اند و نیز از آقای هادی رزاقی سردی، سرپرست کتابخانه دانشگاه مفید نیز سپاسگزارم.

از کلیه فهرست نویسان محترم و دلسوز کتابخانه ملی که با فداکاری و جدیت مرا یاری داده اند و بدون باری و مدد آنها انتشار این پرویش غیر ممکن بود سپاسگزاری و قدر دانی می نمایم.

از سرکار خانم فاطمه رمضانپور آهنگر که در حروفچینی کامپیوتری این متن زحمات فراوانی را متحمل شده اند ممنون و سپاسگزارم.

زهره علوی

۱۳۷۶

خلاصه طرح رده‌بندی اسلام
(BP1-295)

۱-۱۹	کلیات
۲۱-۵۷	سرگشتنامه‌ها
۵۸-۸۹	قرآن و علوم قرآنی
۹۰-۱۰۴	تفسیر
۱۰۶-۱۴۵	حدیث
۱۴۷-۱۹۸	فقه و اصول
۲۰۰-۲۳۳	کلام و عقاید
۲۳۵-۲۴۴	فروق اسلامی
۲۴۶-۲۵۴	اخلاق اسلامی
۲۵۶-۲۷۲	آداب و رسوم
۲۷۴-۲۹۵	تصوف و عرفان

۱۵۴

اختصارات

تزییح داده می‌شود	جج
رده‌بندی کتب	رد
شمس	شس
مقایسه کتب با...	فس
قبل از هجرت	ق-ه
پلادی	م
نگاه کتب به...	نکن

۲۵۱

BP

۱ نشریات ادواری

قسط: ۵/ BPV

- /۱ عربی
- /۲ فارسی
- /۱۱ پشتو
- /۲۲ کردی
- /۲۶ زبان‌های بومی دیگر ایرانی (آ-ی)
- /۳ ترکی

شامل ترکی آذربایجان و ترکی استانبولی و غیره

- /۴ اردو
- /۵ انگلیسی
- /۶ فرانسوی
- /۷ آلمانی
- /۸ اسپانیولی
- /۹ روسی

زبانهای دیگر (آ-ی: الفبائی عددی)

/۹۹-۹۹

۲

ماتر: BPV/۱-۹۹ برحسب زبان تقسیم‌بندی شود. مثال:

سالنامه فارسی: نشریات جغرافیایی/ BPV/۱-۹۹

۱۰۰۷۴۱
۹۲۶-۰۰۹
۹۲۶-۰۷۴
۹۲۶-۹۲۴
۹۲۶-۹۰۴

۹۲۶-۹۲۴

۱۵۸

رده DSR تاریخ ایران

بازنویسی و گسترش تاریخ ایران در نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره

ویرایش سوم

تنظیم و تدوین
کامران قاضی

مجموعه آثار: ۱۱۱۱۱۱۱۱
مجموعه: ۱۱۱۱۱۱۱۱
شماره: ۱۱۱۱۱۱۱۱

تهران: ۱۳۷۹

فانی، کامران، ۱۳۳۳-
رده DSR تاریخ ایران: بازنویسی و گسترش تاریخ ایران در نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره /
تظیم و تدوین کامران فانی - آویزش ۲ - تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۹
۱۲۸ ص.

ISBN: 964-446-056-1 ریال ۱۰۰۰۰

فهرستفهرستی براساس اطلاعات فنی.
Kamran Fani. Class DSR History of Iran: an adaptation
of the Library of Congress Classification.

۱. رده‌بندی کتابها - تاریخ ایران. ۲. رده‌بندی کتابخانه کنگره. الف. کتابخانه ملی جمهوری
اسلامی ایران. ب. عنوان.
Z۶۹۴۴ (۲۶۹۶)
۱۳۷۹

کتابخانه ملی ایران ۱۲۷۱۶ - ۲۹

ISBN: 964-446-056-1

شابک: ۱-۰۵۶-۲۲۶-۹۶۴

عنوان کتاب: رده DSR : تاریخ ایران

مؤلف: کامران فانی

ناشر: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

ویرایش: سوم (ویرایش اول ۱۳۵۹، ویرایش دوم ۱۳۶۵)

لیتوگرافی: تصویر

چاپخانه و صحافی: اتحاد

تاریخ انتشار: ۱۳۷۹

قیمت: ۱۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، خیابان انقلاب اسلامی، چهارراه فلسطین، ساختمان بنیاد فخر، طبقه سوم
تلفن: ۶۶۶۹۸۵۶، فاکس: ۶۶۶۲۰۴۰

فهرست مطالب

شماره صفحه	مطالب
۷	یادداشت ویرایش سوم
۹	مقدمه
۲۱	نام کشورهای جهان با شماره کاتر
۲۷	خلاصه رده‌بندی
۲۹	فرانما (متن رده‌بندی)
۱۵۱	تاریخ محلی
۱۵۱	- ولایات و استانها
۱۵۷	- شهرها، بخشها و روستاها
۱۷۲	- خلیج فارس و دریای عمان
۱۷۲	- جزایر
۱۷۳	- دریاچه‌ها و مردابها
۱۷۳	- رودها
۱۷۴	- کویوها
۱۷۴	- کوهها
۱۷۵	- نمایه عام

۱۵۱

بسمه تعالی

یادداشت ویرایش سقم

چهارده سال از ویرایش دوم گسترش تاریخ ایران می‌گذرد. اینکه که ویرایش سوم این کتاب منتشر می‌شود، تغییرات و اضافات لازم انجام پذیرفته و کمبودها براساس نیاز کتابخانه‌های ایران رفع گردیده است. بخش تاریخ محلی نیز شامل اضافات جدید است، ولی از آنجا که ویرایش سوم رده‌بندی همدی و دی‌یمن جغرافیای ایران نیز در دست انتشار است و فهرست نسبتاً کاملی از نام ولایات، شهرها و روستاهای ایران را به دست داده است، دیگر نیازی ندارد که همین آن در گسترش تاریخ ایران هم تکرار شود. غیرتوسکان خود می‌توانند با مراجعه به جغرافیای ایران، شماره‌های مربوطه را با توجه به جای‌القبایل آن بسازند. در بخش «نام کشورهای جهان» که در ابتدای این گسترش آمده نیز تغییرات و اضافات لازم اعمال شده و فهرست کامل آنها ذکر شده است.

خانم گیتی آری، عضو هیأت علمی کتابخانه ملی و همکار قدیمی بنده، با دقت و وسواس کم‌نظیری به بازنویسی و بازنویسی نمایه گسترش تاریخ ایران پرداختند و آن را از هر جهت تصحیح و تکمیل کردند. لازم می‌دانم مراتب سپاس عمیق خود را از زحمات ایشان ابراز و هم‌چنین از زحمات خانم منیر کریمی که در حروفچینی و صفحه‌آرایی این کتاب نهایت دقت مبدون دقت بسیار سپاسگزارم.

۱۵۹

مقدمه

ویرایش اول

می‌گویند نیاز، زایندهٔ اختراعات، ابداعات و اکتشافات است، و مایهٔ کشف و طلب جستجو، موجود نیازمند در خود فقیر و نقصی را می‌بیند که مانع استکمال اوست. یعنی در واقع مانع حرکت اوست، و حرکت یا پویایی و دگرگونی را از قدیم صفت مشخصهٔ عالم دانسته‌اند. نهایت اینکه صرف نیاز کافی نیست، باید بر این نیاز و کم و کیف آن آگاه بود، و راه و روش‌های دفع آن را باز شناخت.

لداع روش‌های گوناگون طبقه‌بندی علوم و معارف، و از جمله طبقه‌بندی معارف مکتوب که کتاب باشد. پاسخی است به یکی از نیازهای اساسی انسان: نیاز به نظم و این که نظم مایهٔ تسهیل دستیابی به خواست‌هاست. ولی با جستجویی که در کتابخانه‌های گذشته‌مان می‌کنیم، می‌بینیم که ظاهراً نیاکان ما چنین نیازی را نداشته‌اند، و یا درک نکرده‌اند، که هر دو بعید می‌نمایند. چطور چنین نیازی را نداشته‌اند؟ بی‌گمان کتابخانه‌های بزرگی در جهان اسلام وجود داشته و بی‌گمان این که طبقه‌بندی علوم محل اعتبار و مورد نظر بزرگان ما بوده است. **احصاء العلوم فارابی**، **اقسام العلوم** ابن سینا، **جامع العلوم خوارزمی**، و **جامع ستی** امام فخر رازی و مقدمهٔ این خلدون و کشف الظنون حاجی خلیفه و مفتاح السعادة طائی کبری زاد، گواه آن است. در این کتابها مجموعه معارف بشری طبقه‌بندی شده‌اند و بسیار منطقی هم طبقه‌بندی شده‌اند. کتابخوانان و کتابداران ما هم بی‌گمان با این طبقه‌بندی‌ها آشنا بوده‌اند. ولی دقیقاً نمی‌دانیم آیا از **رازد** **کتابخانه‌های بزرگ** **دعیم** **بکار می‌رفته‌اند** **و یا به صورت کلیسیا آن‌ها را پیش از آن وقت** **طراحی**

گونه‌ای طبقه‌بندی عام و ابتدایی در کتابخانه‌ها به کار می‌رفته که تفصیل آن بر ما روشن نیست. براساسی چرا نیاز به طبقه‌بندی‌های دقیق و مفصل در کتابخانه‌های نیاکان ما احساس نمی‌شده است؟ دلایل می‌بازی آنان و نیاز ما را باید در مسائلی عینی و ذهنی جستجو کرد. حقیقتی است

شده است. ولی این رویدادها در مباحث و مسائل خاص فرهنگی ملل و اقوام دیگر - به ویژه شرق و اسلام- کاستها و کژیهای بسیار دارد و این دیگر بر سنده ماست که در رفع و جبران این نقایص بکوشیم و کاری را که آنان درباره فرهنگ و تمدن خود کرده‌اند، به یک معنی ما هم در حد فرهنگ خود به انجام رسانیم. تدوین و تنظیم روایتی تاریخ ایران گامی است در این راه.

در روایتی کتابخانه کنگره، رده‌های D و E و F خاص تاریخ کشورهای جهان است و در این میان شماره‌های ۳۲۶- ۱۳۵۱ DS به تاریخ ایران اختصاص یافته. روایتی تاریخ و کتابخانه کنگره از ۱۹۰۱ آغاز شد و متن منقح آن نخستین بار در ۱۹۵۸ به چاپ رسید و از آن پس به تدریج ایام در آن جرح و تعدیلهایی شده که به نام Additions & Changes اضافات و تغییرات مشهور است و می‌توان آن را تاریخ و منسوخ نیز نامید.

غرض از تاریخ در این رده، صرفاً تاریخ سیاسی نیست، دامنهٔ شمول آن پس گسترده‌تر است و تمدن و فرهنگ تاریخ اجتماعی، آداب و رسوم، جغرافیای تاریخی، سیر و سیاحت و باستان‌شناسی و قوم‌شناسی و بسیاری از مباحث مشابه را دربرمی‌گیرد.

البته آثار تخصصی‌تر و مشخص‌تر که جنبه کلی تاریخی نداشته باشند، در رده خاص خود جای می‌گیرند. فی‌المثل جغرافیای طبیعی در CB، تاریخ اقتصادی در HIC، باستان‌شناسی از دیدگاه هنری در N و انسان‌شناسی در CN. ولی به هر تقدیر، آثاری که از گذشته یک قوم و ملت سخن می‌گویند، همه در تاریخ می‌آیند.

تقسیم‌بندی تاریخ ایران در متن اصلی روایتی کتابخانه کنگره، ناقص و نامناسب است. در اینجا نمی‌خواهم این نواقص و نامناسبیها را برشمردم. تنها مقایسه‌ای گذرا میان این روایتی که از ۱۰۰ صفحه نفوذنا است، با روایتی اصلی کنگره که به ۳ صفحه هم نمی‌رسد، گناه این سخن است.

روشن کار در این گذرشن، پذیرش فلسفه و اصول کلی و ترتیب و توالی روایتی کنگره بود. است. اصلاً گذرشن تاریخ بر خلاف فی‌المثل گذرشن دین اسلام با تقسیمات موضوعی کنگره و ترتیب و توالی آن می‌تواند یکسان باشد و با آن مقایزنی اصولی نداشته باشد البته ناگزیر - از جرح و تعدیلهایی هستیم ولی توالی موضوعات عموماً بر هم نخورده و صرفاً در گذرشن کوشیده شده است. این تغییر و گذرشن از یکسو با توجه به تاریخ یونان و تئیب ایران و سوری دیگر با بررسی رده تاریخ کنگره‌های دیگر به ویژه مصر و یونان و انگلستان که روایتی کنگره، از گذرشن جامعتری برخوردارند، انجام گرفته است.

مشکلات روایتی تاریخ ایران بسیار است، ولی مشکل اصلی خود لفظ «ایران» است و محدود و حوزۀ آن که طی هزاران سال فراز و نشیبهای بی‌شمار به خود دیده است. معجزه

که کتابخانه بزرگ در گذشته‌ها بوده است. کتابخانه‌های کوچک هم پنازی به طبقه‌بندیهای مفصل ندارند. از سوری دیگر تنوع موضوعات و با در واقع منبعی ریدن موضوعات در گذشته بسیار کمتر از زمان ما بوده است. طبیعی است که کثرت و تنوع کتاب و موضوع است که طبقه‌بندیهای ریز و دقیق را ناگزیر می‌کند. از این دو عامل عینی که بگذرد، عامل دومی نیز در کار بوده است. کتابدار و کتابخانه‌ام در اکثر کتابخانه‌ها و خرابان و مشتاق و جستجوگر کتاب بودند. کتابدار اهل فصل بود، کتابدوست و کتابجو بود و لاجرم می‌دانست که در کتابخانه‌اش چه دارد و به سهولت آن را باز می‌یافت. خود ائمه کتاب هم مشتاق و جستجوگر بود. آنان در واقع نفس کتابخانه پریشان و نامطمئن را با اشتیاق و خواهشگری خود جبران می‌کردند. مضافاً این‌که کتابخانه هم کوچک بود و موضوعات محدود و فرصت و مجال فراخ.

امروزه مجال و وضع دیگرگون شده است. کتابخانه‌ها وسعت و گسترش یافته‌اند، موضوعات منضج‌تر و متنوع‌تر شده است و مراجعه کنندگان بیشتر و بیشتر و دامنه فرصت کوته‌تر. ناگزیر بی‌پنازی و بی‌اعتنائی گذشتگان به طبقه‌بندی دیگر امکان ندارد.

در وضع این نیاز چه باید کرد؟ می‌گویند روشهای سنتی خودمان را به کار ببریم. ولی واقعاً چنین روشهایی وجود خارجی ندارند و اگر هم به زور وجودی برای آنها جعل کنیم، وجودی بسیار خام و ابتدایی در خواهد آمد که در برابر کثرت گونه‌گون معارف امروزین به هیچ روی پاسخگو نیست. یا باید اصولاً به هیچ نظم و نسقی در کار کتابخانه اعتقاد نداشته که اعتماد بی‌رحمی است و یا باید نظم و نسق را از جای دیگر گرفت که هم این نیاز را نداشته‌اند و هم در حد خود در وضع آن کوشیده‌اند.

ایرادی که به این گونه بزرگ‌تنباه می‌توان گرفت، در واقع ایراد به خود نظامهای روایتی نیست، ایراد به نحوه کاربرد آنها در کتابخانه‌های ایران است.

روایتی‌های مفصل و دقیق (مثلاً روایتی کنگره و حتی روایتی کامل دیوبند) نه تحریر و تلخیص شده‌اند (آن خاص کتابخانه‌های بزرگ و یا تخصصی است، ولی ما این روایتیها را در کتابخانه‌های خود که هم کوچک و هم غیر تخصصی است به کار می‌بریم، آن هم با وسواس و دقت و در عوض در کتابخانه‌های بزرگ اصلاً روایتی به کار نمی‌رود. انتخاب نظام روایتی و کم و کیف آن بستگی به میزان مجموعه و نیاز کتابخانه دارد و باید با آن مجموعه و این نیاز هماهنگ باشد.

ایراد دیگری هم بر روایتی‌های فرنگی وارد است که البته اگر معقت باشیم و گرد تعصب نگریم، گناه آن مستقیماً به گردن باایان و متخصصان این روایتیها نیست. طبیعی است که روایتی‌های فرنگی در اساس پاسخگوی نیاز کتابخانه‌های غرب است و برای رفع این نیاز تدوین

جغرافیای ایران کدام است؟ آثار مرزهای امروزی ایران ملاک است، یا فی‌المثل مرزهای دوره داریوش هخامنشی و ملکشاه سلجوقی؟ در حوزه‌ای که فلات ایران می‌نامند، اقوام بسیار سکنی گردیده‌اند و سلسله‌ها و حکام بی‌شمار بر آن حکم رانده‌اند. آیا تاریخ تمامی این اقوام و سلسله‌ها را باید جزو تاریخ ایران آورد و یا تاریخ ایران صرفاً تاریخ قوم آریایی است؟ گرچه قوم و نژاد آریایی (ایرانی) هم البته مفهوم و مصداق چندان روشنی ندارد و راه به جایی نمی‌برد. البته در این گونه مسائل ناگزیر از ارزشگرایی و حتی گونه‌ای جهت‌گیری هستیم و نهایت این‌که این ارزشگرایی و جهت‌گیری که امری ذهنی است باید مبتنی بر معیارهای عینی و واقعی باشد، نه بر عصبیت قومی. به هر تقدیر ملاک کلی تداوم تاریخی و ماهیت فرهنگی بوده است، نه مرزهای جغرافیایی اکنون و گذشته.

طرح کلی رده‌بندی تاریخ ایران (تاریخ به معنی اعم نه تاریخ سیاسی صرف) اجمالاً به شرح زیر است:

بخش اول:

- آثار کلی واضح به سوزمین ایران
- جغرافیا
- باستان‌شناسی
- تمدن و فرهنگ
- قوم‌شناسی

بخش دوم:

- تاریخ عمومی ایران
- زندگی‌نامه‌های کلی
- تاریخ نگاری
- تاریخ نظامی
- تاریخ دیپلماتی

بخش سوم:

تاریخ دوره‌ها و سلسله‌ها (ادوار تاریخی)

بخش چهارم:

تاریخ محلی (استانها، شهرها و روستاها)

اسناد و مدارک:

- شماره‌های ۱- ۱۵ خاص آثار کلی در باره سوزمین ایران است، اعم از تاریخ و جغرافیا، فرهنگ و تمدن، راهها و غیره. شماره ۳ به مجموعه اسناد و مدارک اختصاص دارد. در اینجا مجموعه اسناد و مدارک را که دوره یا موضوع خاصی را دربرمی‌گیرد بیانورید. اسناد و مدارک هر دوره یا موضوع خاص در همان دوره یا موضوع می‌آیند. فی‌المثل اسناد دوره تاجاربه شماره ۱۳۱۰: دوره ناصرالدین شاه شماره ۱۳۶۸ و اسناد انقلاب مشروطه شماره ۱۴۰۵ را می‌گیرید.
- غرض از اسناد و مدارک: مکاتبات رسمی، منشآت و ترسلات، فرامین، احکام، فتح‌نامه‌ها و وقف‌نامه‌های تاریخی و غیره است. سنگ‌نبشته‌ها و سکه‌ها نیز در اسناد و مدارک رده‌بندی می‌شوند البته شماره اصلی سکه‌شناسی اساساً در رد نام است، ولی اگر نقش سکه و سکه‌شناسی در تاریخ ایران باشد، جزو اسناد و مدارک تاریخ می‌آید.

جغرافیا:

- علم جغرافیا به دو معنا به کار می‌رود. جغرافیای طبیعی که موضوع عشر صرفاً شرح سطح زمین و سیماهای طبیعی آن است و جای آن در رده‌بندی کنگره رده CIB است، و جغرافیای انسانی که از ارتباط انسان با محیط سخن می‌گوید. جغرافیای انسانی خود رفته‌ها می‌گویند دارد که در آن میان جغرافیای سیاسی، ژئوپولیتیک و جغرافیای تاریخی در رد تاریخ D می‌آید.
- در واقع علم جغرافیا از احتیاج انسان به شناختن راهها و مواقع شهرها و نواحی مجاور و احوال همسایگان پیدایش یافته است و از اینروست که کتابهای جغرافیای قدیمی را که بیشتر بر مبنای سیاحتنامه‌ها و سفرنامه‌ها تدوین می‌شده، مسالک و صدالک یعنی راهها و کشورها می‌نامیدند.
- شماره‌های جغرافیای تاریخی ایران از ۱۸ - ۲۵ است.

سفرنامه‌ها:

- در رده‌بندی اصلی کنگره، سفرنامه‌های ادوار مختلف تاریخی یکجا قرار داده‌اند و در کنار هم آمده است که این روش مستعمل نمی‌نماید. چه سیاحت و جیئوگرافی که سفرنامه می‌نویسد، صرفاً گزارش سب و سیاحت خود را در یک دوره خاص و انحصار می‌دهد و کتاب نویزاً طلباً باید شماره‌ای در همان دوره خاص بگیرد. از اینرو ما نیز تک تک سفرنامه‌ها را در دوره

می‌گیرند. البته آثاری که با جغ به فرسی در یک منطقه خاص است، در تاریخ محلی می‌آید. از شماره ۷۱۵ به بعد تاریخ به معنی انحصار آغاز می‌شود و پس از آن آثار کلی و جنبه‌های اختصاصی که دوره‌های خاصی را دربرمی‌گیرد، موضوعات زیر می‌آید:

سرگزشتنامه‌ها:

مجموعه شرح احوال بزرگان و رجال تاریخی، اگر مربوط به دوره‌های خاصی نباشند، شماره‌های ۸۷ تا ۸۰ را می‌گیرد. سرگزشتنامه‌های عمومی و نیز سرگزشتنامه‌های فردی در دوره و سلسله و فرمانروای خاصی، در همان دوره خودش می‌آید. مثلاً سرگذشت بلعمی مورخ و وزیر سامانی شماره ۷۰، DSR ۶۶۹۴ را می‌گیرد.

سرگذشت مورخان و تاریخ‌نگاران، چه عمومی و چه فردی، در شماره‌های ۹۲ - ۹۸ می‌آیند. مثلاً سرگذشت عباس افشار آشتیانی مورخ معاصر ایرانی ۷۰الف/ DSR ۹۸۸۸ می‌شود.

کتابهای درسی و تاریخی:

شماره‌های ۹۹ تا ۱۰۴ خاص کتابهای درسی تاریخی دبستانی و نیز کتابهای تاریخی برای کودکان و نوجوانان است، که برحسب کلاس و دوره تحصیلی تقسیم‌بندی شده است.

تاریخ نظامی:

شماره‌های ۱۱۵ - ۱۲۱ خاص کلیات تاریخ نظامی و جنگها و نیز درها، شماره‌های ۱۲۲ - ۱۲۸ خاص تاریخ دریانوردی و ۱۳۰ خاص تاریخ هواوردی است. ولی جنگها و نبردهای خاص در همان دوره خودش ردیف می‌شود.

تاریخ دیپلماسی، روابط خارجی:

در این جا نیز صرفاً تقسیم‌بندی کلی شده است و آثار عمومی که مربوط به دوره‌های خاصی نیست، در شماره‌های ۱۳۲ - ۱۲۹ می‌آید، بالا روابط خارجی هر سلسله و فرمانروای خاصی در همان دوره خودش ردیف می‌شود. در جدولی که در انتهای این مقدمه آمده، نام کلیه مطالب شماره آنها را آورده‌ایم. ضمناً خاطرات خارجیها را نیز قبل روابط خارجی در دوره مربوط به خودش ردیف می‌کنیم.

خاص خود و در شماره‌هایی که در این گسترش برای آنها در نظر گرفته‌ایم، آورده‌ایم. ولی اگر غیر مستقیم ترجیح می‌دهد که به تبعیت از جدول اصلی کتاب، تمام سفرنامه‌ها را پیش ضم جمع کند، می‌تواند از شماره‌های ۳۰ - ۳۹ استفاده کند. مثلاً سفرنامه کلاریچ که در دوره تیمور، گورکانی نوشته شده، بنا بر روش اول شماره ۱۱۰۱ DSR و بنا بر روش دوم ۳۲ DSR می‌گیرد.

باستان‌شناسی:

گزارش تاریخ گذشته، به ویژه گذشته دور، جوامع انسانی را صرفاً در آثار مکتوب به جامانده نمی‌یابیم. در باره تاریخ ایران باستان، آثار مکتوب چندان فراوان نیست، مضافاً این که این آثار اگر آیه دست بیگانه‌گان نوشته شده است، این باستان‌شناسی است که با پژوهش و کاوش در موارد بازممانده‌ای که از دل خاک بیرون کشیده است، گوشه‌های تاریک تاریخ ایران را روشن می‌کند و زندگی و فرهنگ باستان ما را بازسازی می‌کند.

به جهت اهمیت خاصی که باستان‌شناسی برای تاریخ ایران داراست، در این ردیف‌بندی، برخلاف طرح اصلی کتاب، باستان‌شناسی ایران را مطلقاً از نظر دوره و منطقه گسترش داده‌ایم. مثلاً کتاب باستان‌شناسی ایران در دوره صفه‌مشی شماره ۲۹ DSR و کتاب باستان‌شناسی منطقه چه سینک شماره ۹/ DSR ۵۵ را می‌گیرد.

سرگزشتنامه باستان‌شناسان نیز در شماره‌های ۶۰ و ۶۱ می‌آید. مثلاً سرگذشت دیو لافرا باستان‌شناس بزرگ فرانسوی شماره ۹/ DSR ۶۱/۹ می‌گیرد.

تمدن و فرهنگ، اوضاع اجتماعی:

آثار کلی در باره تمدن و فرهنگ ایران که دوره‌های خاص را دربر می‌گیرد و نیز جنبه‌های اختصاصی مثل ایران‌شناسی و غیره در شماره‌های ۶۲ - ۶۵ می‌آیند. ولی فرهنگ و تمدن و اوضاع اجتماعی و اقتصادی در دوره‌های خاص، با در همان دوره خودش بیان می‌آید. مثلاً فرهنگ و تمدن ایران در دوره هخامنشیان شماره ۲۲۱ DSR می‌گیرد.

قوم‌شناسی:

در ایران زمین اقوام و قباایل و عشایر، القباایل ملی و مذهب بسیاری زندگی کرده‌اند و می‌کنند. شماره‌های ۶۸ تا ۷۲ مربوط به جنبه‌های قوم‌شناسی است که ذیل آثار کلی و جنبه‌های اختصاصی تقسیم‌بندی شده است. اقوام و قباایل به ترتیب القبایلی مرتب شده‌اند و شماره گرفته‌اند. مثلاً پختیار پلان شماره ۲/ DSR ۷۲ و یوردیان ایرانی شماره ۷/ DSR ۷۲/۷ شماره گرفته‌اند.

تقسیم‌بندی دوره‌ای، سلسله‌ها:

مهم‌ترین و مفصل‌ترین بخش رده‌بندی تاریخ ایران، بخش سلسله‌ها و تقسیم‌بندی ادوار تاریخی است. در اینجا است که مشکل حد و مرز جغرافیایی ایران که طی هزاران سال فراز و نشیبهای بسیار بر خود دیده است، نمودار می‌شود. در این محدودهٔ متغیر، صدها سلسله و خاندان به دنبال هم و یا در کنار هم حکمفرمایی کرده‌اند. تقسیم‌بندی تاریخ ایران بعد از اسلام و تعیین نام و تاریخ و توالی و ترتیب این سلسله‌ها در واقع مشکل‌ترین بخش این رده‌بندی بود. به گفتهٔ احمد کسروی، شاید باور شماست که از سال سی‌ام هجرت که سال مرگ بزرگوار آخرین پادشاه ساسانی است، تا سال ۱۳۴۴ ق. که تاریخ بر افتادند قاجاریان است، در دوران حدود طبیعی ایران بیش از یکصد و پنجاه خاندان به استقلال یا نیمه استقلال پادشاهی کودکانه که از میان ایشان تنها چهار خاندان سلجوقیان و مغولان و صفویان و نادرشاه و امی‌خان گنمت که بر سراسر ایران حکمفرما بوده‌اند.

تاریخ ایران در این رده‌بندی به دو دوره مهم قبل و بعد از اسلام تقسیم شده است و در هر دوره سلسله‌ها به ترتیب تاریخ تأسیس آنها به دنبال هم آمده‌اند و در زیر هر سلسله نیز فرماترویان آن سلسله به ترتیب تقسیم‌بندی تاریخی شده‌اند. کوشیده‌ایم که فهرست جامع و کامل سلسله‌های ایرانی را در این رده‌بندی بیآوریم. در ارقام و سنین راجع به سلاطین و سلسله‌ها در کتابها و جمهوریهای مستند تاریخی تناقضات بسیار به چشم می‌خورد. در تمام موارد اطلاعات این منابع را با هم سنجیده‌ایم و نتیجه این سنجش را آورده‌ایم. در کنار سالهای هجری قمری، در بیشتر موارد مطابق میلادی آنها نیز ذکر شده‌اند. از آغاز سلسله پهلوی، کلیه تاریخها هجری شمسی است.

تکته‌ای که در این‌جا ذکر آن بسیار ضروری است، این که فرض از ذکر نام سلسله و شاه و فرمانروا، دوره آنهاست، نه صرفاً خودشان و شرح احوال و جنگها ایشان. مثلاً در زیر نام سلطان محمود غزنوی شماره‌های ۷۸۱-۷۸۹ آمده است. مقصود این نیست که این شماره‌ها خاص این سلطان غزنوی است. مقصود تاریخ ایران در طی سالهای ۳۸۷-۴۲۱ قمری است و آنچه بر ایرانیان در این سالها رفته است. کتابهای تاریخی راجع به این دوره و سالها، چه مربوط به سلطان محمود غزنوی باشد و چه نباشد، در ذیل این شماره‌ها می‌آید.

روز بروز سلسله‌ها و تقسیم‌بندی رده‌بندی رده‌بندی و مکمل رده‌بندی و تفصیل رده‌بندی

است:
نقش مطبوعات
استاد و مدارک

۱۶

آثار کلی

آثار جزئی، جزوه‌ها و غیره؛
فرهنگ و تمدن، اوضاع اجتماعی و اقتصادی
جنبه‌های اختصاصی

تاریخ نظامی

تاریخ دیپلماتی (روابط خارجی)

شامل: خاطرات خارجیان

مقرنانه‌ها، سیر و سیاحت

سرگذشتنامه‌ها و خاطرات معاصران آن دوره

پس نام فرماترویان هر سلسله به ترتیب تاریخی که جلویشان ذکر گردید آمده است. توجه داشته باشید که این تاریخها مربوط به دوره حکومت است نه تاریخ تولد و وفات فرد مذکور. زیرا آنها نیز تقسیم‌بندی موضوعی مشابه آنچه در بالا گذشت، با جرح و تعدیلهایی ذکر شده است.

تاریخ محلی:

تاریخ محلی تاریخ و جغرافیای ولایات و ایالات، مناطق و استانها، شهرها و بخشها و رودسادهای ایران است. همان مشکلی که در حد و مرز ایران زمین داشتیم، به مراتب بیشتر در تعیین حد و حدود و نام و نشانی ولایات و ایالات ایران داریم. نامهای قدیمی جای به نامهای جدید سپرده‌اند و حوزه و گستره این نامها نیز دگرگون شده است. بسیاری از مناطقی که زمانی جزء لاینفک تاریخ و فرهنگ ایرانی بوده‌اند، امروزه از محدوده مرزهای جغرافیایی سیاسی ایران بیرون رفته‌اند.

اساسی تقسیم‌بندی تاریخ محلی، تقسیم‌بندی جدید کشوری ایران است که ولایات محرومه را زیر نام استان و فرمانداری کل تقسیم کرده است. البته ما خود را محدود به این تقسیم‌بندی نکردیم. هرات و بخارا و غزنه و گنجه فرهنگ ایرانی داشته‌اند و ایرانیان خود دربارهٔ آنها کتاب نوشته‌اند و بسیاری از بزرگان ایرانی از همین شهرها برخاسته‌اند و ناگزیر جای در تاریخ ایران دارند.

ایران و ایران‌های است این که کتابهای تاریخ جدید، این مناطق را هم در بر می‌گیرد که اکنون در

آن قرار دارند، و در جدول اصلی کنگره شماره دارند، آورد.

تاریخ محلی به سه بخش تقسیم شده است: تاریخ استانها و ایالات، تاریخ شهرها و روستاها، تاریخ دریاها و دریاچه‌ها و رودخانه‌ها و کوهها و کوه‌ها. در هر بخش مناطق به ترتیب

نام الفبا پس نشان مرتب شده اند و کاتب به حروف دوم نام داده شده است. مثلاً آذربایجان شماره ۲۹-۳۱/۳۱/۳۱ که رفته است. برای تمام استانها و مناطق، ۹ شماره طبق جدول زیر در نظر گرفته شده است:

تاریخ	۱/۳۲۵
پیش از اسلام	۱/۳۲۶
اسلام تا مشروطه	۱/۳۲۷
جدید	۱/۳۲۸
جنبه های خاص	۱/۳۲۹

در مورد شفرها بنا بر اهمیت و وسعت شهر شماره های خاصی در نظر گرفته شده. مثلا آبادان

۹ شماره، اردبیل ۶ شماره، آباد ۳ شماره و ابرق ۱ شماره دارد

مثال در مورد اردبیل:

شهریات، اسناد و مدارک و فرهنگها	۲۰۷۲/۳۱
بناهای تاریخی	۱/۳۲۲
سیرگذشتنامه ها	۱/۳۲۳
آثار کلی، توضیح اجتماعیه	۱/۳۲۴
تاریخ	۱/۳۲۵
مباحث دیگر	۱/۳۲۶

به دنبال شهرها و روستاها، تاریخ خلیج فارس و دریای عمان و به دنبال آنها تاریخ دریاچه ها و مردابها و کویرها و کوهها آمده است.

مشکل آخر، شماره گذاری تاریخ ایران است. در رویدادی کنگره پیش از ۷۶ شماره برای تاریخ ایران در نظر گرفته نشده است. این شماره ها البته بسیار محدود است. برای رفع این محدودیت چهار راه در مقابلمان بود.

۱- پذیرفتن رده جدیدی، مثلا رده DSR (که قبلا در رویدادی کنگره به کار برنده) با پذیرفتن این رده دست ما برای شماره گذاری کاملا باز است ولی این سبب را هم دارد که تاریخ ایران تا کی در محل جغرافیایی خود قرار نمی گیرد و به انتهای آنها منتقل می شود. در گسترش خاصیت همین راه را پذیرفته ایم.

۲- برای رده تاریخ آسیای DS در رویدادی کنگره فقط ۹۲۵ شماره به کار رفته، حال آن که شماره ۱۰۰۰۰۰ برای ایران رده DS به کار برود. راه حل دوم تیرن DS۱۰۰۰۰ یا ۲۰۰۰۰ بعد است. شماره گذاری تاریخ ایران با پذیرفتن چنین تسهیلاتی هیچ اشکالی امکان پذیر است بدین نحو باز تاریخ ایران در آخر تاریخ آسیا قرار می گیرد.

تاریخ محلی، ولایات و استانها و غیره، آ-ی
جدول تقسیم بندی کلی

زیر هر منطقه تقسیم بندی زیر را انجام دهید

نقش مطبوعات، انجمنها	(۱۱)
اسناد و مدارک-مجموعه ها	(۴)
فرهنگهای جغرافیایی، تاریخی، راهسماها، سانسماها	(۲۳)
سیرگذشتنامه های عمومی	(۲۵)
آثار کلی، سیر و سیاحت، مناظر	(۳)
بناها و آثار تاریخی باستان شناسی و حفاری در ۲۶۵	(۴)
تاریخ، کلیات	(۵)
تقسیم دوره های	(۶)
پیش از اسلام	(۷)
اسلام تا مشروطه	(۸)
تاریخ جدید	(۸)
جنبه ها و مباحث خاص	(۹)

مثال در مورد آذربایجان:

نقش مطبوعات	۲۰۰۱/۳۱
اسناد و مدارک	۱/۳۲۲
فرهنگها	۱/۳۲۳
سیرگذشتنامه ها	۱/۳۲۵
آثار کلی	۱/۳۲۳
بناهای تاریخی	۱/۳۲۴

۳- راه حل سوم قبول عمان ۷۶ شماره تاریخ ایران است، بدان شرط که از تفسیربندی و آراء گذاریم که در رویدندی اصلی به کار رفته صرف نظر کنیم و در محدوده همین ۷۶ شماره به پیمابندی و شماره گذاری تازه اقدام کنیم.

۴- آخرین راه حل قابل قبول شماره گذاریهای نظامی کنگره است. در اینجا در شماره‌هایی که خود کنگره به تفسیرات تاریخی ایران داده است تغییر داده نمی‌شود و فقط به موضوعات و تقسیمات جدیدی که طی گسترش اضافه شده است با افزون اعداد شماره می‌دهیم و در واقع به شماره‌ها گسترش اعشاری می‌دهیم. چنان که گفتیم ما همان روش اول را پذیرفتیم.

این گسترش در اصل متن رساله پایان‌نامه فوق لیسانس علوم کتابداری توانان آقای نورالله مرادی و بنده بود که تقدیم دانشگاه تهران شد. این متن اولیه البته نقائص و کاستی‌هایی داشت و نیازمند نگارگری و جرح و تعدیل بود. لازم بود که شماره‌ها و موضوعات با آثار موجود سنجیده شود و در عمل کارایی آنها آزموده گردد. وقتی کار و برایش آغاز شد، آقای مرادی برای ادامه تخصصیات و کسب درجه اجتهاد در رشته کتابداری عازم آمریکا شدند و ناچار کار به دو بخش بنده افتاد و چگونگی طرح اولیه یکسره دگرگون شده، مسؤلیت متن حاضر تنها با من است.

مرحله دوم، ترجمه این گسترش به زبان انگلیسی و ارسال آن به کتابخانه کنگره و نظرخواهی از آنان بود. طبیعی است که اگر این گسترش مورد قبول این کتابخانه قرار می‌گرفت - که اصل و رویدندی کنگره استفاده می‌کنند به کار می‌رفت، کاربرد و شمول جهانی می‌یافت. خوشبختانه این طرح مورد تصویب و تحسین مسؤولان بخش رویدندی کنگره قرار گرفت و نامه شتوبین‌آمیزی دال بر تصویب نوشتند که در عالم علم، البته مشکور است.

مشورق و معلم من در سراسر سال‌هایی که این متن در دست تهیه بود - چه در صورت ابتدایی شتوبین‌آمیزی دال بر تصویب نوشتند که در عالم علم، البته مشکور است.

اذا عجز الانسان عن شكر منعم
فقال جزاك الله خيرا و قدكفي

کامران فانی

شهریور ۱۳۵۹

نام کشورهای جهان به ترتیب الفبایی با شماره کاتر

آرژانتین	/ ۱۲	آردن	/ ۳
آسیا (قاره)	/ ۱۳	اروپا	/ ۳۵
آسیای مرکزی	/ ۳۵	اوتروه	/ ۳۴
آفریقا	/ ۳۸	آزبکستان	/ ۳۷
آلبانی	/ ۴	اسپانیا	/ ۲
آلمان	/ ۵	استرالیا	/ ۴۵
آمریکا (قاره)	/ ۴	استونی	/ ۴۶
آمریکای جنوبی	/ ۶	اسرائیل	/ ۴۸
آمریکای شمالی	/ ۶۳	اسکاندیناوی	/ ۲۸
آیزلند	ایالات متحده کانادا	اسلامی، کشورهای	/ ۵
آمریکای مرکزی	/ ۶۵	اسلوانی	/ ۵۳
آمریکای لاتین	/ ۶۷	آفریقا - آفریقا	/ ۵۷
آیزلند	آمریکای جنوبی و مرکزی	آفریقای جنوبی	/ ۶
انگولا	/ ۸	افغانستان	/ ۶۳
ایوایی	/ ۱۵	اکوادور	/ ۶۵
آنازونی	ایالات متحده آمریکا	الجزایر	/ ۶۵

احاطه‌های کشورهای صوبه‌های

روسیه	آمازات متحده عربی	۸۰
ایریش	امیرنشینهای خلیج فارس	۷۳
ایویوی	اندونزی	۷۵

فاداداشت ویرایش سوم

ویرایش دوم این کتاب در سال ۱۳۷۴ منتشر شد. در این فاصله ویرایش ۳^{ام} رده بندی و دهی جدیدی به بازار آمد که در آن دو شماره از آن به شماره های پیشین رده تاریخ ایران افزوده شده بود.

۱۰۵۲۲ جنگ ایران و عراق
شامل دوره امام خمینی
۱۰۵۲۳ - ۱۳۸۸

بدین است که این تقسیم بندی با فلسفه تاریخ ایران تطبیق نمی کند. تاریخ سیاسی ایران بعد از انقلاب اسلامی و بهای قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران برحسب دوره های ولایت فقیه (اولی فقیه یا شورای ولایت فقیه) تقسیم بندی می شود. لذا بر گشتن فصل «جمهوری اسلامی ایران» دوران امام خمینی و دوران آیت الله خامنه ای آمده است. توجه داشته باشید به سالی حضور در این رده بندی باید در دوره های تاریخی ولایت فقیه رده بندی شوند و نه ساله خاص زنی آنها در نظر گرفته نشده است. در صورتیکه سوالاتی در فعالیت های سیاسی برخی از رده های خمین: مطرح است آن را در دوره مربوطه با تقسیم نوبتی ۱۰۹۲ و نشانه انگشتی نوبت مورد تقیه قرار می بخشیم.

عالباً از کتابخانه ملی سؤال می شود که مورخان و متفکرین و سیاستمداران با کجای تاریخ ایران را تحت تأثیر قرار داده اند در کجا و چگونه رده بندی می شوند. جواب این است که البته در دهه های تاریخی خود با تقسیم نوبتی ۱۰۹۲ و نشانه انگشتی نوبت مورد تقیه رده بندی می شوند.

همچنین توجه غیر مستقیم به این نکته جلب می نمایم که تقسیم نوبتی ۱۰۹۲ به دوری ۲۱ به گونه خاصی نوبتی، ملی و قطعی این اعضا را دارد. در تقسیم حاضر به این معنی

۱ Michael Dwyer, *Theory, Ideology, Identification and Relative Index*, vol. 21st, New York: Falmer Press, 1996.

از رسمی روده به دلیل اهمیت قیام و عشایر و اقلیت های مذهبی و گردآوری آنها در کتابخانه در تاریخ هم از شماره های ۹۵۵/۹۷ - ۹۵۵/۹۸ استفاده می شود. شماره استاندارد ۰۰۶ - بازاری و ثبت عیانی خاص. بگردایم. در جدول تقسیمات فرعی استاندارد به شماره معرفی و تقسیمات آن توجه نمایید.

مقدمه و پراش دوم

نظام رده بندی دهمی دیوش امروزه رایج ترین شیوه رده بندی کتب کتابخانه ها در دنیاست. در ایران نیز نخستین بار همین شیوه در کتابخانه های جدید به کار گرفته شد و بتدریج شیوع و تداول عام یافت. و حتی میای کار تدوین اکثر کتابشناسی های فارسی قرار گرفت. همین رده بندی دیوشی در ایست که موضوعها و شماره های اعشاری آن قابل کاهش و افزایش است و از این می توان بر مبنای نیاز کتابخانه و وسعت مجسمه، تحریر های ملخص و بطور از آن فرایم کرد. نخستین ویرایش رده بندی دیوشی که در سال ۱۸۷۶م. منتشر شد. مجموعه ای است از ۱۲ صفحه بود از آن پس به تدریج در تکمیل و گسترش آن کوشیدند. تا آنجا که ویرایش سیزدهم رده بندی (چاپ ۱۹۸۹م) در ۳۳۸۲ صفحه منتشر شده است. تقسیمی علمی و مدارف عمدی و نیز موضوع عیانی خاص غری در این رده بندی مفصل و کم نقص است. ولی در مباحث و مسائل خاص فرهنگ مثل دیگر کاتسینها و کزینهای دارد. و برعهده کیداران این کشور دانست. که در رفع این نقایص بکوشند.

رفع این نقایص و کمبودها را که گهگاه به دوباره نویسی کامل رده بندی می انجامد. اصطلاحاً گسترش (Expansion) می نامند. کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران تاکنون گسترش اسلامی گسترش ادبیات فارسی، گسترش زبان فارسی و گسترش جغرافیا را در نظام رده بندی دهمی دیوشی تدوین و منتشر کرده است. گسترش تاریخ ایران نیز گامی است در این راه.

در اینجا البته مجال و فرصت آن نیست که اسوال و فزون کاربند رده بندی دیوشی را بمعنی بیان کنیم. باید به کتابهای مفصلتر رجوع کرد. ولی اسوال کاربند تاریخ دیوشی مشکل است. تا زیاده تفصیل ندارد. و از این رو تنها به چند نکته اشاره می شود.

مورد رده بندی دهمی دیوشی (۹۵۵/۹۷ تا ۹۵۵/۹۸) کتابخانه تاریخ (۱) (چهارم ویرایش) (۱۳۵۷ هجری قمری)
 شماره های ۹۵۵/۹۷ تا ۹۵۵/۹۸ به ایران تعلق دارد. افرادی که به رده تاریخ دیوشی گرویده اند. در ایران به این کتابخانه ها رجوع می کنند. و منطقه خاص برای این کتابخانه است. ما نیست که تاریخ تمدن و تاریخ دینی و جمعی بکند کشور. و منطقه خاص برای این دو تفکیک کرده و در شماره های مختلف قرار داده است. فی المثل در رده اصلی ۹۵۵/۹۷

اور تاریخی: لازم به یادآوری است که در اینجا عرض از ذکر نام سلسله و شاه و وا، دوره آنهاست، نه صرفاً خودشان و شرح احوال و جنگ‌هایشان، به همین دلیل تاریخ نام شاهان، تاریخ دوره سلطنت و حکومت است نه تاریخ تولد یا وفات. مثلاً شماره ۹۵۵/۵۱۲ که در مقابلش نام سلطان محمود غزنوی آمده است، غرض دوره سلطان محمود است، نه خود او. و اگر کتابی صرفاً درباره خود او باشد شماره استاندارد ۹۹۲- به آن افزوده می‌شود، چنانکه به کتابی درباره حسنک وزیر هم همین شماره استاندارد اضافه می‌شود و هر دو شماره ۹۹۲-۵۱۲/۹۵۵ را می‌گیرند و تمایز آنها را کاتر ۳۶۱ برای سلطان محمود و ۵۳۲ ح برای حسنک وزیر نشان می‌دهیم.^۱

تاریخ محلی: شماره‌های ۹۵۵/۸ تا ۹۵۵/۹۵ خاص تاریخ محلی است. در رده‌بندی دیونی، تاریخ محلی را با افزودن شماره‌های جدول تقسیم‌های جغرافیایی (Area notation) به شماره پایه (Base number) تاریخ آن منطقه می‌سازند. مثلاً شماره استان فارس ۶۳ است که به شماره پایه تاریخ ایران ۹۵۵ افزوده می‌شود و شماره تاریخ محلی فارس ۹۵۵/۶۳ حاصل می‌شود.

جدول مفصل تقسیم‌های نواحی جغرافیایی ایران (شامل نام تمام شهرها و بخشها و اکثر روستاها و غیره) در کتاب رده‌بندی دهمی دیویی، جغرافیای ایران تالیف خانم فرشته کاشفی آمده است. از این رو ما در اینجا صرفاً نام استان و مرکز آن را آورده‌ایم. برای تقسیم‌های جغرافیایی جزئی‌تر به کتاب فوق رجوع کنید.^۲

قوم‌شناسی و تاریخ عشایر و اقلیتها: در متن اصلی دیونی وضع تاریخ اقوام و عشایر و اقلیتها مبهم است. ما برای آن شماره ۹۹۹-۹۵۵/۹۷۱ را به کار می‌بریم. مثلاً شماره قوم بخنزاری ۹۵۵/۹۷۶ است.

گسترش تاریخ ایران نخستین بار در ۱۳۶۱ به چاپ رسید و در سال ۱۳۶۳ با تغییراتی جزئی

۱. نگاه کنید به امیر سعید نیکبخت، چهره نشانه مؤلف فارس و برایش ۲ (تهران: کتابخانه ملی ایران، ۱۳۶۸).

۲. فرشته کاشفی، رده‌بندی دهمی دیویی: جغرافیای ایران، ویرایش چهارم (تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۸) (زیر چاپ).

تجدید طبع یافت. اینک پس از ده سال ویرایش تازه، از آن با تغییرات اساسی به چنان می‌رسد. در این ویرایش با توجه به ویرایش بیست و یکم متن اصلی دیویی، جدول تقسیمات نواحی استاندارد انگلیسی تغییر یافته است. ولی تغییر اصلی مربوط به شماره‌های رده‌بندی است که

به خصوص از دوره صفویه به بعد بکلی تغییر کرده و عوض شده است. در خاتمه از زحمات آقای ابراهیم عمرانی که در ویرایش حاضر که‌کهای بسیاری نمودند تشکر می‌کنم. همچنین زحمات خانم فاطمه فرویدی در تهیه نمایه ویرایش دوم شایسته قدرانی و تشکر است.

ویرایش حاضر شامل اصلاحات، تغییرات و اضافات جدید است. افزون بر آن تطاویر جدول تقسیم‌های نواحی استاندارد یا دیویی ۲۱ مقابله و هر جا لازم بوده اصلاح شده است. توجه استفاده کنندگان را اختصاصاً به تاریخ محلی، در شماره‌های ۹۵۵/۸ - ۹۵۵/۹ و تغییرات آن بر مبنای تقسیم‌بندی‌های استانی جدید، و نیز تغییرات و اضافات بخش مردم‌شناسی، اقوام، ملیتها و اقلیتها در شماره ۹۵۵/۹۷ - ۹۵۵/۹۸ جلب می‌نماید.

از کلیه کتابدارانی که پیشنها و پیشنهادانشان رفع مبهمات این گسترش را موجب شده است، و بخصوص از آقای رکن‌الدین احمدی لاری که نکاتی را در اصلاح آن یادآوری کردند و برخی از آنها در این ویرایش اعمال شده است، سپاسگزارم.

توجه: در مقدمه ویرایش دوم بر مبنای تغییرات و اضافات جدید اندک اصلاحاتی صورت گرفته و نیز منابع و مأخذ پانویسها روزآمد شده است.

کامران فانی

خلاصه طرح رده‌بندی
برای کتابخانه‌های کوچک

یگان: جدول تقسیم‌های فرعی استاندارد

فلسفه و نظریه	- ۵۱
مطالب گونه‌گون	- ۵۲
دائرةالمعارفها و فرهنگها	- ۵۳
موضوعهای خاص	- ۵۴
نشریات ادواری	- ۵۵
سازمانها، انجمنها و مؤسسات	- ۵۶
آموزش، تحقیق و موضوعهای وابسته	- ۵۷
تاریخ و توصیف بر حسب انواع اشخاص	- ۵۸
سرگذشت‌نامهها	- ۵۹

جدول تقسیم‌های فرعی استاندارد

از این جدول فقط برای گسترش تاریخ استفاده کنید.

۰۰۱	فلسفه و نظریه	۰۰۱
۰۰۱۱	روش‌شناسی زمره ۰۰۱۱-رویه‌بندی کنید	۰۰۱
۰۰۱۲	رویه‌بندی، دوره‌بندی و تقسیمات تاریخی	۰۰۱۲
۰۰۱۲۱	شیوه نگارش، سبک‌شناسی	۰۰۱۲
۰۰۱۲۲	نقشه‌ها، نمایه‌ها	۰۰۱۲
۰۰۱۲۳	مطالب گونه‌گون	۰۰۱۲
۰۰۱۲۳۱	مثال: سالنامه، کرونولوژیها	۰۰۱۲
۰۰۱۲۳۲	خلاصه‌ها، جزوه‌ها و غیره	۰۰۱۲
۰۰۱۲۳۳	تصاویر، نقشه‌ها، اطلسها، جدولها، کتابهای مصور، و غیره	۰۰۱۲
۰۰۲	حکما	۰۰۲
۰۰۲۱	دائرةالمعارفها، واژه‌نامه‌ها، فرهنگها	۰۰۲۱
۰۰۲۲	موضوعهای خاص	۰۰۲۲
۰۰۲۲۱	سفرها، سفرنامه‌ها، سیر و سیاحت و جغرافیای تاریخی	۰۰۲۲
۰۰۲۲۲	باستان‌شناسی، آثار تاریخی، مناظر دیدنی، باغها و غیره	۰۰۲۲
۰۰۲۲۳	شامل بانجست‌ها	۰۰۲۲
۰۰۲۳	جنبه‌های اجتماعی - فرهنگی	۰۰۲۳
۰۰۲۳۱	مثال: خراسان، بستنی، کفش چرم، و غیره - سرچینید	۰۰۲۳
۰۰۲۳۲	ایران	۰۰۲۳
۰۰۲۳۳	جنبه‌ها و قیامها	۰۰۲۳
۰۰۲۳۳۱	احزاب، جناحهای سیاسی	۰۰۲۳
۰۰۲۳۳۲	وقایع خاص	۰۰۲۳
۰۰۲۳۳۳	مثال: واقعه طبس	۰۰۲۳
۰۰۳	نشریات ادواری	۰۰۳
۰۰۳۱	سازمانها، انجمنها و مؤسسات ایرانی	۰۰۳۱
۰۰۳۱۱	بین‌المللی	۰۰۳۱
۰۰۳۱۲	دیگر کشورها	۰۰۳۱
۰۰۳۱۳	مشارکت: شماره ۰۰۳۱۳ تقسیم‌های سازمانی - جدول ۰۰۳۱۳ را ببینید	۰۰۳۱

دوره متن تاریخ

۹۵۵

کلیات، قبل و بعد از اسلام.

۰۰۱	پیش از اسلام.	۰۰۱
۰۰۱۱	ماتیل تاریخ تا مادها	۰۰۱۱
۰۰۱۲	مادها	۰۰۱۲
۰۰۱۳	مخامشیان	۰۰۱۳
۰۰۱۴	سلوکیان	۰۰۱۴
۰۰۱۵	اشکانیان	۰۰۱۵
۰۰۱۶	ساسانیان	۰۰۱۶
۰۰۱۷	پس از اسلام	۰۰۱۷
۰۰۱۸	قرن ۱ و ۲، قیام، نهضت و جنبه‌های ایرانی	۰۰۱۸
۰۰۱۹	قرن ۳ ق.	۰۰۱۹
۰۰۲۰	عزیزیان تا حمله مغول	۰۰۲۰
۰۰۲۱	از مغول تا صفویه، قرن ۷-۹ ق.	۰۰۲۱
۰۰۲۲	قرن ۱۰ ق. تا ۱۳ ق. شمس	۰۰۲۲
۰۰۲۳	صفویان	۰۰۲۳
۰۰۲۴	افشاریان	۰۰۲۴
۰۰۲۵	زندیان	۰۰۲۵
۰۰۲۶	قاجاریه	۰۰۲۶
۰۰۲۷	انقلاب مشروطه	۰۰۲۷
۰۰۲۸	قرن ۱۲ شمسی	۰۰۲۸
۰۰۲۹	قاجاریه	۰۰۲۹
۰۰۳۰	انقلاب اسلامی ایران	۰۰۳۰
۰۰۳۱	جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۵۸-۱۳۵۹	۰۰۳۱
۰۰۳۲	تاریخ معاصر	۰۰۳۲

آموزش، تحقیق و موضوعهای وابسته	- ۵۷
آثار غیر تخصصی و مسهبند و آثاری که جنبه آموزشی صرف دارد و در اینجا بطور مفصل	
مدارس، دانشگاهها، دورههای آموزشی	- ۵۷۱
دانشگاهها و مدارس عالی	- ۵۷۱۱
مدارس متوسطه و ابتدایی	- ۵۷۱۲
آموزش بزرگسالان، آکابر	- ۵۷۱۵
دورههای رادپویی و تلویزیونی	- ۵۷۱۵۳
دورههای مکتبهای	- ۵۷۱۵۴
تاریختنگاری، تحقیق و پژوهش و ایرانشناسی؛ اسناد و مدارک	- ۵۷۲
به شماره ۰۷۲/۰۵۵۱/۰۷۲/۰۵۵۱ شمارههای جنبه‌های	
جدول ۲ را ببینید.	
تاریخ نگاران و مورخان	- ۵۷۲۰۲
مورخان که در دوره خاصی تخصص دارند در همان دوره با تقسیم فرعی ۰۹۲ - رویدادی می‌شود.	
روش‌شناسی	- ۵۷۲۳
تحقیقات هم‌اکنون در محلهای تاریخی	- ۵۷۲۴
اسناد و مدارک، سنگ نوشته‌ها - کتیبه‌ها	- ۵۷۲۷
موزه‌ها، مجموعه‌ها، و نمایشگاهها	- ۵۷۴
نام‌های کانالها و روستای موزه‌ها	
نیمه‌های و تقسیمهای جزئی‌های و بازار جدول ۲ به شماره پایه ۰۷۲/۰۵۵۱/۰۷۲/۰۵۵۱ ببینید.	
تعمیر و بازسازی	- ۵۷۶
مقاله، پرسشها و پاسخها	
مسائلهای و جایزه‌ها، بورسها و کمکهای تحصیلی، و عتارین	- ۵۷۹
انتخابی	
تاریخ و توصیف بر حسب انواع اشخاص	- ۵۸
مثال: خطبات استعصامی، گروههای انجمن	
مجموعه مقالات و سخنرانیها را در ۰۵۵/۰۵۵۱/۰۵۵۱/۰۵۵۱ ببینید.	
مرداد	- ۵۸۱

زبان	- ۵۸۲
چونان	- ۵۸۳
شامل کورگان، روستاها	
رویکردهای اجتماعی و اقتصادی	- ۵۸۳۶
گروههای صنفی، مذهبی	- ۵۸۳۸
گروههای قومی و نژادی	- ۵۸۹۱
این نشان را به کار نبرید، گروههای قومی و نژادی ایرانی را در ۰۵۵/۰۵۵۱/۰۵۵۱/۰۵۵۱ ببینید.	
سرگشته‌نامه‌ها، یادنامه‌ها	- ۵۹
سرگشته‌نامه‌های فردی	- ۵۹۲
سرگشته‌نامه‌های جمعی	- ۵۹۲۲
شهرنشینی و مسائل شهری	- ۵۹۷۳۲
روستاشینی و مسائل روستایی	- ۵۹۷۳۴

جغرافیای ایران

جغرافیای ایران

۸ که قبلاً در طرح نبود نیز اضافه شده است. سایر مطالب اصلی در مقدمه ویرایش اول گفته شده بود که برای پرهیز از تکرار، آن را عیباً آورده ایم، گرچه که مواردی چند از آن، از جمله پانویسها، کتابنامه ها و غیره روزآمد شده است.

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مقدمه و ویرایش اول

۱. هدف

وگسترش جغرافیای ایران در نظام رده‌بندی دیوئی و با توجه به این واقعیت انجام شده است که رده‌بندیهای گوناگونی که هم‌اکنون در کتابخانه‌های کشورهای مختلف جهان به کار می‌رود تقریباً همگی از غرب برخاسته و ظاهراً با دیدی متفاوت به مسائل بگریسته و در پاسخ به نیازهای فرهنگ شرق و مسائل کشورهای این سوی جهان کمبودها و نارسائیهایی دارند. شایع‌ترین این رده‌بندیها رده‌بندی کنگره و رده‌بندی دهدهی دیوئی و رده‌بندی دهدهی جهانی است و هر سه در مورد کمبودی یک گفته شد و جوه مشترکی دارند و این وظیفه طبعاً بر دوش کتابداران این سوی جهان است تا نقائص کار را در این زمینه‌ها برطرف سازند. بخش تقسیمات جغرافیایی ایران در نظام رده‌بندی دهدهی دیوئی نیز از این نقص کلی میرا نیست بنابراین «گسترش جغرافیای ایران» به قصد رفع کمبود و نارسائی طرح و در پاسخ به نیازی که در این زمینه‌ها احساس می‌شد تهیه شده است. هم‌چنانکه در موارد دیگر از قبیل زبان و ادبیات فارسی و اسلام و تاریخ ایران در چهارچوب نظام اصلی رده‌بندی، شرح و تبدیلیهای لازم به عمل آمده و حاصل کار به صورت گسترش‌های چهارگانه نامبرده اکنون در دسترس کتابداران قرار دارد.

۲. تشریف

شماره‌هایی که مشخص‌کننده حوزه جغرافیایی ایران است در جدول نواسی (۱) با جدول شماره ۲ که یکی از جدولهای هدفگاه کمکی دیوئی است و در آن برای

Subdivision به شماره اصلی اضافه شده و به این ترتیب حوزه جغرافیایی شماره موجود در طرح را مشخص می‌سازند. بنابراین نباید تصور شود که شماره‌های موجود در «طرح گسترش جغرافیای ایران» تنها در بحث جغرافیا به کار می‌رود بلکه در کلیه مسائل مربوط به ایران مثل اقتصاد ایران، کشاورزی ایران، تاریخ ایران، آموزش و پرورش در ایران و هر مسأله دیگری که در ارتباط با ایران و یا نواحی کوچکتر واقع در خاک ایران مطرح شده، شماره‌های گسترش مورد استفاده قرار می‌گیرد.

مثالهای زیر با استفاده از شماره‌های این گسترش کاربرد شماره‌ها را مشخص می‌کند:

جغرافیای ایران	۹۱۵/۵
جغرافیای مازندران	۹۱۵/۵۲۲
تاریخ ایران	۹۵۵
تاریخ گیلان	۹۵۵/۲۳
تاریخ کرمان	۹۵۵/۷۲
آموزش متوسطه در ایران	۳۷۳/۵۵
آموزش متوسطه در خوزستان	۳۷۳/۵۵۵۳
اوضاع اقتصادی ایران	۳۳۰/۹۵۵
اوضاع اقتصادی فارس	۳۳۰/۹۵۵۶۳
کشاورزی ایران	۶۳۰/۹۵۵
کشاورزی خراسان	۶۳۰/۹۵۵۸۲
صنایع دستی ایران	۳۳۸/۶۴۲۰۹۵۵
صنایع دستی اصفهان	۳۳۸/۶۴۲۰۹۵۵۹۳

۴. مبنا و روش کار

برای انجام گسترش در بحث جغرافیا امکانات موجود و راه‌های مختلف مورد بررسی قرار گرفت. حاصل آنکه انتخاب یکی از دو طریق زیر امکان‌پذیر می‌نمود.

۱. استفاده از تقسیم‌بندی دیوئی و گسترش همان شماره‌ها.
۲. صرف‌نظر کردن از تقسیم‌بندی‌های دیوئی و استفاده از تقسیم‌بندی جدید.

ناحیه از کره زمین شماره‌ای در نظر گرفته شده به دو صورت ظاهر شده است:
الف: در قسمت دنیای قدیم که شماره ۳۵- مشترکاً به فلات ایران و بین‌النهرین داده شده.

ب: در قسمت دنیای جدید که شماره ۵۵- به ایران تعلق گرفته است.
شماره اخیر در جدول نواحی دیوئی تا رقم گسترش یافته و بدین طریق به تعدادی از استانها شماره‌ای ثابت اختصاص یافته است. تخصیص شماره‌های ایران ظاهراً با استفاده از تقسیمات کشوری سال ۱۳۴۵ به طور ناقص انجام شده و مجموعاً ۲۱ شماره به کل تقسیمات جغرافیایی ایران اختصاص یافته است. گسترش جغرافیای ایران جایگزین این قسمت از جدول نواحی خواهد شد.

در این جا افزودن این نکته ضروری است که هر چند ترجیح دیوئی (در چاپ بیست و یکم) بر جدا کردن شماره جغرافیایی ایران قدیم و جدید قرار داده، برای اینکه کتابهای مربوط به ایران در همه ادوار در کنار هم قرار گیرد، توصیه ما صرف‌نظر کردن از شماره ۳۵- و استفاده از شماره ۵۵- در کلیه موارد اعم از جغرافیا و تاریخ و سایر مسائل مربوط به ایران است.

۳. کاربرد

به طور کلی شماره‌های جدول ۲ نیز مانند سایر جدولهای کمکی دیوئی به تنهایی قابل استفاده نیستند و با پیوستن به شماره‌های موجود در طرح اصلی (Schedules) که گویای موضوعهای گوناگوناند به کار می‌روند. به همین دلیل است که شماره‌های موجود در جدولهای کمکی با خط تیره در سمت چپ مشخص می‌شوند تا این نکته که مستقلاً قابل استفاده نخواهند بود نشان داده شود. این قاعده در مورد شماره‌های «گسترش جغرافیای ایران» نیز رعایت شده است.

شماره‌های جدول ۲ مطابق با دستور و ساختمان طرح مستقیماً به شماره‌های پایه متصل می‌شوند و یا از طریق استفاده از تقسیم فرعی استاندارد ۰۹- Standard

راه نخل دوم به این دلیل که آزادی بیشتری در خود داشت و استفاده از آخرین تقسیمات کنونی را ممکن می‌ساخت انتخاب شد. لازم به تذکر است که شماره اصلی ۵۵- برای ایران بدون تغییر حفظ شده و تنها تقسیمات پس از آن مورد تجدید نظر قرار گرفته است. بدین ترتیب با توجه به مشکل تغییر مداوم حدود و ثغور کشور در گذشته، مرزهای کنونی کشور به دلیل ثبات شدن و روزآمد بودن مناسب‌ترین و مستطقی‌ترین معیار تشخیص داده شد و آخرین تقسیمات کنونی مبتنی کار قرار گرفت.

۱.۳. تاریخچه تقسیمات کنونی

تاریخچه تقسیمات کنونی ایران از زمان داریوش اول هخامنشی، مقارن با قرن پنجم قبل از میلاد مسیح آغاز می‌شود و این تقسیمات در ادوار مختلف پیوسته در معرض تغییر و تبدیل و اغلب تابع ظله یا شکست امپراتی کوچک و بزرگ و پادشاهان وقت و وسعت قلمرو آنان بوده است.

طبق بنحسین قانون تقسیمات کنونی به نام «قانون تشکیل ایالات و ولایات و دستورالعمل حکام و مصوب ۱۴ ذیحجه ۱۳۲۵ه.ق» (دوره اول مجلس شورای ملی) ایران به ۴ ایالت آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و خراسان تقسیم گردید. بعدها بر عده ایالات اضافه شد مثلاً در ۱۳۴۱ه.ق. مملکت ایران به دو ایالت بزرگ و کوچک و چندین ولایت منقسم بود، هر ولایت مشتمل بر چند بلوک مشتمل بر چند محاک بود. ایالات مذکور عبارت بودند از آذربایجان، گیلان، سارنگران، استرآباد، خراسان که ولایت شرقی، قایبات، قهستان و سیستان از توابع آن بود؛ ایالت کرمان که بلوچستان، مکران، و بادر بحر صفاک از مضافات آن بوده فارس که لارستان، کوه کلبه و بادر و جزایر خلیج فارس از توابع آن بود و بالاخره ایالت خوزستان.

قانون معروف به تقسیمات کنونی مصوب آبان ماه ۱۳۱۶ مملکت را به ده استان و ۴۹ شهرستان منقسم ساخت. هر استان مرکب از چند شهرستان، هر شهرستان مرکب از چند بخش، هر بخش مرکب از چند دهستان و هر دهستان مرکب از چند قصبه یا ده بود. از آن زمان تقسیمات کنونی دستخوش تغییر مداوم بوده است.

مثلاً در سال ۱۳۳۰ ایران به ۱۳ استان و ۵ فرمانداری کل، ۱۳۶ فرمانداری (شهرستان) و ۳۸۹ بخشداری منقسم بوده است. این تقسیمات در ۱۳۵۴ شامل ۲۱

استان، ۳ فرمانداری کل، ۱۵۴ فرمانداری و ۴۶۲ بخشداری گردید و پس از استقرار جمهوری اسلامی به دنبال تغییراتی که در تقسیمات و اسامی شهرها و مناطق داده شده، اکنون تقسیمات کنونی جمهوری اسلامی ایران^۱ مشتمل است بر ۲۴ استان (فرمانداریهای کل نیز به استان تبدیل شده است)، ۱۸۸ شهرستان، ۵۰۱ بخش و همین تقسیمات، با در نظر گرفتن تغییرات تا زمان تهیه این طرح، مبتنی ه گسترش جغرافیای ایران^۲ قرار گرفته است.^۳

۵ روش تنظیم

در تقسیمات کنونی، استان، شهرستان و بخش سطوح جغرافیایی تلقی می‌شوند و شهرها و روستاها نقاط جغرافیایی هستند. شمارهای مطرح گسترش جغرافیای ایران^۴ به سطح جغرافیایی اختصاص یافته و در نتیجه نقاط واقع در هر سطح جغرافیایی شماره همان سطح را گرفته‌اند. در این طرح، بزرگترین واحدهای تقسیم، نواحی بزرگی است که گاه مشتمل است بر سه الی چهار استان. گروه‌بندی استانها حتی الامکان با توجه به خصوصیت تاریخی - فرهنگی و قومی و تشابه اوضاع جغرافیایی و آب و هوا انجام گرفته است. برای مثال استانهای مازندران و گیلان در یک گروه و استانهای آذربایجان شرقی و غربی و زنجان نیز در یک گروه قرار گرفته است.

پس از این مرحله، هر یک از استانها جداگانه و در داخل هر استان، شهرستانهای وابسته و بعد بخش‌های تابعه هر شهرستان شماره گرفته‌اند. طبیعی است که مراکز بخش‌ها و شهرهای موجود در هر بخش شماره بخش متبویه را می‌گیرند.

به این ترتیب شماره ۵۵- به ایران و شمارهای سه رقمی ۵۵۱- تا ۵۵۹- به گروه استانها و شمارهای چهار رقمی ۵۵۱۲- تا ۵۵۹۳- به تک تک استانها اختصاص دارد. شهرستانها با ۵ رقم و بخش‌ها با ۶ رقم مشخص شده‌اند. نقاط شهری و مراکز بخش‌ها نیز چون شماره بخش مربوطه را می‌گیرند ۶ رقمی هستند.

ایران، وزارت کشور دفتر تقسیمات کنونی، تقسیمات کشور جمهوری ایران: تهران: [۱۳۶۰]

۱۳۶۵.

• ویرایش کنونی بر سبای تقسیمات کنونی سال ۱۳۷۶ انجام شده است. (دربارستان)

به عنوان مثال شماره ۵۵۱- مشترکاً به استان تهران و استان مرکزی تعلق دارد. و شماره ۵۵۱۲- به استان تهران به تنهایی. استان تهران خود مرکب است از ۶ شهرستان و ۱۹ بخش. شهرستان دماوند یکی از شهرستانهای ۶گانه استان تهران است که مشتمل است بر دو بخش. بخش دماوند (مرکزی) و بخش فیروزکوه. نقاط شهری واقع در بخش مرکزی دماوند عبارتند از دماوند (شهر)، رودهن (شهر) و کیلان (شهر) و نام تنها نقطه شهری بخش فیروزکوه نیز شهر فیروزکوه است. شماره‌های این نواحی به شرح زیر تخصیص یافته‌اند.

استان تهران و استان مرکزی	۵۵۱-
استان تهران	۵۵۱۲-
شهرستان دماوند	۵۵۱۲۴-
دماوند (بخش مرکزی)	۵۵۱۲۴۲-
فیروزکوه (بخش)	۵۵۱۲۴۳-

بنابر آن چه گفته شد نقاط شهری دماوند، رودهن و کیلان شماره ۵۵۱۲۴۲- و شهر فیروزکوه نیز شماره ۵۵۱۲۴۳- را می‌گیرد. باید توجه داشت که برای برهیز از حجم شدن طرح از آوردن نام تک تک مراکز بخش‌ها و نقاط شهری در متن طرح خودداری شده ولی به منظور سهولت کار استفاده کنندگان و برای اینکه بتوان شماره رده‌بندی هر نقطه جغرافیایی را تعیین نمود کلیه این اسامی در فهرست الفبایی آخر کتاب ذکر شده است.

۱.۵. مراحل سه‌گانه طرح
تنظیم گسترش به نحوی است که تقسیمات در سه مرحله انجام شده است. مرحله اول گروه‌بندی استانهاست و مرحله دوم تقسیمات را تا شهرستان دنبال می‌کند. در مرحله سوم که طرح اصلی و جامع است، بخش‌ها و پدیده‌های طبیعی (کوه، رود، دریاچه و کویر) نیز مشخص شده و شماره گرفته‌اند.

مرحله اول طرح برای استفاده کتابخانه‌های عمومی کوچک، کتابخانه‌های تخصصی که مجموعه‌شان با تاریخ و جغرافیای ایران ربطی نداشته باشد و نیز کتابخانه‌های کوچک مدارس و نظایر آن کافی است. استفاده از مرحله دوم طرح برای اکثر کتابخانه‌ها به

استثنای کتابخانه‌های اختصاصی مربوط به تاریخ و جغرافیای ایران توصیه می‌شود و کتابخانه‌هایی که در زمینه تاریخ و جغرافیای ایران نیاز به اخص کردن شماره‌ها دارند از طرح اصلی (مرحله سوم) استفاده خواهند کرد. مرحله سوم طرح هم چنین برای تعیین محل واحدهای کوچکتر و اینکه به کدام واحد بزرگتر تعلق دارند مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲.۵. نمایه الفبایی آخر کتاب نام کلیه سطوح جغرافیایی ذکر شده در متن و هم چنین نام مراکز بخش‌ها و نیز نام نقاط شهری و پدیده‌های طبیعی همراه با شماره آنها آورده شده است. کتابخانه‌هایی که بخواهند از مرحله دوم طرح برای رده‌بندی کتابهای خود استفاده کنند بایستی ششمین رقم سمت راست شماره‌های فهرست را نادیده گرفته و به هر محلی جغرافیایی شماره شهرستان متبوع را بدهند.

مثلاً در این حالت شماره بخش رودبار قصران می‌شود ۵۵۱۲۳-.

۶. مسائل مختلف و مشکلات کار

۱.۶. شماره‌های داخل قلاب | |
در طرح گسترش جغرافیای ایران به شماره‌هایی برمی‌خوریم که در داخل قلاب قرار دارند. این شماره‌ها به این دلیل در داخل قلاب قرار گرفته‌اند که در سطح بین‌المللی، مگر به طور استثناء کاربرد نداشته و اختصاصاً برای کتابخانه‌هایی است که در ارتباط با مجموعه مربوط به ایران نیاز شدیدی به اخص کردن شماره‌ها داشته باشند. در کتابخانه‌های کوچک و غیراخصی نیز از شماره‌های اصلی موجود در جدول نواحی دیگری می‌توان استفاده نمود. شماره‌های داخل قلاب در موارد زیر مورد استفاده قرار گرفته‌اند.

۱.۱.۶. در مورد آنها اطراف ایران
از آنجا که جغرافیای آنها اطراف ایران در رابطه نزدیک با قلات ایران است و برای اینکه کتابهای مربوط به آنها از کتابهای در باره ایران جدا نشدند شماره‌های خاص ایران در داخل قلاب اضافه شده است. این آنها عبارتند از دریای خزر، خلیج فارس و دریای

صمان، توجه به این نکته ضروری است که این مرز سه در جدول نواحی دیوشی در قسمت آنها شماره دارند.

۲۰۱۹. در مورد جزایر

در کنار مسئله خلیج فارس و دریای عمان بلافاصله مسأله جزایر خلیج فارس و دریای عمان مطرح می‌شود. راه نخست برای تعیین شماره این جزایر این است که این سطح شماره شهرستان متبوع خود را بگیرند. (مطابق قانون تقسیمات کشوری، تبصره ۳ از ماده ۳ جزایر مجاور هر یک از شهرستانها تابع آن شهرستان است.) بنابراین کلیه این جزایر نخست به عنوان بخش‌های تابعه در طرح شماره گرفته‌اند. تا هم روال طبیعی طرح حفظ شود و هم اگر به دلایلی خاص کتابخانه‌ای ترجیح بدهد مسائل مربوط به این جزایر را در کنار استان یا شهرستان متبوع نگاهدارد یا مشکلی، ریزرو نشود. از طرف دیگر به خاطر وابستگی‌های جغرافیایی و سیاسی، ذیل شماره اصلی خلیج فارس برای تک تک جزایر شمارده‌های در داخل قلاب منظور شده است.

به عنوان مثال جزیره خارک به عنوان بخشی از استان بوشهر شماره ۵۵۶۴۲- را می‌گیرد. و به عنوان جزیره‌های واقع در خلیج فارس شماره ۱۰۵۵۷۲۵۵۱- را استفاده از شماره اخیر را ترجیح می‌دهیم. هرچند که معمولاً در رده‌بندی دیوشی ترجیح بر استفاده از شماره‌های بدون قلاب است.

۲۰۱۹. در مورد مناطق از دست رفته

در اینجا شهرها و مناطقی مطرح می‌شوند که در گذشته به ایران تعلق داشته و در سابقه تاریخ - فرهنگی این مملکت شریک بوده و اکنون خارج از محدوده جغرافیایی ایران امروز قرار دارند. واضح است که برای مثال کتابی در باره جغرافیا و تاریخ خوارزم در گذشته بایستی در کنار کتابهای مربوط به ایران قرار بگیرد و ناچار برای ایسگو به شهرها و مناطق در طرح رده‌بندی بایستی جایی در کنار ایران در نظر گرفته می‌شد.

با توجه به تغییرات مداوم مرزهای جغرافیایی ایران و کشورهای همجوار در ادوار مختلف برای تعیین محل این نواحی در طرح، اساس کار بر قرارگیری آنها در محدوده جغرافیایی و کشور متبوع کنونی شان قرار گرفت. به این ترتیب برای حال مناطق از دست رفته واقع در خاک شروزی از مناطق از دست‌رفته‌ای که اکنون در خاک افغانستان واقع‌اند

تفکیک شده است. این مناطق در طرح بطور گروهمی مطرح شده و با شماره‌های ۴ رقمی مشخص شده‌اند. از آنجا که تعیین کلیه مناطق از دست رفته خود موضوع تحقیق دیگری است شماره‌های چهار رقمی کلی برده و گسترش داده شده‌اند. و به همین دلیل نام این مناطق در متن و نمایه نیز نیامده است. بنابراین شماره‌های زیر در مورد مناطقی که تاکنون به عنوان مثال در مقابل آمده است بطور کلی و مشترکاً به کار برده می‌شود.

الف. غرب دریای خوز. پاکو به، ایروان، تفلیس، گنجه (گیروفل‌آباد)، شیروان، نخجوان، شکی، انکران (ارده‌ساق، استارای شروزی، صمان، تراباغ، شمخانی ۱-۵۵۳۷۱)

مناطق واقع در خاک شروزی:

ب. شرق دریای خوز. شهرهای واقع در ترکمنستان و ازبکستان امروز و ترکستان سابق: عشق‌آباد، سروه سره‌قله، خجوه (خج‌ارزم) ۱-۵۵۵۷۱

مناطق واقع در خاک افغانستان: موات، قندمار، بلخ ۱-۵۵۵۸۱

مناطق واقع در خاک عراق: بسفون (مدائن) ۱-۵۵۵۷۱

مناطق واقع در خاک ترکیه: قریه، ترابزانه، ارزروم، وان ۱-۵۵۳۸۱

مناطق واقع در خاک پاکستان: موکشان، لاهور، پشاور ۱-۵۵۵۷۱

بدیهی است که تنها وقتی می‌توان از این شماره‌ها استفاده کرد که کتاب صرفاً تاریخ و جغرافیای این نواحی را در زمانی که جزو قلمرو ایران بوده‌اند مطرح سازد وگره کتابهای جدید مربوط به این مناطق در محدوده فعلی آنها که خود در رده‌بندی دیوشی شماره داده رده‌بندی می‌شود.

۲۰۲. پدیده‌های طبیعی

چنانکه گفته شد پدیده‌های طبیعی (کوه‌ها، رودها، دریاچه‌ها و کویرها) نیز در طرح گسترش تعیین محل شده و شماره گرفته‌اند. به هر پدیده شماره سطحی که در آن واقع است اهم از بعضی یا شهرستان یا استان تعلق می‌گیرد. مثلاً قافلانکوه شماره شهرستان

زنجان را می‌گیرد. در مورد پدیده‌هایی که در بیش از دو شهرستان قرار دارند شماره استان مربوطه - مانند تلخه‌رود که شماره استان آذربایجان شرقی را گرفته - و در صورتی که در بیش از دو استان قرار داشته باشند شماره گروه استانی که به آن تعلق دارند داده شده است. مانند رود دالکی که شماره ۵۵۶- را گرفته است. البته در این موارد نیز اگر قسمت خاصی از پدیده طبیعی مورد نظر باشد شماره کوچک‌تر ناچسبایی که در آن واقع است به آن بخش داده می‌شود. در صورتی که پدیده‌ای بزرگتر از یک گروه استان باشد از دو یا چند گروه استان بگذرد ناچار شماره ایران به آن تعلق می‌گیرد. مثل رشته کوه‌های زاگرس که در شماره ۵۵- رده‌بندی شده است. در مورد رودخانه‌هایی که از بیش از دو سطح جغرافیایی عبور کرده و در هر قسمت نام خاصی دارند به هر قسمت شماره سطح مربوط به آن داده شده است. مثل رود سیمره و ادامه آن کرخه که در واقع یک رودخانه با نام‌های مختلف است.

۳.۶. تغییرات اسامی
مسئله تغییرات اسامی شهرها نیز به این صورت حل شده است که طرح براساس اسامی جدید (تصویب شده در جمهوری اسلامی ایران) تهیه شده و در نمایه ارجاع از نام قدیم به جدید نشان‌دهنده تغییر نام است. تذکر این نکته ضروری است که اسامی بسیار قدیم شهرها و نواحی مثل هگمتانه برای هم‌دانان در نمایه منعکس نشده و برای اطلاع از آن می‌توان از منابع دیگر جغرافیایی استفاده نمود.

۷. مسائل و مشکلات آینده
چنانچه گفته شد آن چه که در طرح گسترش جغرافیای ایران اساس شماره دادن قرار گرفته سطح و یا ناحیه جغرافیایی است و به این ترتیب هر قسمت از خاک ایران اکنون در رابطه با نواحی مجاور شماره مناسبی دارد. البته تقسیمات طرح براساس تقسیمات کشوری است و تغییرات آینده تقسیمات کشوری به صورت اضافات و تغییرات در ویرایش‌های آینده منعکس خواهد شد. لکن توجه به این نکته ضروری است که شماره‌های طرح کنونی تا مدتهای زیاد می‌تواند بدون تغییر مورد استفاده قرار گیرد. تغییرات تقسیمات کشوری در آینده می‌تواند به صورتهای زیر انجام گیرد:

۱.۷. یک بخش تبدیل به شهرستان شود
در این صورت هیچ‌گونه تغییری در طرح پیش نمی‌آید و شماره‌های بخش می‌توانند همچنان با کاهش یک رقم از سمت راست برای شهرستان نیز مورد استفاده قرار گیرد و در این صورت شهرستان جدید در شماره پنج رقمی شهرستان متبوع قبلی شریک می‌شود. البته در هر قسمت شماره‌های خالی (معمولاً ۱ و ۹ و گاهی ۵) وجود دارد که می‌توان شماره‌های استفاده نشده را به شهرستان جدید داد.
۲.۷. تقطه شهری جدیدی از رشد یک آبادی بوجود آید
در این صورت این تقطه شهری شماره همان سطح (بخش) را که در آن واقع است می‌گیرد و نام تقطه شهری جدید در محل الفبایی خود در نمایه ظاهر می‌شود.
۳.۷. یک سطح جغرافیایی از نظر اداره امور کشوری از یک واحد بزرگتر جدا و تابع واحد دیگر شود.

در این حالت در صورتی که لزوم تقسیم‌بندی جدید در طرح مسجل شود می‌توان از شماره‌های خالی طرح استفاده نمود و اگر در موردی استثنایی شماره خالی وجود نداشته باشد شماره یک واحد در سطح جدید برای هر دو مورد استفاده قرار می‌گیرد. مثلاً اگر شهرستانهای مهاباد و میاندوآب از استان آذربایجان غربی جدا شده به استان کردستان بیوندند شماره خالی ۵۵۲۲۶- در استان کردستان به این دو شهرستان تعلق می‌گیرد.

۴.۷. یک استان به دو استان تبدیل شود
مثلاً استان سیستان و بلوچستان تبدیل شود به استان سیستان و استان بلوچستان. در این صورت چنانکه گفته شد شماره کنونی استان سیستان و بلوچستان برای هر یک به تنهایی می‌تواند به کار رود و در صورت لزوم نیز می‌توان از شماره‌های چهار رقمی خالی ۵۵۷۵- و یا ۵۵۷۶- برای استان جدید استفاده نمود. ولی در هر صورت باید سعی کرد از تخصیص دو شماره به یک شهر یا ناحیه واحد خودداری شود مثلاً شهرستان زابل باید تنها یک شماره داشته باشد خواه در تقسیمات جدید به استان سیستان تعلق بگیرد و خواه به استان بلوچستان.
آن چه گفته شد دستورالعمل کلی است برای منعکس نمودن تغییرات احتمالی آینده

مرحله ۱

طرح اولیه: تقسیم‌بندی کلی گروه استانها

- ۵۵
- ۵۵۱ استان تهران، استان مرکزی و استان قم
- ۵۵۲ استان گلستان، استان مازندران و استان گیلان
- استان اردبیل، استان آذربایجان شرقی، استان آذربایجان غربی،
- استان زنجان و استان قزوین
- ۵۵۳ استان کردستان، استان همدان، استان کرمانشاهان و استان ایلام
- ۵۵۵ استان لرستان و استان خوزستان
- ۵۵۶ استان بوشهر و کوخرد، استان فارس و استان بوشهر
- ۵۵۷ استان کردان، استان هرمزگان و استان سیستان و بلوچستان
- ۵۵۸ استان خراسان و استان سمنان
- ۵۵۹ استان یزد، استان اصفهان و استان چهارمحال و بختیاری

جزئیات ایران

ولی موکداً توصیه می‌شود که برای حفظ یکدستی در کار، کتابخانه‌ها خود اقدام به شماره‌سازی نکنند و از شماره‌های موجود در طرح استفاده نکنند. با وجود این چنانکه به دلایلی خاص نیاز به شماره جدید داشتند برای تخصیص آن با کتابخانه ملی ایران تماس بگیرند و الا در آینده ممکن است گسترش‌های آبی طرح یا شمارهای جدیدی که کتابخانه‌ها بدون نظر خواهی از این کتابخانه ساخته‌اند مغایرت داشته و با تعدخل حاصل نشاید. کتابخانه ملی ایران از دریافت افتادها و پیشنهادهای صاحب‌ظنران و کتابدارانی که با طرح کار خواهند کرد صمیمانه استقبال می‌کند.

جدول نشانده مولف

به جای حروف دوم شماره‌های زیر را بکار ببرید

بف از حروف ۱ و الف	
ت پ ت / ت / ج ج ج ج / د / د / ز / ز / م / م / ع / ع / ف / ف / ک / ک / ل / ل / ن / ن / و / و / ی / ی	۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
بعد از حروف م	
الف ب پ ت / ج ج ج ج / د / د / ز / ز / م / م / ع / ع / ف / ف / ک / ک / ل / ل / ن / ن / و / و / ی / ی	۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹

بعد از سایر حروف همی صدا

الف ب پ ت / ج ج ج ج / د / د / ز / ز / م / م / ع / ع / ف / ف / ک / ک / ل / ل / ن / ن / و / و / ی / ی	۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹
---	-----------------

استفاده از این جدول بسیار ساده است. بعین ترتیب که حروف اول نسلم نویسنده را یادداشت کرده و برای حرف دوم آن از سه جدول تعیین شده در جدول شماره انتصاب می‌کنند. مثلاً اگر بخشی = ۴/احال اگر نویسنده دیگری باشد از تغییر در همان موضوع کتابی نوشته‌باشد برای عدم تداخل ۴/۸ را برمی‌گزینیم. بهرستورس باید حریار که نشانهای را به کتابی می‌رود رفت بزرگه‌سای کتابخانه را به وقت بررسی کند تا دریک رده خاصی نو کتاب با شماره مؤلف همسان موجود باشد. طبیعی است که چون جدول نون فقط چهارحرف کلی کار را همسان می‌رود، نشانه‌ها می‌توانند برای تنها در داخل یک رده خاصی ثابت است و نرونی ندارد در همه جا یکسان باشد. مثلاً اگر در ردهای سیلا /آذرباجه دانشتایم و شماره ۴ را به آن نویسنده داده‌ایم و بعداً هانزخشی نامی هم در همان رده کتاب نوشت می‌توان ۵/۱۰ را برای او برگزید. بعین ترتیب می‌توانید که نشانده کتاب از بخشی دریک رده ۴/۸ در ردهای دیگر ۴/۵ شده است. اصل براین است که در

کتابخانه مرکز در کتاب با شماره و بارگذاری همسمن موجود نباشند. دوره‌های زیر طریقه بکاربردن جدول فوق را روشن می‌کند:

نمایشی که با حروف ۱ و ۱ شروع می‌شوند:	
آذرخشی	۱۲
آذینبر	۱۴۸
اق اولی	۱۷
قل احمد	۱۷۳
آهلی	۲۸
آوردگار	۱۸۵
ابرامی	۱۹۵
ابن سینا	۲۰۲
انتخاب	۳
انزان	۳۷
اسدی	۵الف
اسمز اینی	۵الف
اصفهان	۶الف
اصفهان	۱۰الف
ایران دوست	۱۹الف
ایمن	۱۹۷الف

ترتیب: مرکز برای حرف الف ۱۰، بکار ببرید. زیرا با عدد یک اشتباه می‌شود. بعین دلیل است که در مثالهای فوق از تکلمه استفاده شده. همچنین بجای های عوض شماره ۲۰۲ بکار ببرید. زیرا ۲۰۰ یا عدد پنج قابل اشتباه است.

نمایشی که با حرف ۱ شروع می‌شوند:

ماهیچه ، هاشمی	۲
مجلسی	۳
مدرسی	۴
مسعودی	۵
مظفری	۶
مکارم شیرازی	۷
مویسان	۸
مهری	۹
مهوری	۱۰
حضور	۱
حفظی	۲
حجازی	۳
حقیقی	۴
حکمت	۵
حزین	۶
حکیمی	۷
حدادی	۸
حسینی	۹
حسینی	۱۰

۱۸۱

رده PIR

زبانها و ادبیات ایرانی

براساس نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره

ویرایش دوم

تنظیم و تکوین

ماندانا صدیق‌بهرزادی

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
۱۳۷۶

۱۸۱

۱۳۶۱

فهرست نویسی پیش از انتشار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تقدیم به:
استاد ارجمند خانم پوری سلطانی و زنده یاد دکتر
احمد طاهری هراتی که از دوستی و همکاری چندین
ساله شان علم و ادب آموختم و بر من حقوق مندوبی
بسیار دارند.

آب

صدیق بهزادی، ماندانا، ۱۳۲۱ -
رده PIR لپی، آی، آرای زبانها و ادبیات ایرانی بر اساس نظام رده بندی کتابخانه کنگره / تنظیم
و تدوین ماندانا صدیق بهزادی - آدرایش ۱۲ - تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران،
۱۳۷۶.

س. ۶۰۰: جدول.

ISBN 964-446-015-4

بها: ۱۱۰۰۰ ریال.

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار)

Mandana Sadigh-Behzadi, Class PIR: Iranian Languages and Literature Based on the Library of Congress Classification.

آ. رده بندی کتابها - ادبیات ایرانی. آ. رده بندی کتابها - زبانهای ایرانی. ۳. رده بندی کتابخانه
کنگره، الف. کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. ب. عنوان.

ص ۴۹۳۵ / ک ۲۱۹۶۱

۱۳۷۶

۴۱۶۰ - ۴۷۵ م

کتابخانه ملی ایران

شابک: ۲-۱۵-۰۰۴۴۶-۹۶۴

عنوان کتاب: رده PIR زبانها و ادبیات ایرانی

مؤلف: ماندانا صدیق بهزادی

ویرایش: دوم

ناشر: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

چاپ: اول

لیتوگرافی: مینای

چاپ و صحافی: اتحاد

تاریخ انتشار: ۱۳۷۶ (ویرایش اول ۱۳۷۸)

قیمت: ۱۱۰۰۰۰ ریال

پیشگفتار

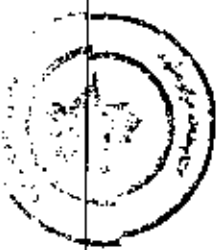
دیرایش دوم

کتاب رده PIR زبانها و ادبیات ایرانی نخستین بار در سال ۱۳۷۱ انتشار یافته و از آن زمان تاکنون در کتابخانه های کشور و مدارس کتابداری مورد استفاده قرار گرفته است. بازبینی کتاب نشان داد که امکان تجدیدنظرهایی چند در آن ضروری است. بنابراین در این دیرایش با توجه به حاصل تجربیات مدرسان و متخصصان کتابداری تغییرات و اصلاحات لازم صورت گرفته است. برخی از این تغییرات بنیادی است، از جمله: حذف اصطلاحات نام نویسندگان از متن اثر و تهیه نمایه عام برای نویسندگان و ارجاعهای آنان و موضوعهای مطرح شده در متن، آوردن نمونه های بیشتر در مورد کاربرد جمله، ایاها در مقدمه کتاب، حذف شماره های تکراری و افزودن موضوعها و نام نویسندگان در متن اثر. دیرایش دوم این اثر مبرهون دقت، باریک بینی و همکاری صمیمانه خانم ظاهری آروند است که در تمام مراحل کار، مقاله نامه های نویسندگان با نهرست مستند، اسامی مشاهیر و مؤلفان کتابخانه ملی، تهیه نمایه عام و تصحیح فرمهای ماهیتی را بر عهده داشته است. این دیرایش همچنین از همکاری استادان کتابداری و کتابداران متخصص، کتابخانه های ایران از جمله کتابخانه ملی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، مجلس شورای اسلامی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و نیز زبانهای همواره بی دریغ خانم دکتر زهرا شادمان و علاقه و توجه فرهنگ دوستانی چون آقای عباس مافی و مرتضی باقی برخوردار بوده است.

حرفه چینی کامیوتری این اثر نیز حاصلی همکاران ارجستد. خانمها زهرا عالمی و منیر کریمی بوده که با سلیقه، دقت، و شکیبایی بسیار این کار را به انجام رسانده اند.

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

پایتز ۱۳۷۶

تظیم و تدوین طرح زبانها و ادبیات ایرانی، در چلّهٔ مورخ ۱۳۶۱ هیات علمی مرکز خدمات کتابداری به‌عهدهٔ اینجانب گذاشته شد. گردآوری اسامی نویسندگان توسط آقای ملی‌اکبر عطرفی زیر نظر آقای کامران فانی اندکی قبل از سال ۱۳۶۱ آغاز گشته بود. همکاری اینجانب با آقای عطرفی در استخراج نام نویسندگان از منابع گوناگون برای مدت زمانی تا اتمام مرکز خدمات کتابداری در کتابخانه ملی ایران ادامه داشت. پس از اتمام مرکز خدمات کتابداری در کتابخانه ملی ایران در سال ۱۳۶۲، این طرح با همکاری دوست و همکار دانشورم سرکار خانم دکتر زهرا شادمان ادامه یافت که متأسفانه بعد از چند ماه متوقف ماند. کار پژوهش این طرح اگر مکرراً به‌تغییل مسئولینهای دیگر در کتابخانه ملی به تأخیر نمی‌افتاد، بی‌گمان سریع‌تر در اختیار همکاران قرار می‌گرفت.

اهل علم می‌دانند که تدوین و تنظیم هر اثری بدون همکاری و مساعدت اهل فن ممکن نیست. لازم می‌دانم پس از سپاسی از کتابخانه ملی که انتشار این اثر را در برنامه کار خود پذیرفته است، از استاد دانشمند و بزرگوار جناب آقای دکتر صادقی‌کار سیاستگری کنم که در حل مشکلاتی زبانها و ادبیات ایرانی، پیش از اسلام و مسائل مربوط به گویشها در تمام مراحل کار مرا یاری دادند و بنده را سرورن لطف خود ساختند. استاد گرانقدر جناب آقای دکتر راشد سامنها وقت خود را صرف کرده و در حل مشکلاتی زبان و ادبیات اوستایی و ترجمه بسیاری از منابع ارسطایی از زبان آلمانی به فارسی مرا یاری دادند. در زینچهٔ زبانها و ادبیات پیش از اسلام از نظرات سرورمند استادان ارجمند جناب آقای دکتر مهر داد بهار و آقای دکتر احمد تقفیلی بهره‌مند شده‌ام. جناب آقای دکتر سمید مویان همکار ارجمند نام من‌ها و کتیبه‌های این دوره را در اختیار بنده قرار داده‌اند.

استادان دانشور ارجمند جناب آقایان دکتر شفیعی کدکنی، دکتر ابوالحسن نجف‌دکتر محمدرضا باطنی حقی بر من دارند و مرا در حل مشکلاتی زبان و ادبیات فارسی مسائل زبانی و ادبی فارسی بیرون‌مرزی یاری داده‌اند.

استادان و سروران ارجمند و گرانقدر خانم پوری سلطانی و آقای کامران فانی هم

مطرف من بوده و از نخستین گام تا به پایان مراباری کرده و از ارشاد و انتقادهای راهنمایی

پیشگفتار

سپاس خداوند متعال را که توفیق انتشار یکی از مهمترین طرحهای تحقیقاتی کتابخانه ملی را به گویهای آراسته به معناییت فرمود.

از میان ملتهای قدیم جهان کمتر ملتی مانند ایرانیان دارای سابقهٔ مستند ادبی و آثار مختلف به لجه‌های گوناگون است. از قدیمیترین اثر ادبی ایران یعنی گاناهای زردشت تا جدیدترین آثار، همه جا و همیشه پرتو روح خلاق و اندیشهٔ تابناک ایرانی آشکار و هرید است. مجموع کتب و مطبوعه‌هایی که از حدود هزار سال قبل از میلاد تا امروز یعنی فاصله‌ی قریب سه هزار سال شمسی، در این کشور به زبانهای اوستایی، اشکانی، خوارزمی، سغدی، کردی و پارسی و در پی بدید آمده از شمار بیرون است و در میان این آثار پیشمارهٔ برخی در ردیف والاترین شاهکارهای ادب و فکر عالم محسوب می‌شود. نگهداری این آثار ادبی ملت کهنسال ایران در کتابخانه‌ها و سپردن این میراث گرانبهای نیاکان به پژوهشگران، نیاز به سازماندهی و دستبندی دارد و این طرح کوششی است در راه آسانتر ساختن کار پژوهش و تنظیم و سازماندهی علمی کتابها و نوشته‌های مربوط به زبانها و ادبیات ایرانی در کتابخانه‌ها یا تهیه‌سازی آنها در کتابخانه‌ها و فهرستها. طرح تحقیقاتی تدوین فرانسوی زبانها و ادبیات ایرانی نتیجهٔ چندسال زحمت و کوشش خانم دکتر ماندانا صدیق بهزادی است که با دقت و دلسوزی مصفقاان خویش آن را به انجام رسانده‌اند.

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

اسفند ۱۳۷۰

خود مرا بهره‌مند کرده‌اند. از نظرات و راهنماییهای سروراند دانشورم خانمها دکتر زهرا شادمان، مهوش بهنام و آقایان بهاء‌الدین خیرمنشاهی و زنده‌یاد دکتر احمد طاهری صرافی در تمام مراحل کار بهره‌مند شده‌ام. بالاخص دانشمند گرامری آقای خیرمنشاهی در امر مستندسازی نیز اینجانب را یاری داده‌اند.

همکاران ارجمندم خانمها نیوی، محمدنی و نستانی با کمال حوصله، سلیقه و دقت همراهی کرده‌اند.

همکاران ارجمندم خانمها نیوی، محمدنی و نستانی با کمال حوصله، سلیقه و دقت بسیار حروفی با دستگاه چاپگر لیزری این طرح را به عهده گرفتند و دشواریهای کار را در تمام مراحل با خوشروئی پذیرفتند.

بدون تردید اگر همه این محبتها و راهنمایی‌های این سروران و استادان و همکاران ارجمند و گرانقدر نبود، این اثر بدین صورت در نمی‌آمد. امید است که این کوشش ناچیز که با نیت خیر انجام گرفته مقبول خاطر اهل کتاب افتد. این کار قدم اولی است که بی‌گمان کاستیهای فراوان دارد. بدون تردید تدوین‌کننده از کلیه سروران و همکاران انتظار و استعدا دارد کاستیها را کربیمانه یادآوری فرماید تا به اصلاح آن بکوشد.

۵۷۷

مقدمه

با شریع کار فهرست‌نویسی کتابهای فارسی عدم کارآئی در رده‌بندی متداول دهمی دهمی و رده‌بندی کتابخانه کنگره در مورد موضوعهای مربوط به ایران اعم از دین، فلسفه، تاریخ، جغرافیا، زبان و ادبیات و غیره بر ما آشکار شد. لذا برای برهیز از هر نوع دوباره‌کاری تصمیم گرفته شد که مباحث مربوط به ایران و اسلام تکمیل و برای استفاده در اختیار کتابخانه‌های ایران و جهان قرار گیرد.

هدف رده‌بندی

هدف اصلی از رده‌بندی کتاب در کتابخانه‌ها سهولت بازیابی و تسهیل دسترسی به هر نوع اطلاع و دانشی است که در کتابها و سایر رسانه‌ها اعم از چاپی و غیرچاپی نهفته است. بنابراین در کتابخانه در واقع «اطلاعات» را رده‌بندی می‌کنیم و منظور از رده‌بندی در کتابخانه تنها نشان دادن رابطه اجزا و عناصر نیست بلکه بیشترین منظور نشان دادن توالی موضوعها و رابطه بین آنهاست به نحوی که بتوان به تسهیل امر بازیابی کمک کند. به همین ترتیب هدف از تدوین رده‌بندی زمانها و ادبیات ایرانی گروه‌بندی موضوعهای مشابه و نشان دادن رابطه منطقی آنها با یکدیگر است به نحوی که هم قابل اعمال در کتابخانه باشد و هم امر بازیابی در دسترس به مطالب را تسهیل نماید.

حدود و هدف رده‌بندی کتابخانه کنگره

رده‌بندی کنگره اساساً برای تنظیم رده‌بندی کتابهای موجود در کتابخانه کنگره

۳. ادبیات محلی

رده‌بندی کنگره به‌خصوص در مورد تنظیم آثار مختلف یک نویسنده دارای ویژگی خاصی است که با اکثر رده‌بندیها به‌خصوص رده‌بندی دیوئی یکی متفاوت است. در اینجا آثار مختلف یک نویسنده مهم از نظم و اثر نمایاننده، مقاله و غیره در کنار هم قرار می‌گیرد و نویسندگان برحسب تاریخ زندگی‌شان در هر قرن به ترتیب جوروف آلفیا رده‌بندی می‌شوند، در حالی که در دیوئی فرم ادبی مورد نظر است نه نویسنده به‌عنوان یک کل. لذا مثلاً همه نمایاننده‌ها از نویسندگان گوئیگون کنار هم قرار می‌گیرند و بدین ترتیب نمایاننده یک نویسنده از شمار او جدا می‌افتد.

در رده‌بندی زبان و ادبیات جدولهای خاصی در آخر فرمهای هر رده، یعنی قبل از نمایه قرار دارد. این جدولها که متناسب با تعداد شمارهای اختصاص یافته به هر نویسنده تنظیم شده است، برای خز کردن و گسترش موضوعی در نویسندگانی که شمارهای برابر دارند به کار می‌رود. مثلاً برای نویسندگانی که بدانها ۹۹ شماره تمایل گرفته است باید از جدول نویسندگان ۹۹ شمارهای استفاده کرد. به همین ترتیب جدول نویسندگان ۹۹ شمارهای ۹۹ شمارهای و غیره را باید برای نویسندگانی که به ترتیب همین تعداد شمارها را دارند به کار برد.

شیوه کار

تدوین رده‌بندی زبانها و ادبیات ایرانی مبتنی بر اصول نظام رده‌بندی کتابخانه کنگره است، زیرا لازم بود این طرح با سایر قسمتهای رده‌بندی کنگره که هم اکنون در بسیاری از کتابخانه‌های ایران رایج است و در کتابخانه ملی نیز یکار می‌رود هماهنگ باشد. دیگر آنکه تفصیل و شمول این رده‌بندی بر جزئیات و فروع علوم و دانشهای بشری بسیار است. و نیز شیوه کدگذاری کتابخانه کنگره که بر پایه استخراج حروف و عدد بنا شده و از طولانی شدن بی‌حد و غیرمنطقی شمارها جلوگیری می‌کند. به علاوه طرح رده‌بندی کنگره طرحی پویا و زنده است و در علوم و مباحث رایجسته جامعیت دارد.

طرح حاضر مبتنی بر گسترش است، نه برهم زدن نظام و دوبارمسازی آن. کلیات تقسیم‌بندی زبان و ادبیات همه کشورها در نظام رده‌بندی یکسان و مشابه است ولی در جزئیات ویژگیهای تاریخی، ادبی، زبانی و آثار موجود در هر زبان مورد نظر قرار گرفت

پروژه آمد. نظام رده‌بندی کنگره برخلاف نظام رده‌بندی دیوئی یک نظام فلسفی نیست بلکه به منظور رده‌بندی مجموعه کتابهای موجود و کتابهایی که در آینده احتمالاً به مجموعه کتابخانه کنگره اضافه می‌شود تنظیم گردیده است و در واقع نظامی است مبتنی بر پیشروان انتقاداتی. این رده‌بندی جامعیت دارد و دقت و سنجیدگی در آن به کار رفته و در هر موضوع از کل به جزء هدایت می‌شوند تا این گسترش است و موضوعهای جدید در این طرح جای خودشان را می‌توانند پیدا کنند. صلی بودن و انعطاف‌پذیری این رده‌بندی از دیگر مشخصات قابل اهمیت آن است. رده‌بندی کنگره ساده است، زیرا در این رده‌بندی شمارسازی به نحو بسیار پیچیده و مفصلی که در رده‌بندی دیوئی هست وجود ندارد. این طرح دائماً در حال گسترش و تجدید نظر است.

نظام رده‌بندی و تقسیمات فرعی هر رده

رده‌بندی کنگره شامل رده‌های مختلفی است که هر کدام به صورت یک جلد و با چند رده در یک مجلد تدوین شده است. رده‌بندی کنگره امریکا مبتنی بر روشانه معلوظه (۱) است یعنی برای نشان از اعداد و حروف مورد استفاده شده است و اعداد تا ۴ رقم ترتیبی پیش می‌رود.

رده P = زبان و ادبیات

حرف P به زبان و ادبیات اختصاص دارد و شامل ۱۱ جلد است. تنظیم این رده که خود حدود چهل سال به طول انجامید، از حروف P (زیانتناسی به‌طور کلی) آغاز می‌شود و تا PZ (داستان و ادبیات نوجوانان) ادامه می‌یابد که در این میان PK به زبان و ادبیات هندوایرانی و PK6001-PK6996 به زبان و ادبیات ایرانی اختصاص یافته است. در هر یک از شماره‌های مربوط به ادبیات یک کشور تقسیمات زیر رعایت شده است:

۱. تاریخ و نقد
۲. مجموعهای پیش از یک نویسنده
۳. نویسندگان و آثار انفرادی

چهارده ————— رده: PIR: زبانها و ادبیات ایرانی

است. لذا در این طرح چهارچوب کلی نظام رده‌بندی کنگره که عبارت است از تاریخ و نقد، مجموعه‌ها، نویسندگان انفرادی، ادبیات محلی و ادبیات خارج از کشور حفظ شده است. و در عین حال به دقایق و جزئیات توجه کامل شده تا با موازین و اصول علمی رده‌بندی منطبق باشد. از آن جمله است رعایت رابطه و نسبت موضوعها و مطالب به یکدیگر و رعایت اصل سلسله مراتب کل به جز و نیز سعی بسیار رفته است تا ارجاعها، اشارات و توضیحات کافی برای هدایت فهرست‌سازان و استفاده‌کنندگان از این رده‌بندی منظور گردد.

از آنجا که رده‌بندی کنگره مبتنی است بر پشتوانه انتشاراتی، در تدوین رده‌بندی زبانها و ادبیات ایرانی نیز سعی شده تا این اصل رعایت گردد. اما به دلیل عدم دسترسی به کلیه منابع منتشر شده در داخل و خارج از ایران، مبتنی کردن این گسترش بر پشتوانه انتشاراتی امکان نداشت، لذا ضمن رعایت این اصل، برای بسیاری از موضوعها و نویسندگان انفرادی شماره‌هایی در نظر گرفته شده است.

برای رعایت اصول فوق علاوه بر تحقیقات و مطالعاتی که در زمینه زبان و ادبیات ایرانی به عمل آمد، از ابتدا تا پایان کار، مراحل زیر به ترتیب انجام گرفت:

۱. مطالعه فلسفه و اصول رده‌بندی بطور اعم و رده‌بندی کنگره بطور اخص
۲. بررسی گسترشهای انجام شده در رده‌دین، زبان، ادبیات، تاریخ، جغرافیا و غیره
۳. بررسی و مطالعه متن‌ها و مقاله‌هایی مربوط به زبانها و ادبیات ایرانی (به زبان فارسی و لاتین)
۴. استخراج موضوعها از تاریخ ادبیات، کتابها، دایرةالمعارفها و پایان‌نامه‌ها
۵. استخراج اسامی نویسندگان از کتابخانه‌ها، فهرستها، تذکره‌ها، سرگذشتنامه‌ها، فهرست نسخه‌های خطی، برگه‌دان کتابخانه ملی
۶. بررسی و مقابله طرح با رده‌های کتابخانه ملی

برای انجام کار ابتدا یکایک موضوعها و نام نویسندگان و آثار آنها بر روی برگه‌های جداگانه نوشته شد. نام نویسندگان یا منابع معتبر مقابله و اشکال مختلف نام، تاریخ تولد و وفات یادداشت شد. سپس موضوعها با تعیین فواصل و تورفتگیهای لازمی که نمایانگر ارتباط و سلسله مراتب موضوعی است از برگه به روی صفحات کاغذ منتقل شد. نام اشهر نویسندگان تعیین و برای اشکال دیگر نام ارجاعهای لازم تعیین گردید. همچنین

رده: PIR: زبانها و ادبیات ایرانی ————— بازتوره

آثار هر نویسنده - بجز در مواردی که اثر دارای شماره خاصی است - به ترتیب الفبا زیر نام هر یک از نویسندگان منظم شد.

کار تدوین و تنظیم این گسترش مبتنی بر بحث و شور و تحقیق در جلسات بسیار و مکرر بوده است و هر جا به مشکلی برخوردیم، کتابهای موجود را بررسی کرده‌ایم و در هر زمینه تخصصی، متخصصان آن رشته را به کمک طلبیده‌ایم و طرح را به نظر آنها رسانده و از نظریات مفیدشان بهره گرفته‌ایم. در بعضی از موارد نظریات متفاوتی از سوی متخصصان ارائه شده که هماهنگی کردن آنها از یک سو و سازگار کردن این دیدگاهها با اهداف و منظور ما از گسترش این طرح و کاربرد آن در کتابداری و اطلاع‌رسانی، کار آسانی نبوده است چراکه فصد ما از این گسترش آسان کردن دستیابی به کتابها و سایر مواد کتابخانه‌ای-در چهارچوب رده‌بندی کتابخانه کنگره بوده است. در حالیکه استادان و متخصصان فن موضوعها را از دید زبانشناسی و علمی بررسی می‌کردند.

کدگذاری

هدف از تعیین نوعی وکده یا شماره برای هر یک از مباحث مندرج در یک طرح رده‌بندی بیان آن مباحث است به زبان مصورمی که کوتاه و قابل انتقال به عطف کتاب باشد و بدین ترتیب جای کتاب را در قفسه بر مبنای موضوع تعیین کند. بدین است که نمی‌توان در عطف کتاب نوشت بررسی سبکهای «شعر فارسی» ولی شماره PIR3054 که همین همان موضوع است قابل نوشتن در عطف کتاب هست. بخصوصی که می‌شود آن را به صورت عمودی نوشت به ترتیبی که PIR در بالا و شماره 3054 در پایین و سال در خط پایین‌تر قرار بگیرد. وقتی جای کتاب در قفسه تعیین شد بازایی آن نیز که هدف غائی هر کتابخانه است، سهل و سریع می‌شود.

در نظام رده‌بندی کنگره حروف PK برای زبان و ادبیات هندوایرانی و PK6001-PK6999 اختصاصاً برای زبان و ادبیات ایرانی تعیین شده است. از آنجا که این

مقدار شماره برای مبحث گسترده و عتی زبانها و ادبیات ایرانی کافی نبود لذا با کمترین کتابخانه کنگره حروف PIR را بدین منظور برگزیدیم تا امکان گسترش از یک تا نه‌هزار و نهصد و نه داشته باشیم. برای حفظ اصل گسترش‌پذیری نظام، در خلال طرح از

بعضی از شماروها استفاده نشده است، تا در آینده چنانچه نیازی به گسترش مجدد باشد بتوان از شماره‌های خالی استفاده کرد.

هریک از نویسندگان انفرادی - بجز از سال ۱۳۲۰ یبعد که بیشتر از نشانه الفبائی پیرزی شده - دارای شماره‌ای خاص هستند. در صورتیکه نویسنده‌ای از قلم افتاده باشد می‌توان در درجه اول از شماره‌های خالی با حفظ ردیف الفبائی استفاده نمود و اگر جای خالی موجود نباشد، می‌توان با رعایت نسبت الفباء از شماره‌های اعشار استفاده کرد. مثل شماره سرمد کاتانی PIR۳۰۵/۴ از سال ۱۳۲۰ به بعد برای صرفه‌جویی در شماروها برای هر حرف شمارهای در نظر گرفته شده و نشانه مؤلف به حرف دوم نام خانوادگی داده شده است. برای نویسندگان مشهور این دوره که وفات کرده‌اند چند شماره در نظر گرفته شده است؛ مثل یما پرشیچ، محمدحسین معیری و غیره.

متن‌های پیش از اسلام

در رده‌بندی کنگی متون ادیان باستانی در ادبیات رده‌بندی شده است. مثلاً ودا در ادبیات ودایی و متون اوستایی در ادبیات پیش از اسلام و با توجه به اینکه بسیاری از متن‌های پیش از اسلام در دین جهانی ندارند و جزو آثار ادبی منظور می‌شوند، به این نتیجه رسیدیم که بهتر است متن‌های اوستایی در کنار ادبیات فارسی باستان، فارسی میانه، ختنی، خوارزمی و غیره قرار بگیرد. اما چنانچه کتابخانه‌ای در ایران و خارج از ایران تمایل داشته باشد می‌تواند متن‌های اوستایی را در دین زردشت و جنبه‌های ادبی متن‌ها را در ادبیات ایرانی پیش از اسلام رده‌بندی کند.

در تقسیم‌بندی و تنظیم زبانها و ادبیات پیش از اسلام چنانچه رسم است ابتدا متون و مقالات مربوط به این موضوعها جمع آوری و مورد بررسی قرار گرفت. سپس طرحی تنظیم و برای بررسی و مطالعه دقیق‌تر به استادان و محققان سپرده شد. گسترش حاضر حاصل نظریات آنان با در نظر گرفتن ویژگیهای خاصی کتابداری است.

در رده‌بندی کنگی چنانچه معمول است ابتدا گسترش زبان و سپس ادبیات مطرح شده است و در بعضی از موارد حتی حرف انتخابی برای زبان و ادبیات متفاوت است. اگر می‌خواستیم این نظم را رعایت کنیم، می‌بایست ابتدا کلیه زبانهای پیش از اسلام و سپس ادبیات آنها را می‌آوردیم. اما به خاطر نزدیک شدن زبان و ادبی این دوره بهتر

بود زبان و ادبیات کنار هم قرار گیرد. بدین ترتیب در اولتفاهن ابتدا مسائلی زبان اوستایی و سپس ادبیات آن و در فارسی باستان نیز اول زبان و سپس ادبیات فارسی باستان منظور شده است. برای تنظیم متن‌ها و کلیه‌های ادبیات پیش از اسلام بجای تنظیم تاریخی از نظام الفبائی استفاده شده است.

نثر فارسی

یکی از مواردی که در ادب فارسی نیازمند غور و تأمل بود و باید بدان توجه می‌شد، نثر ادبی است. در رده‌بندی کنگی ضمن اینکه نثر جزو فرم ادبی و منظور شده است اما در تقسیمات زیر آن به جزئیات و دقائق رده‌بندی همانند سایر فرمها پرداخته نشده است. اما در این گسترش «نثر» به منزله یکی فرم ادبی هم ارزش باشم و داستان قرار گرفته و تقسیمات سایر فرمها در مورد آن رعایت شده است.

در مورد نثر فارسی توجه فهرست‌نویسان را به این نکته جلب می‌کنیم که متن‌های کهن فارسی گرچه امروز بیشتر به‌ظاهر نثرشان مورد مطالعه قرار می‌گیرند، باید در موضوعهای مربوطه رده‌بندی شوند و تنها آثاری چون «گلستان سعدی»، «کلیله و دمنه» و نظایر آن که جانی در موضوعی خاص ندارند به منزله نثر ادبی رده‌بندی شوند. بنابراین «تاریخ بیهقی» و «درجعه تاریخ طبری» و نظایر آنها در رده تاریخ قرار می‌گیرند، به نثر ادبی. برای این نوع کتابها باید یک موضوع نثر فارسی با تون مربوطه آن به کتاب اضافه شود تا مراجعه کننده به آسانی متن‌های کهن منظور فارسی را بیابد.

شعر فارسی

شعر فارسی از ویژگیهای خاص خود برخوردار است که می‌بایست در گسترش رده‌بندی شعر ملحوظ می‌دانستیم. از این رو پنج سبک برجسته شعر فارسی (نورمانی، عراقی، هندی، بازگشت و آزاد) در ردیف تاریخ و نقد و مجموعه‌های شعر اضافه شد. همچنین در انواع شعر، اشعار مدحی، منقشی، روانی، عرفانی و غیره را نیز آورده‌ایم. فرمهای غزل، قصیده، رباعی، قطعه و غیره که غالباً مفهوم قالب و معنا را با هم در خود مستر دارند و خاص شعر فارسی است در گسترش منظور شده است.

عروض

در ده بندی کنگره عروض در رده زبان هر کشور مطرح می شود. با مشورت با استادان فن و اینکه عروض، علم اوزان شعر و سنجیدن ابیات آن از نظر وزنی است، در این گسترش در رده ادبیات و در شمر مطرح شده است. لازم به تذکر است که در دبیرش ۱۹ و ۲۰ دویمی نیز عروض از رده زبان به رده ادبیات منتقل شده است.

مبداء تاریخ

مبداء تاریخ در این طرح از قرن ۳ هجری تا قرن ۱۴ است. در تقسیمات دوره ای به جای سال و یا نام سلسله و غیره از قرن استفاده شده است.

در مواردی که در ارتباط با افراد و اشخاصی بوده است تاریخ فوت ملاک قرار گرفته نه تاریخ تولد. در انتخاب قرن نویسندگان چنانچه ابتدای هر قرن را ملاک تغییر قرن قرار می دادیم، برای اکثر نویسندگان مشهور یک قرن اختلاف پیدا می شد. مثلاً در مورد فردوسی چنانچه ۴۰۰ را ملاک تغییر قرار می دادیم (وفیات ۴۱۶ق) در قرن پنجم قرار می گرفت. با مراجعه به کلیه منابع ادبی از جمله تاریخ ادبیات ها و سرگذشتنامه ها، تذکرها و غیره، مبداء تعیین قرن نویسندگان چندسالی بعد از پایان هر قرن است و اکثر این منابع تا حدود ۲۰ سال از هر قرن جدید را جزو قرن قبلی بحساب آورده اند. از این رو در این طرح تصمیم گرفته شد که ۲۰ سال از هر قرن جدید جزو قرن قبلی محسوب گردد. از این رو فردوسی در قرن چهارم قرار می گیرد.

قرن ۱۴ دویمی بیش از صدسال را دربرمی گیرد و حدود ۴۰ سال تداخل هجری قمری و شمسی است. از این رو قرن ۱۴ در این طرح به دو قسمت تقسیم شده است. قرن ۱۴ تا ۱۳۲۰ شمسی و از ۱۳۲۰ بعد. افرادی که تا قبل از ۱۳۲۵ هجری قمری فوت کرده اند جزو اوایل قرن ۱۴ محسوب می شوند.

در مورد نویسندگان چنانچه تاریخ تولد و وفات آن مشخص بوده و هر دو در سالهای قمری اتفاق افتاده با علامت «ق» بعد از سال وفات نشان داده می شود. چنانچه تاریخ تولد و یا وفات معلوم نبوده با قرن نمایش داده شده، مثل: مرتضی شاملو، قرن ۱۱ ق. اگر در مورد قرن و یا تاریخ تولد و وفات تردیدی وجود داشته آنرا با علامت سؤال مشخص کرده ایم، مثل: برتوی شیرازی، -۴۹۲۸ق.

نویسندگان انفرادی

در این طرح اگر می خواستیم مرزهای سیاسی و جغرافیائی فعلی و یا ملیت نویسندگان را ملاک انتخاب دهیم، شاهرائی چون امیر خسرو دهلوی، مولوی و نظامی نویسندگان ایرانی محسوب نمی شدند و در ردیف فردوسی و سعدی و حافظ در رده ادبیات فارسی ایرانی قرار نمی گرفتند. لذا باید نظر گرفت اینست که مرزهای سیاسی و جغرافیائی کشورها متغیر و الزاماً با مرزهای زبانی منطبق نیستند، «زبان فارسی» را ملاک قرار دادیم و نویسندگان فارسی زبان را در قرن مربوط به هر نویسنده در ردیف الفبائی خود جا دادیم. نویسندگان فارسی زبان افغانی را تا قرن ۱۳ قمری در ادبیات فارسی و بعد از قرن ۱۳ قمری در نویسندگان انفرادی ادبیات فارسی افغانی جادادیم و نویسندگان فارسی تاجیکی را تا ۱۸۰۰ در ادبیات فارسی و بعد از ۱۸۰۰ در ادبیات فارسی تاجیکی بدیهی است نویسندگان خارجی که گهگاه به زبان فارسی نیز آثاری دارند در ردیف نویسندگان انفرادی ادبیات فارسی در کشورهای خارج قرار می گیرند.

آثار نویسندگان

در مورد آثار نویسندگان سه نظام را برگزیده ایم: ۱- برای آثار شناخته شده نویسندگان مشهور مثل سعدی، مولوی و غیره بر مبنای تعدد آثار در باره آنها از یک تا چهار شماره در نظر گرفته ایم، مثل: ۵۳۰۱-PIR۵۲۹۸ برای «مثنوی مولوی». ۲- برای نویسندگان مشهور تک اثری مثل حافظ، فردوسی، رودکی، باباطاهر و فرخی سیستانی، در خود طرح زیر نام نویسنده گسترش لازم در نظر گرفته ایم و تا حد امکان کوشش کرده ایم تا هماهنگی لازم حفظ شود. ۳- در مورد بقیه فقط یک شماره به آثار انفرادی اختصاص داده ایم و برای گسترش آن از نظم الفبائی و نشانه اثر استفاده کرده ایم، مثل: شماره الف/۳۱-PIR۶۰۳۱ برای «فرهاد و شیرین» اثر عرفی شیرازی. نویسندگانی که شماره آنها منحصر به نشانه مؤلف است نیز نظم الفبائی نشانه اثر ملحوظ شده است. مثل: شماره الف/۵/PIR۹۲۹ برای اشعار منوچهر آشتی. در هر دو مورد هر گاه اثری از نویسندگانی یافت شود که در این طرح گنجانده نشده باشد به راحتی می توان جای آنرا بر حسب الفبای نام اثر مشخص نمود.

در این طرح سعی شده نام نویسندگان قرن ۳ تا ۶ هجری قمری - حتی اگر اثری

دیوان و کلیات

دیوان مجموع آثار منظوم یک شاعر است که در دفتری گرد آمده است. کلیات مجموعه آثار منظوم و منثور یک شاعر است که در یکی یا چند جلد گرد آمده است، مثل کلیات مولوی (شامل شمس، منشی، قبه مایه و مکتوبات)، در متن‌های ادبی و از سری خود شاعران و از کلیات گاه بجای واژه «دیوان» بکار رفته است. در این گسترش اصطلاح کلیات ربا مجموعه آثار را برای مجموعه‌ی آثار یک شاعر یا یک نویسنده اهم از نثر یا نظم بکار برده‌ایم. واژه «دیوانه» گرچه مجموع آثار منظوم یک شاعر است، همانند یک اثر خاص جزو آثار انفرادی منظور شده است.

فارسی پروان موزی

زبان تاجیکی همان فارسی دری است با اندک تفاوتی در واژگان و چگونگی آدای بعضی از واکها. تاجیکی زبان ملی جمهوری تاجیکستان است و در بسیاری از نواحی ازبکستان، نزد آلبانی از مردم شهرهای بزرگ بخارا، سمرقند و گردها از ساکنان جمهوریهای قرقیزستان و تترکستان متداول است.

قطع رابطه اداری و حکومتی میان کشور ایران و سرزمینهای متبوع موجب شد که زبان تاجیکی با فارسی دری اختلافاتی پیدا کند. عمده اختلافها در لغات و کلماتی است که وارد زبان تاجیکی شده است. از سال ۱۹۲۹ تا ۱۹۳۸، مردم تاجیکستان الفبای لاتین و از ۱۹۳۹ به بعد خط سیریلیک را برای نوشتن اختیار کردند. وقایع جدید در اتحاد شوروی، سرآغازی خواهد بود برای انتخاب مجدد الفبای فارسی برای نوشتن.

فارسی دری نیز نام یکی از دو زبان رسمی کشور افغانستان است. زبان دری افغانستان با فارسی تفاوت‌هایی جزئی دارد. بعضی از خصوصیات صرف و نحوی محلی در آن وارد شده و از این جهت از فارسی ادبی متداول در ایران متمایز شده است. این تفاوتها اندکی مربوط به چگونگی تلفظ و ادای واکها است که با تلفظ نواحی شرقی و شمال شرقی ایران در اکثر موارد همانند است. تفاوت‌های دیگر از نظر لغات و اصطلاحهای محلی و علمی و فنی است که از زبانهای دیگر وارد زبان ادبی افغانستان شده است.

زبان فارسی بعد از اسلام، زبان رسمی و اداری کشور ایران بوده است. جدا کردن

علاقه‌مند و با توانست‌ایم برای آنها اثری پیدا کنیم - ذکر شوند ولی از قرن ۶ هجری قمری ببعد فقط به ذکر نام نویسندگانی که اثری داشته‌اند بسنده کرده‌ایم.

* آثار منسوب به نویسندگان رابری نام نویسنده‌ای که اثر به او نسبت داده شده وارد کرده‌ایم، مثل: شماره ۳/ ۱۸۵۰۰۶ PIR برای هسندبادنامه خطیری سمرقندی.

* واژه‌نامه‌های بسامدی آثار خاصی را در کنار واژه‌نامه‌های کل یک نویسنده قرار داده‌ایم، مثل: شماره PIR۵۲۳۳/۲۲ برای انورست و ازبایب حافظه.

* اما ویژگیهای زبانی و دستوری یک اثر در کنار اصل اثر قرار داده شده است نه در کنار ویژگیهای زبانی و دستوری نویسنده به طور کلی. اما این اصل در مورد متن‌های پیش از اسلام رعایت نشده است و ویژگیهای دستوری و واژگانی را در شماره دستور و واژه‌نامه‌ها در بعضی زبان قرار داده‌ایم.

* اثری که اصل آن متعلق به قرن خاصی بوده و از بین رفته ولی کار انجام شده بر روی آن که متعلق به یک یا چند قرن بعد از نویسنده اصلی اثر است، باقی مانده است، در قرن نویسنده اصلی رده‌بندی نشده است بلکه آن را در قونی رده‌بندی کرده‌ایم که نثر باقی مانده متعلق به آن است، مثل «موزبان‌نامه» که متعلق به موزبان بن رستم در قرن سوم هجری قمری است ولی نثر باقی مانده متعلق به قرن هفتم و تحریر سعادالدین و راویب است. در این موارد اثر را در قرن تحریر رده‌بندی کرده‌ایم. از اینرو «موزبان‌نامه» تحریر سعادالدین و راویب در شماره PIR۵۱۹۸/۴ رده‌بندی می‌شود.

سرگزشتنامه‌ها

سرگزشتنامه‌های جسمی نویسندگان نواحی ادبی پیش از چند دوره ادبی در شماره آثار کلی (تاریخ و نقل) هر فرم ادبی رده‌بندی می‌شود و برای سرگزشتنامه‌ها عنوان جداگانه‌ای در نظر گرفته نشده است. مثل سرگزشتنامه شاهان ایرانی پیش از چند دوره ادبی در شماره PIR۱۲۵۲۳ و سرگزشتنامه داستان‌نویسان پیش از چند دوره ادبی در شماره PIR۱۲۳۸۲۹ رده‌بندی می‌شود. سرگزشتنامه نویسندگان یک قرن خاصی در شماره آثار کلی قرن مربوطه رده‌بندی می‌شود. سرگزشتنامه نویسندگان انفرادی در شماره یا شماره‌های مربوط به نویسنده با استفاده از جدول مربوط رده‌بندی می‌شود.

فارسی تاجیکی و فارسی افغانی (دری) از زبان فارسی و انتخاب جایگاهی در طرح رده‌بندی نیازمند غور و تأمل بود. می‌بایست یکی از راه‌های زیر را برمی‌گزیدیم:

۱. عنوان فارسی را برای فارسی افغانی و تاجیکی در نظر می‌گیریم که در این صورت کتابهای دستور و آواشناسی زبان فارسی، تاجیکی و افغانی در کنار هم قرار می‌گیرند. ولی از آنجا که خصوصیات مربوط به صرف و نحو، آواشناسی و واژگان زبان فارسی با افغانی و تاجیکی اختلاف دارد، این شیوه را انتخاب نکردیم.
۲. فارسی تاجیکی و افغانی را جزو لهجه‌های زبان فارسی به حساب آورده و در ردیف لهجه‌های قزوینی، اراکی، اصفهانی قرار می‌داده‌یم. این شیوه گرچه از صحت برخوردار بود ولی چه بسا آن را حاصل بر جانبداری از زبان فارسی معمولی در ایران می‌کردند.

۳. لذا عنوان «فارسی بیرون مرز» را انتخاب کردیم. به گفته مدرس «مرزهای سیاسی کشورها که الزاماً با مرزهای زبانی منطبق نیستند، در بسیاری از موارد به عنوان معیاری برای تشخیص وضعیت هرگونه زبانی مطرح می‌شوند. در این قییل موارد، به اعتبار آنکه هر یک از گونه‌های زبانی مورد نظر، در داخل مرزهای سیاسی یک کشور مستقل گفتگو می‌شوند آنها را زبانهای جداگانه به‌شمار می‌آورند، اما... این معیار همیشه با معیارهای زبان‌شناختی همخوانی ندارد. بنابراین ممکن است دو گونه زبانی، بر پایه معیارهای مرزهای سیاسی، دو زبان متفاوت محسوب گردند ولی بر اساس معیار قابلیت فهم متقابل، گویش‌های مختلف یک زبان واحد به‌شمار آیند»^(۱). از این رو فارسی‌های تهرانی، افغانی و تاجیکی را به اعتبار آنکه هر یک در داخل مرزهای سیاسی کشوری مستقل گفتگو می‌شوند و از اعتبار اجتماعی بالایی برخوردارند، زبان‌های جداگانه‌ای به‌شمار آوردیم و هم‌ردیف زبان فارسی بعد از گسترش زبان فارسی و لهجه‌های آن قرار دادیم. بدین ترتیب زبان افغانی و زبان تاجیکی با گسترش نظیر زبان فارسی آمده است. این نیز سبب است که در رده‌بندی کتابخانه کنگره در مورد زبانهای دیگر نیز اتخاذ شده است. مثلاً زبان انگلیسی را برای کشورهای بریتانیا در نظر گرفته‌اند و در انتهای آن عنوان انگلیسی خارج از کشور بریتانیا قرار دارد.

۱. جی. مدرس، درآمدی بر جامعه‌شناسی زبان. (تهران: مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۶۸) ص ۱۳۵.

لهجه‌ها و گویشها در مورد اصطلاحات «لهجه» و «گویش» اختلاف نظر وجود دارد. زبان‌شناسان دو اصطلاح گویش و لهجه را گاه در مفهومی واحد و گاه در مفاهیمی متفاوت به‌کار بردند^(۱). در این طرح اصطلاح گویش^(۲) در مورد تفاوت‌های تلفظی، دستوری و واژگانی گونه‌های زبانی و اصطلاح لهجه^(۳) در مورد تفاوت‌های تلفظی آنها به‌کار گرفته شده است.^(۴)

برای تقسیم‌بندی گویشهای ایرانی مناسبانه تابحال کار تدوین شده علمی و دقیقی چه از نظر زبانی و چه از نظر جغرافیایی انجام نشده است. انجام چنین مهمی نیاز به صرف سالها وقت و کار تحقیقاتی مستمر دارد. ما به ناچار فقط به اطلاعات مربوط به اسامی گویشها و استخراج آنها از منابع بسنده نمودیم. برای رده‌بندی گویشها می‌توانستیم شیوه القابنی را برگزینیم و گویشها را صرف نظر از منطقه جغرافیایی و با وابستگی زبانی تنظیم کنیم. این شیوه فهرست‌ریسان را از هرگونه تقسیم‌گیری و تحقیق در مورد هر گویش بی‌نیاز می‌کرد و برای مراجعه‌کنندگان عادی کتابخانه که کارشان جنبه تحقیقاتی نداشت نیز بسیار آسان بود. اما جنبه علمی و تحقیقاتی را در بر نمی‌گرفت و جواریگری نیازهای اطلاعاتی محققان نبود. لذا با توجه به منابع و مقاله‌های موجود سعی کردیم تقسیم‌بندی را انتخاب کنیم که بیشتر جنبه جغرافیایی داشته باشد و از این رو ۱۱ عنوان کلی انتخاب کردیم و برای برهیز از تصمیم‌گیری‌هایی که نیاز به دانش زبان‌شناسی و گویش‌شناسی دقیق دارد و در واقع کار فهرست‌ریس نیست، زیر هر عنوان نظام القابنی را برای تنظیم گویشها انتخاب کردیم. مثلاً زیر عنوان گویشها مرکزی (۱) نام گویشها به ترتیب القبا بدون ارتباط دقیق زبانی تنظیم شده است.

۱. محمدرضا باطنی، مسائل زبان‌شناسی نوین (تهران: آگه، ۱۳۵۴) ص ۲۸-۲۹. فریدون بدرای، زبان و لهجه، فرهنگ و زندگی (۱۳۶۸، ۸۲) ص ۲۳-۲۷. پرویز نائل خانلری، زبان‌شناسی و زبان فارسی (تهران: انجمن گویش‌شناسان، ۱۳۶۵-۱۳۶۷) ص ۱۲۷-۱۲۸. عارفی‌نیر، سامانی، زبان فارسی و گویشهای مختلف آن، فرهنگ و زندگی (۱۳۶۹، ۲۶) ص ۶۶-۶۸.

۲. جی. مدرس، درآمدی بر جامعه‌شناسی زبان... ص ۱۳۳.

رده PIR۶۳۳۷: زبانها و ادبیات ایرانی

شماره‌های ۵، شماره‌ای، ۲، شماره‌ای، ۱، شماره‌ای و نشانه‌ای است که در آخر فرانسها، قبل از نشانه قرار گرفته است. برای استفاده از این جدولها باید شماره‌های جدول را به نخستین شماره نویسنده اضافه کرد. اگر شماره نخستین با صفر شروع شود، از همان شماره صفر به شماره نویسنده اضافه کنید. برای روشن شدن موضوع یکی از نویسندگان ۱۹ شماره‌ای را انتخاب می‌کنیم. جلال‌الدین مولوی، نویسنده قرن ۷ هجری قمری است و شماره رده‌بندی آن ۵۳۰۸-PIR۵۲۹۰ است. ابتدا فاصله شماره‌ها را شمارش می‌کنیم و صفر جزو شماره‌ها محسوب می‌شود. بنابراین مولوی ۱۹ شماره‌ای است. به اجزای فرانسها رجوع کنید و جدول نویسندگان ۱۹ شماره‌ای را پیدا کنید. بدین ترتیب شماره نقد و بررسی آثار مولوی می‌شود شماره ۵۳۰۵ + ۱۵) PIR۵۳۰۵ و شماره آثار انفرادی مولوی ۵۳۰۲-PIR۵۲۹۴ است ربه منقوی شماره‌های ۵۳۰۱-PIR۵۲۹۸ بجز می‌گیرد. قانعی طوسی، نویسنده قرن ۷ هجری قمری است و شماره رده‌بندی آن ۵۲۷۸-PIR۵۲۷۰ است. بنابراین قانعی ۹ شماره‌ای است. به انتهای فرانسها رجوع کنید و جدول نویسندگان ۹ شماره‌ای را پیدا کنید. بدین ترتیب آثار انفرادی قانعی ۴-PIR۵۲۷۴ است و شماره هشتوی ساجوقنامه او شماره ۸/PIR۵۲۷۴ می‌باشد.

تعداد شماره‌های هر یک از جدولها در بالای سمت راست آنها ذکر شده است. در جدول نویسندگان بیخ شماره‌ای منظور از ۰ یا ۵ این است که شماره نویسنده یا با صفر شروع می‌شود و یا با عدد ۵. مثلاً شماره هانفی، شاعر قرن ۱۰ هجری قمری ۶۱۷۹-PIR۶۱۷۵ است که با ۵ شروع می‌شود. بنابراین نقد و بررسی آثار هانفی می‌شود شماره ۶۱۷۹-PIR۶۱۷۹ و شماره دیوان او می‌شود ۵۹/PIR۶۱۷۷ شماره رشید تبریزی، شاعر قرن ۱۱ هجری قمری با صفر شروع می‌شود (۶۲۶۴-PIR۶۲۶۰). بنابراین شماره آثار انفرادی رشید تبریزی ۶۲۶۴(آی) بر حسب عنوان است و شماره هفتی اورنگ او شماره ۵۷/PIR۶۲۶۲ خواهد بود.

برای اکثر نویسندگان دو شماره‌ای توالی شماره در نظر گرفته شده است. مثلاً بر شوکت بهاری شاعر قرن ۱۱ هجری قمری شماره‌های ۶۳۳۷-PIR۶۳۳۶ در نظر گرفته شده که از جدول نویسندگان دور شماره‌ای، یعنی برای ۶۳۳۶-PIR۶۳۳۶ از توالی شماره (۱) برای ۶۳۳۷-PIR۶۳۳۷ از توالی شماره (۲) استفاده می‌شود. بنابراین شماره هفتی اورنگ او می‌شود

یست و چهار رده PIR: زبانها و ادبیات ایرانی

ادبیات منطقه‌ای و محلی

در این قسمت تاریخ ادبیات، سرگذشته‌نامه جمعی و مجموعه ادبیات زبان فارسی بر حسب مناطق و استانهای زیر رده‌بندی می‌شود. نویسندگانی که اهل استانها و مناطق مختلف ایران هستند چنانچه اثر ادبی به زبان فارسی و غیر لهجه‌ای و گویشی داشته باشند در شماره‌های مربوط به نویسندگان و آثار انفرادی بر حسب قرن رده‌بندی می‌شوند ولی چنانچه اثر ادبی نویسنده‌ای به یکی از لهجه‌ها و گویشها باشد در رده زبان در شماره‌های مربوط به لهجه‌های فارسی و گویشهای ایرانی رده‌بندی می‌شود. این شیوه را رده‌بندی کلگرو بدین منظور اتخاذ کرده است که کلیه کارهای مربوط به لهجه‌ها و گویشها اسم از جنبه‌های زبانی و ادبی به‌لوی هم قرار گیرد و این شیوه مورد توافق متخصصان و زبان‌شناسان مورد مشورت این طرح نیز بوده است. مثال: اشعار حمیدی شیرازی در شماره ۲۷-PIR۸۰۲۷ رده‌بندی می‌شود، ولی اشعار سارندرانی (رجه گویش مازندرانی) در شماره ۲۲۴۳-PIR۳۲۶۹

طرز استفاده

اصول کلی استفاده از طرح زبانها و ادبیات ایرانی همانند سایر رده‌های زبان و ادبیات در نظام کتابخانه کلگرو است و آنرا که با این نظام آشنایی دارید قاعدتاً نباید مشکلی در بکار بردن این طرح داشته باشید. موارد زیر در مورد طرز استفاده صحیح طرح زبانها و ادبیات ایرانی قابل ذکر است.

ارجاعها:

ارجاعها ارتباط موضوعها را نسبت بهم مشخص می‌کند. این ارجاعها هر وقت به صورت تک (نگاه کنید به) آمده یعنی از این شماره صرف نظر کنید و شماره مورخ را بکار ببرید. اما ارجاع همتایه کنید باین نقطه برای جلب توجه فهرست‌نویس است. به موضوعهای وابسته و مشابه یا اصصن ترکیه در مکانهای دیگر قرار گرفته است.

جدولها

ادبیات ایرانی مانند ادبیات سایر زبانها دارای جدولهای نویسندگان ۱۹ شماره‌ای، ۹

PIR۶۳۳۶/د۹ که از شماره آثار انفرادی (ی-۱۴/PIR۶۳۳۶) استفاده شده است. برای نویسندگان یک شماره‌ای از جدول نویسندگان یک شماره‌ای استفاده می‌شود. متناقض است، شاعر قرن ۱۲ هجری قمری (۶۷۷۸) یک شماره‌ای است و بدین ترتیب شماره آثار انفرادی از ۵۵-PIR۶۷۷۸/۴ می‌شود و شماره «دیوان» او PIR۶۷۷۸/د۹ و بررسی و نقد آثار توسط حمید صارمی ص ۲/PIR۶۷۷۸ خواهد بود.

برای نویسندگان با نشانه مؤلف از جدول نویسندگان با نشانه مؤلف استفاده می‌شود. رده PIR۸۱۸۰/۸۴۵ شماره عشرت قهرمان شاعر قرن ۱۴ (۱۳۲۰-) است. بنابراین عشرت قهرمان نویسنده با نشانه مؤلف است و شمار اثر او «تندره» PIR۸۱۸۰ خواهد بود.

برای اینکه کلیه آثار مرتبط به یک متن در کنار آن قرار گیرد، جدول آثار انفرادی برای آثار ۲ شماره‌ای، ۲ شماره‌ای، ۱ شماره‌ای و نشانه اثر در نظر گرفته شده است. شماره این جداواں به متن اصلی اثر اضافه می‌شود. مثلاً شماره «مثنوی» مولوی PIR۵۲۹۸-۵۲۰۱ است و نقد و بررسی آن با استفاده از جدول چهارشماره‌ای PIR۵۲۹۸ خواهد بود. شماره «روشنائی نامه» ناصر خسرو PIR۴۷۶۶-۴۷۶۷ است و نقد و بررسی آن با استفاده از جدول آثار دو شماره‌ای PIR۴۷۶۷ خواهد بود. شماره «موش و گربه» عید زاکانی PIR۵۵۲۸ است و نقد و بررسی آن توسط حسین مشیری با استفاده از جدول آثار یک شماره‌ای PIR۵۵۲۸ خواهد بود. شماره «گنج شایگان» ریاض همدانی ۸۸/PIR۷۰۴۵ است و برگزیده این اثر با استفاده از جدول آثار انفرادی با نشانه اثر ۸۱/PIR۷۰۴۵ خواهد بود. شماره «ابراهیم در آتش» احمد شاملو PIR۱۱۴/الف۱۸۵ است و نقد و بررسی این اثر با استفاده از جدول آثار انفرادی با نشانه اثر و نویسندگان انفرادی با نشانه مؤلف (XIB) ۸۰/الف۱۸۵ PIR۱۱۴ خواهد بود.

تنظیم الفبایی و نشانه مؤلف
در تنظیم نویسندگان انفرادی و آثار آنان از روش الفبایی حرف به حرف بر مبنای نام خانوادگی یا نام اشهر یا نام اثر استفاده شده است، مثل: PIR۶۰۸۴/ش۲ برای

«شاهرخ نامه» قاسمی گابادی که PIR۶۰۸۴ شماره آثار انفرادی قاسمی گابادی است و ش/نشانه اثر «شاهرخ نامه» است. الف‌های مقصوده که در فارسی گاه به صورت ی و گاه به صورت الف نوشته می‌شود بر حسب شکل نوشتاری مرتب شده‌اند. اسامی مانند اسماعیل و اسحاق که گاه با الف و گاه بدون الف نوشته می‌شوند (اسمعیل و اسحق) هنگام برگه‌آرایی بر حسب شکل نوشتاری الفبایی شده‌اند. کلماتی مانند مشکوره و غیره که در رسم الخط جدید فارسی به صورت مشکلات نیز نوشته می‌شود بر حسب شکل نوشتاری در محل الفبایی خود قرار گرفته‌اند. اما اسامی که دارای کلمه الله باشد، خواه در اول یا در وسط و یا در آخر، بهر شکل نوشته شده باشد بر حسب شکل صحیح، یعنی الله اصلاح و در محل الفبایی آن قرار داده می‌شود. مثل: عبدالله که به شکل صحیح عبدالله اصلاح شده است. شیوه تنظیم الفبایی برای موضوعها، گروهها و غیره در فرامنا با استفاده از دستور (آ-ی) بکار گرفته شده است، مثل: موضوعهای خاص در شعر فارسی که (آ-ی) بر حسب موضوع تنظیم شده است. بنابراین شماره شعر که موضوع «مادره» است می‌شود: PIR۳۵۵۵/م۲ در اینجا م۲/تنظیم الفبایی موضوع «مادره» است.

شماره‌های داخل پرانتز
شماره‌هایی که داخل پرانتز قرار گرفته‌اند شماره‌هایی است که گرچه در بررسی کتابخانه‌ها ممکن است لازم و قابل استفاده باشد ولی کتابخانه ملی از آنها استفاده نمی‌کند و در عوض شماره‌هایی را که بدان ارجاع داده شده است بکار نمی‌برد. مثلاً در این طرح به طور کلی ترجیح می‌دهیم که کتابخانه‌ها را در رده Z قرار دهیم، معذک اگر کتابخانه‌ای مایل باشد کتابخانه‌ها را در همین جا در کنار سایر کتابهای مربوط به زبان و یادداشت نگه‌دارد مختار است و می‌تواند با برداشتن پرانتزها شماره‌ها را بکاربرد.

نمایه
نمایه صورت الفبایی نام تمام نویسندگان انفرادی و ارجاع‌های مربوط به آنان و موضوعی است که در این طرح آمده است.

غیرمانوی	۲۰۲۷-۲۰۸۴
پازند	۲۰۹۵-۲۱۲۶
ایرانی، میانه شرقی	۲۱۲۹-۲۵۸۱
زبانها	۲۱۳۳-۲۱۴۱
ادبیات	۲۱۴۳
سغدی	۲۱۴۵-۲۳۸۹
زبان	۲۱۴۷-۲۳۰۱
بودایی	۲۱۵۱-۲۱۹۵
مانوی	۲۲۰۱-۲۲۴۹
سیحی	۲۲۵۳-۲۳۰۱
ادبیات	۲۳۱۱-۲۳۸۹
مجموعه‌ها	۲۳۱۱-۲۳۱۶
متن‌های بودایی	۲۳۲۱-۲۳۴۶
متن‌های مانوی	۲۳۴۸-۲۳۶۸
متن‌های مسیحی	۲۳۷۱-۲۳۸۹
ختی (سکاکی)	۲۳۹۴-۲۴۶۱
زبان	۲۳۹۶-۲۴۳۹
ادبیات	۲۴۳۲-۲۴۶۱
خوارزمی	۲۴۶۴-۲۵۲۹
زبان	۲۴۶۶-۲۵۰۸
ادبیات	۲۵۱۱-۲۵۲۹
بلخی	۲۵۳۲-۲۵۷۹
زبان	۲۵۳۴-۲۵۷۷
ادبیات	۲۵۷۹
ادبیات مانوی	۲۵۸۱
زبانهای ایرانی نو	۲۵۸۵-۲۵۹۵
زبان فارسی	۲۵۹۵-۳۰۲۴
لهجه‌های فارسی	۳۰۲۱-۳۰۲۴
فارسی برون‌مرزی	۳۰۲۷-۳۰۳۸
فارسی افغانی (دوری)	۳۰۴۱-۳۱۱۱
فارسی تاجیکی	۳۱۲۱-۳۱۹۱
زبانها و گویشهای ایرانی دیگر	۳۲۰۵-۳۲۷۸

خلاصه فرانما

زبانها و ادبیات ایرانی	۱-۵۰
زبانهای ایرانی	۴۲-۴۹
ادبیات ایرانی	۵۰
زبانها و ادبیات ایرانی پیش از اسلام	۵۳-۲۵۸۳
زبانهای ایرانی پیش از اسلام	۵۶-۷۴
ادبیات ایرانی پیش از اسلام	۷۶-۸۹
ایرانی باستان	۹۳-۱۶۷۶
اوستا	۹۵-۱۵۸۹
زبان	۹۸-۱۴۵
ادبیات	۱۳۸-۱۵۸۹
فارسی باستان	۱۵۹۵-۱۶۷۱
زبان	۱۶۰۲-۱۶۴۹
ادبیات	۱۶۵۴-۱۶۷۱
مادی	۱۶۷۶
زبانها و ادبیات ایرانی میانه	۱۶۸۱-۲۵۸۱
زبانهای ایرانی میانه	۱۶۹۳-۱۷۱۶
ادبیات ایرانی میانه	۱۷۱۵-۱۷۲۳
ایرانی میانه غربی	۱۷۲۵-۲۱۲۶
پارسی (پهلوی اشکانی)	۱۷۲۱-۱۸۸۵
زبان	۱۷۴۵-۱۷۹۱
ادبیات	۱۷۹۳-۱۸۸۵
مانوی (ترتاقی)	۱۷۹۷-۱۸۲۹
غیرمانوی	۱۸۶۱-۱۸۸۵
فارسی میانه	۱۸۹۳-۲۰۸۴
زبان	۱۸۹۵-۲۰۰۷
مانوی (ترتاقی)	۱۸۹۷-۱۹۵۲
غیرمانوی	۱۹۵۵-۲۰۰۷
ادبیات	۲۰۱۲-۲۰۸۴
مانوی (ترتاقی)	۲۰۱۴-۲۰۴۱

ردۀ PIR: زبانها و ادبیات ایرانی

زبانها و ادبیات ایرانی

PIR	زبانها و ادبیات ایرانی
۱	بیانها
	فارسی
۲	عربی
۳	ترکی
۴	آردو
۵	زبانهای دیگر (آ - ی بر حسب زبان)
۶	سالنامه
۷	انجمنها، سازمانها، فرهنگستانها
۸	ایران
۹	کشورهای دیگر (آ - ی بر حسب نام کشور)
۱۰	کنگره‌ها
۱۱	مجموعه‌ها
۱۲	تک‌نوشته‌ها، تحقیقات
۱۳	چند نویسنده
۱۴	نویسندگان انفرادی
۱۵	یادبودنامه‌ها (آ - ی بر حسب موضوع)
۱۶	یادنامه ایرانستان و ایرانیا رده‌بندی کنید.
۱۷	دایرةالمعارفها، واژه‌نامه‌ها
۱۸	اطلسها، نقشه‌ها، جدولها و غیره
۱۹	شماره ۹، شماره PIR ۳۲۱۵ بر حسب کتب.
۲۰	للسفه و نظریه
۲۱	آثار کلی
۲۲	تاریخ
۲۳	کتابشناسی
۲۴	در رده Z رده‌بندی کنید.

ردۀ PIR: زبانها و ادبیات ایرانی

PIR	زبانها و ادبیات ایرانی
۲۵	ادبیات فارسی
۲۶	تاریخ و نقد
۲۷	شعر
۲۸	نمایشنامه
۲۹	داستان
۳۰	نثر
۳۱	مقاله
۳۲	خطابه‌ها و سخنرانیها
۳۳	نامه‌ها، مکتوبات، منشآت
۳۴	نثر، هجو و منزل
۳۵	لطیفه‌ها
۳۶	خاطرات و یادداشتها
۳۷	ادبیات عامه
۳۸	مجموعه‌ها، جنگها
۳۹	شعر
۴۰	نمایشنامه
۴۱	داستان
۴۲	نثر
۴۳	مقاله
۴۴	خطابه‌ها و سخنرانیها
۴۵	نامه‌ها، مکتوبات و منشآت
۴۶	نثر، هجو و منزل
۴۷	لطیفه‌ها
۴۸	خاطرات و یادداشتها
۴۹	نویسندگان و آثار انفرادی
۵۰	ادبیات منطقهای و محلی
۵۱	ادبیات فارسی، برون‌مرزی
۵۲	فارسی افغانی (دری)
۵۳	فارسی تاجیکی
۵۴	ادبیات فارسی در کشورهای خارج
۵۵	جداول ادبیات
۵۶	نمایه عام

۹۰۵۱-۹۱۸۲

۹۱۹۲-۹۶۴۷

تاریخچه

۲/۱۵

۱۳۸۸

زبانهای ایرانی

خلاصه مطالب

- ۱- فلسفه و نظریه
- ۲- مسائل متفرقه
- ۳- واژنامه‌ها ، دایره‌المعارفها ، کتب اللغویه
- ۴- کتب - اختصاتی (موضوعات اختصاصی که کاربرد کمی دارند)
- ۵- پیاپی‌ها ، نشریات ادواری
- ۶- سازمانها و انجمن‌ها
- ۷- راهنمای آموزشی
- ۸- تاریخ و توصیف موضوع در رابطه با گروههای امراء
- ۹- بررسی‌های تاریخی

۱- فلسفه و نظریه

- ۱۱۲- رده بندی
- ۱۱۳- ارزشها
- ۱۱۴- جنبه‌های زبانشناسی (ریشه شناسی و ارتباطات)
- فهرست سرعنوانهای موهومی و تراوسهای علم پارسی اطلاعات را در
- ۲۵/۲۹/۲۰۰۱ - ۲۵/۲۹/۲۰۰۱ رده بندی کنید
- برای واژهنامه‌ها به شماره فروعی / شماره رده - نگاه کنید .
- ارتباطات
- ۱۱۲۱- برای ارتباطات غیر زبانی به شماره ۱۱۲۷ - نگاه کنید
- ریشه شناسی
- ۱۱۲۲- ارتباطات غیر زبانی مثال پانتوسم ، علائم صدای مثل . علائم حوری و
- ۱۱۲۷- غیره

۲

- ۱۲۳- موضوع مورد نظر به همراه شکل ، حوزه یا سرگوش
- ۱۲۷- اصوات و علائم شناسایی
- ۱۲۹- مسائل معرّفه نحوی و تعلیمی
- ۱۲۹- / - ۱۲۳- بررسیهای محاوره‌ای کنیزها ، تارها . محل‌های کوه زمین و کرات دیگر
- ۱۹۱- بررسیهای محاوره‌ای ، سبکهای و محلی
- ۸۸- تاریخ و توصیف موضوع در رابطه با گروههای امراء
- ۹۰۱- / - ۹۰۱- دوره‌های تاریخی
- ۹۲۴- آثاری که برای گروههای خاص نوشته شده است
- ۹۲۴- سوره‌ها و کتابهاها و مجموعه‌ها
- ۹۲۶- بررسی و ترمین
- ۹۲۷- عنوان برنامه زیری شده ، آموزش و یادگیری بر اساس یک برنامه خاص
- ۹۲- مسائل متفرقه
- (به استثناء ۹۲۳ ، ۹۲۴ ، ۹۲۷ ، ۹۲۸ ، ۹۲۹ -)
- ۹۴- سازمانها و انجمنها
- ۹۱۴- جنبه‌های زبانشناسی (ریشه شناسی و ارتباطات)
- ۹۳- واژنامه‌ها ، دایره‌المعارفها ، کتب اللغویه
- ۹۵- پیاپی‌ها ، نشریات ادواری
- ۹۱۶- فهرستها

مادسیج

شبکه آموزشی - پژوهشی ایران

مادسیج، پنجره ای به یادگیری نوین

مادسیج مخفف کلمه madsage به معنای شیفته دانایی و در مفهوم بومی به معنای دهکده علم و دانش ایران می باشد. در این مفهوم اشاره به دو کلمه سیج (یکی از روستاهای زیبای کشورمان) و ماد (یکی از اولین اقوام ایران) می باشد.

شبکه آموزشی - پژوهشی مادسیج (IRESNET) با هدف بهبود پیشرفت علمی و دسترسی هرچه راحت تر جامعه بزرگ علمی ایران، در فضای مجازی ایجاد شده است. هسته اولیه مادسیج از طرح پایان نامه کارشناسی ارشد جناب آقای رضا محمودی دانش آموخته رشته مدیریت آموزشی دانشگاه تهران که با راهنمایی استاد گرانقدر جناب آقای دکتر عبادی معاون دانشگاه مجازی مهر البرز می باشد، بر گرفته شده است.

IRan Education & Research NETWORK